

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

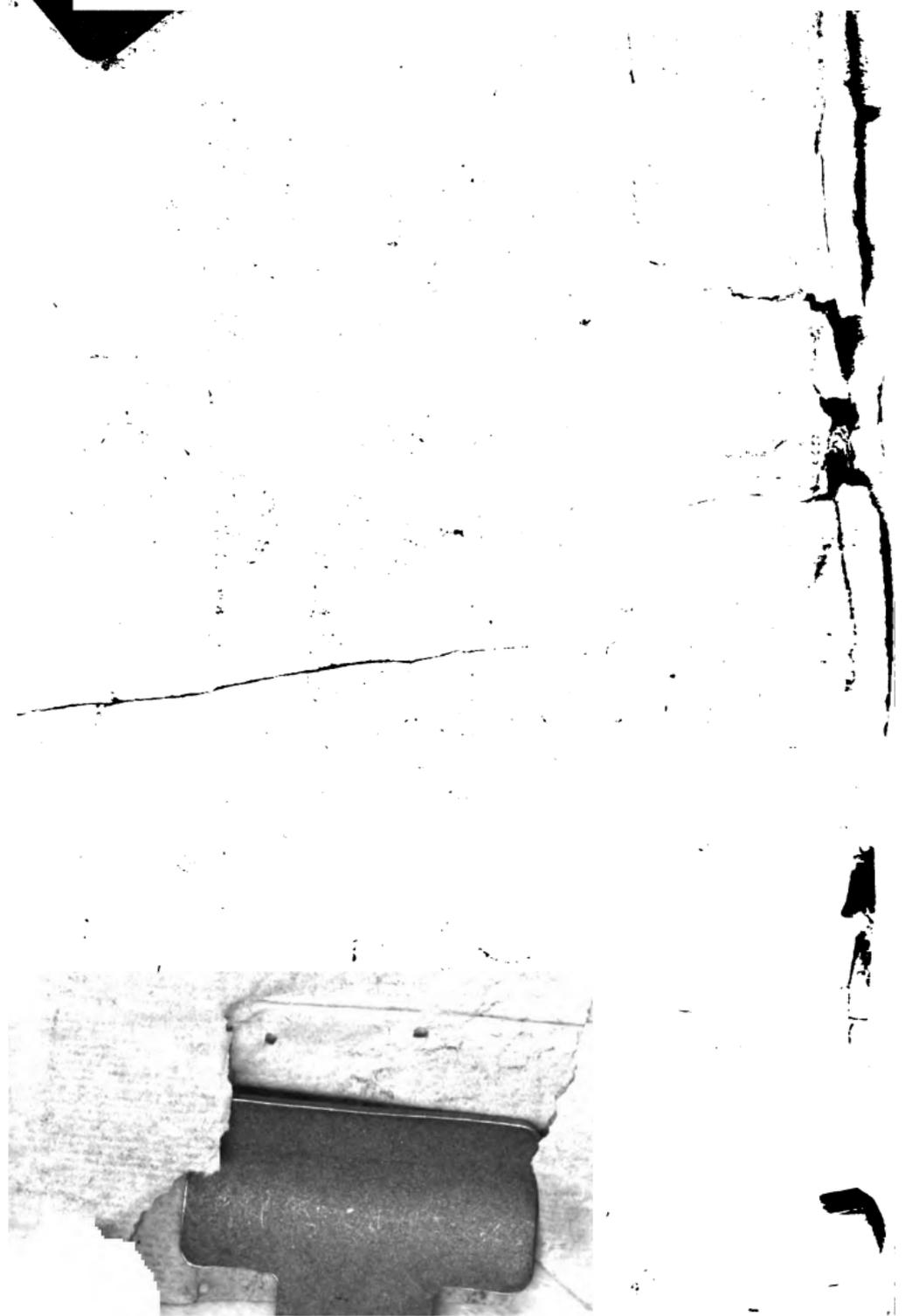
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

182

U
3
V

122

34 27

Mangionij de relig. pauper
fate.

11-11-16, 272 -

~~33-5~~

271-3

M 23 v

R. P. 3427

VALENTINI MANGIONII

PERVSINI

E SOCIETATE IESV,

In Signatura Sacrae Pœnitentiariæ

S. D. N. PAPÆ Consultoris

Theologi,

DE

RELIGIOSA PAUPERTATE

non excludente rerum Dominium

nec Ius testandi,

OPUSCULUM QVINQUEPARTITVM.

*De Lib.
de Coll.
Imp. de M.*

COLONIAE,

In officina Birckmannica, sumptibus
Hermanni Mylij.

ANNO M. DC. XXXIX.

EMINENTISSIMO
AC REVERENDISSIMO
DOMINO,

D. MARTIO
CARDINALI
GINETTO

S. D. N. VRBANI PAPÆ VIII.
& Apostolicæ Sedis
DE LATERE LEGATO.

*Vm Tu Colonia Agrip-
pine Consilia incunda
Pacis, & Concordie Ca-*

*tholicos inter Principes agitare
non desinis; Ego ibidem Pugnas,
& Certamina meditari cogor. Co-
gor, inquam. Cum enim per hosce
Menses sparsa fuerint in vulgus
anonyma quedam scripta, quibus
& Societatis nostræ, & SEDIS A-
POSTOLICÆ Constitutionibus, non*

EPISTOLA DEDICATORIA.

*solum sententijs, sed etiam verbis
aperta vis infertur; debui Natura
suasu, & Moderatorum meorum
iussu iniuriam propulsare. Cona-
tus sum sub Auspicijs Tuis EMI-
NENTISS. LEGATE, bonâ spe fretus,
fore Te non minus Publica Pacis,
quàm privati huius certaminis
Arbitrum æquissimum iuxta, ac
felicissimum. Sic voueo*

EMINENTIÆ TVÆ REVERENDISS.

Humillimus ac Devotiss.

Seruus

VALENTINVS MANGIONIVS

Sec. IESV.

APPROBATIONES.

Serenissima Sua Celsitudo FERDINANDVS
Archiepiscopus Colonienſis, S. R. I. Princeps
Electoꝝ, Dominus noſter Clementiſſimus &c.
Viſis ſententijs ſpecialiter deputatoꝝ Cenſoꝝ
ꝝ; dat, & concedit Facultatem, vt opuſculum
P. Valentini Mangionij Soc. I. E. S. V. De Religioſa
Paupertate, non excludente reruꝝ Dominium, nec
Ius teſtandi, typis mandari poſſit, cum contra fi-
dem Catholicam, aut bonos mores nihil conti-
near. Sign. Bonnæ 4. Februar. 1639,

FERDINANDVS.

Locus Sigilli.

EGO Goſſyvinus Nikel Societatis I. E. S. V. Prouincia
Rhenana inferioris Prouincialiuꝝ, poteſtate ad id
mibi facta ab adm. R. P. N. Mutio Vitelleschi. Præ-
poſito Generali; facultatem concedo, vt Opuſculum
De Religioſa Paupertate non excludente rerum Do-
minium &c. ſcriptum à P. Valentino Mangionio,
& grauium Doctoꝝꝝ, Virorum eiufdem Societatis
iudicio approbatum, typis euulgetur. In quorum fidem
has litteras manu mea ſubſcriptas, & ſolito ſigillo mu-
nitas dedi. Colonia 30. Ianuar. 1639.

GOSSYVINVS NIKEL m. p.

Locus Sigilli.

IN-

I N D E X

Singularum Partium.

- I. **CONSULTATIO.** An qui in Societate IESU absoluto Nouitiatu faciunt Vota simplicia substantialis Religionis, amittant rerum Dominium & Ius testandi.
- II. Pro Voti solemnitate ex solâ Ecclesie Constitutione inuenta; nec non pro Censurâ Propositionis oppositæ.
- III. **AUCTARIVM,** quo Epops Consultationis Mangioniana evertitur.
- IV. Epops Consultationis Mangioniana vberius confutata.
- V. **Appendix** Iudiciorum, ac Sententiarum variorum Tribunalium, atque Academicarum pro Domini retentione.

SYNO-

SYNOPSIS.

Præ Numerus Opusculi partem, posterior cuiusq; partis paragraphum notat.

IN Religione Societatis IESU præter Nouitios, & Professos sunt quidam, qui Scholares appellantur. Hi, licet absoluto Nouitiatu per Vota simplicia, quæ emittunt, fiant verè ac propriè Religiosi; per Constitutiones tamen ab Apost. Sede confirmatas, retinent ad tempus bonorum suorum Dominium, sed ita, vt in eorum vsu religiosam seruent Paupertatem. I. 3.

Hanc veritatem probarat auctor huius Opusculi primâ Parte.

Primò ex Constitutionibus Societatis Part. 6. c. 2. §. 11. lit. H. Part. 4. c. 4. lit. E. Part. 3. c. 1. §. 7. lit. E. Exam. general. c. 4. §. 1. & 5. in quibus locis de huiusmodi Scholaribus dicitur, *Quod possint retinere bona stabilia. v. g. domos, & res alias, quibus postea se abdicent, quandocunque Superiori videbitur: quod quamuis Paupertatis Votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod videbitur Superiori: quod non sit necessè bonorum suorum possessione se abdicare, nisi id Superior post elapsum primum annum iuberet. I. 10. & seqq.*

Secundò ex duabus Constitutionibus GREGORII XIII. quarum vna incipit. *Quanto fructuosius: altera. Ascendente Domino. I. 24. 25. 26.*

Tertio ex obseruantia subsæcra per spatium annorum ferè centum. I. 27.

Quarto Ratione, cuius summa est. quia Vocatum

rum Paupertatis non habet ex natura sua, ut pri-
uet Iure & Dominio bonorum temporalium, vel
eiusdem capacitate: neque ex Iure diuino positi-
uo, quasi cum statu Religioso sit impossibile
Ius & dominium rerum temporalium: Sed hoc
habet solum ex Iure Ecclesiastico, à quo etiam so-
lo inuenta est Votorum solemnitas. Quare sicut
Ecclesia adiunxit Voto Paupertatis Religiosæ
incapacitatem dominij; ita potuit admittere
tanquam Vota substantialia Religionis, Vota
simplicia, quæ faciunt Scholares in Societate:
& nihilominus illis non adiungere dominij in-
capacitatem, sicut de facto non adiunxit. l. 31. &
seqq.

Inuenti sunt tamen quidam Anonymi, qui
tam benè fundatam veritatem oppugnarunt.
Summa autem eorum omnium, quæ isti scri-
pserunt, duobus capitibus constat. Primum enim
conantur respondere rationibus allatis, deinde
varia afferunt Argumenta, quorum aliquibus
contendunt, à Scholaribus Societatis non reti-
neri dominium; quibusdam, non posse condi-
nonnullis, non posse reuocari Testamentum an-
te factum. l. 1. 2. 3.

Ad textus ergò Constitutionum Societatis, &
duarum Bullarum GREGORII XIII. triplex af-
fertur ab illis Anonymis responsio. Prima est,
quod dicitur, Scholares Societatis post Vota re-
tinere bonorum suorum dominium, esse acci-
piendum de *Dominio passiuo*, hoc est, de capaci-
tate recuperandi bona, quorum dominium, &
Ius

Ius amissa erant per Vota in casu, quo à Societate dimittantur. l. 5. 6. 7.

Secunda responsio est, esse intelligendum de *Dominio in Communi*, respectu bonorum Collegij, cuius Scholares membra sunt post emissa Vota:

Neutram interpretationem congruere textibus allegatis, euidenter ostenditur. l. 11. vsque ad 27. & omnes eos textus debere intelligi de dominio aetiuo particulari propriorum bonorum, clarissime demonstratur. ibid.

Tertia responsio est, retineri quidem *Dominium aetiuum particulare* propriorum bonorum: non tamen semper, nec ab omnibus Scholaribus: sed solum aliquando, & à quibusdam, cum quibus (dummodo adsint iustissimæ causæ) dispensatur, vt dominium eiusmodi retinere possint.

Non subsistere hanc interpretationem, nec esse opus vlla dispensatione in Constitutionibus Societatis, vel Iure diuino; & vniuersaliter omnibus Scholaribus concedi per Constitutiones dominij retentionem, semperque adesse causas iustas, ob quas retineri debeat idem dominium; ostenditur. IV. 151. 162.

ARGUMENTA AD- uersariorum.

Argumentum ducunt ab Auctoritate Sanctorum & Doctorum, qui docent;

* 5

Re-

Religiosam nihil possidere posse, nullius rei habere dominium, nullius iuris rerum temporalium capacem esse: Paupertatem Religiosam excludere ius omnium bonorum temporalium, & similia. Respondetur, id esse intelligendum de Votis solennibus: non autem simplicibus, nec pugnare Dominium cum substantia Voti Religiosi. I. 43.

II. Ex auctoritate aliquorum Doctorum, qui videntur docere, Scholares Societatis non habere vllum *dominium particulare actiuum*. Confutatur, clarè ostendendo, illos Doctores non fuisse locutos de *dominio actiuo particulari* propriorum bonorum, sed de dominio bonorum, Collegiorum Societatis, licet etiam in hoc errauerint. III. 1. & seqq.

III. Quia Solemnitas Votorum Religiosorum est de Iure Diuino. Vnde nec Summus Pontifex potest dispensare, vt quis sit Religiosus, & habeat proprium. Demonstratur fufissimè contrarium, hoc est, solemnitatem in Votis & consequenter vim priuandi dominio & capacitate Matrimonij, esse ex solâ Ecclesiæ constitutione inuentam. tota 2. Parte huius Opusculi; Id verò, quod dicitur, Papam non posse dispensare in *Proprietate*, esse intelligendum non de dominio radicali, sed de vsu independente à consensu Superiorum. I. 42.

IV. Quia Vnitas status Religiosi consistit in indelimitate, & in inuariabili substantia Votorum
solem-

solemnium. Demonstratur falsitas huius Assertionis. I. 44.

V. Quia priuatio vsus bonorum priorum, cum radicali dominio eorundem, stat cum statu diuitiarum; qui directè contrariatur Paupertati. Respondetur distinguendo de priuatione vsus. Si enim sit perpetua; non stat cum statu diuitiarum, quæ solùm expetendæ sunt propter vsum; nec contrariatur Paupertati. I. 47.

VI. Quia vsus bonorum temporalium non opponitur Paupertati religiosæ, vt patet in Episcopis assumptis à statu Religioso, qui habent vsum bonorum temporalium, & tamen sunt Pauperes. Hoc argumentum retorquetur. I. 49.

VII. Ducitur ab absurdis. Primum est, quia si Scholares retinerent dominium, sine vsu; hoc dominium esset inutile & imaginarium. Ostenditur non esse inutile. I. 50. IV. 82. & seqq.

Secundum absurdum, quia si Scholaris retinet dominium sine vsu; per emissionem Votum decedit partim testatus, partim intestatus. Respondetur, non decedere vlla ex parte testatum neque intestatum, & declaratur quomodo per Vota nihil iuris amittat in sua bona temporalia. I. 51. IV. 90. & seqq.

VIII. Affertur ex Iure Societatis. & primo, quia omnibus Scholaribus eadem est viuendi ratio post vota. Viuere enim debent in communi: ergo nihil habent proprij. Huius argumenti vanitas

tas ostenditur declarando, quid sit vivere in com-
muni post vota. I. 53.

Deinde, quia in Societate Votum simplex Ca-
stitatis reddit incapacem Matrimonij: ergò Vo-
rum Paupertatis facit incapacem Dominij. Af-
fertur disparitas. quia illud habet Votum Casti-
tatis ex Constitutione Ecclesiæ: hoc verò non
habet Votum Paupertatis, ipsa Ecclesia sic de-
clarante I. 55.

Postremò, quia Votum simplex Paupertatis
Coadiutorum formatorum priuat dominio &
eius capacitate: ergò etiam Votum simplex
Scholarium. Affertur eadem disparitatis ratio.
I. 57.

Ad hæc probant, post Vota Scholares non
posse testari varijs argumentis.

Primum est, quia non retinet dominium par-
ticulare ad testamenti erectionem prorsus ne-
cessarium. Hoc argumentum satis refutatum est
ex demonstratione contrarij. IV. 76.

Secundum, quia testamentum, quod propter
factum hæredis instituti reuocari non potest,
nullius est momenti: talia sunt testamenta Scho-
larium in Societate, qui sine consensu Superio-
rum nihil possunt. Huius argumenti infirmitas o-
stenditur. IV. 73.

Tertium est à contrario sensu, quia in So-
cietate ante ingressum licet testari, & Noui-
tjjs: ergò non post ingressum, nec Scholaribus.
Refutatur ostenditurque quàm sit futile. IV. 96.

Quar-

Quartum, quia Testamentum non potest pendere à Voluntate alterius ex varijs textibus. Vera intelligentia eorundem textuum affertur. nihil enim aliud volunt, nisi quòd nominatio hæredis non potest conferri in arbitrium alterius. III. 39. & seqq.

Quintum, quia Scholares utpote Religiosi, non habent nec velle nec nolle. Probatur hoc non ob stare, si accedat consensus Superiorum. IV. 104. & seqq.

Restant duo argumenta, quibus contendunt, Scholares non posse reuocare testamentum factum ante ingressum Religionis.

Primum est *ex c. 4. Examinis Generalis*, ubi iubentur omnes ingressi Societatem, non reuocare testamentum factum: & per ipsum ingressum fieri irreuocabile. Ostenditur falsitas huius argumenti. IV. 8. & seqq.

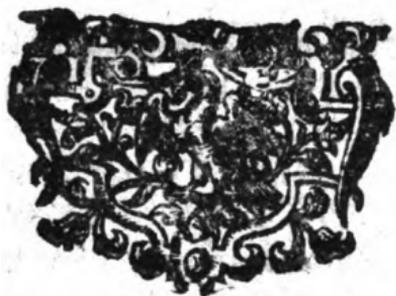
Confirmant idem ex Ordinatione quadam Præpositi Generalis, quâ iubentur Scholares se rerum temporalium dominio, quantocyus abdicare. Clare demonstratur per illam ipsam Ordinationem retineri posse dominium, etiam post vota per duos annos. III. 26. IV. 73. & seqq.

Secundum argumentum, quia, si condito testamento Scholaris emittat vota purè & simpliciter; sine protestatione reseruandi dominium; hæres institutus potest sibi iure mutare titulum possessionis, & cum prius nomine testatoris bona detineret, nomine eiusdem, familiaritatis causa; postea incipere potest possidere suo
nomin-

nomine, & animo domini : Infirmitas huius Argumenti demonstratur ex multis capitibus : & nominatim, quia Vota Scholarium in Societate sunt titulus sufficiens ad translationem dominij. IV. 123. & seqq.

Oppugnatores Dominij incurrisse excommunicationem ac alias pœnas demonstratur. IV. 235. & seqq.

Testimonia Tribunalium & Academiarum pro dominij retentione habentur V. Parte.

PRIMA

PRIMA PARS.

CONSULTATIO

*An qui in Societate IESV absolute
to Novitiatu faciunt Vota sim-
plicia substantialia Religionis, a-
mittant rerum Dominium
Et Ius Testandi.*

IN-

INDEX

Prima Partis.

Facti Species, Controversiæ Status, Decisio.

**I. ARGUMENTVM, Quo probatur recessio Dōmi-
nii post Vota ex Jure Societatis.**

II. ARG. Ex Jure Pontificio.

III. ARG. Ex Observantiâ subsequentiâ.

IV. ARG. Ex Ratione petiti.

V. ARG. Ex Refutatione omnium Objectionum.

i

CONSULTATIO.

Proponam primò facti speciem, quæ huic Consultationi occasionem præbuit. Secundò Controuersiæ statum subijciam. Tertio de re proposita sententiam meam vnica Assertionè comprehendam. Quarto eandem argumentis ex Iurè Societatis, Constitutionibus Pontificijs, Obseruantia perpetua, & Ratione petitis confirmabo. Postremò ad omnes Aduersariorum obiectiones respondebo.

FACTI SPECIES, CONTROUERSIÆ STATUS, DECISIO.

Titius Religionem Societatis IESV ingressus, in quo hæredem ex asse instituit Caium fratrem suum germanum. Elapso biennio (tam diu enim Societatis Tyrones probantur) emisit vota Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ, non quidem solemnia (vt fit in alijs Religionibus) sed simplicia, iuxta peculiare huius Ordinis Institutum: quorum tamen votorum vi effectus est non improprie, vel lato modo, vel ad instar, vel ex priuilegio: sed proprie, strictè, pariformiter, & iure quo qui optimo Religiosus. Procedente tempore idem Titius memoratus, iuxta promissionem factam in Nouitiatu, se esse obligatum ad sua bona, quæ secutus dictamen carnis & sanguinis Fratri testamento reliquerat, distribuenda in pia & sancta opera, iuxta illud Christi, *si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes &*

A

da pauperibus, veni & sequere me; de Superiorum consensu, reuocato testamento condito ad fauorem Fratris, aliud condidit ad fauorem Collegij Colonienfis, redacti ad graues angustias rerum domesticarum, propterea quòd ad illud quamplurimi è Societatis hominibus, varijs Domicilijs huius & aliarum Prouinciarum ab Hæreticis exturbati, confugissent.

2 Ex proposita Facti specie magna Iuris controuersia orta est, *An Titius ex vi voti Paupertatis emissi post biennium Probationis, destitutus fuerit bonorum suorum Dominio, illudq; in Caium transmiserit, ac proinde Testamentum prius conditum confirmauerit, & ir-reuocabile fecerit.* Re delatâ in Iudicium, & vtrinque magna contentione agitata, tandem pro Collegio Colon. à sapientissimis Iudicibus pronunciatum est. Non defuerunt tamen Aliqui (quo spiritu ducti nescitur,) qui, etiam postquam Caius causâ cecidit, satis benè longo Scripto, communibus, vt apparet, operis, concinnato, ostendere conentur, Titium ex vi voti Paupertatis destitutum fuisse Dominio bonorum suorum, & testamentum in seculo factum confirmasse, nec potuisse nouum condere, Collegij Colon. Patres tradiderunt, mihi recens ex Italia ad hanc Urbem appulso Scriptum illud, iusseruntque meum super hac Causa iudicium exponere. Pareo, & pono hanc Assertionem.

3 **T***Titius vi Voti Paupertatis emissi in Societate post biennium, tenetur quidem statim,*

dim, non disponere ullo modo de suis bonis, nec illis vti absq; scientia & consensu Superiorum: non tamen priuatus fuit eorundem Dominio, neque illud transmisit in Caium, nec confirmauit testamentum conditum ante ingressum, nec illud fecit irrenocabile: ac proinde de Superiorum licentiâ & validè & licitè de suis bonis iterum disponere, etiam per viam testamenti. potuit.

Hæc Assertio potissimum probanda est ex Iure, quo vtitur Religio Societatis, quod continetur in eiusdè Cõstitutionibus, Canonibus & Decretis toties à Sede Apostolica confirmatis, & præterea ex duplici Motu proprio GREGORII PAPÆ XIII. ex perpetuâ Obseruatiâ subsecurâ & vniuersali in totâ Societate; ex Ratione, & ex Refutatione omnium argumentorum, quæ hactenus pro cõtrariâ parte allata sunt. Sed, quoniam ad omnes textus, qui depromuntur à Nobis ex Cõstitutionibus & Canonibus Societatis, & Motu proprio GREGORII XIII. video Aduersarios habere paratam responsionem petitam ex noua quâdam Dominij distinctione, qua (si Deo placet) elidi, an eludi? arbitrantur omne robur argumentorum nostrorum; operæ pretium esse duco, eiusmodi distinctionem hic ponere ante oculos: vt intelligatur quàm non aptè quadret in textus mox afferendos.

Dominium (ex istorum sententia) aliud est Particulare & actiuum: aliud in Communi: aliud Passiuum. Particulare & actiuum est illud, quod definitur Ius per-

fectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Qu
enim tale Dominium habet, potest de suis rebus
suo arbitrato disponere. Disponere autem est ac-
tus potentia & facultatis actiuæ.

6 *Dominium in communi* est illud, quod habent
personæ particulares, quæ sunt membra alicuius
Communitatis, V. G. Religionis, quæ possideat
bona in communi: nam Religiosi particulares, nõ
sunt ipsi Domini talium bonorum, sed ipsa Com-
munitas, ipsi singillatim accepti habent solum
Dominium in communi.

7 *Dominium passiuum* est illud, quod competit
alicui, qui sit priuatus omni *Dominio particulari &*
actiuo; si retineat capacitatem ad acquirenda ali-
qua bona vel in eo statu, in quo est, vel in alio pos-
sibili. Porrò autem Aduersarij accomodando
hanc distinctionem *Dominij* Titio obstricto votis,
dicunt, Titium non habere *Dominium particula-*
re, nec actiuum; sed solum *Dominium in communi*;
quatenus est membrum Collegiorum, quæ pos-
sident bona stabilia: & *passiuum*, quatenus retinet
capitatem, & quasi potentiam Passiuam ad re-
cuperanda bona, quorum *Dominium* amisit per
emissionem votorum, si legitima autoritate vin-
culo votorum soluatur. Habeo distinctionem, in
qua sanè non possum mirari satis Aduersariorum
animositatem, qui cum non sint hospites in Iure
Ciuiili & Canonico, & vt apparet, non indiligen-
ter versati in bonorum Auctorum lectione; ausi
sint asserere, vocem *Dominium*, significare Ius, hoc
est, *passiuam potentiam*, ad acquirenda bona tempo-
ralia,

alia, cùm nullus sit textus, nullus locus apud vllum Scriptorem, in quo Dominium non sit usurparum pro Iure & facultate actiua disponendi de suis bonis. si hoc non est abuti vocabulis, quid tandem erit? Sed condonetur Aduersarijs hæc interpretandi licentia, quando & ipsos illius puduit: ideoque in hoc vltimo Scripto, quod confutamus, (quia posteriores curæ sunt etiam sapientiores) re vera nullam fecere mentionem *Dominij passiu*: & alioqui non parum benè meriti sunt de omnibus mendicabilis, qui, si Dominium est capacitas ad bona temporalia acquirenda; satis diuites censerì possunt. non fuit tamen hæc inaudita acceptio Dominij dissimulanda: quòd intellexerim etiamnum à quibusdam iactari, non incommodam esse. sic nimirum fiet, vt nullus relinquatur tergiuersandi locus, si ostenderimus textibus mox afferendis, ex Constitutionibus Societatis, & Pontificia declaratione, nullo modo congruere posse: sed quicquid dicitur de *Dominio*, esse intelligendum de *Dominio particulari & actiuo*, & nullatenus de *Dominio incommuni & Passiuo*.

Est præterea supponendum pro intelligentia terminorum, in *Examine Generali*; quod est quasi Summarium Constitutionum Societatis, & in ipsis Constitutionibus, & earum Declarationibus, quæ sunt eiusdem authoritatis, vt dicitur in *proæmio & parte 6. c. 10. lit. A.* Nomine *Scholaris* siue *Scholastici* intelligi illum, qui peracto Nouitiatu emisit tria vota simplicia, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, & promisit ingredi in Societa-

tas ostenditur declarando, quid sit vivere in com-
muni post vota. I. 53.

Deinde, quia in Societate Votum simplex Ca-
stitatis reddit incapacem Matrimonij: ergò Vo-
rum Paupertatis facit incapacem Dominij. Af-
fertur disparitas. quia illud habet Votum Casti-
tatis ex Constitutione Ecclesiæ: hoc verò non
habet Votum Paupertatis, ipsa Ecclesia sic de-
clarante I. 55.

Postremò, quia Votum simplex Paupertatis
Coadiutorum formatorum priuat dominio &
eius capacitate: ergò etiam Votum simplex
Scholarium. Affertur eadem disparitatis ratio.
I. 57.

Ad hæc probant, post Vota Scholares non
posse testari varijs argumentis.

Primum est, quia non retinet dominium par-
ticulare ad testamenti erectionem prorsus ne-
cessarium. Hoc argumentum satis refutatum est
ex demonstratione contrarij. IV. 76.

Secundum, quia testamentum, quod propter
factum hæredis instituti reuocari non potest,
nullius est momenti; talia sunt testamenta Scho-
larium in Societate, qui sine consensu Superio-
rum nihil possunt. Huius argumenti infirmitas o-
stenditur. IV. 73.

Tertium est à contrario sensu, quia in So-
cietate ante ingressum licet testari, & Noui-
tjjs: ergò non post ingressum, nec Scholaribus,
Refutatur ostenditurque quàm sit futile. IV. 96.

Quar-

Quartum, quia Testamentum non potest pendere à Voluntate alterius ex varijs textibus. Vera intelligentia eorundem textuum affertur. nihil enim aliud volunt, nisi quòd nominatio hæredis non potest conferri in arbitrium alterius. III. 39. & seqq.

Quantum, quia Scholares utpote Religiosi, non habent nec velle nec nolle. Probatur hoc non ob stare, si accedat consensus Superiorum. IV. 104. & seqq.

Restant duo argumenta, quibus contendunt, Scholares non posse reuocare testamentum factum ante ingressum Religionis.

Primum est *ex c. 4. Examinis Generalis*, ubi iubentur omnes ingressi Societatem, non reuocare testamentum factum: & per ipsum ingressum fieri irrevocabile. Ostenditur falsitas huius argumenti. IV. 8. & seqq.

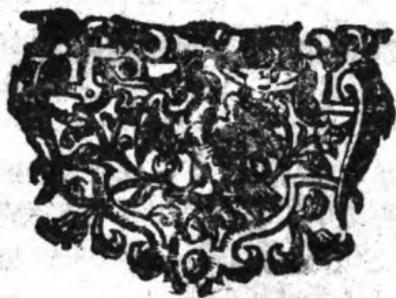
Confirmant idem ex Ordinatione quadam Præpositi Generalis, quâ iubentur Scholares se rerum temporalium dominio, quantocyus abdicare. Clare demonstratur per illam ipsam Ordinationem retineri posse dominium, etiam post vota per duos annos. III. 26. IV. 73. & seqq.

Secundum argumentum, quia, si condito testamento Scholaris emittat vota purè & simpliciter; sine protestatione reseruandi dominium; hæres institutus potest sibi iure mutare ritulum possessionis, & cum prius nomine testatoris bona derineret, nomine eiusdem, familiaritatis causa, postea incipere potest possidere suo nomi-

**nomine, & animo domini: Infirmetas huius Ar-
gumenti demonstratur ex multis capitibus: &
nominatim, quia Vota Scholarium in Societate
sunt titulus sufficiens ad translationem domini.
IV. 123. & seqq.**

**Oppugnatores Domini incurrisse excommu-
nicationem ac alias pœnas demonstratur. IV.
235. & seqq.**

**Testimonia Tribunalium & Academiarum
pro domini retentione habentur V. Parte,**

PRIMA

PRIMA PARS.

CONSULTATIO

*An qui in Societate IESV absoluto
Novitiatu faciunt Vota sim-
plicia substantialia Religionis, a-
mittant rerum Dominium
& Ius Testandi.*

IN.

INDEX

Prima Partis.

Facti Species, Controuersæ Status, Decisio:

I. ARGUMENTVM, Quo probatur retentio Dōm-
nij post Vota ex Jure Societatis.

II. ARG. Ex Jure Pontificio.

III. ARG. Ex Observantiâ subsequentiâ.

IV. ARG. Ex Ratione petiti.

V. ARG. Ex Refutatione omnium Objectionum.

CONSULTATIO.

Proponam primò facti speciem, quæ huic Consultationi occasionem præbuit. Secundò Controuersiæ statum subijciam. Tertio de re proposita sententiam meam vnica Assertionè comprehendam. Quarto eandem argumentis ex Iurè Societatis, Constitutionibus Pontificijs, Obseruantia perpetua, & Ratione petitis confirmabo. Postremò ad omnes Aduersariorum obiectiones respondebo.

FACTI SPECIES, CONTROUERSIÆ STATUS, DECISIO.

Titius Religionem Societatis IESV ingressus, in quo hæredem ex asse instituit Caium fratrem suum germanum. Elapso biennio (tam diu enim Societatis Tyrones probantur) emisit vora Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ, non quidem solemnia (vè fit in alijs Religionibus) sed simplicia, iuxta peculiare huius Ordinis Institutum: quorum tamen votorum vi effectus est non improprie, vel lato modo, vel ad instar, vel ex privilegio: sed proprie, strictè, pariformiter, & iure quo qui optimo Religiosus. Procedente tempore idem Titius minor, iuxta promissionem factam in Nouitiatu, se esse obligatum ad sua bona, quæ secutus dictamen carnis & sanguinis Fratri testamento reliquerat, distribuenda in pia & sancta opera, iuxta illud Christi, *si vis perfectus esse, vade, & vende qua habes &*

da pauperibus, veni & sequere me; de Superiorum consensu, reuocato testamento condito ad fauorem Fratris, aliud condidit ad fauorem Collegij Colonienſis, redacti ad graues angustias rerum domesticarum, propterea quòd ad illud quamplurimi è Societatis hominibus, varijs Domicilijs huius & aliarum Prouinciarum ab Hæreticis exturbati, confugissent.

2 Ex proposita Facti specie magna Iuris controuersia orta est, *An Titius ex vi voti Paupertatis emissi post biennium Probationis, destitutus fuerit bonorum suorum Dominio, illudq; in Caium transmisserit, ac proinde Testamentum prius conditum confirmauerit, & irreuocabile fecerit.* Re delatâ in Iudicium, & vtrinq; magna contentione agitata, tandem pro Collegio Colon. à sapientissimis Iudicibus pronunciatum est. Non defuerunt tamen Aliqui (quo spiritu ducti nescitur,) qui, etiam postquam Caius causâ cecidit, satis benè longo Scripto, communibus, vt apparet, operis, concinnato, ostendere conentur, Titium ex vi voti Paupertatis destitutum fuisse Dominio bonorum suorum, & testamentum in seculo factum confirmasse, nec potuisse nouum condere, Collegij Colon. Patres tradiderunt, mihi recens ex Italia ad hanc Urbem apulso Scriptum illud, iusseruntque meum super hac Causa iudicium exponere. Pareo, & pono hanc Assertionem.

3 **T** *Titius vi Voti Paupertatis emissi in Societate post biennium, tenetur quidem statim,*

rim, non disponere ullo modo de suis bonis, nec illis uti absq. scientia & consensu Superiorum: non tamen priuatus fuit eorundem Dominio, neque illud transmisit in Casum, nec confirmauit testamentum conditum ante ingressum, nec illud fecit irrenocabile: ac proinde de Superiorum licentiâ & validè & licitè de suis bonis iterum disponere, etiam per viam testamenti, potuit.

Hæc Assertio potissimum probanda est ex Iure, quo vtitur Religio Societatis, quod continetur in eiusdè Cõstitutionibus, Canonibus & Decretis toties à Sede Apostolica confirmatis, & præterea ex duplici Motu proprio GREGORII PAPÆ XIII. ex perpetuâ Obseruatiâ subsecurâ & vniuersali in totâ Societate; ex Ratione, & ex Refutatione omnium argumentorû, quæ hæctenus pro cõtrariâ parte allata sunt. Sed, quoniam ad omnes textus, qui depromuntur à Nobis ex Cõstitutionibus & Canonibus Societatis, & Motu proprio GREGORII XIII. video Aduersarios habere paratam responsionem petitam ex noua quâdam Dominij distinctione, qua (si Deo placet) elidi, an eludi? arbitrantur omne robur argumentorum nostrorum; operæ pretium esse duco, eiusmodi distinctionem hic ponere ante oculos: vt intelligatur quàm non aptè quadret in textus mox afferendos.

Dominium (ex istorum sententia) aliud est Particulare & actiuum: aliud in Communi: aliud Passiuum. Particulare & actiuum est illud, quod definitur Ius per-

fectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Qui enim tale Dominium habet, potest de suis rebus suo arbitratu disponere. Disponere autem est actus potentiae & facultatis actiuae.

6 *Dominium in communi* est illud, quod habent personae particulares, quae sunt membra alicuius Communitatis, V. G. Religionis, quae possideat bona in communi: nam Religiosi particulares, non sunt ipsi Domini talium bonorum, sed ipsa Communitas, ipsi singillatim accepti habent solum *Dominium in communi.*

7 *Dominium passiuum* est illud, quod competit alicui, qui sit priuatus omni *Dominio particulari & actiuo*; si retineat capacitatem ad acquirenda aliqua bona vel in eo statu, in quo est, vel in alio possibili. Porro autem Aduersarij accomodando hanc distinctionem *Dominij* Titio obstricto votis, dicunt, Titium non habere *Dominium particulare, nec actiuum*; sed solum *Dominium in communi*; quatenus est membrum Collegiorum, quae possident bona stabilia: & *passiuum*, quatenus retinet capacitatem, & quasi potentiam Passiuam ad recuperanda bona, quorum Dominium amisit per emissionem votorum, si legitima autoritate vinculo votorum soluatur. Habeo distinctionem, in qua sanè non possum mirari satis Aduersariorum animositatem, qui cum non sint hospites in Iure Ciuili & Canonico, & vt apparet, non indiligenter versati in bonorum Auctorum lectione; ausi sint asserere, vocem *Dominium*, significare Ius, hoc est, *passiuam potentiam*, ad acquirenda bona temporalia,

P A R S I.

alia, cùm nullus sit textus, nullus locus apud v-
 lum Scriptorem, in quo Dominium non sit vsur-
 patum pro Iure & facultate actiua disponendi de
 suis bonis. si hoc non est abuti vocabulis, quid
 tandem erit? Sed condonetur Aduersarijs hæc in-
 terpretandi licentia, quando & ipsos illius pudu-
 it: ideoque in hoc vltimo Scripto, quod confuta-
 mus, (quia posteriores curæ sunt etiam sapientio-
 res) re vera nullam fecere mentionem *Dominij pas-*
sivi: & alioqui non parum benè meriti sunt de o-
 mnibus mendicabilis, qui, si Dominium est capa-
 citas ad bona temporalia acquirenda; satis diuites
 censi possunt. non fuit tamen hæc inaudita ac-
 ceptio Dominij dissimulanda: quòd intellexerim
 etiamnum à quibusdam iactari, non incommo-
 dam esse. sic nimirum fiet, vt nullus relinquatur
 tergiuersandi locus, si ostenderimus textibus mox
 afferendis, ex Constitutionibus Societatis, &
 Pontificia declaratione, nullo modo congruere
 posse: sed quicquid dicitur de *Dominio*, esse intelli-
 gendum de *Dominio particulari & actiuo*, & nulla-
 tenus de *Dominio in communi & Passiuo*.

Est præterea supponendum pro intelligentia §
 terminorum, in *Examine Generali*; quod est quasi
 Summarium Constitutionum Societatis, & in ip-
 sis Constitutionibus, & earum Declarationibus,
 quæ sunt eiusdem authoritatis, vt dicitur in *proe-*
mio & parte 6. c. 10. lit. A. Nomine *Scholaris* siue
Scholastici intelligi illum, qui peracto Nouitiatu
 emisit tria vota simplicia, Paupertatis, Castitatis,
 & Obedientiæ, & promisit ingredi in Societa-

rem, hoc est, acceptare suo tempore gradum Professorum, qui in Societate supradicta vota solemniter faciunt, sicut omnes alij Religiosi, vel gradū Coadiutoris formati, qui etiam suo tempore emittit supradicta tria vota non solemnia, sed solum publica: quorum vi amittit illicò Dominium suorum bonorum, & fit incapax successionis: potest tamen cum causâ à Religione dimitti.

- 9 Nomine autem *Probationis* intelligitur non solum tempus biennij Nouitiatus; sed etiam, quod durat ab emissionem votorum simplicium, quæ fit absoluto biennio vsque ad tempus, quo quis promouetur ad gradum Professi vel Coadiutoris formati. omitto textus qui passim occurrunt in Constitutionibus, contentus vnico, qui habetur parte 4. ca. 4. lit. E vbi ita dicitur: *quod autē promittit Scholasticus in Societate, est in eius Corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatem, & Obedientiam actu iuxta Societatis consuetudinem, siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professor, siue Coadiutor formatus, & sic consequenter potest illum statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in Probationem, ad hoc, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorū suo tempore admittatur. His notatis ad Assertionis positæ confirmationem veniamus.*

PRIMUM ARGUMENTUM ex Iure Societatis.

- 10 I. **O**ccurrit textus clarissimus ex parte. 6. cap. 2. quod totum est de ijs, *qua ad Paupertatem*
per

pertinet, vbi cum S. Fundator. § II. dixisset sic. *Vt nihil proprium domi teneri, ita nec foris, apud alios potest: & quisque ijs, quæ de communi data fuerint ad vsum suum necessarium aut conuenientem, resecatis superfluis, sis contentus;* addit quæ sequuntur *lit. H. Intelligendum est hoc absolutè de Professis, & Coadiutoribus formatis. Caterum in Scholaribus, qui tempus Probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in presentia subsint eorum dispositioni: nihil enim horum habere debent, nisi conscio & approbante Superiore. neque verò sermo est de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus scilicet vel rebus alijs: sed quod ad hæc attinet, parati etiam esse debebunt, vt illis se abdicent, quancumque Superiori videretur; Vt in Examine dictum est.* Ex hoc loco habemus primò hic agi de modo, quo singuli, qui sunt in Societate, obseruare debeant votum Paupertatis, cuiuscumque gradus sint. Secundò, esse sermonem tam de bonis mobilibus & pecunijs, quàm de immobilibus. Tertiò, constituendam esse aliquam differentiam inter Professos & Coadiutores formatos ex vna parte, & inter Scholares ex altera. His positis, sic argumentari licet. Si Scholares nõ retineant Dominium particulare actiuum bonorum suorum; nullum est discrimen inter ipsos & Professos, quod tamen esse debet, ergo retinent. Probatur antecedens, quia conscio & approbante Superiore, etiam Professi possunt habere aliqua bona, & de facto habent ad suum vsum. Sine consensu eorundem Superiorum neque Professi, neque Scholares possunt habere vllam rem, nam alioqui essent Proprietarij:

ergo quando constitutio dicit, *Professos nihil proprium habere posse absolute; & Scholares habere posse, conscio & approbante Superiore*, non potest habere alium sensum, quã quod Professi nihil habere possunt, quoad Dominium & proprietatem neq; sine, neque cum licentia Superiorum: Scholares vero *conscio & approbante Superiore* possunt habere proprium, non quidem vt proprium, & independenter à voluntate Præsidentum, sed quoad Dominium & proprietatem radicalem, & vsum solum cum eorundem consensu, vt Religiosos decet: cuius tamen Dominij radicalis & proprietatis Professi incapaces sunt.

¶ Aduersarij hic exerunt suam Dominij distinctionem; & dicunt primò, discrimen consistere in hoc, quod Scholares habeant Dominium in communi respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt, Professi non habeant.

Sed contra, primò Quia etiam Professi habent Dominium in communi bonorum earum Domorum. quorum membra sunt.

Secundò, in hoc textu nomine *bonorum*, intelliguntur ea *que sunt sub dispositione ipsorum Scholarium, & que procul inde ipsi habent, vt sunt domus, &c.* talia autem non sunt bona Collegiorum, sed quæ ipsi possident.

Dicunt secundò, Scholares retinere Dominium passiuum suorum bonorũ, sed contra, primò, quia retinent Dominium bonorum eorum, quæ deinde Superioris iussu distributuri sunt in pauperes: hæc autem distributio non potest fieri sine
Domi-

Dominio actiuo particulari, cum actualis distributio supponat tamquam suum principium Ius & facultatem actiuam.

Contra secundò, quia si Scholastici retinent solum Dominium passiuum suorum bonorum; actiuum penes quem erit Respondebunt, esse penes eos, qui successêre Scholaribus, vel ex testamento, vel ab Intestato. sed cõtra, quia hæc bona debent Scholares, quando Superior iusserit, in pauperes distribuere, quâ autem hoc fieri poterit; si iam Dominium actiuum translatum fuit in successores? maneat ergo, Dominium de quo textus loquitur, esse actiuum & particulare.

II. Produco textum *ex part 4 in cap. 4. quod est* 12
de Scholasticis admissis conseruandis, lit E vbi cum S. Pater dixisset, Scholasticum debere statim obseruare Castitatem, Paupertatem & Obedientiam actu, iuxta Societatis consuetudinem; hæc verba subdit: hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod superiori intra probationis spatium videbitur. Ex quibus verbis sic argumentor, Scholasticus post votum Paupertatis habere potest bona. Ergo retinere illorum Dominium. Ergo per votum, illud nõ amisit: quæ omnia clara sunt ex terminis.

Respondere possunt Aduersarij, Scholasticum 13
 amisisse Dominium particulare, & actiuum, retinere Dominium in communi, & passiuum.

Contra, quia Scholasticus post vota paupertatis 14
 potest habere bona, ad certum vsque tempus quod Superiori videbitur. Ergo quando Superiori videbitur,

tenetur se illis abdicare. Ergo interim illa habet: Superiori autem ordinariè videtur, hanc abdicationem esse faciendam, post tres, vel quatuor annos ab ingressu in Nouitiatum, iuxta Decretum P. Claudij Aquaiuua pia memoria; confirmatum à VII. Congregatione generali Canon. 17. §. 5. vbi statuitur, quod *Nostris bonorum possessio quadriennio concedatur, & non diutius sine consensu Prapofiti Generalis*: licet etiam citius fieri permittatur. Supponamus ergo, aliquem Scholasticum iuberi à Superiore abdicare se Dominio bonorum, quæ habet, post tres vel quatuor annos ab ingressu, vt ferè iam fit. In hoc casu quæro ab Aduersarijs, quo bonorum Dominio se abdicabit hic Scholasticus? non *particulari*: quia per ipsos istud amisit ex vi votorum, quæ nuncupauit post biennium. Dicent, abdicabit se *Dominio in Communi*. Contra, quia isto Dominio non priuatur, nisi per vota solemnia, si fiat Professor, vel publica, si Coadiutor formatus: & Scholares Societatis post huiusmodi bonorum abdicationem factam iussu Superiorum, adhuc per plures annos remanent in gradu Scholasticorum, nec promouentur ad gradum Professorum, vel Coadiutorum formatorum, nisi post absoluta studia, quæ in Societate requirunt ferè septem annos, & post Doctionem litterarum humaniorum per quatuor, vel quinque annos, & post vnum annū tertix probationis: interim, ergo post factam abdicationem bonorum, cùm sint adhuc Scholastici, retinent *Dominium in cõmuni*, per Doctores istos, qui *Dominium in communi* esse dicunt, quod

Quod habent Scholastici respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt; ergo per illam abdicationem factam iussu Superiorum, non abdicant *Dominium in communi*. Neque abdicant *Dominium passuum*: quia dum sunt in gradu Scholasticorum, in quo, ut diximus, possunt esse etiam post factam bonorum abdicationem, retinent capacitatem ad recuperanda sua bona in casu dimissionis, in qua capacitatem iuxta Doctores eosdem consistit *Dominium passuum*; Ergo Scholares per abdicationem bonorum factam iussu Superiorum, amittunt *Dominium particulare, & actiuum*, non *Dominium in communi, & passuum*, ergo ante factam abdicationem, quam faciunt dum sunt in statu Scholasticum, retinent *Dominium particulare, & actiuum*; quod Aduersarij negant.

III. Profero textum ex parte 3. quæ est de con-¹⁵
seruandis illis, qui probantur in domibus, & Collegijs;
& consequenter de Scholaribus, ut apparet ex
cap. I. §. 1. in quo capite §. 7. hæc habentur.
Ut experiri incipiant sancta Paupertatu virtutem, doceantur omnes, quod nulla re tanquam propria vti debeant, quamuis necesse non sit, bonorum suorum tempore Probationu possessione se abdicare, nisi id Superior post elapsam primum annum iuberet, iudicans in huiusmodi bonis, tentationum occasionem; & minus, proficiendi in spiritu habere aliquem, ut quibus illis adhaereat, aliquo immoderato amore, vel confidentia: & tunc qui se exiit bonis suis, sequatur Christi consilia. Pro sua tamen deuotione ad hoc potius, quam illud opus dispensare bona sua, vel eorum

partem poterit ; Explicare autem volens S. Pater quid intelligeret nomine *Possessionis*, hæc addit *lit.* *F. possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligendum est, quæ habet penes se, vel alios, quàm de iure, vel actione, quæ ei competit ad bona quæ sperat, siue secularia illa, siue Ecclesiastica sint. quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur.* Ex quibus verbis Constitutionis hoc argumentum formo, vt ostendam Scholares post emissâ vota retinere *Dominium particulare & actiuum*: & non solum illud in *Communi, & passiuum*, quod Aduersarij commenti sunt. Agitur hoc loco de illorum bonorum possessione, & *Dominio*, quæ respectu Scholarum dici possunt *sua, propria, secularia, Ecclesiastica, & talia*, ad quæ Scholaris habeat *ius, & Actionem*, quæ Scholaris speret, quibus se abdicare possit, ac debeat dispensando iuxta *Consilium Christi*; id est Pauperibus; & quæ bona post abdicationem factam amplius non possideantur; nec habeantur de facto, & abdicata auferant *tentationum occasionem, & immoderatam confidentiam*; ideoque Scholaris *constanter perseueret in sua vocatione*, quando quidem à se per illam abdicationem *submouit omnem fiduciam bona iam dispensata recuperandi*. hæc omnia commodissimè quadrant in bona quorum Scholastico competit possessio, & *Dominium in particulari & actiuum*, & nullo modo possunt accommodari bonis, quorum Scholasticus habeat *Dominium in communi & passiuum*. patet vtraque pars huius assumptionis.

16 Nam si dicamus Scholasticum retinere possessione-

sessionem, & *Dominium in particulari & actiuum*, illa bona dici possunt *sua*: possunt dici *propria*: possunt esse *secularia*, hoc est *Patrimonialia*: *Ecclesiastica*, quia potest fieri, vt Scholasticus habeat aliquod beneficium, vel pensionem Ecclesiasticam: potest etiam Scholari competere *Ius & actio* ad aliqua bona, v. g. ad legitimam in bonis Paternis, & ad aliquam successionem hæreditariam: potest etiam Scholasticus *sperare* bona quæ non habet, potest exuere se suis bonis, à se illa *abdicando*, & *dispensando in pauperes*, quæ abdicacione facta Scholaris non habet amplius illa bona, quare etiam *submouit à se tentationum occasionem, & immoderatam confidentiam*: quia donata pauperibus non possunt vnquam recuperari; ideoque Scholaris constanter pergit in Dei obsequio.

Quod si, vt volunt Aduersarij, agatur hoc loco de bonis, quorum Scholari competat *Dominium in communi*; omnia supradicta erunt intelligenda de bonis Collegiorum: nam isti *Dominium in communi*, quod Scholares Societatis retinent, aiunt esse *Dominium bonorum Collegiorum*, quorum ipsi membra sunt, Atqui bona Collegiorum non possunt dici, nec sunt *sua*, id est *Scholarium*: nec *propria*; cum sint communia: nec *secularia*; quia sunt Religiosa: nec *Ecclesiastica*; quia raro admodum Collegia habent beneficia & pensiones, sicut nec *Ius & actionem* ad legitimas, vel successiones hæreditarias, ne ratione quidem ipsorum *Scholarium*, vt dicitur *part 6. cap. 2. §. 12.* prætereabona Collegiorum Scholares non *sperant*, sed possident;

nec

nec possunt se illis exuere donando pauperibus, quia sunt Collegiorum & non sua: Ergo cum verba Constitutionis non possint intelligi de possessione, & *Dominio in communi*; necessario accipienda sunt de possessione, & *Dominio particulari*. Quod verò neque intelligi possint de *Dominio passiuo*, patet euidenter; quia istud *Dominium passiuum* per Aduersarios, Scholares retinet semper vsque ad tempus Professionis, vel vota publica Coadiutorum formatorum, quia nimirum est capacitas ad recuperanda bona, quæ habebant in seculo; Constitutio autem loquitur de bonis, quibus se Scholaris exuere debet, dispensando illa pauperibus. Ergo non sunt bona, quæ Scholaris habebat in seculo, quia illa non potest dispensare ex istorum sententia, quia istorum bonorum amiserunt *Dominium actiuum & particulare*, emittendo vota simplicia post Nouitiatum, & maximè, vt ipsi contendunt, Titius, qui illorum Ius transmisit in Caium. Accedit quod *Dominium passiuum*, non potest retineri respectu beneficiorum, & pensionum Ecclesiasticarum, quæ forte Scholaris in seculo habebat, & iuxta principia Istorum ipso iure vacarunt per emissionem votorum simplicium, absoluto biennio Nouitiatu. Ex quibus omnibus manifestè constat, possessionem bonorum & *Dominium*, de quibus loquitur Constitutio, esse possessionem & *Dominium particulare, & actiuum*, quod scilicet Scholaris emittendo vota non amisit, sed adhuc retinet.

18 I V. Adduco textum ex *Examine Generali. c. 4.*
vbi

vbi cum S. Fundator. §. 1. dixisset, quod quicumque Societatem ingredi volent, antequam in domo aliqua vel Collegio viuere incipiant, debent omnia bona temporalia, qua habuerunt, distribuere & renunciare, ac disponere de ijs, qua ipsis obuenire possent, eamque distributionem esse faciendam primum in res debitas & obligatorias, si qua fuerint: si vero tales nulla fuerint; in pia & sancta opera, iuxta illud: dispersit, dedit pauperibus, & illud: si vis perfectus esse, vade & vende omnia qua habes, & da pauperibus, & sequere me; subdit §. 2. hæc verba. Quod si statim propter aliquas honestas causas bona non relinquet; promittat, se promptè relicturum omnia post vnum ab ingressu absolutum annum, quandocumque per Superiorem inunctum ei fuerit in reliquo tempore Probationis, quo completo ante Professionem Professi, & ante tria vota publica, Coadiutores re ipsa relinquere, ac pauperibus dispensare debent, vt Consilium Euangelicum, quod non dicit, da consanguineis, sed pauperibus, perfectius sequantur. Ex quo loco hoc argumentum conficio. Qui ante ingressum in Societatem bona sua pauperibus non distribuerunt, tenentur distribuere, quandocumque Superiori videbitur ante Professionem futuri Professi, vel ante vota publica Coadiutores formati: Ergo suorum bonorum Dominium non transmiserunt in alios per votorum simplicium emissionem. Antecedens patet ex verbis allatis: consequentia probatur, quia, si suorum bonorum Dominium Scholares per vota amiserunt; frustra iubentur esse parati ante Professionem, vel vota publica illorum Dominiū renunciare, & bona distribuere pauperibus: Ergo suorum bono-

bonorum retinent Dominium. Respondent Ad-
uersarij, retinere *Dominium in communi*, respectu
bonorum Collegij, cuius sunt membra, & *passiuū*,
respectu bonorum suorum, ad quæ recuperanda
ius habent in casu, quo dimittantur à Societate.

19 Contra autem, quia Dominium illud in com-
muni non potest deseruire ad id, quod intendit
Constitutio, vt scil. Scholares distribuunt bona,
quæ non distribuuntur in seculo; quodocunque
Superior iniunxerit, & ratio est, quia bona Colle-
gij, respectu quorū est istud *Dominium in communi*,
Scholares, vt iam dixi, nec tenentur, nec possunt
distribuere. Nō potest esse *Dominium passiuum* tan-
tum illud quod Scholares retinent post vota sim-
plicia, quia illud est solum Ius recuperandi bona,
vt isti dicunt, amissa per vota simplicia in casu di-
missionis; Dominium autem, de quo est quæstio,
debet deseruire ad distribuenda bona, quæ in
seculo habebantur: Ergo *Dominium est actiuum &*
particulare, quale necessarium est ad istam distri-
butionem faciendam, & non in *communi & pas-*
siuum.

20 V. Affero textum ex eodem examine Generali cap.
4. §. 5. vbi statuitur, vt Nostri, si Ecclesiastici sint,
postquam in Societatis corpus. vt *Professi vel Coad-*
iuutores cooptati fuerint, nulla Ecclesiastica beneficia possint
retinere, debeant tamen illa relinquere tempore probatio-
nis, quodocunque Superiori visum fuerit, & idem dicitur
generalitet de quibuscunque bonis Ecclesia-
sticis *part. 3. cap. i. lit. F. vt scilicet Scholares se debeant*
abdicate possessione bonorum, siue secularia illa, siue
Eccle-

Ecclesiastica sint, quando Prapofito Generali videbitur; & his Constitutionibus conformis est Canon. 1. prima Congregationis Generalis, qui sic habet. Nostri, qui ante ingressum in Societatem, habent beneficia, non cogantur ea relinquere, nisi iubente Generali Commissario, vel Provinciali: & praterea etiam Canon. 17. §. 4. Sept. Congr. Gen. vbi sic dicitur; Pensionibus tamen Ecclesiasticis, & similibus generum horum, cum ita personalia sint, ut super Nostrorum personis constituentur, abdicare se in solidum Nostros non expedit: Patri tamen nostri iudicio annua illorum distributio committenda. Ex quibus locis sic argumentari licet. Scholares Societatis post vota simplicia, retinent Beneficia, & Pensiones; tum Ecclesiasticas; tum temporales. Ergo etiam bonorum quorumcunque temporalium Dominium. Consequentia est clara; quia non est maior ratio de bonis temporalibus, quam Ecclesiasticis. Antecedens patet ex textibus allatis.

Et quo ad Pensiones, & beneficia decisum est à 21
 Sacra Rotâ Româna in vna Nullius, seu Caput A-
 quensis Pensionis, die Luna 18. April. 1616. coram R. P. D.
 MARTINO ANDREA. In qua sacrum illud Tri-
 bunal toto orbe venerandum decreuit, P. Francis-
 cum Nerium post emissa vota simplicia retinuisse
 Pensionem Ecclesiasticam. Et ratio, qua permota
 fuit SACRA ROTA est; quia Scholares Societatis re-
 tinent Ius, & Dominium bonorum suorum ad effectum ea
 distribuendi in pios vsus, ad quod ostendendum af-
 fert SACRA ROTA Constitutiones GREGO-
 RII XIII. Quanto fructuosius, & Ascendente Domi-
 no. de quibus nos paulò post dicemus: & alias ra-
 tionibus;

tionibus, & Doctorum testimonia, tum è Societate; tum externorum, quæ videri possunt à §. *Præsertim*, ad finem vsque Decisionis illius in Decisione ipsa huic scripto adiuncta.

22 Non est tamen omittendum, quod in ea Decisione asseritur, retentionem beneficij, & pensionis tribuere Ius Scholaribus post emissa vota simplicia, percipiendi ex illis annuos redditus, & fructus. Vt vel hinc intelligant Aduersarij hoc Ius & Dominium non esse in *Communi & passiuum*, sed *particulare, & actiuum*, & Titium retinere non solum Dominium bonorum suorum; sed etiam Ius ad omnes fructus ex illis perceptos ab alijs ipso inuito, recuperandos.

23 VI. Probatum eadem Assertio ex perpetua & constanti persuasione Patrum Societatis, qui conuenerunt iam septies ad Cōgregationes Generales. Hi enim simul Congregati, & habentes auctoritatem condendi Decreta, & declarandi Constitutiones ex Indulto Sedis Apostolicæ, semper supposuerunt, Scholares post emissa vota simplicia retinere bonorum suorum, quæ in seculo habebant, *Dominium particulare, & actiuum*, quamobrem multa decreuerunt circa tempus, locum, modum, & alias circumstantias, quibus, illorum bonorum distributio fieri debet. *Congregatio I. Decreto 140.* decreuit, vt nostri habentes beneficia, non cogantur ea renunciare ante Professionem. *II. Congregatio, Decreto 23.* statuit, vt bonorum distributio, fiat à Nostis intra eandem Prouinciam, & *Decreto 76.* de quorum consilio hæc

hæc distributio fieri debeat. *Congregatio III. Decreto 16.* declarat, per Prouinciã in qua bona sunt distribuenda, intelligi Prouinciã, in qua ipsa bona sunt; & *Decreto 39.* iubet, in renuntiatione bonorum nullas iniri debere pactiões, nisi prius *Prepositus Generalis* informetur. *Congregatio IV. Decreto 65.* confirmat decretum proximè allatum *Congregationis 3.* & addit, dandam esse à P. N. *Generali* instructionē circa praxim eiusdē *Decreti*, & *Decreto 67.* cōfirmat *Decretū* quoddam *III. Congregationis Generalis* circa extractionē bonorū extra Prouincias. *Congregatio V. Decreto 50. § 4.* decernit, si Scholares distribuunt sua bona sine facultate Superioris, facturos contra votū Pauperatis. *VI. Congregatio, Decreto 8.* concessit, ut in *Casu* distributionis bonorum aliqua bona applicari possent extra Prouincias, in quibus ipsa bona sunt, Seminarijs nostrorum etiã extra illam Prouinciã, si forte in ea ingressus sit ille, qui bona distributurus est; *VI. denique Congregatio, Decreto 17.* multa statuit circa distributionem bonorum, quæ nostri post vota simplicia retinent, quæ longum esset hic singillarim recensere, satis est, quod iubet, non fieri renuntiationes antequam liceat per patrias leges, quod permittat possessionem bonorum saltem ad quatuor annos, & dicat non expedire pensiones Ecclesiasticas, & similia, quæ merè sunt personalia, absolute & in solidum abdicare. Ex quibus omnibus, si significauimus, apparet, iuxta sententiam totius Societatis legitime toties congregatæ, per vota simplicia non amitti ius & Dominium actuum, &c.

particulare, propriorum bonorum, siue illa temporalia, siue Ecclesiastica sint.

II. ARGUMENTVM EX Iure Pontificio.

24 **Q**VÆ iam tot locis ex Constitutionibus Societatis adductis, & Canonibus, & Decretis Congregationum Generalium probari sunt; confirmantur ex declarationibus Pontificijs, omiſſis autem *Summis Pontificibus* PAVLO III. IVLIO III. PAVLO IV. PIO V. GREGORIO XIV. & PAVLO V. imò & SACROS. CONCILIO TRIDENTINO, à quibus Societatis Institutum examinatum, probatum, commendatum, & confirmatum fuit, produco solum duos textus ex Cōstitutionibus duabus GREGORII TERTII DECIMI. Primus est ex Constitutione quæ incipit *Quanto fructuosius*. Data Anno 1582. Calend. Februar. qui sic habet, *quod verò ad paupertatem attinet, quamvis bonorum suorum ius & Dominium iustas ob causas pro Superiorum arbitratu ad tempus retinere valeant; ut in pios vsus iuxta Evangelicum consilium distribuant; in illorum tamen vsu religiosam paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine Superioris facultate vii possunt.* Secundus textus habetur in Constitutione quæ incipit *Ascendente Domino*. Data 1584. 8. Calend. Iunij, ubi ita habetur. *Licet qui ad gradus Professorum, & Coadiutorum formatorum nondum petuenerunt, bonorum suorum ius atque Dominium, tum alias ob iustas causas, tum etiam ut maiorem Societas habeat libertatem illos, si opus fuerit, cum*
mitiore

minori offensione dimittendi, ad tempus Generalis Præpositi iudicio præscribendum valeant retinere, vt in pauperes tandem, seu alios pios vsus pro ipsorum deuotione distribuunt iuxta Euangelicum consilium ac promissionem, quam initio Nouitatus faciunt; interim tamen quantum ad illorum vsum Religiosam paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria & sine Superioris facultate vti possunt. Hactenus Pontificiæ Constitutiones: in quibus quot sententiæ ac verba, totidem penè insunt argumenta, quibus probatur, Scholares Societat. & Titium post vota simplicia retinere *Dominium in particulari*, & *actiuum* bonorum, quæ non distribuit irreuocabiliter in pios vsus.

Primò enim agitur de Dominio bonorum, 25 quæ Scholares iuxta promissionem factam initio Tyrocinijs, debent pauperibus erogare: illa autem promissio est de distribuendis bonis proprijs relictis in seculo. Ergo est *Dominium particulare*, & *actiuum*, & non *in communi*, & *passiuum*: quia *Dominium in communi*, vt sæpe dixi, est *Dominium* respectu bonorum, quæ possidet Collegium, cuius Scholares membra sunt: & certè ad hæc bona distribuenda ipsi non se obligant: neque est *Dominium passiuum* tantum, quia debet deseruire ad distribuenda in pios vsus bona relictæ in sæculo, quæ tamen per Aduersarios Titius ratione *Dominij passiu*, potest solum recuperare in casu, quod dimittatur à Societate. Imò addunt Titium illorum bonorum *Dominium actiuum*, transmisisse in Caium, cui etiam dicunt esse

Ius quæsitum in eisdem bonis. Secundò. Dominium, de quo agit Pontifex, est illud, quod retinetur ad tempus Generalis arbitrio præscribendū, qui solet iniungere Scholaribus illius abdicationē 4 ferè post annos ab ingressu; Ergo est *Dominium in particulari, & non in communi*, quia quando Scholaris iussu Generalis abdicat se suis bonis, adhuc post abdicationem, retinet *Dominium in communi*, quia est membrum Collegij, cuius, bonorū respectu, est illud *Dominium cōmuni*. Tertiò. Est sermo de Dominio bonorum, quod adhuc Scholares retinent, vt si dimittantur à Societate; dimittantur cum maiori libertate, & minori offensione: quoniam votis soluti, statim recuperāt liberum vsum bonorum suorum, quorum Dominium non amiserant per vota: at si retinent, vt volunt Aduersarij, solum *Dominium passuum*, non facillè recuperabūt sua bona; nec poterunt dimittere sine magna offensione; quia in illis bonis, vt ipsi sentiunt, est iam acquisitum Ius tertio, &, huic iuri si quod esset (quod ipsi falsissimè supponūt) benè docent, derogari non posse. Quod si dicāt, hoc esse peculiare in simplici voto Paupertatis in Societate, vt referuet Vouenti *Dominium passuum*, ad sua bona recuperanda; ego argumentabor ad hominem sic. *Vota Religiosa (sunt illorum verba) debent in omnibus Religionibus esse equalia. & nō potest vnum esse laxius alio*. Ergo cum votum Paupertatis in alijs Religionibus priuet omni Dominio, tam actiuo, quam passiuo; ita vt Professus nullum Ius retineat, neque ad bona, quæ olim habebat, neque ad vlla alia; votum etiam Paupertatis

is Scholarium Societatis, quia non debet esse laxius, quam sit in alijs Religionibus, priuabit etiam *Dominium passiuo*. Et si rursus dicant Aduersarij, votum Paupertatis Scholarium in Societate habere ex institutione Ecclesiæ, vt non auferat *Dominium passiuum*; ego etiam dicam ex eiusdem Ecclesiæ Institutione habere, vt non priuet *Dominio particulari, & actiuo*.

Deinde expendo aliqua verba, quibus vtitur **26**
GREGORIUS PONTIFEX. Prima verba sunt: *Dominium valeant retinere*, potius debuisset dicere; *valeant acquirere*. quia per emissionem votorum Scholares incorporantur Collegijs, & ideo *acquirunt Dominium in communi bonorum*, quæ possident Collegia, quorum per vota membra euadunt: Deinde, *Retinere*, est illud, quod quis habebat, tenere: At Scholares ante vota habebant *Dominium actiuum, & particulare*, & non illud in communi. Ergo retinent *Dominium particulare, & actiuum*. Alia verba sunt; *bonorum suorum*. si dicamus *Dominium*, quod retinetur post vota esse, *Dominium particulare bonorū*, quæ habebantur in seculo; rectè dicuntur *bona sua*; at si dicamus esse *Dominium solum in communi*; non potest dici *bonorum suorū*; quia bona Collegij, respectu quorum est *Dominium in cōmuni*, sunt bona cōmunia, nō sua. Alia verba sunt, *interim tamen, quantū ad illorū vsum, religiosam paupertatē seruant*. In his verbis agnosco quandam *Aduersatiuam*, quæ consistit in hoc, quod, licet Scholares bonorum suorum ius, atque *Dominium valeant retinere*; tamen

quantum ad illorum usum, religiosam paupertatem seruant. si per Dominium intelligamus *Dominium* propriè dictum *particulare*, & *actiuum* bonorum, quæ relicta sunt in seculo; consistit rectè illa *Aduersatiua*, quod scilicet nõ obstante Dominio *particulari*, & *actiuo* priorum bonorum, nihilominus quoad usum eorundem seruèt paupertatem, ac si non essent sua, & propria: & semper dependenter à consensu Superiorum. At vero si per Dominium, quod Scholares retinent, intelligatur *Dominium in communi*; (vt isti Doctores volunt) quænam, obsecro, *Aduersatiua* erit in hac oratione? *licet Scholares Societatis retineant Dominium in communi bonorum Collegij, tamen quoad usum illorum religiosam seruant paupertatem?* Hoc non est peculiare Scholarium Societatis. sed omnium Professorum in alijs Religionibus, quæ possident bona in communi, etenim etiam ipsi, quatenus membra religionis sunt, habent *Dominium in communi*.

III. ARGUMENTVM EX Obseruantia Subsecuta.

27 **L**icet obscurum esset, An Constitutiones, & Canones Societatis in locis supra adductis permitterent Scholaribus eiusdem etiam post vota nuncupata *Dominium particulare*, & *actiuum* bonorum quæ in seculo reliquerunt; (quod tamen obscurum non est) tamen cum ab initijs ipsius nascentis Societatis, vsque in hanc diem, hoc est, per spatium Annorum 98. in omnibus
Colle

Collegijs toto Orbe dispersis, obseruatum perpetuo sit, vt Scholares Societatis retinuerint *Dominium* bonorum suorum tam secularium, quam Ecclesiasticorum, & successerint in hæreditatibus, atque ita iudicatum fuerit in pluribus Tribunalibus; hæc inquam obseruantia perpetua, & consuetudo ferè centenaria satis superque probaret, à Scholaribus post vota retineri *Dominium particulare*, & *actiuum* bonorum suorum, nam huiusmodi obseruantia, & consuetudo est optima legum, & Constitutionum interpretes *ex l. si de interpretatione cum seq. ff. de leg. Surd. Conf. 362. n. 10. Put. decis. 12. lib. 3.*

Atque hoc argumento potissimum vsa est **28**
SACRA ROTA ROMANA in allegata Decisione. §. *Vltimo pro hac parte. Quia obseruantia subsecuta, & vniuersalis, atque inconcussus vsus Societatis facit, vt tam Nouitij, quam illi, qui emiserunt vota simplicia, retineant Ius, & Dominium bonorum suorum; non solum temporalium; sed etiam in specie Beneficia, & pensiones Ecclesiasticas, respectu quorum bonorum Ecclesiasticorum nullo modo affirmari potest. Scholares retinere Dominium in communi, & passiuum, vt patet ex dictis. Est autem diligenter aduertendum, in SACRA ROTA ROMANA fuisse legitimè probatam prædictam obseruantiam, & inconcussum vsum varijs exemplis ex omnibus fere Prouincijs, Italix, Hispanix, Lusitanix, Germanix, Gallix, Belgij, & Polonix: & quod ipsa etiam SACRA ROTA addidit, non posse dubitari de prædicta obseruantia, neque de illius viribus, cum non*

solum non repugnet supra relatis Constitutionibus Apostolici; verum etiam illis sit maximè conformis.

29 Equidem de facto proprio testari iuratus possum, ac sanctè testor, me post elapsum annū sextum ab ingressu, quartum ab emissionē votorum Romæ disposuisse de meis bonis de Superiorum consensu, eamque dispositionem, quod alicui videretur minus solemnis, ratificasse Perusiæ post annos quinque, quarum dispositionum utrobique extant Documenta publica.

30 Neque omittendum est aliud argumentum, quo eadem SACRA ROTA utitur; est autem huiusmodi; quia *Scholares Societatis non sortiuntur naturam aliorum Regularium, sed penitus diuersam, quoad scilicet Dominium bonorum suorum particulare, & actiuum retinendum; & adducit testimonia non solum scriptorum è Societate, quibus tamen, utpote melius callentibus Societatis Institutum, fides deneganda non est, sed etiam alios externos, & in specie Emmanuelem Rodericum in Quæstionibus Regularibus, Ludouicum Mirandam in Manuali Prælatorum, Garciam de beneficijs in locis, quæ ibi videri possunt.*

IV. ARGUMENTVM EX ratione petitum.

31 **A**rgumentis hæctenus explicatis satis superque demonstratum esse arbitror, Scholarem quemcumque Societatis, ac proindè etiam Titium ex vi simplicis voti Paupertatis emissi in Societate, non destitui suorum bonorum *Domi-*

nia

voto particulari. & actiuo: & consequenter nō trans-
 mittere illud in Caium, nec firmasse testamentum
 factum in seculo, neque illud fecisse irrevocabi-
 le: ideoque priore reuocato aliud condere potu-
 isse ad fauorem Collegij Colonienfis. hæc enim
 omnia pendent ab illo principio, quod Domini-
 um particulare, & actiuum per vota emissa in
 Societate non sit deperditum. Videor iam mihi
 audire Aduersarios dicentes, se tandem tam lu-
 culenter edoctos de Instituto & Iure, quo vitur
 Societas, cōfirmato à tot Romanis Pontificibus,
 cōmendato à Cōcilio Tridentino, tam perspicue
 declarato à Sanctæ memoriæ GREGORIO XIII.
 non posse amplius repugnare, & longe à se alie-
 num esse, vt asserere velint, vel S. P. IGNATIVM
 in cōdendis Constitutionibus errasse, aut APO-
 STOLICAM SEDEM deceptā fuisse, aut OECU-
 MENICVM CONCILIVM nescisse, quod lauda-
 uit. credere igitur se rem habere, vt nos dicimus,
 & captiuare suum intellectum in huius veritatis
 obsequium; pergratū tamē sibi fore, si aliqua ra-
 tione reddatur credibile, quod credunt: & argu-
 menta quibus inducti cōtrariū hæctenus asserue-
 rūt, soluantur. æqua postulant, vtrumque; Deo bene
 iuuante præstabitur. Ratio ergo est hæc, QVOD
 VOTVM PAUPERATIS priuet illico Vouentē
 omni iure, & Dominio honorū temporaliū, quæ
 habebat, & capacitate ad noua bona acquirēda,
 nō est de essentia, & substantia voti; neque de Iure
 naturali, vel diuino. Ergo solū de Iure Ecclesiasti-
 co. Ergo, sicut Ecclesia adiunxit voto Paupertatis
 illam

illam vim priuandi omni iure, & Dominio, ita etiam poterit non adiungere. Prima Consequencia patet. quia si hanc vim non habet votum ex natura sua, vel Iure naturali, vel diuino; reliquum est, vt habeat de Iure Ecclesiastico. Secunda Consequencia etiam est clara; quia sicut Ecclesia quibusdam votis paupertatis illam vim priuandi omni Dominio, adiunxit; ita potest non adiungere, & de facto non adiunxit votis Scholarium Societatis.

32. Probatur ergo antecedens à priori hoc modo, quoad primam partem. quia votum ex essentia sua est quaedam lex priuata, quam vouens sibi ipsi indicit, vt constat ex materia de voto. atqui nemo potest ita legē sibi indicere, quin eam reuocare possit, *ex l. si quis. ff. de legat. 3.* ergo nemo potest sua priuata voluntate per votum auferre à se capacitatem Iuris, & Dominij: Explicatur planius: si vouens Paupertatem, vouendo auferit à se Dominij & Iuris capacitatem; est quia non vult esse capax: at potest reuocare ac mutare hanc voluntatem. Ergo potest recuperare illud Dominium & capacitatem. Ita argumētatur *Basilius Pontius Augustinianus celeberrimus apud Salmanticēses primarie Cathedrae moderator Primarius de matrim. l. 7. c. 13. n. 6.* Explicatur adhuc clarius. Votū essentialiter nihil aliud est, nisi promissio aliquid agendi: vel omitrendi: & consequenter effectus immediatus voti, est obligatio ad aliquid agendum, vel omitendum. & materia proxima voti, est actio vel omissio aliqua Vouentis. Atqui Incapacitas
Domi-

Dominij non est aliqua actio vel omissio; sed potius quædã impotentia, quæ non est in potestate Vouentis: ergo ex natura, & essentia voti nõ inducitur hæc Dominij Incapacitas: & consequenter non est de Iure naturali, vt votum Paupertatis priuet illico Vouentem omni Iure & Dominio.

Probat^r antecedens quoad secundam partẽ; hoc est non esse de Iure diuino. quia status Religiosus fuit institutus à Christo, vt cum communi sententia docet *S. Tho. 2. 2. q. 88. a. 4. ad. 3. V Valdensis Aluari Pelagij, Dominici Soto, Nauarri, Hieron: Plati, quos referunt, & sequuntur Basilius Pontius li. 7. de matrimonio. cap. 2. Suarez de Religione. tom. 3. lib. 3. cap. 2. & hic status Religiosus quoad substantiã, & essentiam suam perpetuatus fuit in Ecclesia vsque ad nostra tempora; vt probant supra citati Auctores, Basilius, & Suarez locis allatis. & Nauarrus Comento 4. de regularibus n. 7. & 8. vbi in specie probat Canonicos Regulares esse Religiosos eodem, quos *S. August.* instituit; imò ipsi *SS. Apostoli*, ex sententia quadam lata à Pio IV. super præcedentiã concedenda prædictis Canonicis Regularibus à Monachis S. Benedicti. Atqui veteres illi Religiosi per votum Paupertatis non priuabantur Iure, & Dominio bonorum suorum, nec capacitate ad eadem acquirenda. Ergo votum paupertatis Religiosæ non habet hanc vim priuandi Dominio Iure diuino. Minorem huius argumenti fusè probant *Suarez Tomo 3. de Religione. lib. 3. cap. 7. & Basilius Pontius lib. 7. de matrimonio.**

34 *rim. cap. 13.* & summa Probationum est; quia veteres illi Religiosi. 1. condebant Testamenta. 2. habebant Dominium Regularum quas habebāt, Cellulæ, & hortuli. 3. instituebantur hæredes.

35 Et leges seculares, vt videre licet *in lege. Generaliter C. de sacrosanctis Ecclesijs, & in lege, si quis presbyter C. de Episcopis & Clericis*, multa statuerunt in fauorem dispositionum, & vltimarum voluntatum Religiosorum; vt etiam factum est *in Cōcilio Lugdunensi primo, Anno 570. vbi decretum est inter alia, vt quorumcumque Religiosorum voluntas, etiamsi aut necessitate, aut simplicitate aliquid à legum secularium ordine videatur discrepare; (hoc est carere aliqua solemnitate) tamen debeat inconcussa manere, vide Basilium loco citato n. 4.*

36 Confirmatur idem antecedens à simili hoc modo. De facto votum solemne Castitatis Religiosæ non priuat Professum, qui coniugatus est iure exercendi copulam matrimonialem: Ergo multo magis potest dari votum simplex Paupertatis, quod non priuet Religiosum iure, & Dominio bonorum suorum temporalium. Probat Antecedens, in Professo alicuius Religionis, quæ sit perfectissima Religio; nam si quis in ea post consummatum matrimonium, de consensu coniugis Professionem emittat; non dissoluitur matrimonium consummatum, vt certi Iuris est: Ergo cùm maneat vinculum matrimonij; consequenter manet Ius in corpus Coniugis: licet vsus talis Iuris sit illicitus. Ex quibus omnibus sequitur, incapacitatem Dominij esse solum de Iure Ecclesiastico,

Sed

Sed possunt respondere Aduersarij, esse quidem de Iure Ecclesiastico, vt votum Paupertatis Religiosæ priuet iure, & Dominio bonorum temporalium: sed hoc Ius esse coæuum institutioni status Religiosi.

Sed contra: quia iam probauimus ex *Suarez* & 38
Pontio locis allegatis, Religiosos primorum seculorum non fuisse destitutos iure, & Dominio bonorum suorum. Deinde quibus indicijs hoc probant Aduersarij? quibus coniecturis? qua traditione? quo textu? audiantur potius Doctores cõmuniter Docentes, ab Ecclesia hanc solemnitate, vt priuet Vouentem iure, & Dominio bonorum suorum, non fuisse adiunctam voto Religiosæ Paupertatis ante tempora IUSTINIANI IMPERATORIS, & GREGORII MAGNI *relati in Capitulo, quia ingressi, & Capitulo, perlatum. IO. q. 3.* quod confirmauit postea GREGORIUS IX. cap. 2. de testam. & nouissimè Concilium Tridentinum de Regularib. sess. 24. cap. 2.

Rursus possunt obijcere Aduersarij, solemnitate in voto Paupertatis, quatenus priuat omni iure, & Dominio bonorum temporalium, esse de Iure diuino; quod putatur sensisse *S. Thomas*, & aliqui Doctores ante tempora GREGORII XIII. quatenus affirmarunt in genere, votorum solemnitate esse de eodem Iure diuino. Ergo non potest separari à voto Paupertatis Religiosæ hæc Dominij incapacitas.

Sed contra, 1. quia iam docuimus, antiquos 39
 Relig

Religiosos fuisse verè, ac propriè Religiosos: & tamen Dominij capaces fuisse. Contra 2. quia vt late probat *Suarez de Religione Tomo 3. lib. 2. cap. 14. & Tomo 4. lib. 3. cap. 4. Basilius Pontius lib. 7. de matrim. cap. 7.* fere omnes Iuris Pontificij Interpretes putarunt hanc solennitatem in votis esse ex Institutione Ecclesiæ, & non Iuris diuini, & habetur in *cap. vnico. de vot. & vot. Redempt. in 6. & optime declarat, & probat Caiet. 22. q. 88. Art. 7.* & iam post Constitutionem GREGORII XIII. Ascendente Domino: hæc veritas, quod *solemnitas votorum sit ex sola Ecclesiæ Institutione*, non potest sine errore in fide negari; *vide omnino Basilium eodem cap. 7. à n. 2. vsque ad finem.*

40 Quod verò antiqui aliqui Doctores cum *S. Thom.* existimauerint, solennitatem votorum religiosorum esse de Iure diuino, vel de essentia, & substantia votorum; non est mirum. quia scribebant eo tempore, in quo nulla erat in Ecclesiâ Religio, in qua vota religiosa non essent solennia, & in specie votum Paupertatis non priuatè iure, & capacitate Dominij; sicut omnes, qui scribunt de matrimonio post CONCILIVM TRIDENTINVM, dicunt esse de illius essentia, & substantia, vt solemnizetur per præsentiam Parochi, & tamen certum est ante Concilium, matrimonium validè potuisse contrahi sine Parochi præsentia: sicut & nunc etiam potest in locis in quibus Concil. Triden. non est receptum quoad hoc.

41 Confirmatur tota hæc responsio, quia potest esse

esse aliqua Religio tota, & aliqui Religiosi particulares, qui tamen non emittant nisi vota simplicia. Patet hoc 1. quia Scholares Societatis ex definitione GREGORII XIII. votis simplicibus emissis sunt verè ac propriè Religiosi. 2. ex sententia Caiet. 2. 2. *quest. 38. art. 7. potest stare mutatio status mancipando hominem ad diuinum cultum, & religiosa opera cum voto simplici; vt patet si Ecclesia institueret, quod in sacro Ordine, & Religione aliqua simplex votum fieret.* 3. hoc definiuit SIXTVS V. qui fuit Minorita in Congregatione Sancti officij, decernens substantiam Religionis regulariter consistere in votis solemnibus: at posse Summum Pontificem aliter statuere, ita refert Thomas Sanchez ex Ribadeneira lib. 5. in Decalog. cap. 1. num. 23. Cùm ergo ex hæcenus dictis solemnitas votorum religiosorum, & consequenter quod votum Paupertatis priuet Iure, & Dominio bonorum, sit duntaxat inuenta ab Ecclesia; poterit ex eiusdem Ecclesie institutione esse aliquod votum Paupertatis religiosæ, absque ista vi priuandi Dominio: & tale est votum Scholarium Societatis, antequam fiant Professores, vel Coadiutores formati. Sed Aduersarij possunt rursus obijcere. C. *cum ad Monasterium, de statu Monachorum.* in quo INNOCENTIUS III. videtur sentire, retentionem Dominij nõ posse concedi à Summo Pontifice. quare repugnat essentia, & substantia voti Paupertatis religiosæ; nam si non repugnaret, vtique à Summo Pontifice posset concedi, cum ille sit supra omne Ius Canonicum.

42 Omissis varijs Doctorum Responsionibus, ex quibus aliqui dicunt, hoc non posse Pontificem sine causâ, sed cum causâ iusta posse. Respondeo cum sæpè iam laudato *Basilio Pontio lib. 7. de matrim. cap. 13, num. 10. in illo C. nomine Proprietatis* non intelligi Dominium, sed solum vsum rerum independentem sine scientiâ, & consensu Prælati. *Probatur* euidenter 1. quia si INNOCENTIVS III. vellet retentionem Dominiij pugnare cum essentia, & substantia status Religiosi, sequeretur, Religiosos primorum seculorum non fuisse veros Religiosos, contra ea quæ hæctenus demonstrata sunt. Si autem INNOCENTIVS nomine *Proprietatis*, intelligit vsum independentem à consensu Superioris; rectè dixit, nec PONTIFICEM posse dispensare: quia de essentia voti Paupertatis est, ne quis vtatur vlla re tanquam propriâ, licet sit sua, & propria quoad Dominium: Deinde nomine *Proprietatis* non intelligi in eotextu ius, & Dominium bonorum temporalium, patet ex ipsis verbis, quæ sunt hæc: *Neque quisquam Monachorum proprium aliquomodo possideat, sed si quis aliquid habeat proprij, totum in contenti resignet.* Ecce INNOCENTIVS supponit, Monachos non eo ipso, quod sunt Monachi, amittere suas res, sed iubet, illos resignare. Pergit deinde. *Si vero post hoc proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere; regulari monitione prauia, de Monasterio expellatur: nec recipiatur vltcrius, nisi pœniteat secundum Monasticam disciplinam, quod si proprietatis apud quenguam inuenta fuerit in morte; ipsa*
cum

Cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilino subterretur : secundum quod B. GREGORIUS narrat in Dialogo se fecisse. Vnde si quicumque fuerit alicui specialiter designatum, non presumas illud accipere, sed Abbati, vel Priori, vel Cellario assignetur.

Circa quæ verba quæro 1. cum *Basilio*, si nomine *Proprietatis* intelligitur *Dominium*, quæ potest apud Monachum deprehendi, cum sit incorporatus? 2. quo modo potest quis inueniri cum *Dominio* in morte? 3. quo pacto potest quis cum *Proprietate* & *Dominio* sepeliri? Quod si per *Proprietatem* intelligamus aliquam rem, quam Monachus detineat, & qua utatur, & de qua disponat absque scientia, & consensu Prælati (qui omnes actus dicunt usum liberum, & independentem à suo Superiore) omnia, quæ dicit INNOCENTIUS, rectissime explicantur : & hoc est illud, quod INNOCENTIUS vult, non posse *Proprietatem*, id est, usum liberum, & independentem à Superiore, stare cum substantia & essentia status Religiosi; nec Papam posse in hac dispensare. Præterea de illa *Proprietate* agit INNOCENTIUS, quam sciebat esse possibilem, & illicitam Religiosis, alioquin si putasset esse impossibilem, perinde fecisset, ac si Princeps sub pœna capitis suis subditis volatum prohiberet. Atqui si *Proprietatem* dicat *Dominium*, & usum, & possessionem, ut ista nomina significant aliquod ius; eræt impossibilis Religiosis illius temporis, quia omnes emittebant vota solemnia, per quæ destitue-

bantur omni iure, & Dominio. At si per *Proprietatem* intelligamus, vt intelligere debemus, vsum rerum temporalium, & dispositionem de illis, & detentionem sine scientia, & consensu Superiorum; ista omnia sunt possibilis Religioso, & ideo merito prohibentur. Ex quibus omnibus colligo, non esse satis ad inducendum vitium Proprietatis, vt aliqua re propria, cuius Religiosus habeat Dominium, sed esse necessarium, vt quis illa vtatur tanquam sua, & vt propria sub hac reduplicatione, quomodo à Fundatoribus Religionum, & nominatim vt vidimus à S. P. N. IGNATIO prohibetur.

VLTIMUM ARGUMENTUM

Ex refutatione omnium obiectionum quæ pro Caio afferuntur.

A Nimaduerti omnia Argumenta, quibus Aduersarij sibi persuadent demonstrari, Titium per vota amisisse bonorum suorum Dominium: ac proinde confirmasse Testamentum ad fauorem Caij, illudque reddidisse irreuocabile, nec nouum condere potuisse, peti tribus ex locis: Ex iure communi omnibus Religiosis, ex iure speciali Societatis, ex priuatis quibusdam factis, & dictis eiusdem Titij. Proponam igitur has obiectiones eodem ordine, & soluam.

I. Vota substantialia, quibus aliquis fit verè, ac propriè religiosus, priuant Vouentem *Dominio particulari* bonorum suorum, vt docet *Platus l. 2. cap. 3. de bon. stat. Relig* & S. Hieronymus *Epist. ad Heliodo-*

Iodorum, ubi, Christi seruus, inquit, nihil præter Christum habet, & si habet, perfectus non est. atqui Titius per vota emissa, licet simplicia, tamen substantialia, factus est verè ac propriè religiosus, vt definit GREGORIUS XII. in sæpè allegata Constitutione *Ascendente Domino*. Ergo Titius amisit bonorum suorum Dominium. & confirmatur: quia, vt docet *Panormitanus, in rub. de Testam. num. 6. & Nauar. tract. de re dit. Ecclesiast. quest. 1. §. 59.* vota substantialia reddunt Religiosos inhabiles ad testandum, & Testamentum antea factum confirmant.

Resp. Maiorem esse falsam, vt patet ex dictis: ⁴³ quia Religiosi primorum seculorum erant verè, & propriè Religiosi: & nihilominus erant capaces Dominij, & testandi. Deinde substantia, & essentia voti Religiosæ Castitatis stat cum matrimonio, nec est de illius essentiâ, non esse coniugatum, vt rectè docet *Less. lib. 2. de Iustit. cap. 41. dubit. 8. num. 72.* & nos supra docuimus; quia si duo Coniugati post Matrimonium consummatum communi consensu profiteantur in Religione approbata; matrimonium non dissoluitur: & consequenter retinent Ius, & Dominium mutuum in Corpora, &c. Sed quærere possunt Aduersarij, in quo igitur consistit essentia voti Religiosæ Paupertatis?

• Resp. ex eodem *Lessio*, vt quis non possit vti vlla re, neque vllam possidere, aut de illa disponere absque Superioris arbitrio: sicut ad essentiam voti Castitatis pertinet efficere, vt Vouens sine

facrilegio non possit vti, vel frui actu vlllo etiam alioqui licito, qualis est in Coniugio, qui sit contra hanc virtutem. *Platus* ergo loquitur de statu Religioso, in quo emittuntur vota solemnia, & de perfectione accidentali; *S. Hieronymus* vero intelligendus est, vt velit, Christi seruum nihil habere tanquam proprium, neque vlla re debere vti tanquam propriâ, sed omnibus dependenter à Superiore: in quo diximus consistere essentiam Paupertatis Religiosæ: vel vt loquatur de perfectione accidentali, si vult perfectum Religiosum carere Dominio. Ad confirmationem Resp. *Panormit. & Nauarr.* loqui de Religiosis iuxta Ius commune, hoc est, de Professis, qui sunt incapaces Dominij, ac proinde testandi,

II. Vnitas status Religiosi consistit in identitate, & inuariabili substantia votorum solemnium eiusdem: at omnes Religiosi per vota destituuntur Dominio, & illius capacitate: & consequenter iure testandi. Ergo Titius, cum sit verè ac propriè Religiosus, carebit his omnibus.

44 Resp. I. Putare me, Aduersarijs excidisse illam vocem *solemnium*, quia Religio Societatis conuenit essentialiter, cum omnibus Religionibus & etiam quo ad omnia sua membra, hoc est, non solum Professos, sed etiam Goadiutores formatos, & Scholares est verè & propriè Religio, ex Declaratione GREGORII XIII. & ex ipsorum Aduersariorum confessione, imo Religio mendicans, vt declarauit PIVS V. in citata supra *Constitutione*.

tutione, Dum indefessa. & tamen vota Coadiutorum formatorum, & Scholasticorum sunt vota simplicia, & non solemnia. Ergo falsum est, unitatem Religionum consistere in identitate, & inuariabili substantia votorum *solemnium*. oportuisset non addere *ro solemnium*.

Resp. 2. Maiorem propositionem esse veram, 45 si intelligatur de unitate & identitate substantiali, quam diximus consistere, in eo, quod votum Paupertatis essentiale inducat obligationem non vtendi vlla re tanquam propria: nec disponendi vlla de re absque arbitrio Superiorum. quocirca accidentale est voto Paupertatis, vt priuet Dominio bonorum.

Resp. 3. Falsam esse simpliciter illam maio 46 rem intellectam etiam de Religionibus, in quibus fiunt vota solemnia. quia alix voto Paupertatis tenentur nihil habere, neque in particulari, neque in communi: alix possident bona in communi, vt Monasticæ, & aliquæ etiam Mendicantes: & in specie RELIGIO S. DOMINICI primis temporibus nihil possidebat in communi: nunc possidet. quis autem dicet non esse eandem Religionem substantialiter? Inter eas, quæ nihil possident in communi, est etiã magna varietas, nam *Minores de Obseruantia*, & *Capuccini* non possunt institui hæredes, & profitentur, se nullius rei habere Dominium, nõ solum Ecclesiarum, & Monasteriorum; sed ne vestium quidem, aut ciborum, quibus vtuntur ex *Clem. Exiui. de verb. signif.*
SOCIETAS IESV Professa est capax hæreditatum

tatum ex Constitutione IULII III. *quæ incipit, Exposcit debitum, &c. Data. 1550. 12. Kal. Augusti.* ad effectum tamen bona stabilia vendendi, & præterea habet Dominium Ecclesiarum, & domorum, & mobilium, quæ possidet. Ecclesia Minorum de Observantia, est capax legati annui ad cultum diuinum: Societatis Professæ nec Ecclesia, nec Sacristia est capax: *vide Sanchez in Decalog. lib. 7. cap. 27.*

III. Priuatio vsus bonorum propriorum cum radicali Dominio eorundem stat cum statu diuitiarum, qui directè contrariatur Paupertati. Ergo non potest verus Religiosus, qualis est Titius, dici pauper, si retineat Dominium particulare suorum bonorum, quantumuis sit priuatus libero eorundem vsu. Antecedens est clarum in filijs familias, & paruulis existentibus sub cura Tutoris, qui sunt verè diuites, & tamen carent vsu libero suorum bonorum.

47 Resp. Distinguendo. Priuatio vsus bonorum solum ad tempus cum radicali Dominio stat cū statu diuitiarum, concedo; talis est filiorum familias, & paruulorum. Priuatio vsus bonorum perpetua ex parte illorum, qui habent radicale Dominium eorundem, stat cum statu diuitiarum, nego. talis est priuatio vsus Titij, qui ex parte sua nunquam poterit liberè vti rebus suis. Adde quod idem Titius tenetur ad nutum Superiorum exuere se omni momento, etiam Dominio radicali suorum bonorum, quare non est, nec dici potest diues. Et ratio à priori est, quia diui-

ditia, non tam expetendæ sunt propter Dominium, quam propter vsum: & ideo qui habet illarum vsum omninò dependentem à voluntate alterius, & Dominium tam mobile, vt se illo teneatur abdicare alterius arbitrio, valdè pauper dicendus est. Sicut si aliquis Princeps esset exturbatus omnibus suis bonis, quorum habebat Dominium vtile, & illi relicta essent solum aliqua bona concessa alteri in Emphyteusin perpetuam; is profectò, omnium iudicio, esset valdè pauper: non obstante, quòd habeat Dominium tantùm directum multorum bonorum.

IV. Vfus bonorum temporalium non opponitur paupertati Religiosæ; vt patet in Episcopis assumptis à Statu Religioso, qui habet vsum, & administrationem bonorum temporalium; & tamen sunt verè pauperes: quia scilicet carent omni iure, ac Dominio. Ergo Titius, licet careat vsum, & administratione bonorum suorum; non erit pauper: cum retineat illorum Dominium, quia priuatio vsum, vel positio non facit ad Paupertatem.

Resp. Vfus bonorum temporalium independens à voluntate alterius non opponitur paupertati, nego. Vfus perpetuo dependens ab alieno arbitrio, non opponitur, concedo. Episcopus ergo non tam dici potest pauper, quia caret Dominio, quam quia habet vsum, & administrationem dependentem à Papa. Titius igitur, licet non possit dici pauper ratione Domini, quod retinet; tamen quia habet vsum perpetuo dependen-

dentem in omnibus à Superioribus, est verè, & propriè pauper; cùm docuerimus in hoc consistere essentiam voti Paupertatis, vt quis nulla re vtatur tanquam propria.

49 Vnde retorqueo argumentum. Carentia Domini stat cum vitio Proprietatis, vt patet in Professis vtentibus tanquam proprijs rebus Monasterij. Ergo carentia vel positio Domini non facit ad vitium Proprietatis. Ergo Titius licet retineat radicale Dominium, non debet dici Proprietarius, & potest esse, & est verè pauper.

V. Si Titius post vota emissa retinet *Dominium particulare* suorum bonorum, cùm eorundem vsu sit perpetuo priuatus; hoc Dominium erit inutile, & imaginarium, & potius appellanda non Dominium: cum vsus iam abdicatus nunquam possit cum Dominio cōsolidari, quod in iure absurdum est.

50 Resp. Titium non esse simpliciter priuatum vsu suorum bonorum; sed solum vsu independenti à voluntate Superiorum; quare annuentibus Superioribus potest vti rebus suis, & de illis disponere tanquam verus Dominus. Adde, quod potest dari casus, in quo iste vsus cum Dominio consolidetur; si nempe Titius (quod Deus auerzat) à Societate dimittatur.

VI. Titius per vota confirmauit Testamentum in seculo factum, quo ad vsum bonorum suorum, illo enim priuatus est perpetuo. Ergo quo ad vsum mortuus est ciuilitè, & decessit quo ad illum testatus. ex altera parte retinet Dominium,

minium, & quo ad Dominium non est mortuus
 ciuilitèr. Ergo ratione Dominij decessit intesta-
 tus, decedere autem ex parte testatum, & ex par-
 te intestatum, abhorret ab omnibus Iuribus.

Resp. Titium per vota non esse mortuum ci-
 uilitèr quo ad vsum bonorum suorū simpliciter; 51
 sed solum quo ad vsum independentem à volun-
 tate suorū Superiorum, itaque retinet Domi-
 nium, & vsum, & quicquid est iuris bonorū suo-
 rum, sed impeditū, ne exeat in actum secundum.

VII. Qui in Religione approbata substan-
 tialia vota emisit, est ciuilitèr mortuus, & con-
 sequenter perdit Dominium bonorum suorū;
 & hæres institutus post hanc ciuilem mortem a-
 dit hæreditatem ingressi, vt Iura omnia clamant.
 Ergo cum Titius emisit vota substantialia Re-
 ligionis; ciuilitèr mortuus est, & perdidit Do-
 minium suorū bonorum: & Caius iure adiit
 ipsius hæreditatem, nec est amplius locus reuo-
 cationi testamenti.

Resp. Religiosos per vota mori mundo debe- 52
 re quoad effectum, & vt dicit S. PAVLVVS, *vti hoc
 mundo tanquam non vterentur, & possidere bona tem-
 poralia tanquam non possidentes*: & mori etiam quo-
 ad aliquos effectus, non tamen esse necessarium,
 vt moriantur quoad omnes, & si mortuum esse ci-
 uilitèr significat perdidisse bonorum suorū Do-
 minium; iam diximus hoc non esse effectum
 cuiuscunque voti Paupertatis, sed solum alicui-
 us. Accedit quod Titius licet retineat bono-
 rum suorū Dominium, cum illo se abdicare te-
 nea-

neatur ad nutum Superioris, neque de illis vlllo pacto disponere possit sine eorundem consensu; est quodammodo in mortis articulo, & quoad vsu instar mortui. Atque hæ obiectiões desumptæ sunt ab Aduersarijs ex Iure communi. Sequuntur depromptæ ex Iure speciali *Societatis*.

VIII. Scholaribus post vota omnibus eadem est viuendi ratio, & obediendi. *dabent enim omnes in omnibus obedire, & in communi viuere, ex Bull. Gregor.* Ergo Titius post vota non habet *Dominium in particulari*, sed *in communi* solum.

53 Resp. *Viuere in communi* opponi ei, quod est viuere in particulari, & habere aliquam singularitatem, in victu, vestitu, &c. quare argumentum non videtur ad rem, vt probet, Titium carere *Dominio particulari*. retinet enim illud, vt iam fuse probauimus, sed impeditum: & quamuis totum Collegium viueret ex bonis Titij, ipse tamen Titius tanquam vnus de ceteris viueret de illis, non tanquam proprijs, sed prout applicata essent communibus vsibus Collegij.

IX. Scholares Societatis ex Motu proprio GREGORII XIII. *Ascendente Domino*, quantum ad bonorum vsu, religiosam Paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine facultate Superioris, vti possunt: at si Titius retinet bonorum suorum *Dominium*, & proprietatem; quis vetat illum vti suis rebus tanquam proprijs?

54 Resp. Esse manifestam fallaciam, argumentari à sensu specificatiuo ad reduplicatiuum, vt isti faciunt, dum dicunt, *Titius habet Dominium bonorum*

rum suorum, & proprietatem. Ergo potest illis uti tanquam proprijs. negatur, quia uti tanquam proprijs, est uti independenter à Superioribus, & est contra Paupertatem, ut sæpè dixi. uti autem rebus proprijs, ac si essent alienæ, hoc est, dependenter ab alio, non est contra Paupertatem. sicut contra: uti rebus alienis, vel communibus non excusat à vitio Proprietatis, si quis illis utatur tanquam proprijs.

X. In Societate votum simplex Castitatis reddit inhabilem ad matrimonium, & habet effectum voti solemnitis. Ergo votum simplex paupertatis reddit incapacem ad Dominium.

Resp. Negando consequentiam. Quia, quod 55
votum simplex Castitatis reddat inhabilem ad matrimonium, est ex sola institutione Ecclesiæ à tempore GREGORII XIII. in *Bulla Ascendente Domino, &c.* Ecclesiæ autem non placuit adiungere voto simplici paupertatis Scholarium, incapacitatem Dominij ob iustas causas supra memoratas.

Sed contra vrgent: Quia in Religione propriè dicta non debet vnum votum esse laxius alio. Ergo si votum Castitatis Scholarium inhabilitat ad matrimonium; votum Paupertatis inhabilitabit ad Dominium.

Resp. Me non satis videre, quomodo possit 56
fieri comparatio inter diuersa, perinde faciunt Aduersarij, ac si dicerent: Dialecticus non debet esse doctior Mathematico. quod si isti significare velint quo ad substantialia, ista duo vota de-
bere

bere esse æqualia ; potest concedi. quia votum Castitatis facit illicitas quasunque carnis voluptates, etiam alioqui licitas. & votum Paupertatis facit licitum quemcunque usum independentem ab alio : quoad accidentalibus autem non est necesse, ut sint æqualia.

XI. Vota publica Coadiutorum formatorum priuant Vouentes omni Dominio, tam in particulari, quam in communi, & tamen ipsa sunt etiam vota simplicia in Societate. Ergo votum Paupertatis simplex Titij priuabit saltem Dominio in particulari.

57 Resp. Transeat antecedens: nego consequentiam. quia quod vota publica Coadiutorum priuant Dominio in particulari ; est ex constitutione Ecclesiæ, ex qua hoc non habet votum Paupertatis Scholarium, imò habet positiuè contrarium, cum illis concedat, retinere posse Dominium bonorum suorum, ut supra vidimus.

XII. Votum solemne Paupertatis in alijs Religionibus reddit incapaces Dominij particularis Professos. sed Titius emisit votum Paupertatis solemne ex parte sua, licet non ex parte Religionis; quia potest dimitti, & liberari à voto. Ergo non est capax Dominij.

58 Resp. Mirari me acumen Dialecticum argumentum à simpliciter ad secundum quid. *votum Paupertatis simpliciter, & absolutè solemne, reddit incapax Dominij. Ergo etiam votum Paupertatis solemne secundum quid. Quod vota solemnia simpliciter inducant incapacitatem Dominij; est ex institutione*

non Ecclesie, cui non placuit annexere hanc vim voto simplici Scholarium Societatis, ut dixi.

XIII. Titius tanquam verus Religiosus Societatis, in qua viget in summo virtus Obedientie, post vota substantialia amisit liberam, & independentem voluntatem, quæ ad factionem Testamenti requiritur, quod dicitur esse actus pendens à voluntate vnus. Ergo Titius post vota non potest nouum condere Testamentum.

Resp. 1. Titium per votum Obedientie non amisisse physicè liberum arbitrium, & voluntatem: sed solum moraliter in hoc sensu, quòd multas actiones externas non potest licitè exercere independenter à Superiore, nec potest se efficaciter obligare ciuilitè, imò nec per votum, & similia, cum possit Superior retractare, & irritare, ut benè explicat Suarez tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 10. atque adeò habito consensu Superioris liberè Titius, & licitè exercet suas actiones, & si condit Testamentum, ille solus est qui condit, & non Superior.

Resp. 2. Dato, & non concessò, quòd Titius per votum Obedientie non possit Testari: at per Aduersarios quantum est ex vi voti obedientie, posset alias dispositiones facere de suis bonis: Ergo nõ infertur hinc quòd careat Dominio particulari, sed potius quòd illud retineat. Restant Obiectiones petite ex facto, & dictis Titij.

XIV. Ergo eò tendit, ut ostendat, cum Titius

rius ante ingressum in Societatem condiderit Testamentum ad fauorem Caij: hoc Testamentum non inualidari à Constitutionibus Societatis, imo iuxta easdem factum esse irreuocabile. Primam partem huius Assertionis probant Aduersarij: quia Candidati Societatis debent, vt dicitur in *Examine cap. 4. §. 1. omnia bona temporalia, qua habuerint, distribuere, & renunciare.* cùm ergo Titius emittens vota deposuerit omnem animum, & cogitationem retinendi Dominij, atque ita præcepto citatæ Constitut. paruerit, manifestè sequitur testamentum factum in seculo à Constitutionibus non inualidari.

Secundam partem probant; quia ingressuri Societatem, vt dicitur in *Constitut. p. 3. c. 1. lit. G. de bonis suis temporalibus pro suo arbitrio statuere possunt, & consequenter etiam mediante Testamento. & ex cap. 4. §. 1. Examinu,* istiusmodi dispositionem semel factam in fauorem cuiuscunque, deinceps reuocare non debent. Ergo Constitutiones Societatis Testamentum factum ante ingressum non solum non reuocant, sed confirmant. Antecedens patet ex locis proximè citatis. Consequencia probatur, quia qualitas adiuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi *l. in delictis. §. extraneis, de noxal. act.* atqui in allegatis locis qualitas est *Non reuocare*, verbum autem *Disponere*. Ergo ista qualitas debet intelligi secundum tempus verbi, quod est ante ingressum. Ergo secundum Constitutiones Societatis, Titius testamentum ante ingressum factum reuoca-

reuocare non potest. Nec valet respondere, Testamentum sua natura quouis tempore esse reuocabile, quia hîc habemus Constitutionem prohibentem reuocare dispositionem quauis causa factam.

Ad primam partem obiectionis, concedo cō- 61
sequens. nam sine dubio Constitutiones Societatis non inuoluntat dispositiones factas in seculo etiam sua natura retractabiles Nec est, quod Aduersarij sibi fingant, hoc venisse in mentem alicui è Societate, vt illū propterea delirū appellarent. quo. n. iure id Societas faceret cum homine sibi nō subdito? sed nego consequentiā. quia licet verum sit, Candidatum Societatis debere omnia bona temporalia, quæ habuerit, distribuere, & renunciare; tamen falsum est, Titium vi voti sui abieciſſe à se Dōminium bonorum suorum, atque ita partiſſe præcepto Constitutionum. quia 62
Constitutiones non sunt contentæ quacunque distributione, & renunciatione; sed requirunt aliquid aliud, quod callidè Aduersarij lubricauerūt, cognoscatūr ex ipso textū qui sic habet, in Examine c. 4. §. 1. *Quicumque Societatem ingredi volent, antequam in Domo aliqua, vel Collegio eius viuere sub obedientia incipiant, debent omnia bona temporalia, quæ habuerunt, distribuere. & renunciare, ac disponere de ijs quæ ipsis obuenire possent; eaq; distributio primum in res debitas, & obligatorias, si quæ fuerint. si verò tales nullæ fuerint. in pia & sancta opera fiet, iuxta illud; d. sp. r. sic, dedit pauperibus, & illud Christi. si vult perfectus esse. vende, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus &c.*

D

pau

paulò post. §. immediate sequenti, volens statuere Constitutio, quid fieri debeat, si statim supradicta dispensatio in pauperes non fuerit facta; decernit, vt *Novitius promittat se promptè relicturum omnia, quandocunq, Superior iniunxerit post vnum annum ab ingressu, & Superiore iubente ne ipsa, inquit, Constitutio relinquere, ac pauperibus dispensare debet, vt Cõsiliium Euangelicum, quod non dicit, da cõsanguineis, sed pauperibus, perfectius sequatur.* Anne vobis videtur Titius paruisse præcepto Constitutionum, dum Testamentum condidit ad fauorem Gaij sui Fratris Germani? Apage sis cum ista argumentatione. Et potius ex adductis textibus Constitutionum, collige; si Titius velit parere, vt debet, iisdem, & implere Promissionem, quam initio Novitiatus fecit; teneri, quandocunq, Superiores iusserint, reuocare quodcunq, Testamentum in fauorem cuiuscunq, factum, quia est sua natura reuocabile; & debere ex vi suæ promissionis non solum dispensare in pauperes sua bona temporalia, sed ita dispensare, vt à se omnem fiduciã submoueat eadẽ vllò tempore recuperãdi, sunt verba Constitutionis in Exam. c. 4. §. 1. in fine, quod non fit per Testamentum sua natura semper reuocabile; si qui ergo è Societate dixerunt (quod non credo) à Constitutionibus inuolida Testamētum antea factum, non voluerunt aliud, quàm quod diximus; Constitutiones obligare ad disponendum irreuocabiliter, quandocunq, Superiori videbitur ad fauorem pauperum.

Ad

Ad secundam partem obiectionis, qua probant per Constitutiones Titium non posse reuocare Testamentum, Resp. falsum esse, per illū textum *examinis cap. 4. §. 1.* non debere reuocari dispositionem semel factam ad fauorem cuiuscunque, per Testimonium. quia, vt modo ostendi, Constitutiones volunt dispensationem irreuocabilem fieri in sancta, & pia opera, & in fauorem pauperum iuxta Euangelium; vnde potius Testamentū ex Constitutionibus reuocari debet, vt probaui. Deinde in illo §. 1. c. 4. nullatenus reperitur illud verbum *Non reuocare*, Vnde ruit tota argumentatio *de qualitate adiunctā verbo intelligenda secundum tempus verbi*; habetur quidem in eodem §. quod *Candidati Societatis debent sua bona dispensare, a se omnem fiduciam submoendo, eadem vllō tempore recuperandi*; sed ibidē simul docetur, quomodo submoceatur hæc fiducia: *netpē dispensando in pia, & sancta opera, & dando pauperibus iuxta Euangelium, quod non dicit, da consanguineis, sed pauperibus*, & hæc distributio est omninō irreuocabilis, qualis non est Testamentaria facta à Titio ad fauorem Fratris Germani.

XV. Titius vota substantialia Religionis emisit: sed per talia vota, *Bartol. Couarr. Menoch, & alij* docent, confirmari Testamentum factum ante ingressum, non distinguendo inter vota solemnia. Ergo Titius per vota confirmauit Testamentum suum.

Resp. Hos Doctores locutos fuisse secundum *63*
ius commune, iuxta quod solemnia vota habent

D à illu

illum effectum, & *Bartolo* quidem nec venire potuit in mentem distinctio voti Religiosi solemn-
nis, & simplicis: *Couarruua* verò, & *Menochio* satis erat, hunc effectū habere vota solemnia; si, dum illa scriberent, cogitabant de SOCIETATIS instituto: at si voluerunt etiā vota simplicia Scholarium confirmare Testamentum, decepti sunt, vt supra demonstraui.

Ultima obiectio. Titius emittendo votum Paupertatis etiam merè simplex purè, & simpliciter sine protestatione reseruandi Domini, Testamentum ante ingressum factum confirmauit possidente bona ipsius hærede Caio. Ergo vota simplicia Titij non solū non infringunt, verū etiam confirmant Testamentariam dispositionem factam. Consequencia patet. Probatur Antecedens. quia quando votum simplex Paupertatis emittitur cum intentione abdicandi Dominium, aliquanto tempore, post conditum Testamentum, cuius gratia bona ab hærede detinentur; tunc illa intentio literis, vel alio modo significata operatur traditionem, & abdicationem rerum temporalium, & simul facit, vt hæres licitè sibi mutet titulum possessionis, atque aded, vt qui ante detinebat nomine Testatoris, familiaritatis causâ; suo nomine habere, & animo Domini possidere incipiat: ac proinde in illis bonis iam sit hæredi ius quæsitum, quod illi auferri non potest, neque de plenitudine potestatis. Atqui Titius emittendo votum Paupertatis, emisit illud purè & simpliciter sine protestatio-

ne re-

ne referuandi Dominiij, ac cum intentione abdicandi illud à se, aliquanto tempore post conditum Testamentum, quæ intentio probatur ex Epist. ipsius Titij in qua primò scribit, *se non curare vel obolum, neque cupere sua vel semel aspicere, quia Paupertatem vouit.* Secundò, quia precarijs verbis vititur apud Caium hæredem, *ut aliquid amplius præter legatum relictum, Societati largiretur.* ex quibus verbis apparet, Titium existimasse, se iam non habere Dominium, ac ius respectu suorum bonorum, alioqui cur rogasset, si poterat suo iure agere? Tertiò in eadem epistola ostendit Titius *se pœnitere Testamenti facti,* quasi illud retractare ei non liceret. Ergo Titius per votum emissum sine protestatione referuandi Dominiij, & cum intentione illud à se abdicandi, fecit suum Testamentum irreuocabile.

Resp. 1. Non fuisse opus Titio, vlla protesta- 64
tione referuandi Dominiij, quia certi Iuris erat, omne Testamentum esse sua naturâ reuocabile, & Scholares Societatis per vota simplicia non solùm non amittere Dominium; sed potius, illud retinere ex Constitutionibus, & declaratione Sedis Apostolicæ, & perpetuâ obseruantia ipsius Societatis. imò manifestum erat, & est, nullum votum simplex Paupertatis habere vim priuandi Dominio, nisi ex Ecclesiæ institutione, ut supra demonstraui. Et Ecclesia non solùm non adiunxit hanc efficaciam voto Simplici Scholariũ, sicuti adiunxit voto simplici Coadiutorum formatorum, sed disertè declarauit, illi non inesse.

65 Resp. 2. Dato, & non concesso fuisse opus protestatione; illam non defuisse in emissione votorum Titio. nam in solemnibus formula votorum ita habetur. *Voueo Diuina Maiestati tua, Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam perpetuam in SOCIETATE IESU. omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis Constitutiones*, in quibus habetur, vt probauit tot locis adductis, Scholares habere Dominium bonorum suorum abdicandum à se, quandoque Superiores iusserint. ex quibus etiam inferitur, falsum esse, Titium habuisse intentionem ex vi voti abdicare Dominium: cum expressè habuerit actualem intentionem Vouendi iuxta Constitutiones, quæ statuunt, à Scholaribus retineri *Dominium particulare, & actiuum*, ad effectum, vt si opus sit, Societas magis liberè illos dimittat, & ipsi cum minori offensione discedant, habituri omnia sua bona, quorum nunquam Dominium amiserunt. Hæc autem formalis intentio Vouendi iuxta Constitutiones, non compatitur vllam intentionem abdicandi Dominium. Accedit, quòd licet Titius habuisset intentionem abdicandi à se Dominium, vi voti Paupertatis, quod emittebat; tamen hic actus fuisset inefficax. quia nemo potest sua propria voluntate abdicare à se Dominium per actum Vouendi sine adminiculo legis, vt supra probatum est. lex autem nusquam voto simplici Paupertatis Scholarium Societatis adiunxit hanc vim, imò detraxit.

Probationes autem, quæ ducuntur ex epistola à

la à Titio scripta leuissimæ potius coniecturæ sunt, vt valdè coactæ, & nullarum prorsus viriû.

Primò enim, quòd scribat Titius, *se non curare vel obolum, nec cupere sua, vel semel aspicere, quia vouis Paupertatem*, demonstrat his verbis, suû affectum penitus abstractum à cura rerum temporalium, qualis decet Religiosum Societatis, qui licet retineat radicale Dominium bonorum; nullum tamen retinet vsû, nisi dependenter à Superioribus ex illorum hominum numero, *qui vtuntur hoc mundo*, tanquam non vtantur; & habent, tanquam non possidentes.

Secundò, Quòd Titius verbis precarijs roget Caium, *vt aliquanto plus, quàm legatum fuerat, largiatur Collegio Colonienfi*. Primò Resp. me hæc verba precaria non inuenire in epist. Titij; sed esto: vsus sit precarijs verbis; in eo laudanda est Titij modestia, qui cùm posset suo iure agere, & repetere omnia sua bona; malebat tamen firmû remanere Testamentum, & *solum aliquanto plus, quàm fuerat legatum, habere pro Colonienfi Collegio*. Etenim licet Nouitij in ingressu promittant dispensare bona sua in pia, & sancta opera, & pauperibus; tamen, vt dicitur *in Exam. cap. 4 § 3. & part. 3. cap. 1. lit. G.* iustas ob causas probandas à duobus vel tribus viris prudentibus, satis fit illi promissioni, dândo etiam Cōsanguineis; & idè Titius à Fratre postulabat, *aliquanto plus legato facto*, cum intentione, reliquum suû Patrimonium relinquendi Fratri; quod cum Caius inductus quorundam suasionibus denegarit; commesurus

Est ob hanc ingratitude[m], ut Titius Testamentum reuocauerit suo iure usus.

68 Esto & illud; putauerit Titius priuato errore, se non posse Testamentum suum reuocare, & inhabilem ad iterum disponendum de bonis suis; nullatenus sequitur Testamentum esse irrevocabile factum, & Titium inhabilem, sicuti si Acolytus, putaret se esse irregularem, eò quòd non solemniter in summo sacro cantasset Epistolam, non propterea esset irregularis.

69 Tertio, quòd Titius scribat, se penitere Testamenti facti. Addens illa verba: *Vtinam id temporis plenè intellexissim, non fuisset factum, quoniam animaduerto non potuisse bona conscientia fieri, non video quomodo inferant illi, Testamentum prius factum reuocare non licere. Ego ea verba sic interpretor, poenitet me Testamenti facti, quia testamentaria dispositio non egi, quod SOCIETATIS Constitutiones a suis Candidatis petunt, ut scilicet sua bona renuncient, ac de ijs disponant in pia, & sancta opera, & dent pauperibus iuxta consilium Evangelicum; si hoc intellexissim quando condidi Testamentum, non reliquissim mea consanguineus iuxta dictamen carnis, & sanguinis. Sed quicquid sit de vi harum probationum circa intentionem ipsius Titij, ductarum ab ipsius epistolâ; nullo modo militant contra supra dicta: tum quia hæc intentio in actu Vouendi fuit impossibilis cum aliâ intentione, ut dixi, Vouendi iuxta Constitutiones; nec Titius erat immemor promissionis factæ initio Tyrquinij de distribuendis suis bonis in pia, & sancta opera:*

opera; tam quia priuatus error, & intentio Titij sunt planè inefficacia ad inducendam priuationem *Dominij particularu, & actiui*, vel ad confirmandum Testamentum prius factum, vel ad transmittendum bona Titij in Caium, & inhabilitandum ad nouum condendum Testamentum. ad quæ omnia necessarium est Iuris admissiculum, vt supra probatum est.

Atque ex hæcenus dictis satis apparere arbitror, quam cariosis argumentorum fulcris Doctores quidam (quos fortè minus decebar) sustentare conati sint sua sponte ruentem causam clientis sui Caij, præiudicio SACRÆ ROTÆ ROMANÆ, SED S APOSTOLICÆ *Literu. Societatis Constitutionibus*, adiunctâ earundem perpetua, & ferè centenariâ *Obseruantia* tantò ante prædamnam,

Hortor etiam atque etiam istos Patronos, pro ea, qua debeo Christiana charitate, vt aliquando tandem conscientia suæ consulant, seque expediri curent quamprimum vinculis illis, in quæ se, nulla officij necessitate coacti, sua spontè induerunt: Censuras dico Ecclesiasticas, Excommunicationem maiorem, atque inhabilitatem ad quacunque *Officia, & Beneficia secularia, & quorumuis Ordinum regularia*, eo ipso absque alia declaratione incurrendas, *latas ipso iure contra quoscunque, qui SOCIETATIS institutum, Constitutiones, aut Literas GREGORII XII. supra allatas, aut quemuis earum articulum quouis disputandi, vel etiam veritatis indaganda quesito colore directè, vel indirectè impugna-*

re, vel eis contradicere ausi fuerint; & qui notationes, declarationes, glossas, vel Scholia vlla super pramissis facere, vel de ea, nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari, aut de ijs disceptare, seu scrupulum cuiquam inijcere, aut in dubium reuocare presumpserint quoquo modo, & contra eos qui glossas, aut interpretationes, siue impressas, siue scriptas ad id pertinentes legere, docere, alijsq; tradere, vendere, vel apud se retinere ausi fuerint. Cùm si quid dubij de ijsdem oriri contigerit, ad SEDEM APOSTOLICAM, vel ad Generalem Prapositum Societatis, aut ad eos, quibus id ipse commiserit, referendum sit.

- 72 Imitentur isti sapientissimos Iudices, qui inspecta æquitate causæ Collegij Colonienſis, & Constitutione GREGORII XIII. quâ iubetur in hoc articulo de retentione Domini, per quoscunque Iudices, & Commissarios non aliter iudicari debere, atque ipsi prudentissimè iudicauerunt; promeriti sunt, vt non solum Collegium Colon. sed vniuersa Societas, cuius Institutum suo suffragio defenderunt, nunquam in suis sanctis sacrificijs, ac precibus vitam, salutem, incolumitatem ipsorum Deo Opt. Max. commendare destituta sit.

S E-

SECUNDA PARS.

*Pro voti solemnitate ex solâ Ec-
clesiæ constitutione inuentâ,*

Nec non

**Pro censurâ Propositionis
oppositæ.**

I N.

I N D E X
SECUNDÆ PARTIS.

SECTIO PRIMA. *Modus ille loquendi, Voti Solemnitas est ex solâ Ecclesiæ constitutione, non potest reprehendi.*

SECTIO SECUNDA. *Voti Solemnitas est reuera ex solâ Ecclesiæ constitutione inuenta.*

SECTIO TERTIA. *Non potest sine errore negari, Voti Solemnitatem ex solâ Ecclesiæ constitutione inuentam esse.*

II. P A R S.

NVnquam putassem fore, vt humiles
 meæ myricæ de cœlo tangerentur,
 tactæ tamen sunt. Sed vt spero, inno-
 xiè. Demonstraueram in Consulta-
 tione nuper edita, rectè consistere cum natura
 voti substantialis Religiosæ Paupertatis, rerum
 Dominium sine earundem vsu, tum alijs argu-
 mentis, tum eo potissimum, quòd hæc votorum
 solemnitas, atque hic effectus (vt Paupertas Re-
 ligiosa Vouentem exuat Dominio) sit, non Iuris
 naturalis, vel diuini, sed Ecclesiastici: ac proinde
 non esse de substantia Status Religiosi; quem à
 Christo institutum fuisse, & non ab Ecclesia, ne-
 mo Catholicus ambigit: neque pugnare hæc duo
 inter se, vt Scholastici in SOCIETATE IESV, sint
 verè, ac propriè Religiosi, & nihilominus reti-
 neant, ad tempus Superiorum arbitrio de finien-
 dum, bonorum suorum Dominium *particulare*
actiuum, & non solum *nouitium* nescio quod Do-
 minium *in communi*, vel *passiuum*. Nonnulli ergo,
 qui in hac Theologicâ Republicâ Censuram ge-
 runt, solitiq; sunt, quidquid cum ipsorum opi-
 nionibus minus congruit, publicum crimen in-
 terpretari; me neque vocatum, neque auditum
 indictâ causâ Senatu mouerunt. Nam captatâ,
 nescio vnde, Thesum quarundam occasione, vt
 ostenderent quàm grauius accepissent sententi-
 am illam meam de votorum solemnitate; han
 Affer

Assertionem publicè tuendam proposuere. *Qui votorum solemnitate, ac consequenter quamlibet eorum obligationem, non nisi ex sola Ecclesia institutione haberi asserit, malè consultus Theologus est: Qui verò addit, id sine errore in fide negari non posse, imprudenter a quo rigidius censet.* haud dubiè hic ego petor, qui, vt verum fatear, Refutationem expectassem, non conuitia: quæ tamen si à quibusdam philosophico solùm supercilio contemnuntur; (quòd sic facillimè exolescant) multò melius potuissim ego spernere demissione Christianâ. Verù vt me collegi, sensu illa Thesi non tam oppugnari sententiam meam de solemnitate votorum, quàm duorum Summorum PONTIFICVM auctoritatem imminui, & Dominium, quod Societatis Constitutiones permittunt ijs, qui absoluto Nouitiatu, emittunt vota simplicia (substantialia tamen Religionis) oppugnari.

Itaque debui hanc Defensionem adornare, quam secabo in partes tres.

In primâ ostendam, posse me primam partem Assertionis partem pro meâ non agnoscere: Et, si agnoscere velim, modum illum loquendi à me vsurpatum, carpi non posse.

In alterâ docebo, verè votorum solemnitatem haberi ex solâ Ecclesiæ institutione.

In tertiâ meam contrariæ Propositionis censuram *a quo rigidior* non fuisse demonstrabo.

SECTIO

S E C T I O P R I M A.

Modus ille loquendi. *Voti Solemnitas est ex solâ Ecclesiâ constitutione*, reprehendi non potest.

PRIMAM, inquam, illius Assertionis partem possum pro meâ non agnoscere: nec quisquam, vel ebrius, vnquam fuit, qui somniarit, *quamlibet* votorum *obligationem* esse ex solâ Ecclesiâ institutione. Cùm enim votum sit essentialiter Promissio facta Deo; Per votum Deo acquiritur Ius, vt præstetur res promissa: huic autem Iuri respondet in Vouente obligatio aliqua, & obligatio est effectus necessariò cõsequens Promissionem acceptatam: & ex communi Doctõrum sententia votum necessariò includit intentionem se obligandi, imò *Sotus lib. 7. de iust. q. 1. art. 2.* licet sentiat, posse quempiam Vouere absque intentione se obligandi; nihilominus asserit à Vouente contrahi obligationem; eo quòd obligatio sit inseparabilis à voto. Cui ergo, quæso, in mentem venite vnquam potuit, *quamlibet* votorum *obligationem* non haberi nisi ex sola institutione Ecclesiâ, si aliquam saltem habet ex sua ipsius natura & essentia: sed nimirum apud istos Censores nihil interest inter has duas voces *quamlibet* & *aliquam*. Vel sibi persuadent, eo ipso quòd quis asserat, solemnitatem votorum esse ex sola Ecclesiâ institutione; asserere consequenter debere, *quamlibet* eorum *obligationem* esse ex sola institutione eiusdem. quo quid absurdius fingi, aut imperitius dici potest?

Qui-

2 Quicumque, mi Homo, asserunt, votorum solemnitatem haberi ex solâ Ecclesiæ institutione, eo ipso agnoscunt solemnitatem in votis esse quid accidentale superadditum ab Ecclesiâ votorum essentia: quare consequenter agnoscunt potius inesse votis aliquam obligationem seclusâ omni institutione Ecclesiæ; cum, sicut demonstratum est, à votorum essentiâ sit inseparabilis obligatio: igitur si consequenter agnoscunt aliquam obligationem in votis fluentem ab ipsorum naturâ, non possunt consequenter asserere, quamlibet esse ex solâ institutione Ecclesiæ. atque adeo prima illius Thesis pars ad me non spectat.

3 Et verò, nisi planè bardus sit, qui meam Consultationem legit; ex n. 39. intelligete facile potest, de quâ ego solemnitatem locutus sim, nempe de ea, quam Aduersarij dicebant ex iure diuino habere vim priuandi Dominio Vouentes Paupertatem: vt ibide efficerent, Scholares Societatis, qui sunt verè ac propriè Religiosi, non posse post vota retinere Dominium bonorum suorum. Verba mea hæc sunt. *Rursus possunt obijcere Aduersarij solemnitatem in voto Paupertatis, quatenus priuat omni iure, ac Dominio bonorum temporalium, esse de iure diuino. Sed contra primò. quia iam docuimus antiquos Religiosos fuisse verè ac propriè Religiosos, & tamen Dominij capaces fuisse. Contra secundò. quia vt late probat Suarez de Religione to. 3. lib. 2. cap. 14. & to. 4 l. 3. c. 4. Basilius Pontius li. 7. de matrim. cap. 7. ferè omnes Iuris Pontificij Interpretes putarunt hanc solemnitatem in votis esse ex institutione Ecclesiæ, & non Iuris diuini.*

Nota

Nota diligenter illud *Hanc solemnitatem* (ex quâ scilicet oritur vis priuandi Dominio) & planè intelliget, me non affirmasse vniuersè solemnitatem votorum, ac multò minus *quamlibet* ipsorum *obligationem* esse ex sola institutione Ecclesie; sed *hanc solemnitatem*.

At enim eodem n. 39. hæc addo: *hæc veritas, quod solemnitas votorum sit ex solâ Ecclesia institutione, non potest sine errore in fide negari. ergo neque negari debet, quin ipse sentiam vniuersè solemnitatem votorum esse ex solius institutione Ecclesie.*

Primum responderi potest, id non sequi. Institutum enim meum erat ostendere, non esse de Iure diuino, vt votum substantiale Religiosæ Paupertatis exuat Vouentem Dominio; sed hunc effectum esse solius voti solemnis: vel, si aliquod aliud votum Paupertatis illum habet; habere aliunde, quàm ex Iure diuino, vel naturalitè proinde cum voto simplici Paupertatis substantialiter Religioso Scholarium Societatis posse stare Dominium bonorum temporalium: quia hæc solemnitas, vt votum Paupertatis priuet Dominio, & illius capacitate, est ex solâ Ecclesie Constitutione inuenta. Quare illa mea propositio indefinita, est coarctanda ad hanc determinatam, vt accipiatur de *hac solemnitate* & de hoc effectu peculiari, de quo agebatur.

Deinde faciamus, me ita sensisse; faciamus asseruisse vniuersè, votorum solemnitatem esse ex solâ Ecclesie institutione, quid tum postea? Est-

B

ne hæc

ne hæc Assertio à me primum prolata? Est duorum Maximorum Pontificum BONIFACII VIII. cap. vnic. de vot. & vot. redem. in 6. vbi sic ait. Nos attendentes, quod voti solemnitas ex solâ Ecclesia constitutione est inuenta: & GREGORII XIII. in Bullâ, Ascendente Domino, pag. 236. vbi sic. Non considerantes voti solemnitatem solâ Ecclesia constitutione inuentam esse. Est omnium Canonistarum, vt verbis vtar Pontij lib. 7. de matr. ca. 7. cum Gloss. in cap. rursus. qui cleric. vel vouent. Innocent. Ostiens. Archidiacon. Io. Andr. Ancharan. Felin. Abb. Card. Est summorum Theologorum, quos videre licet apud Henriquez sum. lib. 12. cap. 5. num. 6. litt. m. n. Et apud Pontium loc. cit. nempe Henrici, Heruaci, Gersonis, Aluari, Pelagij, Abulensis, Auctoris specul. coniug. Angles, Corduba, Medina, Malderi, Est Merceri, Louaniensis; Gamachai, Sorbonicæ Academiæ luminum in tract. de matr. impediment. vbi de voto. Est Summistarum primæ notæ Astens. lib. 8. tit. 18. Rosell. v. Matrim. Imped. 4. §. 2. Angel. ibid. imped. 5. his omnibus adde Henricum Henriquez, Valentiam, Suarium, Azorium, Vasquesium, Sanchium, Lessium, Coninchum, Rebellum, Molinam, Laymannum, Filiuccium, Reginaldum, Ribadeneiram, Platum, & quotquot è Societate hoc de argumento scripsere, quos tamen Auctores (absit verbo inuidia) Scholæ suspiciunt, ac venerantur. Si tot Societatis Alumni de Theologia non pessimè meriti; si Principes Summistarum: si Excellentes Theologi, atque in his S. Thomæ sectatores nec pauci, nec obscuro: si omnes Canonistæ: si duo Maximi, & (quod caput est)

Juris

Iurisconsultissimi Pontifices *malè Consulti Theologi* sunt; haud ægrè ferre debeo ego me tantis Nominibus accenseri. Malle possum cum his errare, quam cum meis Censoribus sapere. Sed vtri hac in re, desipiant, aut errent; Docti, & à perturbationibus vacui iudicabunt.

Ex hæcenus disputatis satis superque constare arbitror, si agatur de modo loquendi; non posse culpari me, quòd asseruerim votorum solemnitatem haberi ex sola Ecclesiæ institutione. Usurpauit verba, quæ Nobilissimi moralis, & Scholasticæ Theologiæ Doctores, quæ vtriusque Iurisconsultissimi; quæ denique duo Christi Vnarij usurparunt, & quidem vix apice immutato. si propterea *malè Consulius Theologus sum*, (iterum dico) sunt & illi.

SECTIO SECVNDA.

Voti solemnitas est reuera ex solâ Ecclesiæ Constitutione inuenta.

Sed enim neque iure me reprehendi posse sputo, si agatur, non de modo loquendi, sed de re ipsâ. Euincam autem hoc, si pensiculatius examinauero, quid nomine *Solemnitatis* intelligatur: simulque ostendero, in quocunque eam consistere asserant Aduersarij, id vel non esse solemnitatem, vel, si ad solemnitatem aliquo modo pertineat; esse commune etiam votis simplicibus, ideoque in eo præcisè sumpto non consi-

E

z

fere:

stere: vel denique, si in eo præcisè consistat, esse ex solius institutione Ecclesiæ. Sunt autem supponenda quædam tanquam certa.

- 9 Primum est, esse in Ecclesia Dei Statum aliquem verè, propriè, & substantialiter Religiosum, in quo tamen vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ sunt simplicia, & carent solemnitate ex declaratione duorum Summorum Pontificum PII V. & GREGORII XIII. PIVS enim V. in Constitutione, quæ incipit, *Dum indefessa*. declarat, Societatem etiam quoad gradus Scholarium, & Coadiutorum formatorum, quorum vota sunt solum simplicia, esse Religionem Mendicantem. GREGORIUS vero XIII. in Constitutione, cuius initium est *Ascendente Dom.* non solum expresse definit *predictos Scholares, & Coadiutores semper fuisse, esse, & fore verè ac propriè Religiosos, & ipsorum vota, etsi simplicia, ex SED. APOSTOLIC. institutione esse verè substantialia Religionis vota;* sed etiam declarat, *Assertiones contrarias pronunciatas, aut scriptas falsas omnino, & temerarias esse, & censeri debere,* addito præcepto *in virtute sanctæ Obedientiæ, ac sub pœnis Excommunicationis lætæ sententiæ, nec non inhabilitatis ad quævis officia, & beneficia, eo ipso absque aliâ declaratione incurrendis, contra quoscunque, qui huiusmodi Pontificiam definitionem, ac declarationem quoquo modo verbo vel scripto, directè vel indirectè ausi fuerint impugnare, vel eam, nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari.* Accedit auctoritas sacrosancta Trid. sess. 25. cap. 16. de Regul. ubi nullâ factâ distinctione graduum, vel personarum,

narum, quæ in Societate sunt, illam absolute appellat *Clericorum Religionem*, & consequente Scholares & Coadiutores, qui in ea emittunt vota solum simplicia post biennium probationis, censet fieri verè ac propriè Religiosos, sicut fiunt in alijs Religionibus Nouitij Vouentes post annum, de quorum formâ profitendi ibi Concilium agebat, & excipiebat eos, qui in Societate probantur & admittuntur. vide *Less. lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 1. n. 8.*

Secundum est. Cùm solemnitas, metaphysicè loquendo, sit quædam quasi forma, ex qua votum denominatur solempne; optimè explicari, quid ipsa sit in se, per suos effectus, quos producit in emittentibus vota solempnia. Sic BONIFACIUS VIII. in *cap. vnic. de vot & vot. relax. in 6.* pro eodem sumpsit votum solempne &, quod sit efficax ad dirimendum matrimonium. Sic etiam communiter Doctores in *cap. cum ad Monasterium. de stat. Monach & in cap. non dicatis. 12. q. 1. & cap. quia ingredientibus 12. q. 3. & in Authent. ingressi, & Authent. nunc autom. C. de sacros. Eccles.* volentes explicare, in quo consistat solempnitas voti Paupertatis; explicant per illum effectum reddendi incapacem proprietatis, & Dominij, ita vt, sicut votum solempne Castitatis Religiosæ dirimit præcedens matrimonium ratum, non consummatum, & irritat subsequens; ita etiam votum solempne Paupertatis excludat à Vouente, rerum omnium Dominium, si quod fortè habebat, & omnem acquisitionem in posterum impediat.

Sic etiam Innoc. in ca. olim. 2. de priuil. Abb. in cap. ex rescripto de iureiur. not. 3. & ibidem Felin. & alij apud Suarez tom. 3. de Relig. lib. 2. cap. 13. explicant solemnitate[m] voti Obedientiæ per illum effectum, quòd solemniter illud professi non possint valde contrahere obligationem vllam, saltem Ciuilem, propter abrenunciationem propriæ voluntatis, quam fecerunt Vouendo Obedientiam. Consentiunt autem omnes Authores, hoc modo explicatas votorum solemnitates consummari in eo, quòd Personæ professæ solemniter, perpetuò retineant prædictas incapacitates ad Matrimonium, Dominium, & Obligationem ciuilem; nec possint vlllo tempore his vinculis liberari per vllam potestatem, saltem Papali, inferiore[m].

¶ Tertium est. Votum sole[m]ne, seu sole[m]nem Professionem multa includere & requirere.

¶ Primò. Vt sit Promissio facta Deo voluntariè ac liberè, & hoc est quasi genus summum, quòd participatur ab omnibus votis in quacunque materia nuncupatis.

¶ Secundò. Vt promittatur Deo Paupertas, Castitas, Obedientia; & hoc est tanquam genus proximum, quod diuiditur per tres differentias. (Non quæro nunc vtrum sint essentialis, an accidentales.) Nam conueniunt in hoc genere. 1. Vota simplicia Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ, quæ emittuntur extra Religionem ab Ecclesiâ probatam. 2. Vota simplicia, tamen substan-

stantialia, quæ faciunt Scholares & Coadiutores formati in Societate IESU, quæ est Religio probata. 3. Denique vota solemnia Professorum in omnibus Religionibus.

Tertiò. Ut prædicta vota fiant in aliquâ congregatione, quæ sit approbata ab Ecclesia, & non solum tanquam Cætus hominum pius & laudabilis, sed tanquam Religio. Hoc dixerim; quia sunt in Ecclesia aliquæ Congregationes tam virorum, quàm mulierum ab Apostolicâ Sede approbatæ, in quibus obseruantur hæc tria vota, non tamen illæ Congregationes sunt Religiones, nec illæ personæ Religiosæ.

Quartò. Ut iisdem votis emissis in Religione approbata, adiuncta sit sui ipsius traditio, & quasi donatio, ratione cuius vouens nouo quodam titulo possidetur à Deo, & transcribitur in ius, & potestatem Religionis, ac Prælatorum, & Religio acquirit in Professum ius quoddam Dominium, seu malis, Paternum, seu mixtum, vi cuius, qui se tradidit, tenetur patère in omnibus iuxta Regulam: nec se potest amplius à tali iure subtrahere. Sic accidit illis, qui fiunt serui iure natiuitatis, vel belli, vel emptionis, aut alterius contractus. Est tamen in potestate Religionis, & Prælatorum, hoc ius remittere, & donationem retrocedere. Quemadmodum Herus seruum suum manu mittere potest, neuter tamen neque Religiosus, neque seruus potest se his nexibus expedire.

Quintò. Ut votum Paupertatis reddat vouen-

tem incapacem Dominij, votum Castitatis inhabilem ad Matrimonium, & Obedientiæ auferat facultatem contrahendi obligationem saltem ciuilem sine Superiorum consensu, vt supra explicatum est.

47 Sextò. Vt Religio, & illius Prælati postquam semel se tradentem Religioni acceptauerint, ipsiusque vota absolutè, & in perpetuum admiserint, non possint villo modo Professis votorum vincula relaxare, nec donationem factam retrocedere. Licet enim ex legitima causa possit Professus aliquando tanquam incorrigibilis eijci; eiectus tamen remanet Religiosus, & votis obstrictus: quæ est communis sententia, vide *Sylu. verb. Religio. 6. qu. 12. Nauarr. de Regular. comm. 2. num. 35.*

18 Septimò. Præter supradicta, votum solempne, vt ritè factum censeatur, postulat, vt in ipsius emissionem obseruentur ea omnia, quæ vel Iure communi positiuo, vel Statutis particularibus cuiusque Religionis præscribuntur: quorum aliqua sunt substantialia, & necessaria ad voti validitatem, alia accidentalia, & requisita tantum ex decetia. Primi generis sunt, vt Religio sit approbata à Romano Pontifice: vt profitens careat omnibus impedimentis essentialibus, quæ vel de Iure communi, vel Statutis peculiaribus arcent à Religione, in qua professurus est, & expleuerit ætatis annum decimum sextum, & peregerit annum integrum, & continuum Probationis: vt
Ad;

Admittens Professionem habeat legitimam auctoritatem: vt denique in omnibus seruetur forma substantialis in vnaquaque Religione præscripta. Secundi generis sunt illæ ceremoniæ & circumstantiæ, sine quibus adhuc Professio esset valida, v.g. vt Professio fiat in Ecclesiâ, inter Misfarum solemniam, Sacerdote celebrante, & sacram Eucharistiam manibus tenente, &c.

His positis, discurrendum est per singula capita hætenus enumerata, & demonstrandum, vt supra dixi, in quocunque asserant Aduersarij consistere votorum solemnitatem, de quâ inter Doctores disceptatur; vel in eo non consistere; vel, si illud ad solemnitatem pertineat, in eo præcisè non esse positam, & esse ex Iure tantùm Ecclesiastico: vel denique, si in eo præcisè sita sit, non esse ex naturâ rei, vel Christi institutione: sed ex solius constitutione Ecclesiæ.

Incipiendo autem à facilioribus, exploratissimum est, solemnitatem votorum non consistere in obseruatione eorum, quæ enumerata sunt hoc septimo & vltimo capite, & requiruntur ex Iure communi positiuo, vel Statutis particularibus substantialiter, seu accidentaliter ad Professionem.

Primò probatur generaliter de vtrisque, quia ex suppositione, & ipsorum confessione Aduersariorum, hæc omnia sunt ex solius Ecclesiæ constitutione.

Secundò probatur in particulari de substantialiter requisitis, quia hæc obseruantur etiam à

Scholaribus & Coadiutoribus formatis in Societate IESU in emissione votorum suorum, & si non obseruarentur, vota essent nulla: & tamen illorum vota non habent solemnitatem, sed sunt simplicia. ergo non potest in hoc solemnitas consistere. quandoquidem non potest inesse alicui subiecto forma aliqua, & non tribuere illi denominationem, & effectum talis formæ.

Tertiò probatur de accidentaliter requisitis. quia eo ipso quòd sunt accidentalia, vota possunt habere solemnitatem sine illis. Ex quo confirmatur doctrina *Caietani* 2. 2. q. 88. art. 7. asserentis, non posse solemnitatem consistere in benedictione, & consecratione (in quibus iuxta quorundam expositionem *S. Thomas ibidem* ponit solemnitatem votorum) confirmatur, inquam, ea doctrina, si per benedictionem, & consecrationem intelligantur aliquæ preces & orationes cum inuocatione Dei: quia hæc omnia non interueniunt in Professione tacitâ, & eodem *Caietano* teste in Religione Dominicana non adhibentur, quando fit Professio expressa, sed post peractam Professionem.

21 Deindè si considerentur ea, quæ diximus includi à voto solemnî, primo, secundo, tertio, & quarto capite, probatur, in illis non consistere solemnitatem, hoc modo. Quòd vota Religiosa sint Promissio facta Deo, est ex ipsius voti natura: quòd profitens voueat Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam: quòd hæc voueat in Congregatione approbata ab Ecclesia pro vera Religione:

glione: quòd prædicta vota habeant adiunctam
suijpsius traditionem, & quasi donationem irre-
uocabilem ex parte Vouentis, hæc, inquam, om-
nia sunt ex institutione Christi, qui fundauit sta-
rum Religiosum: & non potest ostendi fuisse vn-
quam in Ecclesia Religiosum statum, qui cuncta
hæc non includeret; & ideò votum, quod habet
hæc omnia, à quibusdam dicitur habere *solemnita-
tatem essentialem*, vt benè aduertit *Basiliius Pontius*
lib. 7. de matr. c. 7. n. 1. 15. ib. 17. sed hæc non est so-
lemnitas, de qua controuertitur. quia controuer-
titur de aliqua quasi forma constitutiua voti so-
lemnis *in esse solemnis*, & consequenter distinctiua
ab omnibus alijs votis, quæ solemnia non sunt,
Iam verò etiam vota Scholarium, & Coadiuto-
rum formatorum in Societate habent prædictas
quatuor cõditiones, cùm sint vota & consequen-
ter promissio; & sint vota Paupertatis, Castitatis
& Obedientiæ; & fiant in Congregatione ap-
probata ab Ecclesia tanquam vera Religione: &
habeant adiunctam suijspsius traditionem ex de-
claratione GREGORII XII I. *in sepè allatâ Consti-
tutione*, Ascendente Domino, pag. 237. vbis sic: *tria-
que huiusmodi Societatis vota, tametsi simplicia, vt sub-
stantialia Religionis vota ab hac Sede fuisse admissa,
illaq; emittentes, in statu Religionis verè constitui, quip-
pe qui per ea ipsa se Societati dedicant, atque actu tra-
dunt, seq; diuino seruitio in eâ mancipant.* & tamen
hæc vota sunt simplicia, & non solemnia. er-
go solemnitas, quæ resultat ex his quatuor con-
ditionibus, & à Doctõribus vocatur *solemnitas
essentialis*, non est solemnitas, de qua disputamus.

quia disputamus de aliquo, quo votum solemne distinguatur à simplici quocunque; At per illa non distinguitur à votis simplicibus emissis à Scholaribus & Coadiutoribus Societatis; adeoque *Basilius Pontius*, qui ab Auctoribus illius The-
sis in Scholio lit. A. *notanter* legi iubetur contra me, extra chorum saltare cogitur.

- 22 Tertiò. Non potest negari, pertinere ad votum solemne (à quo nullo modo disiungi potest) illam efficaciam reddendi Vouentes incapaces Dominij, Matrimonij, & Ciuilis obligationis contrahendæ: quod erat quintum caput ex supra numeratis. Sed primum in hac efficaciam inhabilitandi non consistit præcisè solemnitas, de qua agimus. probatur eodem argumento. quia eandem efficaciam habent etiam vota Coadiutorum formatorum in Societate, vt passim habetur in ipsius Constitutionibus p. 6. c. 2. §. 12. & in *allegatâ Constitutione Ascendente Domino. pag. 231. vbi sic: quibus (votis) emissis tam hi, qui spirituales, quàm qui temporales Coadiutores formati fuerint, sunt omnis hereditaria successione incapaces, nihilq, omnino proprij iuxta Constitutiones habere possunt. Et pag. 240. sic: quinimò omnes (emittentes vota simplicia) ad matrimonium contrahendum inhabiles, ac contractus huiusmodi nullos & irritos esse, prout irritos facimus & annullamus. quæ tamen vota simplicia sunt, & per hoc ab ijs solemnitas non distinguuntur. Ergo, &c. Deinde, licet in hac efficaciam inhabilitandi consisteret solemnitas, de quâ controversia est; illa tamen, vt infra demonstrabo, non*

Non est ex Iure naturali vel diuino : sed Ecclesiastico.

Reliquum ergo est, vt, quando in nullo ex ²³ supradictis consistit votorum solemnitas, de quâ disputamus; consistat reuerâ in duobus, & quasi ex duobus integretur. Primum est illa efficacia reddendi professum incapacem Dominij, matrimonij, & contrahendi obligationem civilem absque Superioris consensu. Alterum est traditio, & donatio suÿpsius, & mancipatio ad obsequia Religionis & Dei absoluta, & ex vtraque parte perpetua, & irretactabilis : ita vt nec Professus possit se arctissimis hisce vinculis expedire: nec Religio aut Religionis Prælati eundem liberare (quæ est conditio supra relata 6. loco) Constat autem inter Doctores, in his duobus consistere solemnitatem votorum, & essentiam Professionis, quæ est incommunicabilis omnibus alijs votis non solemnibus : & de hac solemnitate explicatâ per istos effectus, est tota controuersia, an sit ex solius Ecclesiæ institutione, quod ego in mea Consultatione asserui, & nunc etiam assero : an verò ex naturâ rei, & Iure diuino, quod aiunt illius Thesis Auctores, & mordicus defendunt recentiores Thomistæ, quorum *Franciscus Syluius. 2.2. q. 88. art. 7.* sic explicat sententiam facillimè & breuissimè. *Quamuis votum eo ipso sit solemne, quod sit suÿpsius promissio, ac traditio, & legitima absolutaq; acceptatio, Ius tamen diuinum non constituit. Quis, ad quid, & quomodo possit se tradere, & acceptari, vt eius acceptatio sit legitima. Sed Ecclesia per suas Constitutiones decreuit Quis, Qua-*

Qualis possit seipsum tradere, Quis & Qualis, Vicē Dei acceptare. Quando, & ad Quid. Quapropter voti solēnitas dicitur esse ex solā Ecclesia institutione, quia ex solā Ecclesia institutione habetur, Quis & Quomodo possit vouendo se tradere & acceptari. Quod autem perfecta traditione, & acceptatione legitimā positis, votum sit solenne, ex naturā rei sequitur. Quomodo constitutionis humana est, vt hic, aut iste sit Rex & Dominus. Posito autem, quod hic aut iste sit Rex, ex Iure natura est, vt qui sunt subiecti, obedire debeant.

- 24 In hac doctrina videntur illius Auctores votorum solennitatem, quam contendunt esse de Iure diuino & naturali, ponere in eo, quod facta legitima traditione & acceptatione (est autem legitima, si obseruentur omnia, quæ præscribuntur à Iure positivo, vt necessaria ad Professionem) votura sit solenne: hoc est, Professus sit perfectè & absolutè, & in perpetuum Religioni mancipatus, & Deo: nec per vllam humanam potentiam huiusmodi donatio; & mancipatio retractari queat. Solemnitatem verò Iuris Ecclesiastici videntur ponere in eo, quod in emittendis votis, & in illis acceptandis, & facienda suiipsius traditione, & eadem recipienda, obseruentur omnes conditiones requisitæ ex Iure Ecclesiastico: & hanc solennitatem addunt esse illam, de qua loci sunt BÓNIFACIUS VIII. & GREGORIUS XIII. quando dixerunt, esse ex solius Ecclesiæ Constitutione inuentam.

Hanc

Hanc sententiam hoc modo propositam & 25
 explicatam, qua dicitur voti solemnitas esse ex
 natura rei, & Iure diuino, probant Aduersarij
 tribus potissimum argumentis.

Primò. Quia vt dicitur *in cap. cum ad Monasteriũ* 26
de stat. Monach. abdicatio Paupertatis & custodia Casti-
tatis, aded est annexa Regula Monachali, vt contra eam
nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere, ergo
 signum est à posteriori, votorum illorum solem-
 nitatem esse Iuris naturalis, & diuini. Nam si es-
 set Iuris tantùm Ecclesiastici; Summus Pontifex
 posset vtique licentiam indulgere.

Secundò. Professus per Professionem est Deo 27
 donatus, & consecratus; donationem Deo fa-
 ctam non potest remittere, nisi ipse Deus. Quod
 verò Deo semel consecratum, quamdiu manet
 eadem materia & forma, nõ potest non esse cõ-
 secratum. Ergo talis donatio non potest per vllã
 humanam potestatem remitti, nec talis con-
 secratio auferri. Ergo signum est, non esse Iuris
 tantùm Ecclesiastici, sed naturalis, & diuini.

Confirmatur, quod dictum est de conse- 28
 cratione: quia illud esse Deo consecratum, ori-
 tur intrinsecè ex ipsa consecrationis actione,
 quæ iam præterijt. Quod autem semel præ-
 terijt, ac fuit, non potest non esse præteri-
 tum, & non fuisse. Ergo cùm in hac conse-
 cratione sita sit solemnitas voti; signum est, esse
 Iuris naturalis, ac diuini.

Tertiò per Professionem solemnem vouens se 29
 donat Religioni in perpetuum, & Religio illam
 dona-

donationem acceptat absolutè, & intendit esse irretractabilem. Ergo non potest retractari: ergo signum est esse plusquam de Iure humano: ergo naturalis, & diuini.

30 Circa hanc sententiam tria faciam: primò ostendam, non posse subsistere illam explicationem Aduersariorum, qui, vt eludant argumentum à nobis ductum ex testimonio BONIFACII VIII. & GREGORII XIII. asserentium *voti solemnitate ex solius Ecclesia Constitutione inuentam esse*; aiunt hos Pontifices locutos fuisse de solemnitate sumptâ pro Obseruatione omnium conditionum, quas Ecclesia in emissione Professionis requirit; non autem pro vi, & efficacîâ inhabilitandi ad Dominia, Matrimonia, & Ciuiles obligationes, nec pro illâ omnimodâ indissolubilitate traditionis suiipsius, quæ est solemnitas, de qua disputamus.

Secundò. Demonstrabo, Aduersarios, dum dicunt (suppositâ obseruatione omnium, quæ in emittendâ Professione seruanda sunt de Iure naturali, diuino, & Ecclesiastico) sequi ex natura rei, & de Iure naturali, vt vota sint solemnia; aut supponere falsum, aut incidere in nostram sententiam; qui asserimus, solemnitate esse ex sola institutione Ecclesiæ.

Tertiò solvam argumenta in contrarium alata.

31 Quod spectat ad PRIMVM, dupliciter impugnatur illa explicatio, quâ dicuntur illi Duo Pontifices locuti de solemnitate sumptâ pro obser-

ser-

ſeruantia omnium conditionum requiſitarum
Iure Eccleſiaſtico in emiſſione Profeſſionis.

Primò. Quia votum Continentiæ, quod ſo-
lemnizatur in ſuſceptione Ordinis ſacri, nullam ³²
conditionem poſtulat obſeruari neceſſariò de
Iure Eccleſiaſtico: Et ſatis habet, ſi obſeruentur
illa, quæ ſunt de Iure naturali, & diuino, patet,
quia dummodo ſuſcipiens Subdiaconatum ha-
beat uſum rationis, qui iure naturæ requiritur ad
contrahendam obligationem continentia: &
habeat intentionem debitam ſuſcipiendi illum
ordinem: & Episcopuſ adhibeat in ordinatione
debitam materiæ & formam, & operetur cum
legitima intentione; (quæ omnia ſunt de iure di-
uino) votum ſic Ordinati eſt ſolemne, & tamen
nulla hîc interceſſit obſeruantia ullius conditio-
nis, quæ ſit de Iure tantum Eccleſiaſtico. Conſtat
enim, licet ordinandus non expleuerit annum
21. nec habeat ſufficientem titulum (quæ duo
ſunt de Iure poſitiuo) conſtat, inquam, nihilomi-
nuſ illam ordinationem eſſe validam, & votum
ſolemne. Ergo ſolemnitas voti continentia, quæ
iſti dicunt eſſe Iuris Eccleſiaſtici, & de quâ affir-
mant locutum fuiſſe BONIFACIUM VIII. qui e-
git etiam de voto, quod ſolemnizatur in ſuſce-
ptione Ordinis ſacri, non eſt poſita in obſerua-
tione conditionum requiſitarum ex conſtitutio-
ne Eccleſiæ: ſed in illâ efficaciam inhabilitandi, &
omnimodâ Status immobilitate, quæ in iſtorum
ſententiâ eſt Iuris naturalis, vel diuini: in noſtra
ſolum Eccleſiaſtici.

- 33 Secundò. Quia illa explicatio solemnitatis, Aduersariorum expressè repugnat menti, & sententiæ BONIFACII & GREGORII. BONIFACIVS enim in illo cap. vnic. de vot. & vot. redemp. in 6. apertè loquitur de efficaciâ, quam habet votum Castitatis ad dirimendum matrimonium. Sic enim proponit quæstionem. *Quod votum dici debeat solemne, & ad matrimonium dirimendum efficax, nos consulere voluisti, & Respondet, nos autem attendentes, quod voti solemnitas ex sola Ecclesiæ constitutione est inuenta; presentis duximus declarandū oraculo Sanctionis, illud solum votum dici debere solemne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem Sacri Ordinis, aut Professionem expresse, vel tacitè, factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.* Ex quibus verbis liquet, BONIFACIVM locutum fuisse de solemnitate, de quâ disputamus; hoc est de efficaciâ dirimendi matrimonij. Et cum dicat apertè, *hanc inuentam esse ex Ecclesiæ constitutione*; patet illam explicationem Aduersariorum esse contra mentem huius Pontificis.
- 34 GREGORIVM verò XIII. sicut imitatus est in modo loquendi BONIFACIVM VIII. egisse de eâdem solemnitate; & non de eâ, quæ consistit in obseruatione conditionum requisitarum ab Ecclesiâ; probatur euidenter, quia loquebatur de solemnitate, quam Obtrectatores Societatis aiebant, esse de Iure naturali, & diuino, & requiri ad essentiam votorum substantialium Religionis: & esse efficacem ad priuandum Dominio, diri-

dirimendum matrimonium, & inducendi illam omnimodam & perpetuam ex vtrâque parte traditionem Religioni. Et quia videbant, his effectibus carere, vel omnibus, vel quibusdam, vota Scholarium, & Coadiutorum formatorum in Societate; contendebant, eos non esse verè, ac propriè Religiosos. GREGORIUS ergò videns, hæc atque huiusmodi ab illis affirmari, quòd nò considerarent *voti solemnitate[m] esse ex solâ Ecclesiæ constitutione inuentam* : Et existimarent esse Iuris naturalis, & diuini; contrario prorsus fundamento nixus definit *Scholares, & Coadiutores predictos esse, fuisse, & fore verè ac propriè Religiosos* : etiamsi ipsorum vota carerent vel omnibus, vel aliquibus ex illis effectibus, quos habent vota solemnia: quia solemnitas, quæ declaratur per istos effectus, non est Iuris naturalis aut diuini, sed Ecclesiastici. Quasi diceret GREGORIUS, quia solemnitas voti & illa efficacia inhabilitandi &c. non est Iuris naturalis, nec diuini, sed solùm ex constitutione Ecclesiæ; fuit in potestate Sedis Apostolicæ admittere vota Scholarium, & Coadiutorum in Societate; vt vota substantialia Religionis, vt potè habentia omnia illa, quæ requiruntur de Iure naturali, & institutione Christi sine solemnitate, & sine illis effectibus, vel omnibus, vel quibusdam. Vnde licet traditio sui, quam faciunt Scholares, & Coadiutores formati, non sit ex vtraque parte immobilis, & irretractabilis: & Scholares retineant bonorum suorum Dominiũ, sunt nihilominus verè ac propriè Religiosi. Quia

illorum votis, ac traditioni nihil deest, quod postulet Status Religiosus ex Iure naturæ, vel institutione Christi: sed solum solemnitas, quæ est ex solius Ecclesiæ constitutione inuenta: Et sicut eidem Ecclesiæ placuit, hanc solemnitatem adiungere votis ac traditioni aliarum Religionum, & Professorum in Societate; ita placuit illam non adnectere votis, & traditioni Scholarium, & Coadiutorum formatorum Societatis eiusdem. Ex quibus aperte constat, GREGORIUM XIII. locutum fuisse de solemnitate, de quâ est quæstio, & non de illâ obseruantia Conditionum requisitarum ex Iure Ecclesiastico, de quâ non poterat esse dubium, quin esset Iuris Ecclesiastici tantum: quam non poterant negare Societatis Obtrahentes, habere vota simplicia Scholarium, & Coadiutorum, quæ non fuissent valida & multominus substantialia, nisi in illis emittendis obseruata fuissent cuncta, quæ tanquam necessaria obseruanda sunt de iure positiuo, vide *Basilium Pontium de matrim. lib. 7. c. 7. n. 3. Suar. de Relig. to. 3. lib. 2. c. 8. num. 7. & 8.* vbi doctè & solidè confutant illâ Aduersariorum expositionem textuum BONIFACII & GREGORII.

35 Quoad secundum, supponunt falsum Aduersarij, si (posito quod in emissionè votorum Religiosorum obseruentur omnia quæ sunt Iuris naturalis, diuini, & Ecclesiastici) existiment, eo ipso & ex natura rei oriri solemnitatem, de qua disputamus, hoc est, efficaciam in habilitandi ad **Dominiũ, Matrimonium, & contrahendum** obli-

obligationes ciuiles, & inducendam traditionem Religiosi ex utrâque parte irretractabilem.

Primò probatur, Quia in emissione votorum;³⁶
Scholarium Societatis IESV ante Constitutionē
GREGORII XIII. *Ascendente Domino*, quâ declarat,
eos semper fuisse Religiosos, obseruabantur om-
nia, quæ sunt Iuris naturalis, diuini, & Eccle-
siastici (alioquin non fuissent valida) & tamen il-
la vota non habebant vllum ex supradictis effe-
ctibus (licet nunc post Gregorianam Constitu-
tionem voto Castitatis sit adiuncta efficacia diri-
mendi matrimonium post contractum.) Ergo
solemnitas, de quâ disputamus, non consistit in
obseruatione omnium conditionum requisita-
rum ex Constitutione Ecclesiæ, sed in aliquo a-
lio.

Secundò probatur, quia si votum Paupertatis
& Castitatis Religiosæ ex natura sua est efficax;³⁷
ad inducendam incapacitatem Dominij, & Ma-
trimonij; id vel habet ex natura ipsorum votorū
per se sumptorum, vel quatenus sunt adiuncta
traditioni, quam suiipsius Religiosus facit Reli-
gioni, & Deo, & illa acceptatur à Prælatis. Atqui
non habent illa vota prædictam efficaciam ne-
que præcisè ratione sui, neque ratione traditio-
nis adiunctæ. Ergo nullo modo ex ipsorum Vo-
torum natura. Maior huius argumenti patet. quia
nihil aliud est in votis, quàm ipsorum natura, &
traditio annexa, alia enim sunt extrinseca, & de
iure humano positiuo. Consequentia est clara.
Probatur ergò minor, quoad primam partem.

F 3

quia

quia vorum ex natura sua præcisè sumpta, solū habet, vt vouens voluntariè ac liberè promittat, quæ sunt in ipsius potestate: ac proinde materia voti sunt tantum actus humani, & eorum omissiones. Hinc fit, vt vouens Paupertatem, teneatur (si talem habuit intentionem, vt habet omnis, qui vouet in Religione) abdicare omnem administrationem, & vsum bonorum suorum; non disponere de illis vlllo modo absque consensu Superiorum: non admittere Dominium vllius rei sine eorundem licentia, similiter vouens Castitatem, teneatur abstinere ab omnibus actibus venereis tam externis, quàm internis, tam illicitis, quàm licitis, quales sunt in matrimonio. & ratio est, quia omnia supradicta sunt vel actus humani, vel eorundem omissiones: & consequenter in potestate vouentis. At cum incapacitas Dominij, vel Matrimonij sint priuationes capacitatis, & facultatis cuiusdam mōralis, non est in potestate vouentis seipsum huiusmodi facultatibus spoliare. Sicut accidit in potentijs naturalibus. atque adeò potest v.g. quis vouere se non locuturum tali loco & tempore, non aspecturum hæc, vel illa obiecta; non potest tamen per vota hæc, priuare seipsum facultate & potentia locutiua, aut visua.

Probatnr eadem minor quoad secundam partem. quia traditio, & donatio sui ipsius etiam acceptata ex natura sua, de consensu partium est retractabilis; cum nihil sit tam naturale, quàm vt per illas causas, per quas obligatio contrahitur,

per illa

per

per easdem dissoluatur, vt ait Iustinianus in In-
stitutis.

Neque obijcias primò, traditionem, & dona 38
tionem Religiosam dicere aliquem Statum. quia
vt probaui in Consultatione, ad naturam Status
satis est, si is, qui se tradidit, & concessit in ius al-
terius, non possit se subtrahere, vt patet in Seruis,
qui licet possint manumitti, tamen dicuntur esse
in Statu.

Neque obijcias secundò, traditionem Reli 39
giosam fieri non tantum Religioni, sed etiã Deo:
ac proinde per humanam potestatem non posse
remitti. Hoc enim falsum est, cum à Deo sit in
Ecclesia relicta talis potestas. Et confirmatur,
quia etiam per votum simplex seiunctum à tra-
ditione, acquiritur Deo aliquod ius quod ni-
hilominus à potestate Ecclesiasticâ relaxatur.

Dicent Aduersarij, solemnitatem in votis 40
sequi ex natura rei, si supponatur Observantia
omnium conditionum requisitarum ex consti-
tutione Ecclesiæ. quia vna ex his conditionibus
est, vt qui se tradit Religioni, absolute & in perpetuum
seipsum tradat, & illum admittens acceptet illam tradi-
tionem absolute, & in perpetuum, & sine facultate vllò
tempore eam rescindendi: quod videntur significasse,
quando dicebant ex Constitutione Ecclesiæ esse
ad Quid se Quis tradat, & ad Quid acceptetur. posito
autem quod quis se tradiderit absolute & in perpe-
tuum, & admittens pariter in perpetuum, & absolute
acceptauerit; ex naturâ rei sequitur, vt prædicta tra-
ditio non possit vnquam retractari, & conse-

quenter Professio sit solemnis, & hæc solemnitas sit ex rei ipsius natura, non autem ex Iure Ecclesiastico.

- 41 Sed si hoc dicant; iam incidunt in nostram sententiam, qui asserimus solemnitatem voti esse ex sola constitutione Ecclesiæ, quandoquidem ipsi vnum ex requisitis Iure Ecclesiastico affirmant esse, *vt traditio & donatio Religiosa fiat, & acceptetur absolute & in perpetuum, & ex vtraque parte irretactabiliter: ex qua sola conditione, vt probatum est hætenus, eadem traditio Religiosa habet, vt sit irremissibilis.*
- 42 Nec potest probari vlla ratione modus loquendi Aduersariorum, qui aiunt, supposita hæc conditione, quæ est ex solius institutione Ecclesiæ; ex natura rei sequi, vt vota sint solemnia.
- 43 Probatum primò. Quia natura votorum Religiosorum per se spectata non habet istam solemnitatem. quia, vt sæpè dixi, vota Religiosorū primis sæculis, & nunc vota Scholarium Societatis habebant, & habent naturam, & essentiam votorum Religiosorum: & non habebant, nec habent talem solemnitatem. Vnde si vota Professorum illam habent; non habent ex illa naturâ & essentiâ, quæ postulatur à Iure naturali, & diuino: sed quæ de nouo constituta est à voluntate & ordinatione Ecclesiæ, & consequenter oritur non ex illa naturâ, quam, vt ita dicam, dedit illis Ius naturæ, & Christus, sed quam tribuit Ecclesia. Declaratur exëplo: Paries albus, vt sit digregatiuus visus, non habet ex natura, & essentiâ
parietis

parietis, sed ex naturâ parietis albi: albedinem autem paries non habet ex suis intrinsecis principijs, sed ab agente extrinseco.

Secundò. Ille modus loquendi Aduersario 44 rum, qui dicunt (posita obseruantia illius Conditionis Iuris Ecclesiastici, quòd vota, & traditio sint facta, & acceptata ex vtraque parte absolute) sequi ex natura rei solemnitatem; impugnetur ex absurdis, quæ hinc nascuntur. Etenim hinc fit, vt quam plurima, quæ ab omnibus Doctoribus dicuntur esse simpliciter, & absolute de Iure positiuo humano, sint de Iure naturali. v.g. quòd testamentum conditum sine legitimo numero testium sit nullum: quòd donatio ultra 500. solidos non insinuata regulariter sit nulla; quòd mutuum datum filiofamilias in multis casibus non obliget: quòd matrimonium contractum sine Parocho, & duobus testibus sit irritum, vbi Tridentinum est receptum: quòd Regia potestas, & seruitus sint Iuris naturalis. & ratio est. quia in his omnibus materijs, (suppositis humanis Constitutionibus, & legibus) necessario sequitur, vt sint vel nulla, vel valida, quæ fiunt: & tamen nemo dicit, prædicta esse ex natura rei, vel Iuris naturalis, sed positiuo humani, imò ex istorum sententia, & modo loquendi sequitur, vt nulla omnino detur obligatio Iuris positiuo; sed omnis, & quæcunque sit Iuris naturalis. patet, quia supposito, quòd leges sint latæ ab habente potestatem, ob debitum finem, & legitima forma, & omnibus requisitis; ex natura rei sequitur, & naturale lu-

men dicat. leges esse obseruandas: ergo omnis obligatio legum posituarum non erit positua, sed naturalis. Quis autem, exempli gratia, dicat obseruationem ieiunij quadragesimalis, & festorum dierum, & obligationem audiendi Missam, confitendi semel in anno, communicandi in Paschate, esse Iuris naturalis?

- 45 QVOAD TERTIVM circa solutionem argumentorum, imprimis illa omnia videntur huc tendere, vt probent, vota Religiosa esse penitus indispensabilia, & illam traditionem sui ipsius factam Religioni, esse omnino irrettractabilem, postquam facta est, & acceptata. Sed hoc non impedit, quominus voti solemnitas possit esse de Iure tantum Ecclesiastico, & vt infra ostendam, non desunt Auctores, qui, licet sequantur sententiam, quæ affirmat, solemnitatem voti esse tantum Iuris Ecclesiastici, putant tamen contrariam esse probabilem, quæ affirmat, vota esse omnino indispensabilia. Et non video repugnantiam in eo, quod vota sint indispensabilia, & tamen solemnitas sit solum Iuris Ecclesiastici.
- 46 Deinde respondeo ad singula argumenta proposita. Ad primum enim communiter Canonistæ respondent cum Theologis, Papam non posse dispensare, vt Monachus manens Monachus, non seruet Castitatem, & Paupertatem: quod est verissimum: at si Papa separet à Monacho Monachatum, ac de Monacho faciat non Monachum, ille iam non tenebitur seruare Paupertatem, & Castitatem: & ratio illius textus hoc persua-

persuadet, vt benè notauit *Suarez tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 17. n. 8.* fundatur enim in cōnexionē vnus cum alio: hoc est Monachus cum eo, qui est Monachus: Et idèd *illud cap. cum ad Monasterium,* solum probat, permanente connexionē Monachus cum Monacho, non posse Papam dispensare: quod verissimum est. Sic paries albus (vt exemplo *Caietani* vtar) vt albus est, necessariò est disgregatius visus; & dum manet albus, non potest non esse talis: at remota albedine (quod sine dubio fieri potest) paries non est amplius disgregatus. Itaque Aduersarij verè argumentantur solum loquendo in sensu composito, non autem in diuiso.

Ad secundi argumenti priorem partem, quæ erat de donatione facta Deo, patet ex dictis. ⁴⁷ quis enim donatarius prohibitus vnquam est donationem factam inter viuos remittere? & nullo ex capite ostendi potest potestatem à Christo relictam in Ecclesia ligandi, & soluendi, non extēdi etiam ad hoc. Quod enim in votis Religionis possit solum Petri successor, & Christi Vicarius dispensare, constat inter omnes, hoc esse solum ex Iure Ecclesiastico. Ex quibus patet etiam responsio ad tertium argumentum, quod erat de donatione facta Religioni, & à Religione acceptata absolutè, & in perpetuum. Nam si donatio facta Deo est retractabilis; multò magis facta nō Deo, sed hominibus.

Ad posteriorem ergò partem eiusdem argu- ⁴⁸ menti secundi, quæ erat de consecratione, (in qua

qua consecratione multi Thomistæ sentiunt, consistere solemnitate) primum respondeo cum *Caietano ad art. 7. q. 88. 2. 2.* stare posse eiusmodi consecrationem cum voto simplici, ac consequenter non potest in eo esse posita solemnitas, (cum sit differentia distinguens votum solemnne à simplici) quod accideret, si Ecclesia statueret, ut impofterum Subdiaconatus esset annexum votum Continentiæ simplex tantum: in quo casu Subdiaconi essent consecrati, sicut nunc sunt: & tamen illud votum ex suppositione non esset solemnne: sicut non est solemnne votum Castitatis emissum in sæculo, & tamen per illud vouentes consecrationem quandam nanciscuntur, & si votum frangant, sacrilegi vocantur. non potest ergò solemnitas in consecratione consistere.

49 Deinde Respondeo, duplex genus consecrationis considerari posse (& sit responsio ad confirmationem illius secundi argumenti) vnum est, qua quis dedicatur Deo solum per quandam deputacionem, & institutionem confirmatam aliquo pacto, vel promissione: aliud verò genus, qua res aliqua Deo consecratur per aliquam actionem, quæ circa rem ipsam facta sit. Primi generis res consecrate, non denominantur consecrate ab illa actione, quæ præterijt, & non potest non præterijse, tanquam ab aliqua forma; sed denominatur consecrata, quatenus in illis rebus actio præcedens reliquit aliquid morale, hoc est, debitum quoddam, & quandam quasi obligationem moralem, ut illæ res deseruiant ad diuinum cultum.

Et

Et illis non apparet ratio, ob quam talis obligatio quodammodo permanens, non possit tolli à re debeat; hinc est, vt ab eadem auferri possit illud *esse consecratum*. Ita contingebat in Deputatione Nazareorum ad diuinum cultum, qui cum per aliquas cetemonias Deo consecrarentur; transacto legitimo tempore per aliquas alias desinebant esse consecrati, vt legitur *Numer. c. 6*. In secundo autem genere consecrationis, in qua res denominantur formaliter consecratæ ab actione consecrationis, quæ præterijt; verè dicitur, nõ posse desinere *esse consecratum*, quia non potest illa actio non præterijisse. Vnde hinc rectè quis colligat, ne à Deo quidem auferri posse eiusmodi consecrationem, cum neque ipse facere possit, quin præterierit; ac fuerit, quod re ipsa præterijt & fuit. Dicimus ergò, Professionem solemnem nõ esse huius posterioris generis, sed prioris, vnde in ea sequitur dispensari posse. Vide *Suar. de Relig. s. 3. lib. 17. num. 15*. vbi hanc rem optimè explicat. Ex quibus omnibus in hac secunda Sectione latius fortasse disputatis, quàm quis vellet, sequitur, me ab Aucto-ribus illius Thesis non solum nequiuisse culpari in modo loquendi, sed neque in ipsa re. cum verè votorum solemnitas ex solius institutione Ecclesiæ habeatur.

SECTIO TERTIA.

*Non potest sine errore negari, Voti solemnitate esse ex
sola Ecclesia Constitutione inuentam.*

50 **S**uperest iam, vt, quoniam demonstratum est
hactenus, me in meæ Assertionis prima parte
malè consultam Theologum non fuisse, breuiter ostē-
dam me nec imprudenter, nec a quo rigidius censuisse in
altera, dum dixi sine errore in fide negari non posse, so-
lemnitate in Votis esse ex solâ institutione Ecclesia: &
quia in mea Consultatione neminem læsi, imò
nec nominavi: sed solum censui, ipsam proposi-
tionem, (quod non scio vlli Scriptori in quavis
materia controuersa esse interdictum; nisi in
paucissimis:) hanc notam imprudentia, ac rigoris ni-
mi abstergam à nomine meo. Sic igitur rem ex-
ordior.

51 Theologi omnes in Disp. de Fide, agentes de
Propositionum Censura, distinguunt plures gra-
dus: & in primo collocant propositionem *hereti-*
cam, in altero *erroneam*. Vocant *hereticam*, quæ im-
mediate opponitur Propositioni definitæ ab Ec-
clesia. *Erroneam*, quæ contraria est Conclusioni
Theologicæ, hoc est, Assertioni deductæ ex vna
de fide, & altera euidenter nota: siue vt *Malderus*
ait 2. 2. q. xi artic. 1. membr. 5. quæ opponitur deductæ e-
uidenter ex principijs fides, siue vt docet *Melchior Cā-*
nius lib. 12. de locis cap. 11. quæ aduersatur certæ veritatē
Catholica fides, non manifestè, sed sapientum iudicio pro-
babit;

*habent, ac fermè necessaria sententia. Iam sic ratiocina-
ri libet.*

*Siquid habent vota, quo ablato sunt nihilo
minus vota substantialia Religionis, & faciunt
vouentes verè ac propriè Religiosos; illud non
potest esse, nisi ex sola Ecclesiæ institutione.*

*Sed vota simplicia, emissa in Societate post bi-
ennium Nouitiatu, ablata solemnitate, sunt vota
substantialia Religionis, & faciunt vouentes ve-
rè ac propriè Religiosos.*

*Ergo solemnitas in votis non potest esse nisi
ex institutione Ecclesiæ.*

*Maior huius syllogismi certissima est. quia
quicquid habent vota Religiosa, habent ex iure
vel naturali, vel diuino, vel Ecclesiastico. (Nam
potestas politica hic locum nõ habet:) Sed quod
est de iure naturali, vel diuino in votis, non po-
test abesse salva substantia votorum Religioso-
rum: ergo si abesse potest, non potest esse nisi ex
Iure Ecclesiastico. Maior huius argumenti clara
est ex sufficienti partium enumeratione, Minor
probat, quia quæ votis insunt de iure naturali,
vel diuino, pertinent ad essentiam ipsorum: &
implicat, quod est de essentia, posse abesse ipsa
salua remanente. Consequentia patet, quia cum
illud, quod ex suppositione abesse potest, non sit
de iure naturali, vel diuino; necessario est de iure
tantùm Ecclesiastico. Sic videmus accidere in Sa-
cramento matrimonij. quia enim solemnitas illa,
quæ consurgit ex assistentia Parochi & duorum
testium, aliquando absuit ab illo contractu; pro
certo*

certo inferitur, eam esse de Iure tantum Ecclesiastico. idem Iudiciū est de Subdiaconatu, qui non semper habuit annexam continentiam, vt bene probat *Pontius lib. 7. c. 24. num. 7.* citans *Vasquez de ordin. disput. 247.* eodem modo. quia ad Professionem Religiosam non debuit semper præcedere integer & continuus annus probationis, nec ætas 16. annorum; hæc omnia nunc rectè dicuntur esse ex Ecclesiastico duntaxat Iure.

54 Minor propoliti syllogismi est certa de fide. ita omnes Societatis Scriptores, qui hac de re siue ex professo siue per aliquam occasionem tractarunt. Videri potest præter cæteros *Suarez de Relig. tom. 4. li. 3. c. 4. num. 5.* *Luysius Turrianus supremi Senat. S. Inquisitionis in Hispania Qualificator de Fid. disp. 16. dub. 2. & 4.* *Vasquez i. 2. disp. 165. c. 9. num. 94. & Basil. Pontius de Matrim. lib. 7. c. 7. num. 7. & 8. & sequ. capitibus,* quibus accuratissimè demonstrat, Vota substantialia Religionis non dicere essentialiter solemnitatem. Huius autem veritatis vnicà ratio est, quia sic definiuit GREGORIUS XIII. in sæpè allegata *Constitutione; Ascendente Domino.* Cum enim grauiter reprehendisset *temerariam quorundam audaciam,* qui post declarationem aliàs ab ipso factam in *Constitutione, Quæto fructuosius;* assererent, eum, licet definiuisset motu proprio & ex certa scientia, priuato sensu locutum fuisse, & tanquam priuatum Doctorem errare potuisse, imò verè & de facto ob falsam informationem errasse; rursus definit (& vtiq; non vt priuatus Doctor, sed vt Summus Ecclesiæ Pastor Petri Successor & Vicarius Christi

Christi) *Vota simplicia in Societate, tametsi non solemnia, esse vota substantialia Religionis, & omnes, & quoscunque ea emittentes verè & propriè Religiosos fuisse, esse & fore, & vbiq; semper ab omnibus censerì, & nominari debere, non secus ac quosvis Regularium ordinum Professos.* Confirmatur ex doctrina communi Theologorum, quam egregiè explicat *Dominicus Bannes Thomista celeberrimus 2.2.q.1.art. 10.conclu. 3. & 4.* vbi docet, *Pontificem etiam sine Concilio definiètem, non posse errare, & nominatim in confirmandâ aliquâ Religione, quantum ad Constitutiones, & leges sibi vel verbo, vel scripto propositas.* Et qui hanc propositionem negaret, non dubitat *Bannes appellare hæreticum.* Et ratio est, quam etiam affert *Canus, Vasquez, Malderus, & alij*, quia malè prouisum esset à Christo Ecclesiæ suæ; si Pontifex errare posset in proponendo Fidelibus aliquem vitæ modum tanquam laudabilem, ab iisdem sequendum; si in hoc falli, vel fallere posset. Hoc fecerunt Pontifices Romani: imò & CONCILIUM TRIDENTINUM, dum Statum Scholasticum in Societate proposuerunt, & approbarunt tanquam laudabile: imò tanquam verè, ac propriè, ac simpliciter Statum Religiosum, non minus perfectè, quàm sit status Professorum Ordinum quorumcumque: ergò in hoc non potuerunt errare. ergò certum est (& non certitudine alia quàm fidei,) *vota simplicia & carentia solemnitate, esse vota substantialia Religionis, & efficere ea emittentes verè ac propriè Religiosos.* quæ erat minor in proposito syllogismo;

55 Conſequentia verò eiſdem clariffima eſt, tũ quia eſt in bona forma: tum quia à votis ſimplicibus Societatis abeſt ſolemnitas: & tamen ſunt vota ſubſtantialia Religionis, & vt probatum eſt, efficiunt ea emittentes verè ac propriè Religioſos. ergò, cùm non poſſit eſſe ſolemnitas de Iure naturali, vel diuino; (quæ Iura non patiuntur abeſſe quod eſt de votorum ſubſtantia) neceſſariò debet eſſe de Iure Eccleſiaſtico, & ex ſolius inſtitutione Eccleſiæ. Quæ conſuſio cum deducta ſit ex vna de fide, & altera euidenter certa; eſt conſuſio Theologica, & oppoſita illi negatiua, eſt *error in fide*, quæ erat ſecunda pars Aſſertionis meæ.

56 Placet hîc aliquid addere ex ſententia *Baſilij Pontij lib. 7. de matrim. c. 7. num. 2.* vbi non ſolùm aſſerit, eſſe de fide (vt potè ab Eccleſia definitum) vota ſimplicia in Societate eſſe vota ſubſtantialia Religionis, ſed etiam definitam eſſe *Rationem* huius *Definitionis*. Ratio verò, qua per motus GREGORIUS XIII. definiuit, vota ſimplicia eſſe vota ſubſtantialia, eſt, *quia ſolemnitas eſt ex ſolâ Eccleſia inſtitutione.* audiatur ipſe Pontius. *Quamuis enim (inquit) definit à aliquâ veritate, non ſtatim definiatur principium, cui innititur; attamen, quando vnicum eſt tantum eius definitionis fundamentum, ita vt cum oppoſito fundamenti ſtare non poſſit veritas definita; vnâ cum conſuſione definitur etiam principium. ita contingit in præſenti. Nec enim conſuſio definita (vota ſcilicet ſimplicia eſſe verè ac propriè vota ſubſtantialia) ſtare poteſt: ſi vel leuiter dubitetur, ſolemnitatem, de quâ erat ſermo,*

sermo, esse Iure tantum Ecclesiastico introductam. Explicatur paulò latiùs hæc doctrina *Basilij*: vt appareat, esse inconcussam veritatem; licet supra nõ nihil dictum sit de hac re. Obrectatores Societatis (sic enim eos appellat GREGORIUS XIII.) contendebant, vota simplicia non esse vota substantialia Religionis, eo quòd viderent, votis illis simplicibus obligatos dimitti à Societate, retinere Dominium, imò à plerisque existimari, si matrimonium contraherent, peccare illos quidem: cæterum matrimonium validè contrahi: sicut accidit in votis simplicibus Pauptatis, ac Castitatis, quæ emittuntur in sæculo, aut in aliqua Cõgregatione non approbata. atque ex his multa alia consequenter deducebant, quæ in sæpè allata Constitutione à GREGORIO XIII. recensentur. Hæc porrò tam falsa Obrectatorum illorum persuasio, indè ortum ducebat, quòd existimarent, vota substãtialia Religionis habere adiunctam solemnitatem ex Iure naturali diuino; nec per vllam humanam potestatem fieri posse, vt, qui semel per tria vota esset Deo consecratus, posset de Religioso fieri non Religiosus, valideque corpus suum tradere coniugi; & retinere Dominium bonorum temporalium. Cum autè animaduernerent, dimitti aliquos è Societate post vota nuncupata, & in Societate retinere Dominium; inferebant, per vota eiusmodi simplicia non fieri verè ac propriè Religiosos. *Omnia quippe Aliorum Regularium ordinum communibus rationibus, formis, ac statutis mittebantur.*

57 GREGORIUS ergò XIII. nixus contrario prorsus fundamento, (hoc est, quòd Votorum solemnitas Religiosorum, & illi effectus efficiendi traditionem immobillem penitus, & ex vtraque parte perpetuam, & inducendi incapacitatem Dominij ac Matrimonij, non sint Iuris naturalis, vel diuini, nec de substantia Votorum Religiosorum: sed ex solâ institutione Ecclesiæ, & quiddâ accidentarium;) declarat, potuisse per SEDEMAPOSTOLICAM admitti tanquam vera & substantialia vota Religionis, vota Scholarium & Coadiutorum formatorum, tamen simplicia, & carètia illâ solemnitate, & non habentia omnes illos effectus. Quocirca si non sit inconcussa veritas hæc, *quod solemnitas votorum sit ex solâ institutione Ecclesiæ*; non potest esse vera illa definitio, potuisse scilicet per SEDEM APOSTOLICAM admitti illa vota simplicia, tanquam vota substantialia. quoniam non potest APOSTOLICA SEDES detrahere votis solemnitatem, si illa est de Iure naturali, aut diuino.

58 Atque ex his apparere potest, quàm futilis sit quorundam responsio; qui dicunt Summum Põtificem definiuisse quidem, vota simplicia in Societate, esse vota substantialia Religionis; sed hoc fecisse adductum opinione probabili, quod scilicet, *solemnitas sit ex sola institutione Ecclesiæ inuenta*. futilis, inquam, est hæc responsio. quia certissimũ est, vota carentia solemnitate, esse verè ac substantialiter vota Religiosa. Nõ potest autem hoc esse certissimum, nisi pariter certissimum esset, solemnitatem

nitatem non esse Iuris naturalis, aut diuini, sed solùm Ecclesiastici. Ergò GREGORIUS XIII. definiens *ob hanc vnicam rationem*, vota simplicia, esse vota substantialia Religionis, vel non est securus opinionem solùm probabilem, sed certam, vel si erat tantùm probabilis; fecit illam certam suâ auctoritate, & quidem non aliâ certitudine quâ fidei, quippè cum ita Pontifex senserit, & ita definiuerit.

Illustratur hoc totum exemplis. Erat tempore, ⁵⁹
PAVLI III. SVMMI PONTIFICIS dubium: vtrũ sacrum Chrisma posset confici ex balsamo Indico, de quo erant duæ opiniones ambæ probabiles. asserentibus quibusdam, illud Balsamum esse verum balsamum, & idem cum Syriaco (quod, vt suppono, ex Christi institutione est materia remota in Sacramento Confirmationis) alijs negantibus, PAVLVS III. re diligenter discussa, definiuit, posse hoc Sacramentum conferri chrismate confecto ex oleo & balsamo Indico, & consequenter sic collatum, esse verum Sacramentum.

Quæro iam ab Aduersarijs (supposita sententiâ, quæ docet, de essentiâ Confirmationis esse Balsamum) estne iam amplius probabilis tantùm illa opinio, quæ asserbat, Balsamum Indicum esse verum balsamum, & idem cum Syriaco? Est certissima, & non solùm probabilis, quia si non sit certissima, & excludens oëm formidinem oppositi; non potest esse certum, Sacramentum Cõfirmationis tali chrismate collatum esse validum.

- 61 Præterea est probabilis opinio, æquipollere illas voces in *Nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque; his, Patris & Filij & Spiritus Sancti*. Si iâ Pontifex ex Cathedrâ declararet, baptismum collatum sub hac formâ, *Ego te baptizo in nomine Genitoris, Geniti & Procedentis ab utroque; esse verum baptismum; essetne ampliùs probabilis solùm illa opinio? Esset certissima. Sicut certissimum est, non posse esse verum baptismum, nisi conferatur verbis æquipollentibus illis vsitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Itaque, vt dicebat, *Pontius*, non solùm definitum est à GREGORIO XIII. Vota simplicia in Societate esse vota substantialia Religionis, sed etiam definita est *Ratio huius Definitionis, quòd solemnitas sit ex solâ institutione Ecclesie*.
- 62 Neque omittendum est, quod idem Author refert *lib. 7. de matrim. c. 1. num. 4.* sibi scilicet cognitum fuisse aliquem apud Complutenses, qui, cum affirmasset, Pontificem dicentem, *solemnitatem voti esse ex solâ Ecclesie constitutione inuentam, deceptum fuisse, neque hoc ad definitionem pertinere; coactum fuisse in publicis disputationibus retractare. Ex qua huius Authoris doctrinâ apertè infertur, negantes, solemnitatem votorum esse ex solâ constitutione Ecclesie, asserere propositionem oppositam assertioni iam definitæ, & consequenter non solùm erroneam sed hæreticam, sed hoc mihi in meâ Consultatione non placuit: neque nunc placere potest. placet solùm, quod hinc sequitur, me *aquo rigidius* non censuisse, dum censui, illam negatiuam esse *errorem in fide*. An verò*

rò fecerim *imprudenter*, ita censendo; prudentium appello iudiciū. Sanè, qui tot Auctorum testimonijs, ac rationum momentis diu multumque examinatis eo modo pronuntiaui: non egi neque *negligenter*, neque *precipitanter*, neque *inconsideratè*: quæ notæ sunt (si Sancto Thoma 2.2. q. 53. & 54. credimus) peccantium per defectum contra Prudentiam.

Quæ hactenus disputata sunt de censura⁶³ propositionis negantis, solemnitatem votorum esse ex solâ Ecclesiæ Constitutione inuentam, peculiarem vim habent, si sit sermo de solemnitate, de qua ego in mea Consultatione locutus sum: hoc est, de illa efficacia, quam habet votum Paupertatis, inducendi incapacitatem Dominij. quoniam, vt in eadem Consultatione probaui, GREGORIUS XIII. in Bullâ *Ascendente Domino*, definiuit, *Vota Scholarium Societatis esse vota substantiabilia Religionis, & per ea Scholares eiusdem fieri verè ac propriè Religiosos: & nihilominus retinere Dominium bonorum suorum*. Siquidem, vt suprâ docuimus solemnitas voti Paupertatis in eo maximè posita est, vt vouentem reddat incapacem Dominij. Ego, verò in mea Consultatione de hac solemnitate egi, asserens, esse ex solâ constitutione Ecclesiæ.

Vnus restat scrupulus, qui omninò eximendus⁶⁴ est. Dicit enim aliquis. Si, quod voti solemnitas sit ex solâ Ecclesiæ constitutione inuenta, est propositio iam definita, vt vult Pontius, vel, vt tu contendis, conclusio Theologica; sequitur, opinionem illam, quæ affirmat

mat in voto solemnī, ne ab ipso quidem Summo Pontifice, dispensari posse, non esse amplius probabilem: sed prorsus falsam. Nam si exploratum est, solemnitatem supra voti naturam nihil addere, nisi id, quod est de Iure Ecclesiastico: & pariter certum est, Papam esse supra idem Ius: consequens est, certissimum esse Romanum Pontificem qui passim dispensat in voto simplici, dispensare etiam posse in solemnī. & tamen ferè omnes Doctores, qui sentiunt voti solemnitatem esse ex solâ institutione Ecclesiæ, fatentur, contrariam quoque opinionem esse probabilem.

65 Respondet non Nemo, illos doctores non loqui consequenter. Alij dicunt, ob hanc ipsam rationem illam opinionem nullo modo probabilem esse. Neque hoc cedere in vllam iniuriam doctorum, qui scripserunt ante decretales BONIFACII VIII. & GREGORII XIII. quas si vidissent, eo modo non scripissent: cū Pontificiæ Authoritatis reuerentissimi semper fuerint, & ut erant homines; ita nihil à se humani alienū ynquā duxerint. > citè in hanc sententiã Galenus de cõpos. Medic. c. 3. Difficile est, inquit, ut qui homo sit, non in multis peccet, quodã videlicet penitus ignorando, quodã malè iudicando, & quodam tandẽ negligẽtius tradendo.

66 Refert Bellarminus in Controuers. de Beat. Sanct. & Vasquez 1. 2. disput. 19. cap. 1. complures Patres Græcos, & Latinos, quã sanctitate, quã litteris præstantissimos, qui opinati sunt, Animas piè defunctorum, etiam postquã nihil haberent expiandum igne purgatorio, non ad-

mitti

mitti statim ad beatam Dei visionem, & regnandum cum Christo in cœlis, postea in cap. *Apostolicam. de presbyt. non baptizat. & in Extrau. que incipit, Benedictus Deus, apud Castrol. 3. contra hæreses ver. Beatitudo, & in Concilio Florentino sess. 7lt. & Trid. 5.* contrarium definitum est. Pariter Scholastici agentes de Angelis, referunt multos Sanctos Patres, qui senserunt, eos fuisse creatos ante mundum hunc aspectabilem, & esse corporeos. Et tamen plerique Theologi sentiunt, definitum esse oppositum in cap. *firmiter, de Summ. Trinit. & fid. Catholic.* deperitne propterea quicquam de fama Sanctitatis, & Doctrinæ tantorum Virorum irrogatæ illis iniuriam, qui eas opiniones quondam probabiles, appellat aut hæreticas, aut erroneas, aut temerarias? nullo modo. Laudabilis est, non nego, affectus in antiquos Scriptores ipsorumque doctrinam: sed tamen ratione temperandus est: adeoque si quid temporum decursu decretum fuerit à Romano Pontifice (cui ipsi tantum tribuerunt.) quod aliquam ex eorum sententijs evertat; potiorè decet esse apud oēs *Vicarum Christi* auctoritatem, quàm Doctoris vnius, aut plurium alioquin eximiorum. cum Gentium omnium Doctor *ad Galat. c. 1. dixerit, licet nos, aut Angelus de cœlo Evangelizet vobis præterquam quod Evangelizavimus vobis. Anathema sit*

Sed his omissis mea ratio alia est. Sit per me⁶⁷ probabilis opinio, in voto solemnè dispensari non posse: Non tamen hinc continuò infertur, voti solemnitate esse iuris diuini. quia non se conse-

quantur mutuò ista: *est de Iure diuino, ergò indispensabile. Est pendens ab humana voluntate, ergò retractabile.* Voti simplicis obligatio est diuini Iuris, & tamen in eo passim dispensatur: acceptatio hæreditatis, & Episcopatus pendent à meâ voluntate, & tamen ab eadem non pendet renuntiatio, vt notissimi Iuris est. Ita ergò fieri potest, vt ex aliquo capite in voto solemnî dispensari non possit: licet solemnitas sit Iuris tantum positiui. quale autem illud caput sit; non est mei instituti hîc fusius indagare: Legi potest *Suarez de Relig. tom. 3. lib. 6. c. 15. n. 12.* hoc tantum conrendo, solemnitatem voti, licet supponatur (quod tamen supponendum non est) esse indispensabilem; nihilominus esse ex solâ institutione Ecclesiæ inuentâ, quod supra tot Auctorum testimonijs, & duorû Romanorum Pontificum calculo definitum esse ostendi: & quod mirificè conducit ad tuendam auctoritatem Apostolicæ Sedis, quæ toties in voto solemnî dispensauit, & quæ definiuit, cum voto substantiali Religiosæ paupertatis non pugna-re Dominium sine vsu, hac vnica ratione nixa, *quod voti solemnitas sit Iuris tantum Ecclesiastici.*

68 Quæret quispiam hoc loco, & quidem non importunè, quî pertinere queat ad fidei definitionem stare posse cum voto Paupertatis rerum dominium, offert enim mihi se nunc primum triplex ratio dubitandi, quam dissimulare non debeo.

69 Prima est Quia Scriptores omnes à mille, & eo ampliùs annis, docuerunt, votum Paupertatis
Re-

Religiōsæ excludere omne dominium.

Secunda Quia cūm hæc res pertineat ad mores; potest non esse recepta. sicut contingit in multis alijs materijs determinatis à Concilijs generalibus legitimè congregatis, & approbatis, nedum à solo Romano Pontifice sancitis.

Tertia. Quia hæc veritas non habetur è Scriptura, aut Traditione: sed pendet potiùs à moralis Philosophiæ, vel Iurisprudentiæ principijs. Verùm his rationibus facillimè satisfit: Et quidem quod ad primam attinet, iam supra ostendi, non esse laborandum de numero doctorum, vbi habetur expressa Sedis Apostolicæ definitio, aut decretum, aut lex expressa, ab habente legitimam authoritatem confirmata. Quæ omnia hîc sunt.

Ad secundam Respondeo, magnam esse æquiocationem. duo distinguere oportet in decretis morum; vnum, quid præscribant agendū, vel non agendum. alterum quid iudicandum, & sentiendum: In decretis primi generis verum est, quod contra obijcitur. sic videmus non vbiq̃ receptum esse Concilium Tridentinum; in decretis autem secundi generis, falsum est: adeo quæ citra errorem nemo dissentire, aut aliter iudicare potest.

Ad tertiam Respondeo cūm communi Theologorum sententia, de qua videri potest *Melchior Canus lib. 6. de locis c. 8. §. sed & id postremo.* ab Ecclesiâ non solūm definiri posse, & tollere, quæ habentur è sacris litteris, & traditionibus immediatè: sed etiam multa ex ratione naturali, & discursu Theo-

Theologico. In Christo esse duas voluntates, & operationes, non habetur in Scriptura &c. Sed ex discursu. quia Christus est homo, non solū Deus, & omnis homo habet operationes intellectus & voluntatis proprias hominis. Et hæc veritas fuit definita in Concilijs contra Monothelitas. In Concilio Florentino & Tridentino definitū fuit in Sacramento Confirmationis imprimi Characterem, & multorum iudicio in Trid. dari gratiā habitualem, & illius inhærentiam, & alia similia, quæ è Scriptura, & Traditione non habentur immediatè. in Lateranensi sub LEONE X. quamplurimi putant definitum fuisse, Montem pietatis esse licitum, idque ad fidem pertinere: & tamè hoc immediatè pendet ex principijs moralibus. Ratio horum omnium est, quia potest, & solet Deus illustrare mentem VICARII sui in terris, vt penetret robur rationum aliquarum naturalium, & aliquas veritates reuelatas, & per discursum Theologicum, adiutus maximè Consilio Peritorum cognoscat, & decernat aliquid, quod Doctores priuati, licet acutissimi, addo, & sanctissimi assequi minimè potuerunt.

- 74 Simile quiddam accidit in nostro casu. GREGORIVS XIII. ex assistentia sibi debita tanquā Romano Pontifici, post diuturnam cum viris doctissimis deliberationē cognouit, ac definiuit, cum voto substantiali Religiosæ Paupertatis stare posse radicale Dominium absque vllō vsu bonorum temporalium, quem non possint habere vouentes, nisi dependenter à Superioribus. Equidem

dem sic conijcio, GREGORIUM & GREGORII
 Consiliarios ratiocinatos fuisse. Christus Domi-
 nus Institutor Religiosi status qua renti illi Iuue-
 ni, quid sibi faciendum esset, ut vitam æternam
 possideret, &c. Respondit, *Si vis perfectus esse, vade,
 vende qua habes, & da Pauperibus, & veni & se-
 quere me.* In quibus verbis Ecclesia semper agno-
 uit, contineri tria vota substantialia Religionis,
 & abrenunciationem omnium illarum rerû, quæ
 possunt esse impedimento perfectioni Charita-
 tis, & vitæ Christianæ, inter quæ vnum est sollici-
 tudo bonorum temporalium. potuit subiungere
 GREGORIUS, in *Societate IESU* ipsius Scholari-
 bus interdicitur omnis vsus & administratio bo-
 norum temporalium: nulla re uti possunt, & ne
 de teruncio quidem disponere sine consensu Su-
 periorum: & illud ipsum Dominiû radicale, quod
 retinêt iustissimas ob causas, & nominatim vt So-
 cietas liberius illos dimittere possit, si progressu
 temporis minimè satisfecerint, tenentur à se ab-
 dicare ad nutum Prælati, iuxta promissionē ab il-
 lis factam, se omnibus suis bonis renunciaturos,
 quandocunque Superior iniunxerit post primû
 probationis annum, proinde prædicti Scholares
 nullum videntur habere impedimentum perfe-
 ctionis, nullam distractionem, aut sollicitudinem
 in re familiari procuranda non magis, quàm ha-
 beant Professi Ordinum reliquorum. Quid ergo
 vetat afferere, huiusmodi homines perfectè se-
 qui Christi consilia vocantis ad perfectionem?
 Et si ita est, quid prohibet declarari, ac definiri,
 eosdem

eosdem esse in statu Perfectionis, præsertim cum illis ablata sit omnis potestas retrocedendi; & post manum missam ad aratrū respiciendi retro. Sic ego putō ratiocinatum fuisse GREGORIVM: qui, si præterea consideravit (quod fecisse sine dubio credendum est) CHRISTVM DOMINVM fundatorem Religiosi Status paupertimam quidem duxisse vitam, Dominio tamen rerum omnium non caruisse, nec carere potuisse: & Apostolos, Apostolorumque Discipulos primos Religiosi status sectatores, & antiquos primorum sæculorum Monachos vsque ad tempora MAGNI GREGORII non fuisse incapaces Dominij; non potuit, inquam, GREGORIVS, si hæc omnia consideravit; non prudentissimè existimare, posse à se definiri, non pugnare cum substantiali voto Paupertatis dominium bonorum temporalium absque illorum vsu, & re ipsa sic definitur.

75 Ex modo dictis infertur vnum; quod serio, & sepositis tantisper affectibus, perpendi velim à Caio, de quo in Consultatione egi, quem suspicor persuasum habere, posse à se omnia tentari tura conscientia, vt Titius frater à paternâ hereditate penitus excludatur. perpendat, obsecro; non esse locum in hac causa receptissimis alioquin, illis Regulis: *Qui sequitur opinionem probabilem, non peccat. In dubio melior est conditio possidentis. Nemo tenetur abdicare se possessione rei, quam non liquet esse alienam.* Etenim exceptiones, quæ ex his regulis desumi possunt, eliduntur Regulis sequentibus, quas communiter tradunt Scholastici agentes

Gentes de conscientia probabili ac dubia. Prima est, *Si quid ab Ecclesiâ, & Romano Pontifice ex Cathedrâ sit declaratum, contrarium est omnino falsum, etiâsi quam plurimi Auctores illud asserant.* Et ratio est evidens. quia veritas est vnica. Cùm ergò Ecclesiæ definitio efficiat, vt vna pars contradictionis vera sit; altera necessariò est falsa. Secunda Regula: *Vbi est lex & textus expressus, & nullo modo ambiguus, non est locus nec dubio, nec opinioni probabili ob vllius Doctoris auctoritatem.* quia Legislâtoris auctoritas præualet cuicumque priuatæ. Tertia Regula: *Vbi legis intellectus obscurus est, standum est consuetudini, & praxi vniuersaliter receptæ.* Cùm enim sit altera lex, & optimâ legis Interpres, præualere debet cuicumque priuatæ sententiæ. Quarta Regula: *Si in aliquâ assertione conueniant ij, qui Ius habent Interpretandi aliquam legem, & præterea omnes Scriptores, qui eâ de re ex professo, & accuratè tractarunt, & vnus, aut alter, aut pauci non perpensâ ratione contraria sententia, aliter sentiant; eorum sententia non potest appellari probabilis opinio.* Iam sic. Votum substantiale Paupertatis simplex emissum à Scholaribus Societatis post Nouitiatum, non reddere illos incapaces Dominiij acquirendi, nec exuere acquisito: est Propositio definita per Apostolicam sedem in sæpè citata Bullâ *Ascendente Domino*: habetur expressè in Constitutionibus Societatis: est confirmata consuetudine, praxi, & inconcusso vsu per spatium annorum ferè 100. est declarata ab vniuersâ Societate in Congregationibus septem generalibus, & sæpiùs ab ipsis Præpositis Generalibus,

libus, penes quos, Pontifices voluerunt esse ius interpretandi; iuxta eundem sensum iudicatum fuit in omnibus Tribunalibus, & nominatim à Sacrà Rotâ Romanâ, in quâ toto orbe Christiano à Regibus, Principibus, Rebus publicis electi, Romano Pontifice approbante, iudicant sapientissimi, & grauissimi Patres, & si licet ita dicere, flos delibatus Iurisprudentiæ. quæ omnia demonstrari in meâ Consultatione. Præterea, non solū omnes Societatis Scriptores, quibus, vtpotè sui Iuris & Instituti peritioribus, fides deneganda non est: sed quicumque de voto Paupertatis tractarunt, Nemine, quod sciam, excepto, in idem placitum consenserunt. Si qui fortè aliter sentiunt; loquuntur stando in Iure communi Ordinum Religiosorum, non consideratis Statutis Societatis, quibus potius attendendum esse, quàm Iuri communi, vbi diuersum quid statuit, non ignorant, qui vel à primo limine Iurisprudentiam salutarunt. Hæc omnia si accuratè Caius perpenderit; facilè decernet, non sequi se opinionem probabilem in illâ causa hæreditatis, propterea quòd, nescio qui, affirmet, bonum ius à se foueri. Equidem vt peregrinus in hac Vrbe ne diuinare, quidem possum, qui, aut quales sint isti Caij Consultores. Sed quicumque & qualescunque tandem sint, non possunt ægrè ferre, si dixerò in hac causa nullam esse debere ipsorum authoritatem, quæ definitione Pontificum, Legibus Societatis, Consuetudine immemorabili, omnium Tribunalium suffragio, Scriptorū omnium cal-

culo,

tulo celeberrimarum Academiarum Iudicij
grauissimis obruitur.

Sed finis sit. Oro, obtestorque Thesis illius
Auctores, vt, quæ à me dicta sunt in hac Apolo-
giâ, æquiores in partem interpretentur. nihil e-
nim aliud egi, nisi vt meam, quid dico meam?
Pontificum Romanorum Doctrinam ab Iniu-
ria vindicarem. Nam si fateri velim id, quod est
nulla neque mihi, neque alijs, quos *malè Consul-
tos Theologos* appellarunt, iniuria illata est ab Au-
ctoribus Thesis illius. quandoquidem ipsi *malè
Consultum Theologum & æquo rigidiores censores*
vocant, qui asserit *votorum solemnitate & conse-
quenter quamlibet eorum obligationem* non nisi ex so-
lâ Ecclesiæ constitutione haberi, & eum, qui ad-
dit, *id sine errore in fide negari non posse.* quæ omnia
verissimè (videant vel hinc æquitatem meam) ab
illis dicta sunt. falsissimum enim est, *quamlibet vo-
torum obligationem* esse ex solâ institutione Eccle-
siæ. Et verissimè dicitur, votum habere aliquam
obligationem ex Iure naturali, & diuino. Sed, vt
prima Sectione huius Apologiæ dixi, neque ego,
neque *Pozæ*, neque vllus ab Auctoribus Thesis in
Scholio nominatus, diximus vnquam, nec dicere
possumus, *quamlibet votorum obligationem ex solâ
Ecclesiæ institutione haberi*; sed solùm affirmauimus,
*votorum solemnitate esse ex solius Ecclesiæ constitutio-
ne inuentam.* Quapropter, sicut illi Auctores iure
potuerunt ea affirmantes appellare *malè Consul-
tos Theologos, & imprudentes, & æquo rigidiores Cen-
sures*; ita nos vicissim iure nostro petimus, vt no-

men nostrum ex illius Thesis scholio expungatur. Quod si tamen pergant asserere, esse etiam *malè consultum Theologum, qui ait votorum solemnitatem* (non addendo tamen illa verba ac consequenter quamlibet eorum obligationē) non nisi ex solâ Ecclesie institutione haberi, & imprudenter a quo rigidius censere, qui addit id sine errore in fide negari non posse; relegant attentè Apologiam hanc: examinent singula diligenter: & si quid habuerint contra, quod obijciant; ne nos cælent auidos in dies magis ac magis discendi, & si ipsi meliora nostris aliqua in re attulerint, paratos etiam mutare sententiam.

TERJ

TERTIA PARS.
AUCTARIUM

Quo

EPOPSIS

*Consultationis Mangioniana
quatruiduo ante incerto Au-
ctore edita, ever-
titur.*

H 2

IN.

INDEX
TERTIÆ PARTIS.

SECTIO PRIMA. *Nullus Auctor negat, Scholares Societatis suorum honorum Dominium ætium particulare retinere.*

SECTIO SECUNDA. *Textibus Constitutionum Societatis & Pontificum nulla idonea solutio hæc-
nus allata fuit.*

AVCTA,

AVCTARIVM.

QUÆ duo in calce huius Apologiæ dixi, hoc est, clarissimis Constitutionū Societatis, & Pontificiarum Sanctionum textibus definitum esse, à Scholaribus Societatis post vota, absoluto Nouitiatu, emissa, retineri Dominium priorum bonorum: nec vllum proferri posse Scriptorem, qui oppositum affirmer; ea nunc necesse habeo paulò fusius ostendere. Dum enim eadem Apologia ad prælum destinatur, prodit in lucem Consultationis meæ de voto Paupertatis, non Refutatio, sed refutandi conatus, *Exhibens Caij defensionem.* Allexit, fateor, me statim argumentum Operis: sed Tiruli peregrinitas non mediocriter deteruit. Quid enim, inquiebam, hoc mōstri est? *Epopfis Consultationis Mangioniana.* Impetraui tamen à meipso, vt percurrere vellem: at offendi vel in ipso limine, & vbiq; tot salebras orationis, tam multas vocum nouitates, tot anacoluta, tantam veræ latinitati infusam barbariem, tot sententiarum, & dictorum antilogias; vt cespitare, non ingredi, & tertio quoque passu insiltere coactus fuerim. Subit hîc dubitare, quid acturi sint **MAGNIFICI, AMPLISSIMI, NOBILISSIMI, PRUDENTISSIMI, CLARISSIMI, AC CONSULTISSIMI VIRI AC DOMINI CONSULES, & SENATORES,** quibus *Epopfis* inscribitur, qui iampridem

dem Doctrinarum stadio decurso, toti sunt in administratione rerum maximarum occupatis; cum mecum multi, qui totam ætatem in litteris contriuerunt, tantopere in eruendo legitimo huius *Epopseos* sensu hæreant. Sed redeo ad me. Tandem post summam capitis defatigationem, hæc pauca intellexi.

- 2 Primò, *Epopseos* Auctorem non esse ingenuum Adolescentem *Ioannem Merrhem LL. Candidatum*; sed aliquem Iuris Ciuilis Consultum, qui prodire non audet: illum eundem, quem mea Consultatio confutat: quempiam suspicor malarum, ac profligatarum Causarum Actorem, seu Patro- num, cui

Magister Artis, ingenique largitor venter
tantum patientiæ, solertiæque indiderit; vt expedire sciuerit *Psittaca* suum $\chi\alpha\iota\tau\epsilon$; & potis sit *Picæ* que & *Coruos* docere sua, non sua *verba conari*. non est meum querere, qua id mercede fiat, *Caij* Curator viderit.

Secundò, Cramben repetitam, & recoctam esse hanc *Epopsin*. Re enim vera nil aliud est, nisi prius illud Scriptum in Consultatione refutatū, eo tantum tolerabilior, quòd methodo commo- diore, (quia aliena) proponitur. dixeris eò minus ciere nausæ, quòd nitidior quasi lance commo- dato accepta, in has Litteratorum mensas infer- tur.

Tertiò, Auctorem *Epopseos*, rerum Theologi- carum penitus ignarum esse. Vt iam deponere debeam nonnullam suspicionem, qua hætenus labo-

laboravi, Scriptum scilicet illud, quod Consultatione reieci, fonticulo aliquo Theologico irrigatum fuisse.

Quartò, Tam absurdæ opinionis, quam Auctor mordicus defendendam arripuit, Adstipulatorem esse omninò nullum.

Quintò, locis à me adductis è Societatis Statutis, & GREGORII XIII. Constitutionibus, (in quibus Iuribus, huius causæ inter Titium & Caium firmamenta sunt) nullam hæctenus vel probabilem responsionem afferri potuisse.

Ex his ea, quæ primo, secundo ac tertio loco dixi, liquidò constabunt conferenti Scriptum illud, & hanc *Epopfin*; quæ verò quarto, ac quinto loco significavi, faciliè etiam per se Lector serio animum intendens, deprehendere possit; libet tamen utrumque planissimè exponere, & hoc labore illum leuare.

SECTIO PRIMA.

Nullus Auctor negat, Scholares Societatis retinere Dominium particulare suorum Bonorum.

PRincipio aio, Neminem prorsus asserere, Scholares Societatis post vota simplicia (substantialia tamen) Religionis, non retinere propriorum bonorum Dominium, ac possessionem. Referuntur quidem in *Epopfi*, *Horatius Mandosius*, *Emanuel Rodriquez*, *Romanus Hayus*, *Hieronimus Gabriellius*, *Alphonsus Rodericus*, & *Martinus Nauarrus*.

sed perperam intellecti: si non ad fallendum inducti. nolo mihi fidem adhiberi, sed ipsis Auctoribus omnia alia dicentibus.

Prodeat in prima acie *Horatius Mandosius*, cuius vestigia premunt *Rodriquez & Hayus*. Is tractat, de priuileg. ad instar. *Glossæ*. x. num. 10. proponit questionem, *An Societas IESV dici possit de Ordine Mendicantium?* & cum num. 13. attulisset argumentum pro parte negatiua, quia Collegia Scholarium eiusdem Societatis bona immobilia, annuos redditus, pluraque alia in communi retinent; numer. 18. decernit, esse Religionem Mendicantem. Ad argumentum verò propositum numer. 24. sic respondet. *Vltimo non obstat, quod in eâ Religione adsint Scholares, qui non videntur mendicantes. Primò, quia si presupponamus, ipsos ex priuilegijs Apostolicis in cõmuni habere bona immobilia, & redditus annuos, & in particulari nihil possidere (quod forsã, qui eorũ Cõstitutiones, & Confirmationes Apostolicas viderit, attentare posset: licet id mihi non satis tutum videatur) possent etiã illi mendicantes dici, habito saltem respectu, quod ipsi mendicare cogerentur; si de factõ bona aliqua, aut redditus non haberent. quod etiam videmus in Heremitanis, qui sunt mendicantes. licet ex priuilegijs Apostolicis possint bona immobilia in communi possidere. Secundò, quia si rectè quis intueatur, ipsi Scholares, vt ex serie Constitutionum apparet, nihil possident in communi, aut in particulari. Nam Præpositus Generalis est gubernator Collegiorum, & reddituum annuorum distributor, quos pro Scholarium victu, vestitu, alijsque necessarijs, & pro Collegij sustentatione expendit, (nihil tamen pro se, aut Societate*

Scholarium
Collegij sustentat.

cietate

cietate retinendo) & huiusmodi Scholares nihil certi habent, nisi id, quod à Præposito Generali ex benignitate quodammodo suscipiunt. Quare & ipsi quoque mendicantes fortè dici possunt. Hæc Mandosius, in quibus aperte dicitur Scholares nihil possidere in particulari, quod etiã dixerat num. 13. in argumento, & Gloss 2. num. 10. In eadem sententia sunt etiam, vt significavi, *Rodriquez tom. 1. qq Regul. q. 2 art. 9 §. prætered si quis rectè*, & *Romanus Hayus tract. An monasteria sine extincta q. 1. num. 79.* transcribentes ipsissima Mandosij verba.

Respondeo. Magnoperè decipi Auctorem Epopsos, dum, quæ affert ex his Doctoribus assententibus, Scholares Societatis nihil possidere in particulari, intelligenda esse putat de Dominio, & possessione bonorum propriorum, quæ ipsi Scholares habent in sæculo. & de quibus nostralis est. Nam verba *Mandosij*, & *Rodriquez*, accipi omninò debent de bonis Collegiorum, quorum ipsi Scholares membra sunt; & respectu horum bonorum verissimum est, eos non habere Dominium, aut possessionem in particulari: imò iuxta secundam responsionem, (de qua iam non quæro) quæ magis probatur *Mandosio* & *Rodriquez*, neque habent Dominium in communi; probatur euidenter, sermonem esse de bonis Collegiorum, quia *Mandosius* & *Rodriquez*, eiusdè *Mandosij* & sententiam, & verba usurpans, in eum finem asserunt, Scholares Societatis nihil possidere, neque in communi, neque in particulari, vt probent Religionem Societatis esse mendican-

tem; & probant assumptum, quia bonorum, quæ Collegia possident, omne ius, & administratio spectat ad Præpositum Generalem, & non ad ipsos Scholares. ergò bona, quorum Dominium, & possessio denegatur Scholaribus in sententiâ horum Doctorum, sunt bona eorundem Collegiorum, non autem bona propria, & paterna, de quibus nos disputamus, & respectu quorum Generalis nullum ius habet, nec est distributor; & in hoc sensu manifestissimè accepit Doctrinam

5 *Mandosij & Rodriquez, Romanus Hayus loco citato. ubi quærit an spoliato aliquo Collegio Societatis, Scholaribus competat vlla actio, & ius repetendi illud Collegium: & Respondet non competere. quia ipsi Scholares, inquit, spoliati non fuerunt. cum secundum prædicta (relata ex Rodriquez & Mandosio) nihil in communi, aut in particulari possederint. Qui autem nihil possidet, omninò non potest possessione spoliari. Itaque ratio Romani hæc est; Scholares non posse dici spoliatos aliquo Collegio: quia nihil possident in communi, nec in particulari; nihil utique respectu bonorum Collegij adempti, & spoliati. nam quòd nihil possideant ex bonis proprijs & paternis, nil facit ad hoc, vt non possint agere de spolio respectu Collegij spoliati, cuius ipsi membra sunt: plurimum autem facit, si nihil possideant nec in communi, nec in particulari, respectu bonorum Collegij eiusdem. Maneat ergò illos Auctores falsò adduci ad confirmandam illam opinionem de non retentione Dominij respectu priorum bonorum, de quibus nostra Controuersia est, atque*

sten.
rum, de ob

que aded Auctorem Epops eos illa loca tranfuerim
infpexiffe. vtatur in pofterum, fi fapit, meliore
dioptra.

Sed iubet nos notare benè quædam Mandofij &
verba fupra allata. Sunt autem hæc: *Si fupponamus
ipfos (Scholares) ex priuilegijs Apoftolicis in communi
habere bona immobilia, & redditus annuos, & in particu-
lari nihil poffidere (quod forfan, qui eorum conftitutiones,
& confirmaciones Apoftolicas viderit, attentare poffet, li-
cèt id mihi tutum NB. non videatur.)* Non fatis capio,
quid hic notari velit tam diligenter. Ad efdum er-
gò, bone vir, agamus paucis inter nos familiari-
ter. Quid ais, verbis Mandofij, non effe tutum?
*attentare. Quid attentare? dicere. Quid dicere?
Scholares Societatis ex Conftitutionibus fuis & confir-
mationibus Apoftolicis habere in communi bona tempo-
ralia.* Si hoc vis; primum nihil ad rem noftram,
qui controuertimus de dominio particulari De-
inde tecum ipfe pugnas, qui in Scripto illo tuo
ex auctoritate Mandofij toties ingeminabas,
*Scholares Societatis retinere Dominium in commu-
ni, & hoc illud effe Dominium, quod tam clarè
Conftitutiones Societatis, & Pontificiæ conce-
dunt iisdem Scholaribus. Non hoc, inquis, volo.*
Quid ergò illud effe, quod putas non effe tutum
affirmare? *Aliud, inquis, membrum orationis Manda-
fiana (& fanè ita velle debet, quia nihil effe tertiù)
hoc effe Scholares Societatis in particulari nihil poffidere.*
ain' verò nō effe tutum dicere, Scholares nihil in
particulari poffidere? ergò tutum effe dicere ali-
quid poffidere in particulari. miferet me tui, qui
fic

fic indulgeas affectibus; vt, quia magnum authoritatis pondus putas esse in *Mandosio*, cogas illum mentiri verbis tuis, & non solùm hoc loco iam expenso: sed etiam *Glossa xi. num. 13.* dum *Epopseos num. 23.* ais, *illum plurima verba profundere de Iure disponendi eorundem Scholarium, & de facultate testandi Nouitijs tantùm concessa.* miror profectò tantâ argumentorum inopiâ laborare te, vt Viro Clarissimo talia affingas, qui vix tribus verbis agit de Iure disponendi, & solùm ait, *Nouitios posse testari,* & tu de tuo addis illam vocem *tantùm.* Sed nimirùm volebas aliquid etiam afferre ex *Mandosio* tanto viro, quo probares, non habere Scholares Societatis, facultatem testandi: ideò fingis, illum eandem facultatem *Nouitijs tantum concessisse, vt per subauditum intellectum,* vt tu loqueris, à contrario sensu, defectus eiusdem facultatis in *Scholaribus indigiteretur.* Sed nimis multa de *Mandosio, Roderiquez & Romano.* Ridiculum tamen fuit hosce primipilos in aciem eductos pro *Epopseos Authore,* noluisse pugnare.

- 7 Spectemus iam succedentes. *Hieronymum Gabrielium, & Alphonsum Rodericium.* ille *conf. 28. lib. 1. vers. neque vero.* vnico solùm verbo ait, Scholares Societatis possidere bona in communi, neque hoc obstare, quò minus Societas, dici possit Religio mendicans, illam verò vocem *solummodo,* *Auctor Epopseos num. 17.* addidit de suo, diffusus, opinor, posse per *subauditum intellectum à contrario sensu indigitari,* Scholares Societatis non possidere bona in particulari. certè alia omnia ibi agit *Gabrielius,*

brilius, quam vt probet, Scholares retinere solū Dominium in communi. qua ergo fide, Aduersarius ait, *id ab eo latissimè comprobari?* Codex est in manibus. consulatur.

Iam verò *Rodericius tract. 3. c. 5.* verissimè docet, 8
fictè. & mendaciter esse pauperem, & specie tenus Religiosum, qui omnem erga diuitias, & facultates affectum non exuit. Sed falsò argumentatur Aduersarius, eū affectum exui non posse ab illis, qui in Societate Dominium retinēt, deponendum præsertim arbitrio, & nutu Superiorum: *Iobus, Abraham, & primi illi Patriarcha, & tot non solū Episcopi, & Pontifices Maximi, sed etiam Reges potentissimi post Euangelium, ditissimi fuerunt, atque sanctissimi: & in hac minimâ Societate non desiderantur per Dei gratiam, qui, omnes boni Religiosi numeros expleant cum retentione Dominij, destituti vsu, atque administratione bonorū, quæ proinde habent tanquam non possidentes.* Ex his videre licet *Gabrielium, & Rodericium* potuisse non produci ab Aduersario: cum de retentione Dominij propriorum paternorum bonorum, ne meminerint quidem.

Ventum est ad triarios, ad *Martinum Nauarrum* 9
Doctorem, vt verè ait Aduersarius num. 18. omni exceptione maiorem, & ob summam Iuris vtriusque sapientiam, & mores integerrimos meritò laudatissimum, qui eidem instar multorum est. Is de re ditibus Ecclesiasticis monito 55. numer. 19. (Epopis habet 4. 1. §. 59. quem ego locum diligentissimè quæsitū non reperi) hæc verba habet, quæ tamen eandem sen-

sententiam continent. Quia etiam votum Paupertatis simplex obligat vouentem ad sui obseruantiam, & consequenter ne velit sibi Dominium aliquod querere, & rebus illis tanquam earum Dominus uti, iuxta illud, vouete & reddite & paulò post. Nam licet dicamus eum, qui Paupertatem vouit simpliciter, non fieri incapacem, quominus si emeret, aut hereditatem, aut donationem acceptaret, fieret eius Dominus; oportet tamen dicere, quod peccat volendo emere, vel emendo aliquid, ut fiat suum, aut hereditatem, vel donationem acceptando, & qui post Paupertatis votum etiam simpliciter emissum aliquid querit, etiamsi faciat illud suum, tamen non poterit uti tanquam suo. Hæc Nauarrus. in quibus ne verbum quidem est quò prohibeatur, Scholares Societatis non posse retinere Dominium bonorum iuorum, etiam licitè, (Nam quod validè retineant, & acquirant, disertè affirmat) & ratio est, quia Nauarrus loquitur de voto simplici emissio extra Religionem, & factò simpliciter, id est sine vlla limitatione & conditione, & cum intentione se obligandi, quantum quis se obligare potest, & sine dubio potest se obligare ad omnia illa, quæ ibi idem Nauarrus habet, qui cum dicat etiam, non tolli per tale votum Ius, & capacitatem Domini; suppeditat argumentum, quo confirmatur Doctrina à nobis tradita, nimirum neminem propriâ solùm voluntate sine adminiculo legis positivæ posse à se auferre Domini capacitatem. Scholares autem Societatis non vouent simpliciter Paupertatem, id est, sine limitatione & absque vllâ conditione, sed cum addito, hoc est,

iuxta

mpli
absque

iuxta Constitutiones, vt expressè habetur in Formula votorum. Constitutiones autem concedūt Scholaribus retentionem Dominiij, exuendam tamē ad arbitrium Superiorum. neque est quod Aduersarius dicat, votum Paupertatis Scholariū esse votum substantiale Religionis: quia cum nō sit solemne, sed simplex; non obligat plus, quàm sit intentio Religionis, & vouentis: intentio autē vouentis, & Religionis non includit dimissionē Dominiij, sed potiùs retentionem ob causas, quæ in ipsis Constitutionibus, & Pontificijs Declarationibus cōtinentur. Et si loquamur de Iure diuino; votū substantiale Religionis, solū obligat ad nō vtendū vlla re tãquam propria, vt latè probaui in Consultatione, & in hac ipsa Apologiã. Et non dissentit *Author Epopsæos*, qui num. 74. affirmat, *Religiosum priuari Dominio tantum Iure Ciuili Canonizato in c. quia ingredientibus.* quod Ius est multo posterius primis illis sæculis, in quibus fuerunt sine dubio verè & propriè Religiosi, & quo Iure communi, non regulatur, quoad hoc, nostra Societas, sed suis particularibus Statutis ab Apostolicã Sede confirmatis & declaratis.

Ex hæctenus dictis habemus, nullum ad hanc vsque diem Scriptorem esse, qui neget, Scholares Societatis retinere post vota Dominium propriorum & paternorum bonorum. Notet hoc benè Caius: nec se decipi patiatur, quasi nobiles Scriptores habeat pro suã opinione. Re enim verã ne vnum quidem habet. Notent, rogo, etiam Iudices Causæ, & pro sua sapientia decernant, an
vni

vni Causidico sine lege, sine auctoritate Scripto-
rum habenda sic fides.

10 Sed si *Epopsi* produuntur tria alia paria ad-
modum *Reuerendorum*, & *Eximiorum Doctorum*, qui
videri possunt in *Adiunctis literis B & E*. Verum
quod pertinet ad duos illos Theologos, qui post
demandatas sibi die 9. Iulij 1675. a Iudicibus par-
tes considerandi, & referendi, quid iuxta Ponti-
ficum sanctiones censendum videretur in *Causâ*
retentionis Domini post vota simplicia in nostra Socie-
tate; nulla eorum Resolutionis ratio habenda
est, quando & illi ipsi Iudices nullam habendam
esse iudicarunt; ideoque Titio causam adiudica-
runt. & sanè nullum lus permittit, vt duorum
hominum priuatorum, quamuis doctissimorù,
opinio, sententiæ, legitimâ auctoritate latæ ante-
feratur. Conqueritur quidem Auctor *Epopses*
num. 2. Iudices illos iniquam sententiam dedisse, &
sibi putat omnia salua esse propter adiunctam
præfationem honoris: ac se tueri clypeo non-
nullorum aliorum, quos post eius sententiæ pro-
mulgationem ait *spiritu veritatis afflato in Scripto*
quodam prædictæ Resolutionis iudiciali sententiæ re-
probata confirmatorio demonstrasse contrarium. Sed
quantæ, Deus immortalis, est hoc audaciæ? voca-
re iniquos in hac nobilissima Republica Iudices
à sapientissimo integerrimoque Principe consti-
tutos, eosque sic publicè traducere: nec dubitare
ijsdem nescio quorum opinationem, nullo, ne
verosimili quidem argumento. nixam præpone-
re. imò dicere audere, cōtradiutores hosce fuisse
spiritus

Spiritus Veritatis afflatus? profectò emunctæ naris non nemini aliquid hîc subolet, ex quo meritò magna labes timeri possit.

Sed placet obiter quatuor reliquorum Ad-¹² modum Reuerendorum, & Eximiorum Docto- rum (quos constat ex *Adiunctis Epopsi Literæ E.* esse eosdem, qui illi Scripto confirmatorio subscri- psere) placet, inquam, eorum testimonia nonni- hil examinare; vniuersè autem non satis consti- tuo, quid dicam. hoc vnum persuasum habeo, il- los in sententia non permanere. Si enim perma- nent; Cur huic quoque *Epopsi* sua nomina nõ sub- iccerunt? An quia in ea non pauca sunt contra re- ceptissimas ipsorum sententiâs? qualia sunt: Quòd solemnitas voti, ad voti substantiam non perti- neat: quòd inter votum solemne, & simplex nul- lum sit discrimen: quòd Religiosus non priuetur Dòminio per emissionem votorum, nec per so- lemnitatem votorum eorundem: quòd Ius ciuile tantùm canonizatum vim habeat priuandi Do- minio Religiosos? An quia operi Auctoris igno- ti sui nominis pondus adiungere recusarunt; ne, si quid forrè sinistri accideret, (quòd sanè peri- culum ego non præstiterim) hanc causam suam facerent? An quia quando illud Scriptum appro- barunt, fecerunt inauditâ parte? nunc autem au- dita, & intellectuâ, & te totâ diligentius discussa, iudicium, quòd tunc tulerunt, iam vel mutarunt, vel saltem suspendere coguntur? Vt cunque sit, & *Epopsi* sine vllius Doctoris approbatione vulgata est, & causa Caij in *Epopsi* num propugnata, an po-
tius

rius prodita nullius profus Doctoris auctoritate fulcitur. Vsq̄ue ad eò verum est, quod extrema hac Apologia dicebam, Caium in illâ hereditatis controuersia non fouere bonum ius, nec sequi opinionem probabilem, errore vnus tantû hominis miserabiliter inductum; dignum tamen venia, quod in talem Ducem inciderit.

SECTIO SECVNDA.

Textibus Constitutionum Societatis & Pontificum nulla idonea solutio allata est.

12 **R** Estat iam alterum, quod in hac Appendice me facturum esse promisi, vt demonstrarem, manifestissimis Constitutionum Societatis, & Pontificum textibus, (in quibus cõceditur Scholaribus post vota simplicia retentio Domini) nullam hæctenus congruentem, vel probabilem responsionem afferri potuisse. Inficiatur quidem Auctor *Epopseos*, textus à nobis propositos, & explicatos in Consultatione esse manifestos. imò vocat *obscuros, & ambiguos*, idque auctoritate *Mandofij tract. cit. Glossa XI. num. 24.* quod ibi, vt supra vidimus, dicat *non sat iutum sibi videri iuxta Constitutiones affirmare, Scholares non retinere Dominium in particulari*, quod tamen non affirmat *Mandofius*, qui solùm dubitat ibi, an sit iutum dicere Scholares Societatis retinere Dominium in communi. imò in secunda responsione illi magis probata negat. Sed hoc nihil est ad rem. Nam *Mandofius*, eo loco, vt supra probaui, agit de Dominio bonorum Collegij, in quo Scholares existunt: non autem de Dominio bonorum proprio.

priorum, & paternorum, & de hoc Dominio particulari loquuntur textus Constitutionum, non de illo, de quo *Mandofius*, hoc est, de dominio bonorum Collegij. Itaque Auctor *Epposees* lolus est, qui in iisdem textibus ambages fingat.

Sed videamus quid hactenus ad prædictos ¹³ textus Constitutionum Societatis & GREGORII XIII. responsum sit. In Actis publicis coram huius causæ, inter Titium & Caium, Iudicibus, Caij Procurator respondebat (vt quidam non temerè suspiciatur) edoctus ab illis duobus Theologis, nomen *Dominij* quod Constitutiones, & Pontificiæ Bullæ Scholaribus etiam post vota concedunt, intelligi debere *de Dominio passiuo*: hoc est, de capacitate recuperandi bona propria in casu dimissionis à Societate.

Hæc expositio fuit ab ipsis Iudicibus explosa: ¹⁴ tum quod esset interpretatio contra vim, & proprietatem vocis *Dominij*: tum quia nullo modo quadraret illis textibus, vt ego etiam postea fuse in mea Consultatione demonstraui à *num. 10. vsque ad 26.* & reuerà Auctor illius Scripti, quod eadem Consultatio confutat, non est ausus adhibere ampliùs eiusmodi expositionem.

Secunda ergò responsio in Actis à Causidico, ¹⁵ & in illo Scripto inculcata erat hæc: vt textus omnes, in quibus sermo est de *Dominij* retentione, intelligendi essent de *Dominio in communi*, quod scilicet Scholares retinent respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt: & in hac responsione valdè sibi placebat Scripti Auctor, et que

confirmabat auctoritate *Mandosij*, qui, vt supra vidimus, in sua prima responsione dubitat, an iuxta Constitutiones, & Pontificias declarationes dici possint Scholares habere Dominium in communi; in secunda verò expressè negat.

16 Hanc responsionem non adducit Auctor in *Epopfi*: imò reiecit expressè num. 17. & 38. & alibi: & quòd mirum est, fretus auctoritate eiusdem *Mandosij*, & præterea *Gabrielij*, *Rodriquez* & *Romani Hay*, qui, vt supra vidimus, apertè sentiunt, Scholares Societatis nullum habere Dominium bonorum Collegij, nec in particulari, nec in cõmuni, vt vel hinc suo Aduersarius exemplo faciat, mendacem memorem esse oportere. Sed quidquid sit de hoc; responsionem illam de *Dominio in communi* sustineri non posse, hoc meridie clarius demonstratum est à me in expositione illorum textuum à numero 10. vsque ad 26. in Cõsultatione. Quam expositionem nec Aduersarius reiecit, nec quiuis alius poterit vnquam refutare. imò illius, *Epopfis* ne meminit quidem.

17 Affertur ergò in *Epopfi* à num. 30. noua responsio, damnatis illis duabus: vt spes sit ab eodem Auctore breui damnandam esse etiam hanc tertiam, quæ ab illo (vt solet omnia) satis confusè, & obscurè proponitur.

18 Ego breuiter sic explico. Primò, Constitutiones iubent Candidatis Societatis *antequam sub obedientia viuere incipiant, abijcere*, & in alios transferre Dominium, quod in sæculo habebant. Secundo

cundò, hæc lex strictissimè obligat, nec licet aliter facere, quàm per dispensationem, Tertio hæc dispensatio postulat *iustas, iustissimas, magnas, maximas, Deo placentes, & necessarias causas*, imò aliquam *urgentissimam necessitatem*: quæ causæ, & necessitas, cum vix vnquam locum habere possint; concludit Auctor, in rarissimo casu posse Scholares post vota retinere dominium bonorum suorum. Quarto si abdicatio dominij non fiat ante ingressum, vel ante vota, debere fieri statim, *quantocytus intra vnum diem*. Quintò addit, in hoc solum sensu esse accipiendas Pontificias Constitutionū Societatis confirmationes: & consequenter Titium non retinuisse Dominium bonorum suorum post vota. quippe cum in eo nullæ eiusmodi causæ vel necessitas fuerit, aut fuisse probari possit.

Conatur Aduersarius singula probare. & primum quidem teneri Scholares abdicare se Dominio, antequam recipiantur in Societate, *exam. c. 4. §. 1. & apud ipsum num. 30.*

Secundum, ex eodem loco Exam. vbi habetur verbum *Debent*, quod importat necessitatem. ergò differri non potest sine dispensatione.

Tertium, requiri *iustas, iustissimas, &c. causas, & necessitatem* ad dispensandum, vt abdicatio Dominij diutius differatur, probat *num. 32. & 33.* multorum testimonio.

Quartum, hoc debere fieri *statim, quantocytus &c.* ex Ordinatione Præpos. Gen. *aureis*, inquit, *scribenda literis.*

Quintum, sic esse intelligendas Constitutiones,

nes, & Bullas Pontificias conatur ostendere, vel potius supponit à num. 35. vsque ad 50. respondens inductioni textuum à me factæ in Consultatione.

20. Ad primum dico, falsum esse, Constitutiones iubere Candidatos Societatis ante receptionem in aliqua domo, abijcere dominium, quod in sæculo habebant, licet enim illo capite 4. §. 1. dicant, eos *debere omnia bona temporalia, que habuerint, distribuere, antequam in domo aliqua, vel Collegio vivere sub obedientia incipiant*; At §. 2. subiungunt, Scholares promittere debere, *si statim bona propter aliquas honestas causas non relinquunt, se promptè relicturos omnia post vnum ab ingressu absolutum annum, quandocumque per Superiorem iniunctum fuerit, & in fine §. 3. hæc habent. interrogetur itaque (Candidatus Societatis) num placeat ei statim, sicuti dictum est, bona sua distribuere, vel certe num paratus sit ad huiusmodi distributionem, quandocumque exacto primo anno per Superiorem ei fuerit iniunctum. Quid hic obsecro, sonat præceptum tam rigorosum, statim, in continenti, quantocyus, intra vnum diem, vt Aduersarius contendit, distribuendi sua bona? Nonne Sanctus Fundator contentus est illa promptitudine, & præparatione ad huiusmodi distributionem faciendam, quando Superiori videbitur. Et sanè cum in alijs Religionibus non sit obligatio, abdicandi se dominio bonorum suorum initio Probationis: sed debeat præcedere aliquot Menses experimentum; non erat ratio vlla, quæ in Societate vrgeret ad statim res temporales renunci-*

nunciandas. Imò, quia multò serius in Societate emittitur Professio, & diutius durant Probationes; Instituti ratio postulabat, vt tardior etiam esset Dominij abdicatio.

Ad secundum Respondeo, ad retentionem 2ª Dominij post vota, nullâ opus esse dispensatione. Patet primò, quia vt in Consultatione probaui, non est de Iure diuino, nec naturali, vt vouès Paupertatem Religiosam, destituatur Dominio. Secundò non est opus dispensatione in Iure còmmuni Religiosorum Ordinum: quia Societas, quoad Paupertatem Scholarium, non regulatur Iure communi, sed suis Statutis, vt supra dixi, per Sedem Apostolicam confirmatis. Tertio non est opus dispensatione in Iure Societatis. quia Scholares differendo etiam post vota per duos, & plures annos ad arbitrium Superiorum, obediunt legibus ipsius Societatis, nec vulnerant ipsas leges. Quarto (dato & non concessò) esse opus aliquâ dispensatione, & à Superioribus sine iustâ causa aliquando differri abdicacionem Dominij faciendam à Scholaribus multo tempore post vota; ex quo textu probat Aduersarius, non retineri nihilominus Dominium, & eo ipso, quod vota emissa sint, deperdi? nemo est, qui nesciat multa fieri contra legum præscriptum, quæ tamen facta tenent. inueniat mihi, si potest, Aduersarius in toto Societatis Iure vel vnam voculam, quâ significetur, si absque iustâ causa abdicatio Dominij differatur, vi votorum eo ipso amitti. Ideò frustra laborat in perpendenda vi vo-

*cis debent, etenim etiam suus ille Bartolus, aduersus quem scribo durum putat, num. 69. Epops eos, cum cōmuni Iuriconsultorum sententiā, asserit, verbum debet non importare semper necessitatem, sed aliquando solam decentiam, nempe quando, si importaret necessitatem, resuleret prauus intellectus & correctio Iuris alicuius. quod sanè in nostro casu contingeret. nam in Scholarium electione positum est, sua bona distribuere vel antequam incipiant viuere sub obedientiā in aliquā domo Societatis, vel post primum annum probationis, quando-cunque per Superiorem iniunctum fuerit. vt omittam alios textus, in quibus permittitur retētio Domini post vota, quamdiu superiori videatur, qui omnes textus corrigerentur, si vox, *Debent*, importaret necessitatem.*

- 22 Ad tertium Respondeo primò, iuxta Constitutiones nullas requiri causas, ob quas Candidati Societatis differre possint bonorum suorum distributionem, patet ex dictis: quia interrogantur, *an placeat ei statim bona sua distribuere, vel quando Superiori videbitur exacto primo anno probationis.* ergò illorum est optio, an velint statim Dominio se abdicare, an differre. & in *Ordin. Prapof. Gener.* vt mox videbimus, conceduntur quatuor anni ab ingressu, & duo ab emissionem votorum nulla præscriptā causa, & qui interrogatur, an sic ei placeat, nulla causa opus habet.

Respondeo secundò, tantum abesse, vt requirantur vrgentissimæ, & necessariæ causæ ad differendam Domini abdicacionem, vt potius multè
condi-

conditiones postulentur ad non differendam, vt mox apparebit. Nam si Candidatus *ad annum vigesimum non peruenerit; vel Patria leges maiorem aetatem requirant, vel in vocatione firmus, & stabilis non iudicetur; non debet bonorum distributio*, vt ordinatio habet paulò post referenda, illi iniungi.

Respondeo tertio, testimonia *Nauarri, & aliorum* referri extra rem. illi enim vel volunt requiri causas vrgentiſſimas ad dispensandum in retentione Dominij post votum Paupertatis solemne, vt patet legenti, & non cæcutienti: Scholarium autem Societatis vota sunt simplicia: vel, si loquantur etiam de votis simplicibus, loquuntur de illis votis, in quibus debet dispensari. Hæc autem nostra vota, vt supra ostendi, non sunt talia, vt in ijs dispensari debeat ad effectum retinendi Dominium actiuum particulare, quod ex intentione vouentium & Ecclesiæ acceptantis non excluditur statim. & in hoc puncto Constitutiones Societatis sunt ab Apostolica Sede approbatæ.

Ad quartum respondebit ipsemet Præpositus ²³ Generalis Claudius Aquaviua, cuius Ordinationem Aduersarius mutilatam, vt solet, refert, sic ille pag. 29. *Quod verò ad tempus attinet, quo bonorum distributio à Nostris sit faciendâ, re diligenter cum Patribus Assistentibus discussâ, hoc in Domino statuendum existimauimus; vt scilicet, postquam quis in Societate quatuor integros annos vixit, dummodo ad annum vigesimum peruenerit, vbi ea aetate per patrias leges id facere licet; (alioqui expectetur, donec ad legitimam aetatem peruenerit) si in vocatione firmus, & stabilis iudicetur, de*

vni Causidico sine lege, sine authoritate Scripto-
rum habenda sit fides.

- 10 Sed si *Epopsi* produuntur tria alia paria ad-
modum *Reu:rendorum*, & *Eximiorum Doctorum*, qui
videri possunt in *Adiunctis literis B & E*. Verum
quod pertinet ad duos illos Theologos, qui post
demandatas sibi die 9. Iulij 1675. à Iudicibus par-
tes considerandi, & referendi, quid iuxta Ponti-
ficum sanctiones censendum videretur in *Causâ*
retentionis Domini post vota simplicia in nostra Socie-
sate; nulla eorum Resolutionis ratio habenda
est, quando & illi ipsi Iudices nullam habendam
esse iudicarunt; ideoque Titio causam adiudica-
runt. & sanè nullum ius permittit, vt duorum
hominum priuatorum, quamuis doctissimorù,
opinio, sententiæ, legitimâ authoritate latæ ante-
feratur. Conqueritur quidem Auctor *Epopsos*
num. 2. Iudices illos *iniquam sententiam dedisse*, &
sibi putat omnia salua esse propter adiunctam
præfationem honoris: ac se tuetur clypeo non-
nullorum aliorum, quos post eius sententiæ pro-
mulgationem ait *spiritu veritatis afflatos in Scripto*
quodam prædictæ Resolutionis iudiciali sententiæ re-
probatæ confirmatorio demonstrasse contrarium. Sed
quantæ, Deus immortalis, est hoc audaciæ? voca-
re iniquos in hac nobilissima Republica Iudices
à sapientissimo integerrimoque *Principe* consti-
tutos, eosque sic publicè traducere: nec dubitare
ijsdem nescio quorum opinionationem, nullo, ne
verosimili quidem argumento, nixam præpone-
re, imò dicere audere, cōtradictores hosce fuisse
spiritus

spiritu Veritatis afflatus? profectò emunctæ naris non nemini aliquid hîc subolet, ex quo meritò magna labes timeri possit.

Sed placet obiter quatuor reliquorum Ad-
modum Reuerendorum, & Eximiorum Docto-
rum (quos constat ex *Adiunctis Epopsi Litera E.* esse
eosdem, qui illi Scripto confirmatorio subscri-
psère) placet, inquam, eorum testimonia nonni-
hil examinare; vniuersè autem non satis consti-
tuo, quid dicam. hoc vnum persuasum habeo, il-
los in sententia non permanere. Si enim perma-
nent; Cur huic quoque *Epopsi* sua nomina nō sub-
iecerunt? An quia in ea non pauca sunt contra re-
ceptissimas ipsorum sentētiās? qualia sunt: Quòd
solemnitas voti, ad voti substantiam non perti-
neat: quòd inter votum solemne, & simplex nul-
lum sit discrimen: quòd Religiosus non priuetur
Dominio per emissionem votorum, nec per so-
lemnitatem votorum eorundem: quòd Ius ciuile
tantùm canonizatum vim habeat priuandi Do-
minio Religiosos? An quia operi Auctoris igno-
ti sui nominis pondus adiungere recusarunt; ne,
si quid fortè sinistri accideret, (quod sanè peri-
culum ego non præstiterim) hanc causam suam
facerent? An quia quando illud Scriptum appro-
barunt, fecerunt inauditâ parte? nunc autem au-
dita, & intellectâ, & re totâ diligentius discussa,
iudicium, quòd tunc tulerunt, iam vel mutarunt,
vel saltem suspendere coguntur? Vtcunque sit, *E-
popsis* sine vllius Doctoris approbatione yulgata
est, & causa Caij in *Epopsi* num propugnata, an po-

tius

an poog

tius

tiùs prodita nullius prorsus Doctoris auctoritate fulcitur. Vsq̄ue adedò verum est, quod extremâ hac Apologiâ dicebam, Caium in illâ hereditatis controuersiâ non fouere bonum suum, nec sequi opinionem probabilem, errore vnius tantû hominis miserabiliter inductum; dignum tamen venia, quod in talem Duce[m] incidere.

SECTIO SECVNDA.

Textibus Constitutionum Societatis & Pontificum nulla idonea solutio allata est.

12 **R** Estat iam alterum, quod in hac Appendice me facturum esse promisi, vt demonstrarem, manifestissimis Constitutionum Societatis, & Pontificum textibus, (in quibus cõceditur Scholaribus post vota simplicia retentio Dominij) nullam hactenus congruentem, vel probabilem responsionem afferri potuisse. Inficiatur quidem Auctor *Eposseos*, textus à nobis propositos, & explicatos in Consultatione esse manifestos. imò vocat *obscuros, & ambiguos*, idque auctoritate *Mandosij tract. cit. Glossa xi. num. 24.* quod ibi, vt suprà vidimus, dicat *non satis tutum sibi videri iuxta Constitutiones affirmare, Scholares non retinere Dominium in particulari*, quod tamen non affirmat *Mandosius*, qui solùm dubitat ibi, an sit tutum dicere Scholares Societatis retinere Dominium in communi. imò in secunda responsione illi magis probata negat. Sed hoc nihil est ad rem. Nam *Mandosius*, eo loco, vt supra probaui, agit de Dominio bonorum Collegij, in quo Scholares existunt; non autem de Dominio bonorum proprio.

priorum, & paternorum, & de hoc Dominio particulari loquuntur textus Constitutionum, non de illo, de quo *Mandofius*, hoc est, de dominio bonorum Collegij. Itaque Auctor *Epposeos* solus est, qui in iisdem textibus ambages fingat.

Sed videamus quid hactenus ad prædictos ¹³ textus Constitutionum Societatis & GREGORII XIII. responsum sit. In Actis publicis coram huius causæ, inter Titium & Caium, Iudicibus, Caij Procurator respondebat (vt quidam non temerè suspiciatur) edoctus ab illis duobus Theologis, nomen *Dominij* quod Constitutiones, & Pontificiæ Bullæ Scholaribus etiam post vota concedunt, intelligi debere de *Dominio passiuo*: hoc est, de capacitate recuperandi bona propria in casu dimissionis à Societate.

Hæc expositio fuit ab ipsis Iudicibus explosa: ¹⁴ tum quod esset interpretatio contra vim, & proprietatem vocis *Dominij*: tum quia nullo modo quadraret illis textibus, vt ego etiam postea fuse in mea Consultatione demonstraui à *num. 10. vsque ad 26.* & reuerà Auctor illius Scripti, quod eadem Consultatio confutat, non est ausus adhibere ampliùs eiusmodi expositionem.

Secunda ergò responsio in Actis à Causidico, ¹⁵ & in illo Scripto inculcata erat hæc: vt textus omnes, in quibus sermo est de *Dominij* retentione, intelligendi essent de *Dominio in communi*, quod scilicet Scholares retinent respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt: & in hac responsione valdè sibi placebat Scripti Auctor, et que

confirmabat auctoritate *Mandofij*, qui, vt supra vidimus, in sua prima responsione dubitat, an iuxta Constitutiones, & Pontificias declarationes dici possint Scholares habere Dominium in communi; in secunda verò expressè negat.

16 Hanc responsionem non adducit Auctor in *Epopfi*: imò reijcit expressè num. 17. & 38. & alibi &, quòd mirum est, frater auctoritate eiusdem *Mandofij*, & præterea *Gabrielij*, *Rodriguez* & *Romani Hay*, qui, vt supra vidimus, apertè sentiunt, Scholares Societatis nullum habere Dominium bonorum Collegij, nec in particulari, nec in cõmuni, vt vel hinc suo Aduersarius exemplo faciat, mendacem memorem esse oportere. Sed quidquid sit de hoc; responsionem illam de *Dominio in communi* sustineri non posse, hoc meridie clarius demonstratum est à me in expositione illorum textuum à numero 10. vsque ad 26. in Cõsultatione. Quam expositionem nec Aduersarius reiecit, nec quivis alius poterit vnquam refutare. imò illius, *Epopfi* ne meminuit quidem.

17 Affertur ergò in *Epopfi* à num. 30. nova responsio, damnatis illis duabus: vt spes sit ab eodem Auctore breui damnandam esse etiam hanc tertiam, quæ ab illo (vt solet omnia) satis confusè, & obscurè proponitur.

18 Ego breuiter sic explico. Primò, Constitutiones iubent Candidatis Societatis *antequam (sub obedientia viuere incipiant, abijcere, & in alios transferre Dominium, quod in sæculo habebant. Secundo*

cundò, hæc lex strictissimè obligat, nec licet aliter facere, quàm per dispensationem, Tertio hæc dispensatio postulat *iustas, iustissimas, magnas, maximas, Deo placentes, & necessarias causas*, imò aliquam *urgentissimam necessitatem*: quæ causæ, & necessitas, cum vix vnquam locum habere possint; concludit Auctor, in rarissimo casu posse Scholares post vota retinere Dominium bonorum suorum. Quarto si abdicatio Dominij non fiat ante ingressum, vel ante vota, debere fieri statim, *quantocytus intra vnum diem*. Quintò addit, in hoc solùm sensu esse accipiendas Pontificias Constitutionū Societatis confirmationes: & consequenter Titium non retinuisse Dominium bonorum suorum post vota. quippe cum in eo nullæ eiusmodi causæ vel necessitas fuerit, aut fuisse probari possit.

Conatur Aduersarius singula probare. & primum quidem teneri Scholares abdicare se Dominio, antequam recipiantur in Societate, *exam. c. 4. §. 1. & apud ipsum num. 30.*

Secundum, ex eodem loco Exam. vbi habetur verbum *Debent*, quod importat necessitatem. ergò differri non potest sine dispensatione.

Tertium, requiri *iustas, iustissimas, &c. causas*, & necessitatem ad dispensandum, vt abdicatio Dominij diutius differatur, probat *num. 32. & 33.* multorum testimonio.

Quartum, hoc debere fieri *statim, quantocytus* &c. ex Ordinatione Præpos. Gen. *aureis*, inquit, *scribenda literis.*

Quintum, sic esse intelligendas Constitutiones,

nes, & Bullas Pontificias conatur ostendere, vel potius supponit à num. 35. vsque ad 50. respondens inductioni textuum à me factæ in Consultatione.

20. Ad primum dico, falsum esse, Constitutiones iubere Candidatos Societatis ante receptionem in aliqua domo, abijcere dominium, quod in sæculo habebant, licet enim illo capite 4. §. 1. dicant, eos debere omnia bona temporalia, quæ habuerint, distribuere, antequam in domo aliqua, vel Collegio vivere sub obedientia incipiant; At §. 2. subiungunt, Scholares promittere debere, si statim bona propter aliquas honestas causas non relinquunt, se promptè relicturos omnia post vnum ab ingressu absolutum annum, quandoque per Superiorem iniunctum fuerit, & in fine §. 3. hæc habent. *interrogetur itaque (Candidatus Societatis) num placeat ei statim, sicuti dictum est, bona sua distribuere, vel certè num paratus sit ad huiusmodi distributionem, quandoque exacto primo anno per Superiorem ei fuerit iniunctum. Quid hic obsecro, sonat præceptum tam rigorosum, statim, in continenti, quantocyus, intra vnum diem, vt Aduersarius contendit, distribuendi sua bona? Nonne Sanctus Fundator contentus est illa promptitudine, & præparatione ad huiusmodi distributionem faciendam, quando Superiori videbitur. Et sanè cum in alijs Religionibus non sit obligatio, abdicandi se dominio bonorum suorum initio Probationis; sed debeat præcedere aliquot Menses experimentum; non erat ratio vlla, quæ in Societate vrgeret ad statim res temporales renunci-*

nunciandas. Imò, quia multò serius in Societate emittitur Professio, & diutius durant Probationes; Instituti ratio postulabat, vt tardior etiam esset Dominij abdicatio.

Ad secundum Respondeo, ad retentionem Dominij post vota, nullâ opus esse dispensatione. Pater primò, quia vt in Consultatione probaui, non est de Iure diuino, nec naturali, vt vouès Paupertatem Religiosam, destituatur Dominio. Secundò non est opus dispensatione in Iure còmuni Religiosorum Ordinum: quia Societas, quoad Paupertatem Scholarium, non regulatur Iure communi, sed suis Statutis, vt supra dixi, per Sedem Apostolicam confirmatis. Tertio non est opus dispensatione in Iure Societatis, quia Scholares differendo etiam post vota per duos, & plures annos ad arbitrium Superiorum, obediunt legibus ipsius Societatis, nec vulnerant ipsas leges. Quarto (dato & non concessio) esse opus aliquâ dispensatione, & à Superioribus sine iustâ causâ aliquando differri abdicacionem Dominij faciendam à Scholaribus multo tempore post vota; ex quo textu probat Aduersarius, non retineri nihilominus Dominium, & eo ipso, quod vota emissa sint, deperdisse nemo est, qui nesciat multa fieri contra legum præscriptum, quæ tamen facta tenent. inueniat mihi, si potest, Aduersarius in toto Societatis Iure vel vnam voculam, quâ significetur, si absque iustâ causâ abdicatio Dominij differatur, vi votorum eo ipso amitti. Idèd frustra laborat in perpendenda vi vo-

debet, etenim etiam suus ille *Bartolus*, *adversus* quem *Sciro* durum putas, num. 69. Episcopos, cum cōmuni Iuriscōsultorum sententiā, afferit, verbum *debet* non importare semper necessitatem, sed aliquando solam decentiam, nempe quando, si importaret necessitatem, resultaret prauus intellectus & correctio Iuris alicuius. quod sanè in nostro casu contingeret. nam in Scholarium electione positum est, sua bona distribuere vel antequam *incipiant viuere sub obedientiā in aliquā domo Societatis, vel post primum annum probationis, quando-cunque per Superiorem iniunctum fuerit.* vt omittam alios textus, in quibus permittitur retētio Dominij post vota, quamdiu superiori videatur, qui omnes textus corrigerentur, si vox, *Debet*, importaret necessitatem.

- 22 Ad tertium Respondeo primò, iuxta Constitutiones nullas requiri causas, ob quas Candidati Societatis differre possint bonorum suorum distributionem, patet ex dictis: quia interrogantur, *an placeat eis statim bona sua distribuere, vel quando Superiori videbitur exacto primo anno probationis.* ergò illorum est optio, an velint statim Dominio se abdicare, an differre. & in *Ordin. Prepos. Gener.* vt mox videbimus, conceduntur quatuor anni ab ingressu, & duo ab emissionem votorum nulla præscriptā causa, & qui interrogatur, an sic ei placeat, nulla causa opus habet.

Respondeo secundò, tantum abesse, vt requirantur vrgentissimæ, & necessariæ causæ ad differendam Dominij abdicationem, vt potius multè
condi-

conditiones postulentur ad non differendam, vt mox apparebit. Nam si Candidatus *ad annum vigesimum non peruenerit; vel Patria leges maiorem aetatem requirant, vel in vocatione firmus, & stabilis non iudicetur; non debet bonorum distributio*, vt ordinatio habet paulò post referenda, illi iniungi.

Respondeo tertio, testimonia *Nauarri, & aliorum* referri extra rem. illi enim vel volunt requiri causas vrgentissimas ad dispensandum in retentione Dominij post votum Paupertatis solemne, vt patet legenti, & non cæcutienti: Scholarium autem Societatis vota sunt simplicia: vel, ffloquantur etiam de votis simplicibus, loquuntur de illis votis, in quibus debet dispensari. Hæc autem nostra vota, vt supra ostendi, non sunt talia, vt in ijs dispensari debeat ad effectum retinendi Dominium actiuum particulare, quod ex intentione vouentium & Ecclesiæ acceptantis non excluditur statim. & in hoc puncto Constitutiones Societatis sunt ab Apostolica Sede approbatæ.

Ad quartum respondebit ipsemet Præpositus ²³ Generalis Claudius Aquaviua, cuius Ordinationem Aduersarius mutilatam, vt solet, refert, sic ille pag. 29. *Quod verò ad tempus attinet, quo bonorum distributio à Nostis sit faciendâ, re diligenter cum Patribus Assistentibus discussâ, hoc in Domino statuendum existimauimus; vt scilicet, postquam quis in Societate quatuor integros annos vixit, dummodo ad annum vigesimum peruenerit, vbi ea aetate per patrias leges id. facere licet; (alioqui expectetur, donec ad legitimam aetatem peruenerit) si in vocatione firmus, & stabilis iudicetur, de*

Rebus suis omninò disponat. Licet enim nostra Constitutiones ad aliquod tempus, Nostros rerum suarum Dominium iustas ob causas retinere permittant; non tamen propterea permittendum est, vt idèd Nostri bonorum suorù Dominium per multos annos retineant; cum, & ipsarum Constitutionum menti magis congruum sit, & omnimoda Paupertatis perfectioni magis conueniat, vt Nostri à temporalium rerum Dominio, & cogitatione (nisi iusta dilationis causa intercedant) quantocytus expediantur. Quid ad hæc mi bpopta? An non, o Juris mystagoge, inciuiliter pronunciaſti totà lege non perspecta? An speraſti, te posse nobis illudere hac legum detractione? Sed profectò nimis austerus es. Adm. Reu. Pater Aquavina concessit Candidatis Societatis, vt differre possent bonorum suorum distributionem ad annum vsque ætatis vigesimum, & vniuersè ad quadriennium post ingressum: Tu ad vnicum tantùm diem, mitiùs agas, obsecro te, non li nos in tantas angustias conijcere.

24 Ad quintum respondeo, Constitutiones esse intelligendas in sensu iam explicato, nam loquitur de retentione Dominij post vota etiam ad aliquot annos pro arbitrio Superiorum, & semper sunt legitimæ causæ, vt paulò post ostendetur, cur retineatur; hoc est libertas Societatis in dimittendis, quos iudicat ineptos, & minor offensio dimittendorum. nec est opus in hoc aliqua Dispensatione in Statutis, quæ clarè concedunt etiam postvota Dominij retentionem.

25 His ergo reiectis, mea ratio hæc est primò, Candidatos Societatis nullâ lege obligari ad abdicand-

dicandum Dominium, antequam viuere incipiant sub obedientia Societatis: Neque *statim*, aut *quantocyus* in sensu *Epopseas* post vota: Nec ad diutius differendam hanc abdicationem requiri *iustissimas causas*: Neque quando hæc dilatio fit, dispensari in aliqua lege, sed legem seruari, quæ omnia paulò antè probata sunt.

Secundò dico, causas differendi abdicationē²⁶ Dominij post vota aliquot annis, non esse varias seu diuerfas, pro diuersitate personarum, quæ vota emiserunt: sed esse vniuersales, & communes omnibus, & singulis vouentibus vota simplicia post Nouitiatum in Societate. Arque hæc sunt duæ determinatæ in Constitutionibus, & approbatæ à GREGORIO XIII. in *sepè allatis Bullis*. Prima est. *Vt maiorem Societas habeat libertatem illos, si opus fuerit, dimittendi*. Altera, *vt ipsi cum minori offensione dimittantur*, quæ offensio maior vitatur, si ius habeant in suis bonis. Causæ verò particulares solùm attenduntur in iniungendâ Scholaribus seriùs, vel citiùs Dominij abdicatione, vt liquet ex *Ordinatione Præpos. General. supra relatâ*: Et ferè sunt, ætas Scholaris, Patriæ leges, Firmitas, & Cōstantia in vocatione &c.

Tertiò dico, Societatis Institutum in hac parte²⁷ esse valdè conforme rationi, & Iuri communi Religiosorum Ordinum, ex quo Iure habemus, nullum Religionis Candidatum teneri ante ingressum Religionis spoliare se Dominio bonorū suorum. Secundò, Neminem durantibus decem mensibus probationis validè posse disponere ir-
reuo-

reuocabiliter de rebus suis *ex Conc. Trident. de Regul. sess. 25. cap. 15.* Tertio, durante nouitiatu non vacare beneficia Nouitij, neque pensiones, vt bene deducit *Sacra Rota Romana ex cap. beneficium. de Regul. in 6. in Decis. adiunctâ. vers. praterea in vtraque, & vers. licet ille.* his ergò Iuribus se conformans Societas, statuit Primò, vt in eam ingressurus, ante ingressum possit, si velit, non tamen teneatur omnia sua bona irreuocabiliter distribuere, vt supra vidimus. Secundò, Etsi velit nouitium esse promptum, & promittere Dominiij abdicatione; huius tamen promissionis executionem non exigit, nisi exacto primo probationis anno. Tertio, retinuit eadem Societas sibi libertatem differendi ad aliquot annos præceptum de abdicatione Dominiij faciendâ à Scholaribus: quia probatio in hac Religione non durat solum tempore nouitiatus, sed vsque ad emissionem Professionis, vel vota publica Coadiutorum formatorum, quo toto tempore non sunt Scholares in statu omninò immutabili ex parte Religionis, sed suâ duntaxat. His ergò stantibus valde prudenter *S. Fundator* sanxit, & *Apostolica Sedes* approbavit; vt Scholares Societatis post vota, & traditionem sui factam Religioni, non amitterent Dominiũ. quia illorum probatio non finitur per vnum, aut alterum annum: sed durat per plures, ob causas in Constitutionibus expressas, vsque ad emissionem Professionis, vel vota publica Coadiutorũ formatorum. & ob hanc rationem acutè dixit *Sacra Rota Romana in Decisione citata, licet textus in*

CAP.

cap. beneficium, paulò ante allatus de cernat, non vacare beneficium Nouitiũ, qui nondum emisit Professionẽ; rectè tamen adaptari Scholaribus Societatis post emissã vota. Quia, inquit, ratio, ob quam BONIFACIUS VIII. in illo canone voluit, non vacare beneficium Nouitiũ, est, quia ille potest ad saculum redire, quæ ratio aequè militat in eo, qui emisit dicta tria vota simplicia. atque ita idem Ius debet procedere; Ratio enim dicitur communis lex ad omnes casus. idè non est curandum de casuum diuersitate, vbi adest eadem ratio. quia tunc non dicitur fieri extensio, sed comprehensio.

Neque obijciat hîc mihi Aduersarius, vt facit 28 num. 47. si hæc ratio valeat, necesse esse, vt quo vsque in gradu Scholasticorum Candidati Societatis existunt, Dominium bonorum temporalium nunquam abijciant (quod tamen est contra ordinationes & Decreta ipsius Religionis, addo ego, & praxin) Respondeo enim, id non sequi. Societati, vt iniungat Scholaribus, etiam ante Professionem, & vota publica Coadiutorum, abdicationem Dominij, satis est Moralís quædã certitudo, Scholares, esse firmos, & constantes in suã vocatione, & abstractos à rebus sæcularibus, & seriò incumbere in studium acquirendæ perfectionis. his enim experimentis captis, prudèter vel iubet, vel cõcedit fieri bonorum temporalium renunciationem ad maius ipsorum renunciantium meritum, & maiorem cum reliquo Societatis corpore conformitatem. Et licet aliquando contingat quempiã esse dimittendũ; quia tamen rari sunt huiusmodi casus; nõ fuis illorũ habèda ratio.
Sed

- 29 Sed finio, Ostendi hæctenus, primò Caium nullum habere pro sua opinione Auctorem. Secundò, nouam expositionem ab Aduersario ingeniosè magis, quàm solidè excogitatam, textibus à me allatis in Consultatione nullo modò congruere. Quæ duo promiseram initio me facturum esse.
- 30 Hinc sequitur primò, liberum esse me onere expendendi sigillatim respõsiones Aduersarij allatas à n. 35. vsque ad 50. ad illos textus, & demonstrandi nõ esse firmas. innituntur enim Præsuppositis ab Aduersario factis: quòd Candidati Societatis iubeantur abijcere dominium *ante ingressum* in Societatem, vel *statim* post emissionem votorum simplicium, hoc est, vt ipse ait interpretans vocem *quantocyus, intra vnum diem antequam ad extraneos diuertantur actus*: & quòd si hoc non fiat statim, *debeat interuenire dispensatio*, quæ nequit concedi, *nisi ob vrgentissimas causas & necessitates*: Quæ omnia falsissima esse docui.
- 31 Secundò infertur, falsò item semper assumi ab Aduersario; Titium confirmasse testamentum in sæculo conditum per vota, & sui traditionem Religioni factam; nam nec vota, nec traditio habent hoc ex natura sua, vel Iure diuino; vt ipse quoque concedit numero 74. Sed *solum Iure civili canonizato*, quo in hac parte Societas nostra non regitur, sed suis Statutis particularibus.
- 32 Tertiò infertur, Summos Pontifices confirmasse Constitutiones Societatis in sensu à nobis explicato, & non præsupposito, quòd ad differendam

dam Dominij abdicationem, *opus sit dispensatione, & urgentissimâ necessitate.* Si quidem ostensum est, in illa dilatione Constitutiones potius seruari: atque in ea semper interuenire causas sufficientissimas, & vniuersales, & indefectibiles, vt sic dicam, quæ sunt *libertas Societatis in dimittendo ineptos, & minor offensio dimittendorum.* quæ duæ causæ præter cæteras, (quas hîc recensere non attinet) approbatæ sunt à GREGORIO XIII. in *scdâ citatis Constitutionibus*, præsertim *Ascendente Domino.*

Vltimo infertur magno sanè ausu dictum fuisse ab Aduersario num. 51. & seq. Obseruantiam ferè rentenariam, & vsûm inconcussû, quo semper, & vbique terrarum receptum fuit, vt Scholares post vota Dominium ad aliquot annos retinerent: aut præsupponere iustissimas illas causas ab Aduersario requiritas intercessisse, aut, si non intercesserunt, esse abusum nihili faciendum, imò cassandum. Nam, vt probatum est & aduertit etiâ SACRA ROTA in illa *Decisione vers. vltimo pro hac parte*, talis obseruantia, & vsus non solum non repugnat *Constitutionibus Apostolicis; verumetiam illis est maximè conformis.*

Ex quibus omnibus postremò concludo, Titium quoque post vota honorum suorum Dominium retinuisse: iterumque potuisse disponere de Superiorum licentiâ, sicut etiam omnes Religiosi Professi, non obstante voto solemni, de licentia Papæ testari possunt, licet per votum obedientiæ propriæ voluntari renunciauerint. S. Tho. 2. 2. q. 185. a. 3. ad 3. Nau. com. 2. de Reg. n. 58. Alij multi apud Barbof. de Iur. vniuers. Eccles. lib. 1. c. 42. n. 213.

Huius

35 Huius argumēti, quod leuiter solūm insinuauī in mea Consultatione, vim Aduersarius, (vt est in suscepto semel errore obfirmatus,) penetrare vel non potuit, vel nō voluit. quo factū est, vt magnā partē Quæstionis quartæ explicatæ in illo suo Scripto recoxerit, & rursus nobis in hac iam nō *Epopse*, sed *Paropside* nullo sale conditā, sed tenui tantūm acetō perfusam apposuerit. non mentior. confertur illa Quæstio à *vers. Postremo restat.* vsque ad finē, cum *Argumento* IX. *Epopseos, exposito num.* 24. 25. 26. 27. 28. 29. & præsertim quæ *num.* 28. habet de Cōmendatarijs Ordinū militarium in Hispaniā & Lusitaniā. *cum vers. Tertium denique.* & comperietur, quā illū tranuersum agat repugnandi studium. Sic enim agit, quasi ego hoc argumento desumpto ex Cōmendatarijs, vsus fuerim; cum in mea tamen Consultatione nullus apex & *nullum* (vt ipse loquitur) *verbum reperiatur, nulla tippula.*

36 Quid ergo opponitur ad illius vim Argumenti infringendam ab Aduersario? Religiosos, & maximè Societatis, qui exactissimam profitentur Obedientiam, & propriæ voluntatis resignationē, non habere, *nec velle, nec nolle:* & in omnibus dependere à Superiorum arbitrio: ac proinde, si quid faciunt, non facere ex sua voluntate, sed ex illius, quem *vice Dei supra suum caput posuere, cuius se subiecere Imperio* atque aded non liberè, sed coactè: ac licet Religiosi dependenter à voluntate Superioris facere possint dispositiones in pios vsus; id tamen arguere solūm Dominium in communi, *nec propterea nisi frigidissimè argumentari eum, qui hinc probat,*

bas, condi posse etiam testamentum, quod est actus pendens à voluntate vnius, nec potest ab alieno arbitrio pendere: l. illa institutio. ff. de hered. Instit. neque ab hoc Iure esse extirpiendos Scholares Societatis: cum etiam ipsi sint verè ac propriè Religiosi. quam multa quam paucis!

Respondeo primo, Religiosi etiam Professi, 37 de licentia, & consensu Papæ testari possunt, non obstante, quod non habeant *nec velle, nec nolle*, & renunciauerint propriæ voluntati, & testentur ex voluntate illius, *quem vice Dei posuerunt super caput suum* (nisi inficeris Papam esse Religiosorum supremum caput ac Superiorem) à quò non propterea cogi dicuntur, nec, quod agunt, coactè facere. Si ergò hæc omnia non impediunt, quò minus Professi testari possint; cur impediunt Societatis Scholares? & ipsis solùm concederetur posse alias dispositiones facere, non testamentum?

Secundò Respondeo, Scholares Societatis potiore iure testari posse quàm Professos, qui solùm sunt capaces administrationis; & quòd iidem Scholares faciant id de Superiorum licentia, non arguere solum Dominium in communi, quia ipsi retinent Dominium particulare bonorum suorum, & non solùm in communi respectu bonorū Religionis, vt Professi, & quominus de illis tanquam Domini disponere possint, impediuntur solùm voto, ex vi cuius nullam dispositionem facere possunt, saltem licitè, sine Superiorum consensu; hoc autem habito, possunt de suis bonis disponere, sicut quicumque alius secularis de suis.

K

Resp:

39 Resp tertiò, errandi, vel fallendi nos occasio-
 nem sumpſiſſe Aduerſarium ex leg. *illa Inſtitutio.*
ff. de hered. inſtit. quod eſt vnicum fundamentum,
 cui ipſe innititur. Sed quam ſit infirmum; ipſe tex-
 tus demonſtrabit. Sic habet *illa Inſtitutio:* (quos
 Titius voluerit, eſſe hæredes) *ided vitioſa eſt; quia*
alieno arbitrio commiſſa eſt. nam ſatis conſtat, & veteres
decreuerunt, teſtamentorum iura per ſe firma eſſe oportere,
non ex alieno arbitrio pendere. Accedat Gloſſ. quæ
ſic caſum figurat. Ita dixi in teſtamento meo, Illoſ in-
ſtituo mihi hæredes, quos Titius voluerit, nihil va-
let. nam teſtamenta, & Inſtitutiones non debent ab alieno
arbitrio pendere. In eodem ſenſu accipit Bartolus,
Alexander, & quicumque ab Aduerſario citantur. Quæ-
 ro iam ab illo. quid eſt apud Iuris conditorem in
 textu, in quo ipſe tantopere gloriatur, *Pendere ab*
alieno arbitrio? reſponder, *teſtamentum condere de al-*
terius licentia, & conſenſu. hoc cene eſt Iura ex fide
 interpretari? Lex ait, *illa inſtitutio; quos Titius volue-*
rit. hoc eſt, nominauerit hæredes, *ided vitioſa eſt,*
quia alieno arbitrio commiſſa eſt. Aduerſarius ait, In-
ſtitutio, ac teſtamentum factum ab homine Religioſo, (li-
cet ipſemet teſtator heredem dicat, nominet, nec cuiquam
designandum committat) vitioſum eſt. quia teſtamentum
non poteſt ab alieno arbitrio pendere: egregia ſanè
 Gloſſa, quæ textum deſtruit. apage. non egemus
 Gloſſis. ipſa lex expoſuit, quid ſit ab alieno arbi-
 trio pendere. eſt autem hæredis nominationem
 alterius voluntati committere. Adde quòd illa
 interpretatio, licet eſſet vera, ſolùm habere vim
 in diſpoſitione teſtamentariâ ad cauſas profanas,
 ſicut;

netitquam verò in testamento ad pias causas cō-
dito, adeoque validum est testamentum ad pias
causas conditum, etiam si alterius arbitrio cōmit-
tatur. v.g. si dicas, *instituo heredes bonorum meorum
pauperes, quos Sempronius elegerit.* ita habet commu-
nis Doctorum sententia in c. *cum tibi de testam.* Iul.
Clar. *quest. 6. num. 5. Tiraq. priuil. 64. Less lib. 2. c. 19:
dub. 2. in fine. Molin. disp. 134. in fine, & disp. 17. §. lega-
tum.* Quid ad hæc Aduersarius? num hæc ipsis et-
iam Iuris Candidatis perspecta, tantus, si Deo
placet, Canonista ignorare potuit? an potius ma-
litosè inscitiam simulare, & fraudulentò suo ra-
tiocinandi modo nobis, Iudicibusque fucum fa-
cere voluit?

Vnum tantùm superest, quod nimium quan- 48
tum indignè tulit Auctòr *Epopseos num. 78.* Illud
autem est, quòd in extremâ meâ Consultatione
*gladium Excommunicationis strinxerim in viros erudi-
tione egregiâ primarios Sacrae Theologiae Professores, & in
rebus Societatis perscrutandis diligentissimos.* Egone Ex-
communicationis gladium strinxerim? quî po-
tuerim homo priuatus? monui solùm, vt illius
Scripti, quod confutauì, Concinnatores vulnera
sibi à GREGORIO XIII. inflicta curare vellent;
idque feci summa modestiâ, imò Christianâ cha-
ritate permotus, solùm hortatus sum, sicut & nūc
hortor, rogoque *Epopseos* Auctorem, cuius tam li-
bera vox, qua affirmat *in casu asserta reuocationis
Testamenti post vota emissa, Doctores quoscunque potuis-
se, & etiamnum posse etiam acerrimè disputare, modò
non sit disputatio, qua nec impugnetur nec contradicitur*
K 2 ipsi

ipsa sacra Religio; sed confirmatur, ac roboratur. hæc inquam, tam libera vox in alio sublimiori subsellio examinanda est. Iam verò. quod ait de viri egregiæ eruditione primarij Sacra Theologia Professoribus, sanctè testor, me tunc nescisse, quod dicit. Egi solùm contra eos, qui scriptum illud confecerant, quod ad manus meas mutilum peruenit. continebat enim solùm quatuor Quæstiones, & titulũ quintæ vsque ad illa verba cum itaque Titius antequã fieret. &c. Et licet integrum habere desiderarim (vt nihil relinquerem non refutatum) non potui tamen consequi: quia is, à quo Socij mei acceperant, importunissimè repetijt, antequam totum describi potuerit. quo factum est, vt subscriptiones, quas nunc Epopsi adiunctas video, tunc ne suspicatus quidem fuerim, potuisse à quoquam impetrari. Sanè à Theologis & Professoribus probatum fuisse illud Scriptum, ne in mentem quidem mihi venit. cum in eo ne mica quidem salis Theologici appareret. Nunc verò duo explorata habeo, primum Scriptum illud vnus tantùm Legulcæi abortum esse, nec quicquam continuisse in reliqua quæstione quinta, quam non videram, quod egeret refutatione. Secundum; illos Theologos credidisse Auctori loca citata ita habere, vt Scriptum referebat, quod quam sit falsum, puto postea intellexisse, & spero adhuc planius intellecturos, si hoc Auctarium in manus sumere non dedignati fuerint. Equidem Sacra Theologia Professores, & Magistros præsertim egregiæ eruditione primarios, quales sunt huius Nobilissimæ Academiæ, suspi-

suspicio, colo, obseruo, nec abnuo diligētissimos fuisse in perscrutandis rebus Societatis, quando id Auctor affirmat. Vereor tamen, vt tam probè eas calleant, quàm idem prædicat. nunc ergò primum intelligo, quinam illi Subscriptores fuerint. nec tamen illis infensus sum. imò paratus, si ostendant se iniuria fuisse læsos; quantum in me est, satisfacere.

Suadebant amici, vt hanc *Epopſin* aliquanto ⁴¹ fusius excuterem. Sed præter quam quod his paucis meæ Consultationi abundè consultū esse existimo, non sum passus id mihi persuaderi, duas ob causas.

Prima est, tum quia nihil habet solidi, quod ⁴² vel mea Consultatione, vel hoc Auctario confutatum non sit; tum quia quicquid in hac *Epopſi* inculcatur, etiam mediocriter versatis in Iure, & Theologia statim per se apparet, quam sit absurdum, Specimen dedisse, satis sit in referendo argumento ex *L. Illa institutio*.

Altera causa est, quod cognouerim Viro non ⁴³ illiterato, & Societatis Amico in animo esse id præstare, quod ego negligendum puto. si faciat; res erit lectu dignissima. ait se ostendere velle, *Epopſeos* Auctorem non satis benè instructum esse à natura, vel moribus, Memoriâ constanti, Intelligentiâ sana, rectâ Voluntate. Addit enim in *Epopſi* non paucas esse antilogias, & contradictiones. Quod pertinet ad memorandi vim; multa peccari in Grammaticis, in Historiâ, in Dialecticis, in vtroque Iure communi, in Statutis particu-

laribus, & miserrimè in Theologicis: quæ omnia arguunt infirmam Intelligendi facultatem: Denique in *Epopi* affirmat, notari posse mendacia non pauca, conuitia, detractiones, susurrationses, & calliditatem non vulgarem cum imprudentiâ coniunctam. Quæ omnia certè non indicant hominem bonæ voluntatis, & amantem Pacis, verùm ego, quanto maximo conatu dehortatus sum, & dehortabor. haud tamen scio, quid sim impetraturus. Hoc polliceor, me probaturum non esse: nec quicquam ampliùs in hac Causa exaraturum. quandoquidem video contrasentientes posse quidem Scriptis coargui: sed à Magistratibus duntaxat coerceri; mihiq̃ue bis iam luctatum fuisse cum Laruis, est plusquam satis.

QVAR-

QVARTA PARS.

EPOPSIS

*Consultationis Mangioniana v-
berius confutata.*

K 4

INDEX

I N D E X
QVARTÆ PARTIS.

SECTIO PRIMA. *Quâ decem Epopses argumenta
contra retentionem Dominij post vota simplicia e-
missa in Societate, confutantur.*

SECTIO SECUNDA. *Quâ Confutationes Argumen-
torum pro Dominij Retentione, refelluntur.*

SECTIO TERTIA. *De Excommunicatione latâ con-
tra eiusdem Dominij oppugnatores.*

PARS

P A R S IV.

VRS ille **CONSULTVS**, qui *Con-*
sultationis meæ de simplici Pauper-
 tatis voto, **EPOPSIN** edidit, multa
 de me grauer (quantum audio)
 conqueritur: illudque imprimis,
 quòd, cùm vnica Assertionem de
 Voti solemnitate ex solâ Ecclesiæ constitutione
 inuentâ paucissimis verbis circumscriptam, accu-
 ratissimè confutauerim; in *Auctario* eandem **E-**
POPSIN tam prolixam, tam multis argumentis
 explicatam, tam leui manu, tantâ breuitate reiij-
 ciendam mihi esse censuerim. Sed is, primùm co-
 gitare deberet, alium à me eximijs Theologis
 honorem habendum fuisse, ac ipsi homini; igno-
 ro; & nominis (mihi saltem) obscuri. Deinde, vt
 verum fatear, Ego pulchrum esse puto, imitari
 generosos illos milites, qui, vbi hostem prostratū
 vident; turpe iudicant vltra tendere: & commise-
 ratione dignos reor Mastigias quosdam, qui v-
 no, vel altero ictu penè exanimati, indignari so-
 lent, quòd plures plagas non acceperint. Neque
 verò gloriosius, quàm verius à me dicitur, **EPO-**
PSEOS Auctorem fuisse prostratum. Nam decem
 omninò Argumentis conatus ille fuerat ostende-
 re, Titium post Votorum emissionem, confir-
 masse Testamentum in sæculo conditum: ac bo-
 norum suorum Dominium in Caium hæredem
 institutum transtulisse. meis verò rationibus, qui-
 bus

bus perspicuè contrarium demonstraeram, tripliciter responderat. dixerat enim, quæ in Constitutionibus Societatis & Pontificijs habentur de retentione Dominij post vota simplicia, ea esse intelligenda, vel de *Dominio actiuo in communi* vel *particulari* tantùm *passiuo*: vel certè *Dominium particulare actiuum* post illa vota non concedi per Constitutiones omnibus: sed ijs duntaxat, qui iustissimas haberent causas, ob quas cum ipsis dispensaretur. Cùm autem ego, supposito, totam hanc Causam in his duobus cardinibus verti, **AN SVMMVS PONTIFEX** possit statuere, & **An** re ipsa statuerit, vt aliqui sunt verè ac propriè Religiosi cum retentione *Dominij particularis* bonorũ suorum ad tempus; cùm, inquam, ostendissem luce clarius, per **APOSTOLICAM SEDEM** ita fuisse definitum de hominibus Societatis post Nouitiatum emittentibus vota; hinc liquidò constabat, nullarum esse virium omnia Aduersarij argumenta, quæ desumebãtur ex Iure positiuo cõmuni, præter quod **ROMANVS PONTIFEX**, qui est supra totum eiusmodi Ius, multa statuere potest. Sequebatur etiam, non esse de Iure diuino, vt vota substantialia Religionis priuent Dominio bonorum temporalium. quoniam, si de iure diuino esset; non potuisset contrarium à Romano Pontifice definiri. Cum hæc igitur ita se haberent; nihil superesse videbatur, cur amplius me scribendo, alios legendo fatigatos vellem. Sed quando video meo **EPOPTÆ** breui illo Auctario quadriduo concepto & edito factum non fuisse

fuisse satis; curabo nunc, vt fiat: & non pauca, quæ ibi cursim perstricta, obscuriora fortè visa sunt, non grauabor in ipsius gratiam repetere & vberius exponere.

Præteribo autem tacitus splendidum illud mendacium, quòd tanquam adulterina gemma in fronte EPŌPSEOS nitet: vbi dicitur illam fuisse à *Brouocante extortam*, cum ego nunquam fuerim quicquam in hac causa exaraturus, nisi, quæ admodum professus sum in Consultatione, iussus fuisset propulsare apertam vim, quæ & nostris & Summorum Pontificum Constitutionibus ab illius clancularij Scripti, quod eadem Cōsultatione reieci, Authore illata iam fuerat.

Omittam stoliditatem, quam in *Epigraphe* præ se fert: dum inuidiam molitur creare Patribus Collegij Colonienſis referendâ Ordinatione Præpositi Generalis. nec miser intelligit, in illâ ipsa Ordinatione supponi, posse à Nostris cum Consanguineis conuentiones iniri super bonorū temporalium exactionibus: & consequenter ab iisdem ius aliquod eorundem bonorum retineri.

Tacebo de maleuolentia, quam in *Epistola nuncupatoriâ Nobilissimos, Ampliſsimos & Clarissimos Viros DD. Consules & Senatores* aduersus Societatem concitare nititur.

Nihil dicam de calliditate obscuris velata verbis, quâ in *Specie facti* supponit, quod erat probandum, *Titium* videlicet *emisisse Vota cum intensione abdicandi à se omne ius ac Dominium rerum temporalium.* Ideoque *Caium* iure earundem detentionem obtinentem,

sem, mutasse sibi titulum possessionis ex tunc ciuilitate animo Domini possidere nisum. Silentio denique inuoluam arrogantiam, quâ se in statu Controuersia cum Achille, me verò cum aliquo, si Deo placet, Thersite comparat.

Venio ad ipsam EPOPSIN excutiendam, quod faciam per partes & quasi membratim; ne vllius malè coagmentati corporis articulus vllus suo ictu careat. bifariam autem illam distinguo. in *Argumenta*, quibus probare contendit, Titium post vota fuisse destitutum bonorum suorum Dominio, illudque in Caium transmisisse: ac proinde testamentum deinceps condere, aut, quod in sæculo fecerat, reuocare non potuisse (quem ille ipse disertè affirmat esse *statum huius Controuersia*; & in *Confutationes Rationum*, quibus ego in mea Consultatione contrarium ostendi.

SECTIO PRIMA.

Quâ decem Aduersarij Argumenta confutantur.

Decem omnino, vt dicebam, sunt argumenta, quibus Aduersarius errorem suum stabilire conatur: non est tamen omnium vna & eadè vis: nec ad eundem Scopum destinatio. Primum enim solum ostendit (si tamen ostendit) Titium non potuisse reuocare Testamentum in sæculo factum. Reliqua (præter quartum, quo demonstrare nititur, esse nullum Testamentum conditum ad fauorem Collegij Colonienfis) contem-

unt,

dunt, Titium nullo modo potuisse testari: & Secundum quidem propter defectum vsus causalis competentis ratione Dominij: Tertium quia nõ fieret satis Ordinationi Præpositi Generalis. Quintum ob defectum Dominij particularis. Sextum ob defectum Dominij veri. Septimum ratione status, quia est mortuus ciuilitè, quoad vsum suorum bonorum, & consequenter quoad Dominium. Octauum ratione temporis, quia factio testamenti illi competit tantum ante ingressum Societatis, non post. Nonum ob defectum propriæ voluntatis. quia Religiosus non habet nec velle nec nolle. Decimum propter fictam traditionem possessionis; eò quod emittendo vota sine protestatione reseruandi Dominium, effecisse videtur, vt Caius Hæres institutus, qui bona hæreditaria possidebat iure familiaritatis; mutauerit sibi titulum, & cœperit possidere suo nomine, & animo Dominij. Interferit etiam, nescio vbi, argumentum quoddam ex Iure diuino naturali: tanquam sit de essentia religiosæ Paupertatis, priuare illicò Vouentem omni Dominio, & iure bonorum temporalium: quod, licet sæpius confutatum sit; adhuc tamen paucis expèdemus in solutione Argumenti secundi.

I. ARGUMENTVM.

à num. 3. vsque ad 9.

Consilium Aduersarij est (nisi fallor) ostendere, Testamentum Titij in sæculo factum, esse

esse irreuocabile ex duplici capite. Primum ex natura communi omnibus Testamentis factis ante ingressum in Societatem. Deinde ex peculiari qualitate, quæ Titij testamento inest.

Ex primo capite sic argumentum formare licet ex ijs, quæ ipse admodum confuse habet.

2 *Ante ingressum in Societatem IESV qualibet dispositiones sunt valida, etiam testamentaria: Et post ingressum sunt irreuocabiles. Ergo dispositio testamentaria facta à Titio ante ingressum ad fauorem Caij fratris, post ingressum est irreuocabilis.*

3 Primam antecedentis partem probat ex Iure Societatis in *Exam. gener. c. 8. §. 1. lit. G. & in Constitutionibus part. 3. c. 1. lit. G.* ubi expressè dicitur, *quælibet ante ingressum de bonis suis temporalibus, suo arbitratu statuere posse. Si quilibet, & pro suo arbitratu:* ergo etiam Titius per testamentum.

4 Secunda pars antecedentis erat, omnes dispositiones factas ante ingressum, post eundem esse irreuocabiles. Hanc ut probet, primum supponit *EPOPSEOS num. 8. extremo* ex doctrina Baldi in *l. cum Artemidoram. C. vi in posses. legat. col. fin.* Statuto, aut Constitutione (*Baldus habet consuetudine*) posse tolli liberam reuocandi testamenti potestatem.

5 Deinde num. 4. sic argumentatur. *Qualitas adiuncta Verbo, debet intelligi secundum tempus verb. l. in delictis. §. si extraneis, ff. de noxal. vbi Bart. & alij.*

Sed verbum in nostro proposito est disponere, tempus est illud, ante ingressum: & qualitas adiuncta Verbo est non Reuocare in exam. gen. c. 4. §. 1. qui textus est
relatiuus

relativus ad alium. Part. 3. c. 1. lit. G. vbi dicitur quilibet posse disponere ad libitum suum ante ingressum.

Ergo per Constitutiones Societatis Testamentum factum ante ingressum, post eundem est irrevocabile. ergo etiam Testamentum Titij. Quia erat consequentia Argumenti principalis.

Confirmat hoc totum ex *Lud. Molin. de iust. tr. 2. 6 disp. 129. & Nauar. Couar. Iul. Clar.* ab ipso *Molina* relatis, qui omnes Authores asserunt, Novitios ante ingressum posse statuere de omnibus bonis suis temporalibus *pro suo arbitrato*: sed addit, per rationem adductam à *Molina* posse etiam testari irrevocabiliter.

Atque hoc est argumentum, quod Aduersarius adducit ex naturâ Testamenti cuiuscunque facti ante ingressum Societatis. Ex secundo autem capite, hoc est ex qualitate peculiari, quæ inest testamento Titij, sic argumentatur *num. 4. vers. 11. Quia Titius.*

Titius in suo testamento facto ante ingressum Societatis non se spoliavit omnibus bonis: sed retinuit ter mille imperiales: ergo reliqua omnia bona per ingressum incommutabiliter abdicavit. Antecedens patet ex facto ipso: consequentia probatur ex Regulâ. Reservatio vnius est abdicatio alterius.

Responsio ad primum Argumentum, & primò ad primam partem antecedentis.

Prima antecedentis pars erat: *ante ingressum Societatis possunt fieri valide omnes & quacunque dispositi.*

dispositiones, & consequenter etiam testamentaria. Hæc non probatur ex adducto ab EPOPTA textu *Const. in exam. c. 8. §. 1. lit. G.* in eo enim cap. ne littera quidem G. reperitur, & in littera A. quæ sola ibi est, & in §. 1. nec vnum apicem EPOPTA inueniet de dispositionibus bonorum temporalium; Agitur enim solum de dispositione animi necessaria illis, qui in Societatem admittuntur, tanquam *Indifferentes*: & dicitur, eos esse debere sic animatos; *vt non prætendant directè, nec indirectè potius hunc, quam illum gradum: Sed dando locum perfectæ humilitati, & obedientiæ, omnem sui ipsius curam ad quodcunque officium, vel gradum sint eligendi, suo Creatori ac Domino; & pro ipsius amore & reuerentiæ, Societati, ac Superioribus relinquunt.* In parte ergo tertia solum c. 1. lit. G. habetur, *quemlibet ante ingressum posse statuere de suis bonis pro suo arbitratu.* Sed si meus EPOPTA diligenter declarationem illius textus inspiciat; intelliget illas voces *pro suo arbitratu*, quas ipse num. 4. adiecta familiari sibi tessera NB. notari benè iubet; non esse referendas ad arbitrium, hoc est, ad facultatem disponendi, etiam per testamentum: sed ad libertatem intentionis finis, ob quem bona distribuenda sunt. Nam Constitutiones post ingressum in *Exam. c. 1. §. 1.* requirunt *vt ingressi abdicent se omnibus suis bonis, distribuendo illa in pauperes & pias causas:* sed ante ingressum relinquunt hoc ipsis liberum; ita vt possint ea distribuere etiam in non pauperes, & causas prophanas. ita habentur expressè illa *lit. G.* vnde infertur, mentem Constitutionis esse, agere tantum de *causâ finali dispositionis*.

tionis bonorum, non de *formali*, qualem dicit, siue donatio irreuocabilis, siue vltima voluntas. Sanè, si SANCTVS FVNDATOR intendit eo textu agere de volentibus ingredi Societatem; (quod non est verò absurdum) mihi probabilissimum est, non fuisse illis ordinaturum, vt facerent testamentum, sed dispositionem irreuocabilem. Nam post ingressum vult, eos esse paratos ad disponendum de suis bonis temporalibus irreuocabiliter in *Exam. c. 4. §. 1.* vel certè ad promittendum se *promptè relicturos omnia post vnum ab ingressu annum* ibidem §. 2. Quo ergò iudicio SANCTVS PATER eiusmodi Candidatis ingressuris Societatem permisisset factionem etiam testamenti, per quod non fit bonorum abdicatio irrettractabilis *l. 4. ff. de adim. legat.* si statim ingressi debent esse prompti ad disponendum de suis rebus irreuocabiliter.

Ex his omnibus concludo, non probari ab Aduersario illam primam partem Antecedentis; hoc est, per Constitutiones concedi facultatem etiam testandi; nec Constitutiones de huiusmodi dispositione agere: nam illam relinquunt in dispositione Iuris communis, iuxta quod omnes nò specialiter prohibiti testari possunt *tot. tit. ff. & C. qui testam. fac. & Inst. quibus non est permiss. fac. testam.* vbi DD. id notant *Graf. §. testamentum. q. 20. n. 1. Hunnius in Encyclop. Iur. part. 4. tit. 1. c. 1. n. 3.* Quare categoricè respondendo ad illam antecedentis partem; concedo quaslibet dispositiones etiam testamentarias factas ante ingressum esse validas

ex vi Iuris communis, ex vi autem Constitutionum, positiuè nego, negatiuè concedo. Volo dicere, per Constitutiones Societatis dispositiones factas ante ingressum nullam vim positiuè acquirere, sed solùm negatiuè: quod est, per Constitutiones non prohiberi.

*Responsio ad suppositionem pro probatione secunda
partis Antecedentis.*

10 **S** Vpponebat Aduersarius num. 8. in fine, dicturū esse contra Baldum ad l. cum Artemidoram. C. vt in possess. legat. eum, qui negaret, statuto, aut consuetudine liberam reuocandi testamentum potestatem tolli posse. Baldus, meus Cuius est, pro certo habeo illum, si defensus fuerit à calumniā; probaturum esse institutum meum: si explicatus; non zgrè laturum. Baldus ergò eo loco proposuerat **Q**uæstionem Ecquod remedium competeret aduersus socerum quendam fœdifragum, qui ante nuptias Genero pactus fuerat, se institutum filiam desponsandam, hæredem æqualibus portionibus cum alijs Sororibus, & post contractum matrimonium, non steterat promissis. & præter cætera, quæ ibi habet, proponit aliud dubium, An similia pacta accipere possint robur à statuto vel Consuetudine: & respondet, posse, licet videatur contra bonos mores (ciuales.) Hinc infert Aduersarius illo num. 8. in fine, posse statuto auferri liberam reuocandi testamentum potestatem. Et, nisi fallor, ita ratiocinatur. Per statutum aut con-
sue-

suetudinem potest confirmari pactum, quo qui se obligat ad instituendum certum aliquem hæredem, vt in illo casu à *Baldo* formato, Pater se obligauerat ad instituendum hæredem æqualibus portionibus cum sororibus, vnam ex filiabus, quam nuptui dare volebat. atqui talia pacta essent frustratoria, si testamētum reuocari posset: quia ad seruandam fidem datam posset condi Testamentum, & postea reuocari. ergò per statutum, aut consuetudinem potest induci necessitas, non reuocandi testamentum, & proinde auferri potestas reuocandi.

Respondeo, multipliciter hîc peccari ab Aduersario. Primum enim *Baldus* non agit de pacto testandi; & multò minus, non reuocandi testamentum: sed suppositâ necessitate instituendi aliquem certum hæredem, qualis est Parentis respectu Filij & Filiz, agit de pacto instituendi illū in tantâ, vel tantâ portione. Patet, quia *Baldus* loquebatur de illo Patre, qui non poterat non instituere hæredem suam filiam. Pactum ergò illud, & similia, de quibus *Baldus* agit, quando dicit, posse accipere robur à statuto vel Consuetudine, sunt pacta, non de simpliciter instituendo certo hærede: sed supposito, quod debeat institui, de instituendo in maiori, vel minori portione cum cohæredibus.

Sed dato &, non concessio *Baldum* agere de Pactis testandi in fauorem certæ personæ: peccat Aduersarius secundò inferendo. Ergò per statutum & Consuetudinem auferri potest libera facultas reuocandi

testamentum. Licet enim verū fortasse sit, quod supra dicebatur, nō fore firma pacta de aliquo certo hærede instituendo, nisi tollatur simul facultas tale testamentum reuocandi; non tamen ex illo antecedente *Potest per statutum vel Consuetudinem induci necessitas obseruandi Pactum de non reuocando testamento*, legitimè infertur hæc consequentia. Ergo *per statutum aut Consuetudinem potest induci necessitas non reuocandi testamentum.* Fit enim aperta mutatio terminorum. Cū in antecedente dicitur *Potest induci necessitas obseruandi pactum de non reuocando testamento.* in Consequentiâ dicitur. *Potest induci necessitas non reuocandi testamentum.* Et, si volumus melius Elenchum deprehendere, formemus syllogismum.

Per Statutum & Consuetudinem mediante Pacto induci potest necessitas instituendi aliquē certum hæredem: at si talis institutio posset reuocari, non induceretur ista necessitas. Ergo per statutum & Consuetudinem potest induci necessitas non reuocandi testamentum.

Respondeo negando Consequentiam. quia in Maiori, termino quod est *subiectum* adiunguntur illæ particulæ, *Mediante Pacto.* & in consequentiâ mutatur suppositio. Dicitur enim solum. *per statutum aut Consuetudinem potest induci necessitas,* &c. omissis illis verbis *Mediante Pacto,* quæ afficiebant subiectum.

13 Tertiò peccat in hoc, quod existimet, æquè induci posse obligationem non reuocandi testamentum, & obligationem obseruandi Pacta. Cū
tamen

tamen longè diuersa ratio sit vtriusque. natura si-
quidem Pactorum pender potissimum à priuatâ
voluntate paciscentium *l. 1. §. & est pactio. ff. de
pact.* at natura testamentorum à Iure naturali &
publico *l. testamenti. ff. qui testam. fac. poss.* Quare om-
nino malè arguitur ab vno ad aliud.

Quartò peccat, quòd sine vilo textu, & sine o-¹⁴
mni Doctorum Auctoritate dicat, posse auferri
facultatem liberam reuocandi testamentum; cū
tamen magnum Iurisconsultum profiteatur.

Quinto peccat, quòd id ipsum non solùm af-¹⁵
firmat sine vllâ ratione, sed contra omnem ratio-
nem & legem naturalem, & positiuam ciuilem
in l. 21. §. 1. ff. de testam. & canonicam, quæ omnia
Iura sartam tectam esse volunt potestatem reuo-
candi semel condita testamenta.

Sextò peccat, quòd Baldi doctrinam, quæ in di-¹⁶
ctâ *l. cum Artemidoram.* est de Pactis dotalibus, cē-
seat, posse applicari ad Pacta quæcunque, cum
tamen illorum ratio sit valdè specialis & priuile-
giata.

Sed esto (quod tamen pernegandum iudico)
possit statuto vel consuetudine auferri libera po-
testas reuocandi testamentum in aliquo casu, pu-
tasne prudenter ac rationabiliter, auferri etiam
posse in casu, quo quis in sæculo testamentum
condiderit & Religionem intrauerit.

Peccas septimo, & quidem grauissimè, si hoc¹⁷
putas. Sic ergò accipe. Cum status Religiosus
multas habeat annexas difficultates, & naturâ
uâ sit immutabilis; sapienter Iure positiuo de-

cretum fuit in *Concil. Trid. sess. 25. c. 16. de Regul. ve nulla renunciatio, aut obligatio facta ante duos ultimos menses Nouitiatu, etiam cum iuramento, vel in fauore cuiuscunque causa pia valeat, nisi cum licentiâ Episcopi, siue eius Vicarij intra duos menses proximos ante Professionem.* Et addit, huic fauori renunciari non posse. Et ratio finalis Conciliaris huius decreti fuit: vt Nouitius diu haberet libertatem experiendi Religionem: nec cogeretur in eâ permanere, aut in eâ profiteri in casu, quo iam se abdicasset rerum suarum Dominio, quod facilè contingeret ob timorem mendicitatis, si rediret ad sæculum. Et Doctores communiter iam docent, hoc decretum non comprehendere testamenta, nec vltimas voluntates. quia sunt suâ naturâ semper reuocabiles. Vide *Nauar. com. 2. n. 51 de Regul. aliosq, complures apud Sanchez lib. 7. c. 5. in Dec. n. 13.* Imò aliqui negant etiam, comprehendere renunciationses suâ naturâ irreuocabiles, si factæ sint intuitu Religionis. ita *Nauar. lib. 3. cons. 1. edit. de donat. n. 7. & 8.* dicens sic determinasse *Congregationem Cardinalium.* Vide *Sanchez ibid. n. 23.* Scio equidem Societatis Nouitios, hoc *Concilij Trid.* decreto non affici, vt infra ostendam. At hîc solùm id attuli, vt intelligatur esse, si non contra, at præter iura, & rationes, vt ingredienti Religionem testamenta illicè fiant irreuocabilia; Et, si Aduersarius sine discrimine asserat, posse statuto vel consuetudine auferri facultatem reuocandi testamenta; eum non æstimare prudenter.

17 Et, si contendat, tale Statutum aut Consuetudinem

dinem esse posse in aliquâ peculiari Religione; teneretur ad id probandum afferre textus, & probationes valdè claras: & in terminis. Contendit ille quidem, tale statutum esse in Societate IESU, & affert, vt initio dixi, textum ex *Exam. gen. §. 1.* vbi dicuntur omnes huius Religionis Candidati *debere omnia bona sua, qua habuerint, distribuere in pia & sancta opera, submouendo omnem spem illa recuperandi.* Sed quam habeat vim illud argumentum, quod format de *Qualitate adiuncta verbo secundum tempus Verbi intelligendâ*, mox videbimus. Equidem difficultate hac licet me bis fœliciter, vt reor, expediuerim, semel in *Consultatione num. 62.* iterum in *Aduersario à num. 46. vsque ad 50.* nihilominus, quoniã Aduersarius videtur, vel non posse vel non velle vim solutionis percipere, necesse habeo hîc iam tertio rem totam enucleare. quod vt facilius intelligatur, ponam prius ante oculos, quid Iure communi, quid speciali Societatis totâ de hac materia dispositionum de bonis temporalibus decretum sit. Et postea ad argumentum secundum, quo secunda pars antecedentis principalis probatur ab Aduersario, Respondebo.

Præcognoscenda de bonorum dispositionibus ingredientium Religionem ante vota pro solutione argumenti, quo probatur secunda Pars Antecedentis.

Q Vicunque se totum diuino seruitio mancipiare cupit in ordine religioso, & arctam

Euangelicorum consiliorum viam ingredi. debet obedire CHRISTO dicenti *Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, vende qua habes: & da pauperibus. Veni & sequere me.* In quibus verbis duo continentur. Absoluta bonorum omnium temporalium abdicatio, & eorundem erogatio in pauperes, seu pia opera. Hoc secundum ex communi Doctorum sententia & receptissima praxi, non est de præcepto: sed solum de consilio. Videmus enim passim, Ingressuros Religionem renunciare omnia bona sua temporalia suis consanguineis: & in ipsa Religione, ante Professionem de iisdem disponere, etiam irreuocabiliter in causas non pias; nec est de aliquo communi Iure positiuo humano, vt amplexuri statum Religiosum, vel ante ingressum, vel post ingressum ante emissionem Professionis, si de suis bonis disponere velint, debeant necessariò disponere ad causas pias.

19 Sola Societas nostra (quod quidem ego sciam) speciale statutum habet in *Exam. c. 4. §. 1. 2. 3. & Part. 3. c. 1. §. 7. & lit. G.* vt postquam quis ingressus est, teneatur ex peculiari promissione, quã facit initio sui ingressus, *sua bona in pauperes erogare, si de illis ante ingressum (irreuocabiliter) non disposuerit, nõ* excludendo tamen à nomine pauperum consanguineos, in casu, quo duorum vel trium iudicio existimaretur, esse maioris perfectionis, & Deo gratius ob paupertatem eorum, vel alias ob causas, potius consanguineis renunciare.

20 Illud autem primum, hoc est absoluta bonorum omnium temporalium abdicatio & renunciatio,

ciatio, ex suppositione, quod quis velit esse perfectus, & sequi CHRISTVM; est de præcepto. ita ista verba sonant. *Si vis, &c. Vade, vende.* Et concinnant alia *Luca 14. Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest esse meus discipulus.* Est tamen difficultas multiplex circa huius Præcepti obseruationem. Et quid Iure communi fieri debeat, aut possit: quid Iure Societatis. quod hic breuiter exponam.

Primò, cum hoc præceptū *vade, &c.* sit affirmatiuū; necessariò adimplendū est per aliquem actū positiuum: qui potest esse duplicis generis. Nam quidam actus ex sua intrinsecâ & propria natura habent vim priuandi Dominio rerū: talis est largitio in pauperes, donatio inter viuos, vel renunciatio omninò irreuocabilis: imò ipse actus voluntatis volentis bona sua habere pro derelictis. Alij actus non habent hanc vim priuandi proprietate rerum suarum ex intrinsecis suis principijs: sed ex adiuncta aliqua ordinatione extrinseca. Talis est emissio Votorum solemnium. Et in nostra Societate, Votorum publicorum, quam faciunt Coadiutores formati absoluto Nouitiatu *Const. Part. 4. c. 4. lit. E. GREGORIVS XIII. Bulla Ascendente Domino*, toties memorata.

Non adimpleretur autem hoc Præceptum, per solam factionem testamenti. patet. quia per testamentum non amittitur rerum Dominium: nisi per mortem naturalem, vel ciuilem confirmetur. *l. 1. ff. de testam. c. cum Martha. de celebra. missar.* Et quamuis, si Nouitius conderet testamentum,

& postea emitteret Vota solemnia; tunc fieret abdicatio bonorum; id tamen non fieret præcisè ex vi testamenti: sed ob adiunctam professionem in omnibus Religionibus, & ob Vota publica in Societate. Et quia testamentum est semper natura sua reuocabile. *l. 4. ff. de adim. legat.* ideò hinc habetur vna differentia maximè notanda inter Nouitios aliarum religionum, & inter Nouitios Societatis, & eiusdem Scholares post emissa vota. Nouitij enim aliarum Religionum non possunt cogi ante Professionem à Superioribus, vt disponant de suis bonis vllò modo. At Nouitij Societatis post primum annum cogi possunt in vim promissionis factæ initio ingressus ad disponendum absolutè *in pia & sancta opera*. Nam obligauerunt se ad disponendum irreuocabiliter, *submauendo à se omnem spem sua bona amplius recuperandi in pauperes.*

23 Quoad tempus adimplendi hoc Præceptum & abdicandi à se bona temporalia, de iure communi non obligat statim, atque aliquis decreuit amplecti statum Religiosum, vel ante ingressum & susceptionem habitus, vel post. Imò post ingressum & inchoatum Nouitiatum, vt supra dixi, non potest validè fieri hæc abdicatio, nisi post elapsos decem menses, ex decreto *Concil. Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* Vnde inferttur, neque ad hoc cogi posse, durantibus primis decem mensibus. Elapsis verò decem mensibus, possunt Nouitij validè renunciare suis bonis: non possunt tamen ad hoc compelli à suis Prælatiis. &, si intra duos vltimos

mos menses renuncient cum debitis solemnitatibus; tenet renunciatio.

In Societate, quoad hoc, est statutum speciali-²⁴ ter, ut *statim* atque quis est ingressus *debeat omnia sua bona distribuere in pauperes. Exam. c. 4. §. 1.* vel si ob aliquam honestam causam non distribuatur; promittat se distribuendum post unum ab ingressu annum, quando cumque superior iniunxerit. *ibid. §. 2.* At, si Nouitius velit, potest etiam statim, & semper toto primo & secundo anno Nouitiatus currente, disponere irrevocabiliter de suis bonis, non obstante *Concil. Trid.* decreto supra allato, quod Societatis Homines ibidem excipit. Vide *Less. lib. 2. c. 41. dub. 4. n. 41. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disp. 139. A. 7. Sanchez in Dec. lib. 7. cap. 5. n. 9. Emanuel. qq. reg. tom. 2. q. 47. art. vlt.* Est tamē aduertēdum, quod dicitur in *citato §. 1. c. 4.* Ingressos Societate debere *statim* sua bona dare pauperibus, ita esse intelligēdū, ut significet non præcepti necessitatem, sed decentiā & congruitatem quandam, ut infra fusius ostendetur.

Quoad facultatē disponendi *validè* de proprijs²⁵ bonis. In alijs Religionib⁹ de Iure cōmuni Nouitij intra primos decem menses *validè* testari possunt; at aliæ renūciationes sunt irritæ ex eodē *Cōc. Trid.* In Societate autem testamenta Nouitiorum valida sunt, etiam si fierent in scio Superiore. ita *Molin. de iust. tr. 2. disp. 139. vers. etsi vero. Sanchez in Dec. lib. 7. c. 3. n. 5.* Aliæ dispositiones irrevocabiles ad pias causas non sunt nullæ, si fiant de consensu Superiorum, etiam toto tempore Nouitiatus. Quia, ut supra dictum est, Nouitij Societatis decreto

creto *Concil. Trid.* non comprehenduntur. An verò huiusmodi dispositiones irreuocabiles forent irritæ, si fierent sine Superioris consensu, maximè in causas profanas, vel in consanguineos, non seruata forma Constitutionum, quæ præscribunt, debere fieri *cum consilio duorum vel trium*; *Laym. lib. 3. Theol. moral. tr. 5. c. 7. n. 11.* putat esse nullas, ut potè factas contra Constitutiones; & consequenter nõ exceptas à *Concil. Trid.* huc facit quod actus, qui cum consensu alterius confici debet, non valeat, nisi consensus ille interueniat *Menoch. 6. Præsump. 34. n. 16. Sanchez autem lib. 7. c. 5. n. 10.* putat esse validas, quia *Concilij Trid.* mens fuit, non impedire Nouitios Societatis, quo minus possent iuxta suum Institutum suis bonis se abdicare, non solum toto tempore Nouitiatus, sed etiam in ipso ingressu. Licet autem illi etiam intra decem primos menses Probationis se abdicent suis bonis, non faciunt contra Constitutiones. Vtraque sententia probabilis est.

26. Quoad facultatem disponendi licitè. In alijs Religionibus Nouitij testari possunt licitè de rebus suis, quia nullum est Ius, contra quod fiat; aliæ autem renunciaciones irreuocabiles, quæ si ab illis fierent, essent irritæ, An forent illicitæ? dubitari potest, quia, licet non sint adstricti Votis; tamen viderur esse contra rationem, velle facere actum illum inualidum. In Societate autem testamenta Nouitiorum, si fierent cum Superiorum licentia, sine dubio non solum valida, ut dictum est, sed etiam licita essent. si verò absque consensu

Molin.

Molin. loc. cit. putat, Nouitios peccaturos esse: quia videntur facere contra promissionem factam initio de disponendo in pias causas irrevocabiliter iussu Superioris. *Sanchez loc. cit.* negat, Nouitios peccaturos: dummodo habeant intentionem reuocandi illud testamentum, & disponendi in pia opera, quando Superior iusserit. quia hoc modo non contraueniunt suæ promissioni, quæ se obligarunt ad disponendum irrevocabiliter iubente Superiore: non autem ad non disponendum per testamentum, quod non excludit facultatem disponendi postea irrevocabiliter. Vtraque sententia potest sustineri, magis tamen placet prior. quia non est dubium, quin sit aliqua inordinatio & otiositas in illo actu testandi. Excipiendus tamen est articulus mortis, in quo etiam Superiore inuito Nouitius Societatis testari posset, propter competentem omnibus testandi facultatem. ita *Sanchez lib. 7. c. 3. n. 5. Tannerus tom. 3. disp. 6. q. 3. dub. 6. n. 206.* De alijs dispositionibus irrevocabilibus sine consensu Superioris ad pias causas, ambigi potest, An essent futuræ illicitæ. quia ex vna parte non apparet, contra quam prohibitionem foret. non enim sunt contra promissionem initio factâ, quæ se astringunt solum ad disponendum, quando Superior iniunxerit; non tamen se obligant ad non disponendum etiam antequam hoc ipsis iniungatur. & disponendo in pias causas, conformantur menti Constitutionum. Ex altera autem parte videtur aliqua inordinatio disponere de suis rebus irrevocabiliter inconsulto Superiore;

sub

sub cuius directione & obedientia viuunt No-
uitij. hoc certum est, si sine Superiorum licentia
disponerent irreuocabiliter in causas non pias,
fore dispositiones illas illicitas, cum promiserint
se sua bona in pia opera distributuros.

*Responsio ad secundam partem Antecedentis initio
propositi Argumenti.*

27 **D**Icebatur illa secunda parte, testamenta fa-
cta ante ingressum esse irreuocabilia : &
probabatur ex textu in *Exam. c. 4. §. 1.* iuncto alio
textu *part. 3. c. 1. lit. G.* hoc modo.

*Qualitas adiuncta verbo est intelligenda secundum
tempus verbi. sed verbum est Disponete etiam per testa-
mentum ex loco citato tertia Partis; & Qualitas est
Non reuocare ex loco citato in exam. Et tempus est
Ante ingressum ibidem par. 3. Ergo dispositio testamen-
taria facta ante ingressum, post eundem est irreuocabilis.*

28 Bis iam, vt ante monui, respondi, me in illo
textu Examinis non reperisse illas voces *Non re-
uocare*: & nunc etiam tertio postquam induto Ad-
uersarij mei, hoc est EPOPTÆ genio diligentissi-
mè locum *inspexi*, serio confirmo, me illas voces
non reperire.

29 At, inquit, *reperisti ibidem verba equipollentia.* Sunt
autem hæc : *debent dispensare tamen hac bona iuxta
propriam deuotionem, & à se omnem fiduciam submo-
uere eadem vllò tempore recuperandi.*

30 Ain' verò esse *Æquipollentia*, *Debent non reuo-
care testamentum factum, & Disponere de suis bonis*

à se

de *omnem fiduciam submouendo*, &c. vel, vt breuius dicam, *Disponere irrevocabiliter*? æquus iudicet Lector, an hæc sint æquipollentia. *Non reuocare* est quiddam negatiuum & omissio actus, & materia præcepti negatiui: *Disponere* autem est quid positivum, & actus positio, & obiectum præcepti affirmatiui; *Non reuocare* testamentum spectat solū ad eos, qui ante ingressum testati sunt, vel solū ad eos, qui post ingressum testati essent, *Disponere autem irrevocabiliter* pertinet tam ad istos quàm ad alios, qui nullo modo disposuerunt.

Video quid respondere paret Aduersarius. dicet, ista duo æquipollere; quia sæpè præceptum affirmatiuum æquipollet negatiuo, & contra.

Sit ita. At eiusmodi præcepta semper obseruanda sunt vel per positionem actus præcepti, vel per omissionem actus prohibiti. In nostro casu non ita contingit. Nam præceptum de disponendo de suis bonis irrecuperabiliter, non impletur, *Non reuocando testamentum*, & per istam omissionem. quia, posito etiam quod quis non reuocauerit testamentum in sæculo factum, adhuc retinet bonorum suorum Dominium. Adde quod textus *Examinis* citatus & locus *tertia Partis* volunt, dispositionem esse faciendam in pauperes; At *Non reuocare* testamentum factum ante ingressum, per se non continet dispositionem bonorum in pauperes: quia potest contingere, vt testamentum sit factum ad causas profanas: Et sanè tale est testamentum Titij. Ex quibus omnibus patet, nullo modo posse dici
iuxta

iuxta sensum Constitutionum esse æquipollentiã
Non reuocare & Disponere irreuocabiliter. imò si ista
 duo æquipollerent; esset manifesta contradictio
 in illo textu *exam. c. 4. §. 1.* qui textus expressè vult,
 bona distribui in pauperes & pia opera. iuxta
 sensum autem Aduersarij vellet, distribui etiam
 in non pauperes. Quod accideret, si testamentum
 fuisset conditum ad causam non piam, vt accidit
 in testamento Titij.

33 Sed concedamus (quod tamen negandum
 est) illa duo esse æquipollentia. Expendamus quã-
 tam vim habeat ratio inde formata; *Qualitas ad-
 iuncta verbo &c. Qualitas est, Non reuocare;* Verbum
 est *Disponere irrecuperabiliter.*

Profectò non possum mirari satis EPOPTÆ
 ingenium (erravi, memoriam volui dicere) paulò
 ante dixerat, *Æquipollentia esse Disponere irreuo-
 cabiliter & Non reuocare testamentum.* Nunc ait, *Di-
 sponere esse Verbum. Non reuocare esse Qualitatem
 Verbi.* Quis Oedipus, quæ Sphinx hæc ænigmata ex-
 plicabit? Nunquam mihi persuadebitur. *Non reuo-
 care esse Qualitatem Verbi.* quia *Non reuocare* est
 verbum actiuum, sicut est *Disponere;* vt Aduersa-
 rius putat, qui existimat, tam per vnum, quàm per
 alterum, obseruari verba Constitutionum. Sed
 hæc obiter dicta sint. Examinemus rem ipsam di-
 ligentius.

34 Pro fundamento suæ argumentationis Ad-
 uersarius sumit *text. ex l. in delictis. §. si extraneus. ff. de
 noxal.* in quo textu determinatur, quod si aliquis
 seruus vidente ac sciente. v.g. Sempronio damnũ
 dede-

dederit, & postea Sempronius eum emerit; tene-
tur actione noxali: non tamen in solidum, vt ibi
Gloss. & ratio est. quia licet, si Sempronio iam do-
mino vidēte, seruus damnum det; idem Sempro-
nius teneatur non solum illud dare noxæ, sed et-
iam in solidum satisfacere damnum passo; tamē,
quia quando damnum datum fuit ab illo seruo,
Sempronius non erat Dominus: nec ei inerat ista
qualitas Domini; non tenetur in solidum. licet i-
pso vidente damnum datū fuerit. Vnde Docto-
res eliciunt illud axioma adductum ab Aduer-
sario ex illa l. *Qualitas adiuncta verbo &c.*

Persimilis est nostra quæstio decisioni prædi-
cti casus, quæ similitudo, vt magis appareat, for-
memus geminam quæstionem.

In primâ quæritur. *An Sempronius teneatur satis-
facere in solidum.* In secundâ. *An Titius teneatur non
reuocare testamentum.* In illâ verbum est, *dedisse damnum:*
In hac *fecisse testamentum.* In illâ tempus verbi est il-
lud, *Antequam Sempronius emeret seruum.* In hac tem-
pus est illud, *antequam Titius ingrederetur Societatem.*
In illâ *Qualitas verbi est, esse Domini.* In hac est, *esse
iam ingressum Societatem.* Ergo sicut in primâ quæ-
stione Sempronius non tenetur satisfacere in solidum,
quia quando fuit damnum datum, non erat do-
minus illius serui, ita in secundâ Titius non tenetur
Non reuocare testamentum. quia quando testamen-
tum fecit, non erat ingressus Societatem. Itaque
ex Aduersarij interpretatione infertur penitus
contrarium, ac ipse velit.

Sed volo illi aliquid amplius concedere, vt 35

M

planus

planius intelligat, quàm iurpiter erret. Supponamus in *Exam. c. 4. §. 1.* Esse hæc formalia verba. *Ingressus Societatem non potest reuocare testamentum.* adhuc posset reuocare testamentum factum in sæculo. quia *Qualitas adiuncta verbo est intelligenda secundum tempus verbi,* & non secundum aliud tempus. *Qualitas* in nostro casu est *Titium esse ingressum in Societatem;* *Verbum* est, *fecisse testamentum.* Ergò sensus est, quod non possit reuocare testamentum factum tempore, quo iam erat ingressus, & non factum tempore, quo non ingressus erat. Videat ergò aduersarius, An hoc loco bellè cadant ipsius verba in me contorta, in *EPOPSI num. 29.* *Allegauit ergò, quod iure timere debebat à nobis sibi opponi dignus reprehensione Lud. Rom. & Alex. Est vitium Aduocati, & magna imprudentia, quando aliquis allegat id, quod vehementer debebat reformidare, ne ab Aduersario allegaretur.*

36 Placuit primum hoc Aduersarij Argumentum paulò diligentiùs excutere, vt intelligeret, ne summo quidem Iurisperito facilè esse, vno aliquo axiomate ex libris Digestorum vel Codicis producto, imponere Hominibus, non dico in Theologicis, aut Philosophicis, sed in solis Dialecticis mediocriter exercitatis. Nò eo tamen inficias, *EPOPTAM* aliquâ specie probabilitatis allucinatum, affirmare potuisse, esse *Æquipollentia* illa duo. *Disponere irreuocabiliter,* & *Non reuocare testamentum factum.* nam ex vna parte Constitutiones nullum genus dispositionis factum ante ingressum Societatis prohibent; ex altera videbat in

Exam.

Exam. c. 4. §. 1. decerni, vt in ipso ingressu Cádida-
ti disponant irreuocabiliter de suis bonis. existi-
mauit ergò, (sed falsò,) vt ostensum est, Societatis
Constitutiones positiuè approbare etiam testa-
menta facta in sæculo, & illa quodammodo rati-
ficare, & reddere irreuocabilia: Et hoc modo,
Candidatum non valentem iam reuocate testa-
mentum factum ante ingressum, fecisse idem, ac si
in ingressu disposuisset irreuocabiliter, seque do-
minio rerum suarum abdicasset.

Sed, vt tandem fateatur, se magnopere decipi; 37
Quæro ab illo, an putet eum, qui testatus fuit an-
te ingressum, statim post ingressum amittere do-
minium suorum bonorum irrecuperabiliter, ac si
illa donasset inter viuos: An potius egrediens è
Nouitiatu possit illa recuperare. Primum Aduer-
sarius dicere non potest, quia si hoc vellent Con-
stitutiones; nimis duram legem statuerent ingre-
dientibus, vt statim amitterent Dominium bo-
norum suorum, de quibus disposuerunt per te-
stamentum. Si secundum, iam sequitur *Non posse
reuocare testamentum*, non æquipollere *dispositioni
irreuocabili*, quia per hanc statim disponens amit-
tit perpetuò dominium rerum suarum. At per im-
potentiam reuocandi testamentum, non amittit.

*Corollaria quibus quarundam mearum responsionum
Veritas stabiliscitur, & Aduersarij impugna-
tiones conuelluntur.*

EX haftenus demonstratis, hoc est, non esse; 8
ablatam ingressis Societatem, facultatem re-
uocandi

uocandi testamentum, infertur. i. Solidam esse meam responsionem in Consultatione num. 61. vbi negaui, in Exam. 6. 4. §. 1. determinari, testamentum factum ante Ingressum reuocari non posse: & adieci rationem, quia Constitutiones eo loco non sunt contentæ quacunque distributione bonorum; sed volunt, fieri irretocabilem in pia & sancta opera: quod non fit per testamentum sua natura reuocabile vsque ad mortem casu, quo ante ingressum Societatis conditum sit. Aduersarius ergo num. 6. oppugnat hanc meam responsionem duobus argumentis. Primò, quia, inquit, *clausula Examini, qua iubet disponi in pia opera, non est necessitatis, sed consilij*: probat hoc, quia si esset necessitatis, sequeretur, *Dominium ingredientis Societatem ab abdicante non transire nisi dicto modo, id est, distribuendo res suas in pia opera, quod est sine dubio absurdum. probatur sequela. nam inde fieret, aut nullarum esse virium donationem factam non pauperi, nec per illam amitti dominium: aut, si amittitur; per ingressum in Societatem reuocari eam donationem, & Dominium recuperari: quod vtrūque, inquit, est plenum rursus, & infacientiarum.*

39 Concedo, hæc duo esse absurdissima, sed nego reliqua omnia. primum enim falsum est, non esse necessitatis, sed consilij distributionem in pia opera iniunctam illo loco examinis, ingressis iam in Nouitiatum, vel saltem petentibus admitti; contrarium enim supra probaui, esse nimirum Necessitatis quoad substantiam distributionis in opera pia: licet non sit quoad tempus, quia textus
verba

verba expressa sunt : & in ijs est verbum *Debent*, quod per Aduersarium importat præcisam necessitatem. tum quia *eiusdem capituli §. 2.* exigitur promissio de distribuendis bonis in pia opera post primum annum. Promissio autem importat debitum, & necessitatem. Et sicut iuxta hanc promissionem distributio necessariò facienda est in opera pia; ita in eadem opera facienda est statim in ingressu, si tunc fiat.

Nego secundò. Si hæc dispositio irreuocabilis, 40 sit necessitatis; donationem factam ante ingressum non pauperi, nullarum fore virium, & irritabilem per ingressum: nam Constitutiones, licet velint ingressos distribuere sua bona in pauperes, & causas pias; non propterea irritant factas ante ingressum in causas profanas, vt sæpè dixi, nec in toto Iure Societatis vllum est verbum, quo irritentur. Imò existimo cum *Molina Tr. 2. de Iust. disp. 139.* non esse in Ecclesia Iurisdictionem ad eas ex hoc capite irritandas.

Nego tertio, Si distributio in pauperes esset 41 necessitatis; fore vt Dominium ingredientis ab abdicante non transiret per donationem factam non pauperi. aut si transiret, eam donationem reuocari, & bona recuperari per ipsum ingressum, quia Constitutiones præcipientes, fieri debere dispositiones solùm in causas pias, non agunt de dispositionibus factis in sæculo; sed illas, vt sæpè dixi, relinquunt naturæ suæ. agunt enim de dispositionibus faciendis ab ijs qui petunt admitti ad Societatem, vel iam sunt in Societate.

creto *Concil. Trid.* non comprehenduntur. An verò huiusmodi dispositiones irreuocabiles forent irritæ, si fierent sine Superioris consensu, maxime in causas profanas, vel in consanguineos, non seruata forma Constitutionum, quæ præscribunt, debere fieri *cum consilio duorum vel trium*; *Laym. lib. 3. Theol. moral. tr. 5. c. 7. n. 11.* putat esse nullas, utpotè factas contra Constitutiones; & consequenter nõ exceptas à *Concil. Trid.* huc facit quod actus, qui cum consensu alterius confici debet, non valeat, nisi consensus ille interueniat *Menoch. 6. Præsump. 34. n. 16. Sanchez autem lib. 7. c. 5. n. 10.* putat esse validas, quia *Concilij Trid.* mens fuit, non impedire Nouitios Societatis, quo minus possent iuxta suũ Institutum suis bonis se abdicare, non solum toto tempore Nouitiatus, sed etiam in ipso ingressu. Licet autem illi etiam intra decem primos menses Probationis se abdicent suis bonis; non faciunt contra Constitutiones. Vtraque sententia probabilis est.

26 Quoad facultatem disponendi licitè. In alijs Religionibus Nouitij testari possunt licitè de rebus suis, quia nullum est Ius, contra quod fiat; aliæ autem renunciaciones irreuocabiles, quæ si ab illis fierent, essent irritæ, An forent illicitæ? dubitari potest, quia, licet non sint adstricti Votis; tamen videtur esse contra rationem, velle facere actum illum inualidum. In Societate autem testamenta Nouitiorum, si fierent cum Superiorum licentia, sine dubio non solum valida, ut dictum est, sed etiam licita essent. si verò absque consensu

Molin.

Molin. loc. cit. putat, Nouitios peccaturos esse: quia videntur facere contra promissionem factam initio de disponendo in pias causas irreuocabiliter iussu Superioris. *Sanchez loc. cit.* negat, Nouitios peccaturos: dummodo habeant intentionem reuocandi illud testamentum, & disponendi in pia opera, quando Superior iusserit. quia hoc modo non contraueniunt suæ promissioni, quæ se obligarunt ad disponendum irreuocabiliter iubente Superiore: non autem ad non disponendum per testamentum, quod non excludit facultatem disponendi postea irreuocabiliter. Vtraque sententia potest sustineri, magis tamen placet prior. quia non est dubium, quin sit aliqua inordinatio & otiositas in illo actu testandi. Excipiendus tamen est articulus mortis, in quo etiam Superiore inuito Nouitius Societatis testari posset, propter competentem omnibus testandi facultatem. ita *Sanchez lib. 7. c. 3. n. 5. Tannerus tom. 3. disp. 6. q. 3. dub. 6. n. 206.* De alijs dispositionibus irreuocabilibus sine consensu Superioris ad pias causas, ambigi potest, An essent futuræ illicitæ: quia ex vna parte non apparet, contra quam prohibitionem forēt. non enim sunt contra promissionem initio factā, qua se astringunt solum ad disponendum, quando Superior iniunxerit; non tamen se obligant ad non disponendum etiam antequam hoc ipsis iniungatur. & disponendo in pias causas, conformantur menti Constitutionum. Ex altera autem parte videtur aliqua inordinatio disponere de suis rebus irreuocabiliter inconsulto Superiore,
sub

sub cuius directione & obedientia viuunt No-
uitij. hoc certum est, si sine Superiorum licentia
disponerent irreuocabiliter in causas non pias,
fore dispositiones illas illicitas, cum promiserint
se sua bona in pia opera distributuros.

*Responsio ad secundam partem Antecedentis initio
propositi Argumenti.*

27 **D**icebatur illa secunda parte, testamenta fa-
cta ante ingressum esse irreuocabilia : &
probabatur ex textu in *Exam. c. 4. §. 1.* iuncto alio
textu *part. 3. c. 1. lit. G.* hoc modo.

*Qualitas adiuncta verbo est intelligenda secundum
tempus verbi. sed verbum est Disponete etiam per testa-
mentum ex loco citato tertia Partis; & Qualitas est
Non reuocare ex loco citato in exam. Et tempus est
Ante ingressum ibidem par. 3. Ergo dispositio testamen-
taria facta ante ingressum, post eundem est irreuocabilis.*

28 Bis iam, vt ante monui, respondi, me in illo
textu Examinis non reperisse illas voces *Non re-
uocare*: & nunc etiam tertio postquam induto Ad-
uersarij mei, hoc est *EPOPTÆ* genio diligentissi-
mè locum *inspexi*, seridò confirmo, me illas voces
non reperire.

29 *At, inquit, reperisti ibidem verba equipollentia. Sunt
autem hæc : debent dispensare tamen hac bona iuxta
propriam deuotionem, & à se omnem fiduciam submo-
uere eadem villo tempore recuperandi.*

30 *Ain' verò esse Æquipollentia, Debent non reuo-
care testamentum factum, & Disponere de suis bonis*

à se

de omnem fiduciam submouendo, &c. vel, vt breuius dicam, *Disponere irreuocabiliter?* æquus iudicet Lector, an hæc sint æquipollentia. *Non reuocare* est quiddam negatiuum & omissio actus, & materia præcepti negatiui: *Disponere* autem est quid positium, & actus positio, & obiectum præcepti affirmatiui; *Non reuocare* testamentum spectat solû ad eos, qui ante ingressum testati sunt, vel solûm ad eos, qui post ingressum testati essent, *Disponere autem irreuocabiliter* pertinet tam ad istos quàm ad alios, qui nullo modo disposuerunt.

Video quid respondere paret Aduersarius. dicit, ista duo æquipollere; quia sæpè præceptum³¹ affirmatiuum æquipollet negatiuo, & contra.

Sit ita. At eiusmodi præcepta semper obseruanda sunt vel per positionem actus præcepti,³² vel per omissionem actus prohibiti. In nostro casu non ita contingit. Nam præceptum de disponendo de suis bonis irrecuperabiliter, non impletur, *Non reuocando testamentum*, & per istam omissionem. quia, posito etiam quod quis non reuocauerit testamentum in sæculo factum, adhuc retinet bonorum suorum Dominium. Adde quod textus *Examinis* citatus & locus *tertia Partis* volunt, dispositionem esse faciendam in pauperes; At *Non reuocare* testamentum factum ante ingressum, per se non continet dispositionem bonorum in pauperes: quia potest contingere, vt testamentum sit factum ad causas profanas: Et sanè tale est testamentum Titij. Ex quibus omnibus patet, nullo modo posse dici
iuxta

iuxta sensum Constitutionum esse æquipollentiã
Non reuocare & Disponere irreuocabiliter. imò si ista
 duo æquipollerent; esset manifesta contradictio
 in illo textu *exam. c. 4. §. 1.* qui textus expressè vult,
 bona distribui in pauperes & pia opera. iuxta
 sensum autem Aduersarij vellet, distribui etiam
 in non pauperes. Quod accideret, si testamentum
 fuisset conditum ad causam non piam, vt accidit
 in testamento Titij.

33 Sed concedamus (quod tamen negandum
 est) illa duo esse æquipollentia. Expendamus quã-
 tam vim habeat ratio inde formata; *Qualitas ad-
 iuncta verbo &c. Qualitas est, Non reuocare;* Verbum
 est *Disponere irrecuperabiliter.*

Profectò non possum mirari satis ΕΡΟΡΤÆ
 ingenium (erravi, memoriam volui dicere) paulò
 ante dixerat, *Æquipollentia esse Disponere irreuo-
 cabiliter & Non reuocare testamentum.* Nunc ait, *Di-
 sponere esse Verbum. Non reuocare esse Qualitatem
 Verbi.* Quis Oedipus, quæ Sphinx hæc ænigmata ex-
 plicabit? Nunquam mihi persuadebitur. *Non reuo-
 care esse Qualitatem Verbi.* quia *Non reuocare* est
 verbum actiuum, sicut est *Disponere;* vt Aduersa-
 rius putat, qui existimat, tam per vnum, quàm per
 alterum, obseruari verba Constitutionum. Sed
 hæc obiter dicta sint. Examinemus rem ipsam di-
 ligentius.

34 Pro fundamento suæ argumentationis Ad-
 uersarius sumit *text. ex l. in delictis. §. si extraneus. ff. de
 noxal.* in quo textu determinatur, quod si aliquis
 seruus vidente ac sciente. v.g. Sempronio damnũ
 dede-

dederit, & postea Sempronius eum emerit; teneatur actione noxali: non tamen in solidum, vt ibi *Gloss.* & ratio est. quia licet, si Sempronio iam domino vidēte, seruus damnum det; idem Sempronius teneatur non solum illud dare noxæ, sed etiam in solidum satisfacere damnum passo; tamē, quia quando damnum datum fuit ab illo seruo, Sempronius non erat Dominus: nec ei inherat ista qualitas Domini; non tenetur in solidum. licet ipso vidente damnum datū fuerit. Vnde Doctores eliciunt illud axioma adductum ab Aduersario ex illa l. *Qualitas adiuncta verbo &c.*

Per similes est nostra quæstio decisioni prædicti casus, quæ similitudo, vt magis appareat, formemus geminam quæstionem.

In primâ quæritur. *An Sempronius teneatur satisfacere in solidum.* In secundâ. *An Titius teneatur non reuocare testamentum.* In illâ verbum est, *dedisse damnū:* In hac *fecisse testamentum.* In illâ tempus verbi est illud, *antequam Sempronius emeret seruum.* In hac tempus est illud, *antequam Titius ingrederetur Societatem.* In illâ *Qualitas verbi est, esse Dominū.* In hac est, *esse iam ingressum Societatem.* Ergo sicut in primâ quæstione Sempronius non tenetur satisfacere in solidum, quia quando fuit damnum datum, non erat dominus illius serui, ita in secundâ Titius non tenetur non reuocare testamentum. quia quando testamentum fecit, non erat ingressus Societatem. Itaque ex Aduersarij interpretatione infertur penitus contrarium, ac ipse velit.

Sed volo illi aliquid amplius concedere, vt

M

planitus

planius intelligat, quàm turpiter erret. Supponamus in *Exam. c. 4. §. 1.* Esse hæc formalia verba. *Ingressus Societatem non potest reuocare testamentum.* adhuc posset reuocare testamentum factum in sæculo. quia *Qualitas adiuncta verbo est intelligenda secundum tempus verbi, & non secundum aliud tempus.* *Qualitas* in nostro casu est *Tertium esse ingressum in Societatem; Verbum* est, *fecisse testamentum.* Ergò sensus est, quod non possit reuocare testamentum factum tempore, quo iam erat ingressus, & non factum tempore, quo non ingressus erat. Videat ergò aduersarius, An hoc loco bellè cadant ipsius verba in me contorta, in *EPOPSI num. 29.* *Allegauit ergò, quod iure timere debebat à nobis sibi opponi dignus reprehensione Lud. Rom. & Alex. Est vitium Aduocati, & magna imprudentia, quando aliquis allegat id, quod vehementer debebat reformidare, ne ab Aduersario allegaretur.*

36 Placuit primum hoc Aduersarij Argumentum paulò diligētius excutere, vt intelligeret, ne summo quidem Iurisperito facilè esse, vno aliquo axiomate ex libris Digestorum vel Codicis producto, imponere Hominibus, non dico in Theologicis, aut Philosophicis, sed in solis Dialecticis mediocriter exercitatis. Nò eo tamen inficias, *EPOPTAM* aliquâ specie probabilitatis allucinatum, affirmare potuisse, esse *Æquipollentia* illa duo. *Disponere irreuocabiliter, & Non reuocare testamentum factum.* nam ex vna parte Constitutiones nullum genus dispositionis factum ante ingressum Societatis prohibent; ex altera videbat in

Exam.

Lexam.c.4:§.1. decerni, vt in ipso ingressu Cádida-
tū disponant irreuocabiliter de suis bonis. existi-
mauit ergò, (sed falsò,) vt ostensum est, Societatis
Constitutiones positiuè approbare etiam testa-
menta facta in sæculo, & illa quodammodo rati-
ficare, & reddere irreuocabilia: Et hoc modo,
Candidatum non valentem iam reuocare testa-
mentum factum ante ingressum, fecisse idem, ac si
in ingressu disposuisset irreuocabiliter, seque do-
minio rerum suarum abdicasset.

Sed, vt tandem fateatur, se magnopere decipi; 37
Quæro ab illo, an putet eum, qui testatus fuit an-
te ingressum, statim post ingressum amittere do-
minium suorum bonorum irrecuperabiliter, ac si
illa donasset inter vivos: An potius egrediens è
Nouitiatu possit illa recuperare. Primum Aduer-
sarius dicere non potest. quia si hoc vellent Con-
stitutiones: nimis duram legem statuerent ingre-
dientibus, vt statim amitterent Dominium bo-
norum suorum, de quibus disposuerunt per te-
stamentum. Si secundum, iam sequitur *Non posse
reuocare testamentum*, non æquipollere *dispositioni
irreuocabili*, quia per hanc statim disponens amit-
tit perpetuò dominium rerum suarum. At per im-
potentiam reuocandi testamentum, non amittit.

*Corollaria quibus quarundam mearum responsionum
Veritas stabilitur, & Aduersarij impugna-
tiones conuellantur.*

EXhactenus demonstratis, hoc est, non esse; 8
ablatam ingressis Societatem, facultatem re-
uocandi

uocandi testamentum, infertur. 1. Solidam esse meam responsionem in Consultatione *num. 61.* vbi negaui, in *Exam. c. 4. §. 1.* determinari, testamentum factum ante Ingressum reuocari non posse: & adieci rationem, quia Constitutiones eo loco non sunt contentæ quacunque distributione bonorum; sed volunt, fieri irretocabilem in pia & sancta opera: quod non fit per testamentum sua natura reuocabile vsque ad mortem casu, quo ante ingressum Societatis conditum sit. Aduersarius ergo *num. 6.* oppugnat hanc meam responsionem duobus argumentis. Primò, quia, inquit, *clausula Examini, qua iubet disponi in pia opera, non est necessitatis, sed consilij*: probat hoc, quia si esset necessitatis, sequeretur, *Dominium ingredientis Societatem ab abdicante non transire nisi dicto modo, id est, distribuendo res suas in pia opera, quod est sine dubio absurdum. probatur sequela. nam inde fieret, aut nullarum esse virium donationem factam non pauperi, nec per illam amitti dominium: aut, si amittitur; per ingressum in Societatem reuocari eam donationem, & Dominium recuperari: quod vtrūque, inquit, est plenum rursus, & infactiarum.*

39 Concedo, hæc duo esse absurdissima, sed nego reliqua omnia. primum enim falsum est, non esse necessitatis, sed consilij distributionem in pia opera iniunctam illo loco examinis, ingressis iam in Nouitiatum, vel saltem petentibus admitti; contrarium enim supra probaui, esse nimirum Necessitatis quoad substantiam distributionis in opera pia: licet non sit quoad tempus. quia textus
verba

verba expressa sunt : & in ijs est verbum *Debent*, quod per Aduersarium importat præcisam necessitatem. tum quia *eiusdem capituli §.2.* exigitur promissio de distribuendis bonis in pia opera post primum annum. Promissio autem importat debitum, & necessitatem. Et sicut iuxta hanc promissionem distributio necessariò facienda est in opera pia; ita in eadem opera facienda est statim in ingressu, si tunc fiat.

Nego secundò. Si hæc dispositio irreuocabilis, 40 sit necessitatis; donationem factam ante ingressum non pauperi, nullarum fore virium, & irritabilem per ingressum: nam Constitutiones, licet velint ingressos distribuere sua bona in pauperes, & causas pias; non propterea irritant factas ante ingressum in causas profanas, vt sæpè dixi, nec in toto Iure Societatis vllum est verbum, quo irritentur. Imò existimo cum *Molina Tr. 2. de Iust. disp. 139.* non esse in Ecclesia Iurisdictionem ad eas ex hoc capite irritandas.

Nego tertio, Si distributio in pauperes esset, 41 necessitatis; fore vt Dominium ingredientis ab abdicante non transiret per donationem factam non pauperi, aut si transiret, eam donationem reuocari, & bona recuperari per ipsum ingressum, quia Constitutiones præcipientes, fieri debere dispositiones solum in causas pias, non agunt de dispositionibus factis in sæculo; sed illas, vt sæpè dixi, relinquunt naturæ suæ. agunt enim de dispositionibus faciendis ab ijs qui petunt admitti ad Societatem, vel iam sunt in Societate.

42 Secundo probat *num. 6.* non esse necessitatis, sed consilij, distributionem in pia opera; quia quod *qualitas non annectitur ad Essentiam actus, non est necesse vtrumque verificari: 7 as. in l. 7. §. i. ff. quibus ex causis in posses. eat. qualitas autem illa in pia opera non*

43 *annectitur ad substantiam distributionis.* Vehementer fallitur, dum putat, non annecti. nam in *Exam. c. 4. §. 1. & 3. part. c. 1 lit. G.* expressè habetur contrariù. Confirmatur ex dictis, quia promissio, quæ exigitur ab ingredientibus, est de distribuendis bonis in pia opera, ergò etiam distributio, si fiat in ingressu, in eadem opera pia fieri debet.

44 Ex his cognoscere potest EPOPTA, quàm longè aberrat à Veritatis tramite, sed inde omnis hæc allucinatio oritur, quia putat, esse æquipollentia illa duo *Disponere irrecuperabiliter & Non reuocare testamentum,* & quia ex vi Constitutionum subdidi, debere fieri dispositiones irreuocabiles, solum ad pia opera; ille existimauit me dixisse, à Constitutionibus iuberi reuocari omnes dispositiones. Nil tale dixi. imò pluribus locis contrariù affirmavi. Dixi solum, Constitutiones velle, ingressos disponere irreuocabiliter. Si apud EPOPTAM sunt æquipollentia ista duo (in quo iam intelligit se toto cælo errare) cur ego culpor, & mea dicta vocantur *plena ruris & insicetiarum.*

45 Infertur secundo verè me dixisse, per *textum illum exam. c. 4. §. 1.* non probari ab Aduersario, non posse reuocari testamentum factum in saculo, sed potius probari, esse reuocandum.

46 *Respondet autem num. 8. & repetit num. 65. Ex hac*

hac meâ doctrinâ sequi, verba Constitutionum nihil operari, quod est inconueniens ex Tiraquel. de Retract. P. 1. §. 9. Gloss. 2. num. 58. Et alijs. quia Constitutiones eo loco Examinis iuhent, non reuocari quascunque dispositiones factas in saculo. Ergo si per me ab his excipiuntur testamentaria; Lex nihil operatur, cum alia omnes præter has sint irreuocabiles natura sua; & absque decreto Constitutionum.

Consequens est verum, sed falsissimum antecedens. Nam, vt ostendi, eo *textu Examinis* non d⁴⁷cernitur, quascunque dispositiones factas ante ingressum reuocari non posse; sed solum vt ingressi disponant de suis rebus irreuocabiliter in opera pia. Vnde hinc infertur, testamentum Titij debere reuocari; cum sit factum ad causas non pias, nec habeat viam priuandi testatorem Domino, nisi secuta morte naturali, vel ciuili.

Infertur tertio, quàm verè dictum fuerit ab ⁴⁸*Aduersario Textû Exam. c. 4. §. 1. de Distributione bonorum in pauperes, esse relatiuum ad textum part. 3. c. 1. lit. G. de facultate disponendi pro suo arbitratu. falsissimum enim est, esse relatiuum in sensu, quo asseritur ab Aduersario, qui putat esse æquipollentia Disponere, & Non reuocare Concedo ergo illi in hoc sensu esse relatiuum, quod textus 3. part. agat de non ingressis Societatem, Textus examinis, de Ingressis: ille permittat quascunque dispositiones tam irreuocabiles; quàm reuocabiles: hic postulet irreuocabiles: ille concedat disponi ad quascunque causas, etiam profanas: hic solum ad pias: ille velit, donari posse consanguineis sine vlla*

conditione: hic dummodo sint pauperes, & , si aliorum iudicio putetur fore maioris perfectionis, vel Deo gratius. Si huiusmodi textus ΕΡΟΡΤΑ sunt relatiui, non abnuo iudicent Summulistæ,

Responsio ad Confirmationem ex Lud. Molina petitam.

49 **A**rgumentum hæctenus confutatum confirmare intendit Aduersarius num. 4. vers. hoc argumentum, ex Molin. tract. 2. de Iust. disp. 139. hoc modo. Nouitij ante, & post ingressum statuere possunt de omnibus suis bonis temporalibus pro sua arbitrâtu, etiam irreuocabiliter: Titius ante Ingressum est testatus de suis bonis. ergo illius testamentum post ingressum est irreuocabile. maiorem quoad illam partem, quoad ante Ingressum Nouitij testari possint, non habere difficultatem, certum est. quoad aliam, hoc est, posse testari irreuocabiliter, probari asserit per rationem subiunctâ ab ipso Molinâ his verbis. Alioqui eo ipso, quod quis ingredi vellet Religionem, reque ipsa ingrederetur, rescinderetur multa, qua valida re ipsa fuerunt. quod est ridiculum, nec puto esse in Ecclesia Iurisdictionem ad ea ex hac capite reddenda inualida. neque vllâ ratione est credendû, id Ecclesiam voluisse. præsertim cum neque cum illius Constitutionis sine congruat.

Si vsquam; hoc me profectò loco, Aduersarius in stuporem dat. Molina enim in illa ipsa disp. 139. hæc verba habet. est obseruandum in nostrâ Societate, non posse Nouitium sine Superioris licentia testari, quod cum eâ lege recipiatur, ut nihil nisi conscio & approbante

Super-

Superiore (dum inter nos esse voluerit) efficiat, adhibitaq; simplici promissione recipiatur, quod per acto primo probationis anno, quandocunque Superior id iniunxerit, prompè & omninò ita de omnibus suis rebus, modo supra explicato, disponat; vt spem omnem illas iterum consequendi amittat; sanè contra fidem datam, contra idq; quod recta ratio postulat, imprimis faceret, si sine facultate & approbatione Superioris testaretur, idq; sufficientissimū esset, vt, tanquam nostro Instituto indignus, continuò expelleretur à nobis. Et paulò post hæc habet. Nunciam facild intelligitur, quo pacto accipiendum sit, quod supra ex nostris Constitutionibus retulimus: nempe quemcunque nostrorum ante suum ingressum in Nouitiatum statuere posse de omnibus suis bonis pro suo arbitratu. Id namque intelligendum est, non per vltimam voluntatem, qua solùm firma sit per mortem naturalem ita disponens: aut per professionis, aut votorum Coadiutorum spiritualium, vel temporalium emissionem. Sed intelligendum est per donationem inter vivos siue ad piam, siue ad profana: alioquin esse possent multi inter Nos, qui etiã Superiore iubente, non tenerentur vsq; ad professionē, aut gradū Coadiutoris abdicare omninò à se res suas absque spe illas iterum obtinendi, eisq; fruendi, quod esset contra Constitutiones, & Societatis paupertatem. Quare si quis ingrederetur Nouitiatum condito prius testamento, admonendus esset per acto primo probationis anno, teneri, quãdo Superior id iniunxerit, illud reuocare. & disponere omninò ad pias causas de omnibus suis bonis; aut, si quid cōsanguineis velit largiri; interueniente iudicio, & approbatione duorum, vt dictum est; hæctenus Molina, à quo Aduersarius ait confirmari argumentum suum,

quo probauerat, testamentum factum ante ingressum Societatis reuocari non posse: profectò nunquam illi deesse poterunt argumenta, si talibus utitur.

50 Sed videamus, an per rationem, quam à *Molina* subiungi dicit, probetur, posse *Novitios ante ingressum testari irreuocabiliter*. Ratio autem dicitur ab illo cõtineri in his verbis *Molina*: *Alioqui eo ipso, quod quis ingredi vellet religionem, req; ipsa Nouitiatum ingrederetur rescinderentur multa, quæ alias valida fuerunt. &c.* vide supra.

Primum dico. Si *Molina* afferret hæc verba, vt probaret, testamentum factum ante ingressum fieri irreuocabile per ingressum: ipsius ratio non esset ad rem, quì enim ex hoc Antecedente. *testamentum factum in seculo est reuocabile post ingressum*: deducitur hæc consequentia: *ergò per ingressum rescinduntur multa. quæ re ipsâ valida fuerunt.* v.g. donationes inter viuos. Negatur consequentia ista. de-
buisset inferri quiduis aliud.

Secundò dico, falsò afferri ab Aduersario. *Molinam* illam rationem subiungere, vt probet, *testamentum factum ante ingressum in Societatem esse irreuocabile*. nihil minus. *Molina* proposuerat hoc dubium: *An ea Constitutio (Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 16. irritans renunciations omnes Nouitiorum non factas ante duos vltimos menses) intelligenda esset solum de renunciatione, aut obligatione irreuocabili factâ post ingressum in Nouitiatum: an verò etiam de eâ, quæ facta esset ante susceptum habitum, & inchoatam probationem.* Et respondet cum distinctione. *distin-
guendum*

guendum est (inquiēs) num in saculo sit facta sine intuitu, & animo ingrediendi religionem; an verò intuitu ingrediendi. & quidem priori euentu, nulli potest esse dubiū validam esse: neque comprehendi eā Constitutione (Cōcilij) Et subdens rationem. Alioquin, inquit, eo ipso, quod quis ingrederetur &c. quæ sunt verba citata ab Aduersario. Itaque *Molina* volens probare, à Cōcilio Trid. non irritari renunciaciones factas ante ingressum à Nouitijs suâ naturâ validas & firmas, quando factæ sunt absque intuitu religionis; dat pro ratione, quia alioqui multa rescinderentur per ingressum religionis qua re ipsa fuerunt valida. ergò *Molina* nullo modo loquitur de testamentis, quæ licet reuocabilia sunt post ingressum; non inde efficitur, vt aliæ renunciaciones suâ naturâ validæ & firmæ ingressu religionis rescindantur. Et tamen Aduersarius tantam vim putabat inesse in *Molina* testimonio, quod partim est contra ipsum proferentem: partim omnia alia probat. Ite nunc, fidite EPOPTÆ, cui non satis est suo Marte & suis verbis paralogizare, nisi etiam magna & præclara Ingenia ipsorum & verbis, & sententijs hinc inde collectis, & malè confarcinatis paralogizare cogat cauillator egregius.

*Responsio ad Argumentum ex Qualitate peculiari,
qua inest testamento Titij.*

EA qualitas est, quod Titius in Testamento facto ante ingressum Societatis, iure legati reliquit Societati ex mille daleris imperiales, vt ipsemet Aduersarius habet

planius intelligat, quàm iurpiter erret. Supponamus in *Exam. c. 4. §. 1.* Esse hæc formalia verba. *Ingressus Societatem non potest reuocare testamentum.* adhuc posset reuocare testamentum factum in sæculo. quia *Qualitas adiuncta verbo est intelligenda secundum tempus verbi,* & non secundum aliud tempus. *Qualitas* in nostro casu est *Tritium esse ingressum in Societatem;* *Verbum* est, *fecisse testamentum.* Ergò sensus est, quod non possit reuocare testamentum factum tempore, quo iam erat ingressus, & non factum tempore, quo non ingressus erat. Videat ergò aduersarius, An hoc loco bellè cadant ipsius verba in me contorta, in *EPOPSI num. 29.* *Allegauit ergò, quod iure timere debebat à nobis sibi opponi dignus reprehensione Lud. Rom. & Alex. Est vitium Aduocati, & magna imprudentia, quando aliquis allegat id, quod vehementer debebat reformidare, ne ab Aduersario allegaretur.*

36 Placuit primum hoc Aduersarij Argumentum paulò diligentiùs excutere, vt intelligeret, ne summo quidem Iurisperito facilè esse, vno aliquo axiomate ex libris Digestorum vel Codicis producto, imponere Hominibus, non dico in Theologicis, aut Philosophicis, sed in solis Dialecticis mediocriter exercitatis. Nò eo tamen inficias, *EPOPTAM* aliquâ specie probabilitatis allucinatum, affirmare potuisse, esse *Æquipollentia illa duo. Disponere irreuocabiliter, & Non reuocare testamentum factum.* nam ex vna parte Constitutiones nullum genus dispositionis factum ante ingressum Societatis prohibent: ex altera videbat in

Exam.

lxam.c.4:§. 1. decerni, vt in ipso ingressu Cádida-
ti disponant irreuocabiliter de suis bonis. existi-
mauit ergò, (sed falsò,) vt ostensum est, Societatis
Constitutiones positiuè approbare etiam testa-
menta facta in sæculo, & illa quodammodo rati-
ficare, & reddere irreuocabilia: Et hoc modo,
Candidatum non valentem iam reuocare testa-
mentum factum ante ingressum, fecisse idem, ac si
in ingressu disposuisset irreuocabiliter, seque do-
minio rerum suarum abdicasset.

Sed, vt tandem fateatur, se magnopère decipi; 37
Quæro ab illo, an puret eum, qui testatus fuit an-
te ingressum, statim post ingressum amittere do-
minium suorum bonorum irrecuperabiliter, ac si
illa donasset inter viuos: An potius egrediens è
Nouitiatu possit illa recuperare. Primum Aduer-
sarius dicere non potest. quia si hoc vellent Con-
stitutiones: nimis duram legem statuerent ingre-
dientibus, vt statim amitterent Dominium bo-
norum suorum, de quibus disposuerunt per te-
stamentum. Si secundum, iam sequitur *Non posse
reuocare testamentum*, non æquipollere *dispositioni
irreuocabili*, quia per hanc statim disponens amit-
tit perpetuò dominium rerum suarum. At per im-
potentiam reuocandi testamentum, non amittit.

*Corollaria quibus quarundam mearum responsionum
Veritas stabiliscur, & Aduersarij impugna-
tiones conuelluntur.*

EXhactenus demonstratis, hoc est, non esse; &
ablatam ingressis Societatem, facultatem re-
tuoandi

uocandi testamentum, infertur. i. Solidam esse meam responsionem in Consultatione *num. 61.* vbi negaui, in *Exam. c. 4. §. 1.* determinari, testamentum factum ante ingressum reuocari non posse: & adieci rationem, quia Constitutiones eo loco non sunt contentæ quacunque distributione bonorum; sed volunt, fieri irretocabilem in pia & sancta opera: quod non fit per testamentum sua natura reuocabile vsque ad mortem casu, quo ante ingressum Societatis conditum sit. Aduersarius ergo *num. 6.* oppugnat hanc meam responsionem duobus argumentis. Primò, quia, inquit, *clausula Examinu, qua iubet disponi in pia opera, non est necessitatis, sed consilij*: probat hoc, quia si esset necessitatis, sequeretur, *Dominium ingredientis Societatem ab abdicante non transire nisi dicto modo, id est, distribuendo res suas in pia opera, quodd est sine dubio absurdum. probatur sequela. nam inde fieret, aut nullarum esse virium donationem factam non pauperi, nec per illam amitti dominium: aut, si amittitur; per ingressum in Societatem reuocari eam donationem, & Dominium recuperari: quod vtrūque, inquit, est plenum rursu, & infactiarum.*

- 39 Concedo, hæc duo esse absurdissima, sed nego reliqua omnia. primum enim falsum est, non esse necessitatis, sed consilij distributionem in pia opera iniunctam illo loco examinis, ingressis iam in Nouitiatum, vel saltem petentibus admitti; contrarium enim supra probaui, esse nimirum Necessitatis quoad substantiam distributionis in opera pia; licet non sit quoad tempus. quia textus
verba

verba expressa sunt : & in ijs est verbum *Debent*, quod per Aduersarium importat præcisam necessitatem. tum quia *eiusdem capituli* §.2. exigitur promissio de distribuendis bonis in pia opera post primum annum. Promissio autem importat debitum, & necessitatem. Et sicut iuxta hanc promissionem distributio necessariò facienda est in opera pia; ita in eadem opera facienda est statim in ingressu, si tunc fiat.

Nego secundò. Si hæc dispositio irreuocabilis, 40 sit necessitatis; donationem factam ante ingressum non pauperi, nullarum fore virium, & irritabilem per ingressum: nam Constitutiones, licet velint ingressos distribuere sua bona in pauperes, & causas pias; non propterea irritant factas ante ingressum in causas profanas, vt sæpè dixi, nec in toto Iurè Societatis vllum est verbum, quo irritentur. Imò existimo cum *Molina Tr. 2. de Iust. disp. 139.* non esse in Ecclesia Iurisdictionem ad eas ex hoc capite irritandas.

Nego tertio, Si distributio in pauperes esset, 41 necessitatis; fore vt Dominium ingredientis ab abdicante non transiret per donationem factam non pauperi, aut si transiret, eam donationem reuocari, & bona recuperari per ipsum ingressum, quia Constitutiones præcipientes, fieri debere dispositiones solum in causas pias, non agunt de dispositionibus factis in sæculo; sed illas, vt sæpè dixi, relinquunt naturæ suæ. agunt enim de dispositionibus faciendis ab ijs qui petunt admitti ad Societatem, vel iam sunt in Societate.

42 Secundo probat *num. 6.* non esse necessitatis, sed consilij, distributionem in pia opera; quia quoties qualitas non annectitur ad Essentiam actus, non est necesse verumque verificari: 7 *as. in l. 7. §. 1. ff. quibus ex causis in posses. eat. qualitas autem illa in pia opera non*
 43 *annectitur ad substantiam distributionis.* Vehementer fallitur, dum putat, non annecti. nam in *Exam. c. 4. §. 1. & 3. part. c. 1. lit. G.* expressè habetur contrariù. Confirmatur ex dictis, quia promissio, quæ exigitur ab ingredientibus, est de distribuendis bonis in pia opera, ergò etiam distributio, si fiat in ingressu, in eadem opera pia fieri debet.

44 Ex his cognoscere potest E P O P T A, quàm longè aberrat à Veritatis tramite, sed inde omnis hæc allucinatio oritur, quia putat, esse æquipollentia illa duo *Disponere irrecuperabiliter & Non reuocare testamentum,* & quia ex vi Constitutionum subdidi, debere fieri dispositiones irreuocabiles, solum ad pia opera; ille existimauit me dixisse, à Constitutionibus iuberi reuocari omnes dispositiones. Nil tale dixi. imò pluribus locis contrariù affirmavi. Dixi solum, Constitutiones velle, ingressos disponere irreuocabiliter. Si apud E P O P T A M sunt æquipollentia ista duo (in quo iam intelligit se toto cælo errare) cur ego culpor, & mea dicta vocantur *plena raris & inficetiarum.*

45 Infertur secundo verè me dixisse, per *textum illum exam. c. 4. §. 1.* non probari ab Aduersario, non posse reuocari testamentum factum in saculo, sed potius probari, esse reuocandum.

46 Respondet autem *num. 8. & repetit num. 65. Et hæc*

hac meâ doctrinâ sequi, verba Constitutionum nihil operari, quod est inconueniens ex Tiraquel. de Retract. P. 1. §. 9. Gloss. 2. num. 58. Et alijs. quia Constitutiones eo loco Examinis iubent, non reuocari quasunque dispositiones factas in seculo. Ergò si per me ab his excipiuntur testamentaria; Lex nihil operatur, cum alia omnes præter has sint irreuocabiles natura sua; & absque decreto Constitutionum.

Consequens est verum, sed falsissimum antecedens. Nam, vt ostendi, eo *textu Examinis* non dæcernitur, quasunque dispositiones factas ante ingressum reuocari non posse; sed solùm vt ingressi disponant de suis rebus irreuocabiliter in opera pia. Vnde hinc infertur, testamentum Titij debere reuocari; cum sit factum ad causas non pias, nec habeat vim priuandi testatorem Domino, nisi secuta morte naturali, vel ciuili.

Infertur tertio, quàm verè dictum fuerit ab *Aduersario Textû Exam. c. 4. §. 1. de Distributione bonorum in pauperes, esse relatiuum ad textum part. 3. c. 1. lit. G. de facultate disponendi pro suo arbitratu.* falsissimum enim est, esse relatiuum in sensu, quo asseritur ab Aduersario, qui purat esse æquipollentia Disponere, & Non reuocare Concedo ergò illi in hoc sensu esse relatiuum, quod *textus 3. part. agat de non ingressis Societatem, Textus examinis, de Ingressis: ille permittat quasunque dispositiones tam irreuocabiles; quàm reuocabiles: hic postulet irreuocabiles: ille concedat disponi ad quasunque causas, etiam profanas: hic solùm ad pias: ille velit, donari posse consanguineis sine vlla*

M 4

condi-

conditione: hic dummodo sint pauperes, & , si aliorum iudicio putetur fore maiori perfectionis, vel Deo gratius. Si huiusmodi textus ΕΡΟΡΤÆ sunt relatiui, non abnuo. iudicent Summulistæ,

Responsio ad Confirmationem ex Lud. Molina petitam.

49 **A**rgumentum hætenus confutatum confirmare intendit Aduersarius num. 4. *vers.* hoc argumentum, ex Molina. tract. 2. de iust. disp. 139. hoc modo. Nouitij ante, & post ingressum statuere possunt de omnibus suis bonis temporalibus pro suo arbitratu, etiam irreuocabiliter: Titius ante Ingressum est testatus de suis bonis. ergo illius testamentum post ingressum est irreuocabile. maiorem quoad illam partem, quoad ante Ingressum Nouitij testari possint, non habere difficultatem, certum est. quoad aliam, hoc est, posse testari irreuocabiliter, probari asserit per rationem subiunctam ab ipso Molina his verbis. Alioquin eo ipso, quod qui ingredi vellet Religionem, reque ipsa ingrederetur, rescinderetur multa, qua valida re ipsa fuerunt. quod est ridiculum, nec puto esse in Ecclesia Iurisdictionem ad ea ex hoc capite reddenda inualida. neque vllam rationem esse credendum, id Ecclesiam voluisse. præsertim cum neque cum illius Constitutionis sine congruat.

Si vsquam; hoc me profectò loco, Aduersarius in stuporem dat. Molina enim in illa ipsa disp. 139. hæc verba habet. est obseruandum in nostrâ Societate, non posse Nouitium sine Superioris licentia testari, quod cum eâ lege recipiatur, ut nihil nisi conscio & approbante

SUPA-

Superiore (dum inter nos esse voluerit) efficiat, adhibitaq₃ simplici promissione recipiatur, quod per actō primo probationis anno, quādo Superior id iniunxerit, promptè & omninò ita de omnibus suis rebus, modo supra explicato, disponat; ut spem omnem illas iterum consequendi amittat; sanè contra fidem datam, contra idq₃, quod recta ratio postulat, imprimis faceret, si sine facultate & approbatione Superioris testaretur, idq₃ sufficientissimū esset, ut, tanquam nostro Instituto indignus, continuò expelleretur à nobis. Et paulò post hæc habet. Nunciam facild intelligitur, quo pacto accipiendum sit, quod supra ex nostris Constitutionibus retulimus: nempe quemcunque nostrorum ante suum ingressum in Nouitiatum statuere posse de omnibus suis bonis pro suo arbitratu. Id namque intelligendum est, non per vltimam voluntatem, qua solùm firma fit per mortem naturalem ita disponensis: aut per professionis, aut votorum Coadiutorum spiritualium, vel temporalium emissionem. Sed intelligendum est per donationem inter viuos siue ad pia, siue ad profana: alioquin esse possent multi inter Nos, qui etiã Superiore iubente, non tenerentur vsq₃ ad professionē, aut gradū Coadiutoris abdicare omninò à se res suas absque spe illas iterum obtinendi, eisq₃ fruendi, quod esset contra Constitutiones, & Societatis paupertatem. Quare si quis ingrederetur Nouitiatum condito prius testamento, admonendus esset per actō primo probationis anno, teneri, quādo Superior id iniunxerit, illud reuocare, & disponere omninò ad pias causas de omnibus suis bonis; aut, si quid cōsanguineis velit largiri; interueniente iudicio, & approbatione duorum, ut dictum est; hætenus Molina, à quo Aduersarius ait confirmari argumentum suum,

quo probauerat, testamentum factum ante ingressum Societatis reuocari non posse: profectò nunquam illi deesse poterunt argumenta, si talibus utitur.

50 Sed videamus, an per rationem, quam à *Molina* subiungi dicit, probetur, posse *Novitios ante ingressum testari irreuocabiliter*. Ratio autem dicitur ab illo contineri in his verbis *Molina*: *Alioqui eo ipso, quod quis ingredi vellet religionem, req, ipsa Nouitiatum ingrederetur rescinderentur multa, quæ alias valida fuerunt. &c.* vide supra.

Primum dico. Si *Molina* afferret hæc verba, vt probaret, testamentum factum ante ingressum fieri irreuocabile per ingressum: ipsius ratio non esset ad rem, quæ enim ex hoc Antecedente. *testamentum factum in sacula est reuocabile post ingressum*: deducitur hæc consequentia: *ergò per ingressum rescinduntur multa, quæ re ipsa valida fuerunt.* v.g. donationes inter viuos. Negatur consequentia ista, de-
buisse inferri quiduis aliud.

Secundò dico, falsò asseri ab Aduersario. *Molina* illam rationem subiungere, vt probet, *testamentum factum ante ingressum in Societatem esse irreuocabile.* nihil minus. *Molina* proposuerat hoc dubium: *An ea Constitutio (Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 16. irritans renunciations omnes Nouitiorum non factas ante duos vltimos menses) intelligenda esset solum de renunciatione, aut obligatione irreuocabili facta post ingressum in Nouitiatum: an verò etiam de ea, quæ facta esset ante susceptum habitum, & inchoatam probationem.* Et respondet cum distinctione. *distin-
guendum*

guendum est (inquiēs) num in sacula sit facta sine intuitu, & animo ingrediendi religionem; an verò intuitu ingrediendi. & quidem priori euentu, nulli potest esse dubiū validam esse: neque comprehendī eā Constitutione (Cōcilio) Et subdēns rationem, *Alioquin, inquit, eo ipso, quod quis ingrederetur &c. quæ sunt verba citata ab Aduersario. Itaque Molina volens probare, à Cōcilio Trid. non irritari renunciaciones factas ante ingressum à Nouitijs suā naturā validas & firmas, quando factæ sunt absque intuitu religionis; dat pro ratione, quia alioqui multa rescinderentur per ingressum religionis qua re ipsa fuerunt valida.* ergò *Molina* nullo modo loquitur de testamentis, quæ licet reuocabilia sint post ingressum; non inde efficitur, vt aliæ renunciaciones suā naturā validæ & firmæ ingressu religionis rescindantur. Et tamen Aduersarius tantam vim putabat inesse in *Molina* testimonio, quod partim est contra ipsum proferentem: partim omnia alia probat. *Ite nunc, fidite EPOPTÆ, cui non satis est suo Marte & suis verbis paralogizare, nisi etiam magna & præclara Ingenia ipsorum & verbis, & sententijs hinc inde collectis, & malè confarcinatis paralogizare cogat cauillator egregius.*

*Responsio ad Argumentum ex Qualitate peculiari,
qua inest testamento Titij.*

EA qualitas est, quod Titius in Testamento facto ante ingressum Societatis, iure legati reliquit Societati mille daleros imperiales, vt ipsemet Aduersarius habet

habet in *Facti specie* initio EPOPSBOS *proposita.* argumentum ergò erat hoc. *Titius ante ingressum reseruauit sibi ter mille imperiales; at reseruatio vnus est abdicatio alterius; ergò reliqua omnia bona per ingressum incommutabiliter abdicauit.* Ad hoc argumentum Respondeo, hæreditatis & legatorum testamento non inofficiato datorum parem esse ratione; nec posse confirmari testamentum, quoad bona hæreditaria, & non quoad legata. *Grass. §. legatum. q. 67. n. 2. facit §. 3. 4. Inst. de legat. cum ergò Aduersarius, per ingressum putet Titium abdicasse reliqua omnia bona hæreditatis, eorumque dominium in Caium transmisisse; erit pariter abdicatum Dominium ter mille imperialium: nec poterit hîc habere locum Regula. Reseruatio vnus est abdicatio alterius.* Et testator condens testamentum, in quo sint aliqua legata, dum uiuit, retinet dominium & bonorum hæreditariorum & legatorum, cum verò moritur, vtraque amittit. Dicit fortasse Aduersarius, posse dici reseruatos ter mille imperiales. quia hoc legatum est relictum ab illo Societati, cuius Titius membrum est: & fortè Societatem teneri illam summam trium millium imperialium vel permittere dispositioni ipsius Titij, vel restituere in casu, quo ille recedat à religione. Sed hæc omnia gratis dicuntur, & falsa sunt, & par omninò ratio est hæreditatis & legatorum testamento non inofficioso datorum. Adde quòd ratio, quâ adductus Aduersarius putauit, Titio esse reseruatos ter mille imperiales, *vs scilicet Nouitius ante professionem liberè recedere posset,*
non

non est necessaria in hominibus Societatis, tunc quia, vt supra dictum est, non afficit illos decretū Concilij Trid. de renuntiationibus Nouitiorum: tum quia Aduersarius etiam fateretur, Titium retinere *Dominium passiuum* semper vsque ad professionem, vel vota publica, hoc est, ius recuperandi omnia sua bona in casu recessus à Societate. Illud quoque difficilè videtur in hoc argumento Aduersarij, quòd dicat *per ingressum Societatis incommutabiliter Titium abdicasse reliqua omnia sua bona*, cum nihilominus in decimo & præcipuo suo Argumento, Dominium amitti per emissionem Votorū adiunctâ illâ fictâ sua traditione asseueret. ?

Maiores difficultates esset, si Titus in suo Testamento præter bona, quorum hæredem instituit Caium, & ter mille Imperiales, quos legauit Societati, certam sibi summam reseruasset, de qua suo arbitratu disponderet.

Verùm, si hoc diceretur; non dubitatè asserere, eiusmodi Titij testamentum esse omninò nullum. probatur, quia sicut *hereditas nihil est aliud, quàm successio in vniuersum ius, quòd defunctus tempore mortis sua habuit. l. hereditas ff. de regulis iur.* sic hæres solùm est is, qui succedit in vniuersum ius defuncti, & in quem adit à hereditate, transeunt omnia iura & actiones actiua & passiuæ cum omnibus rebus hereditarijs. Iam si contigisset, vt Titius moreretur sub tali testamento, nulla facta dispositione summæ, quam sibi reseruauit; non habuisset hæredem. quia Caius ex vi huius Testamenti non successisset in vniuersum Ius Titij testatoris, adeoque in hoc testamento

NON

non fuisset institutio hæredis, & consequenter nullum foret, vt nemo ignorat.

Deinde quæro ab Aduersario: An Titius in hoc casu *decessisset ex parte testatus, & ex parte intestatus* quod illi tam absurdum videtur: omninò sic accidisset, quia quoad summam reſeruatam *decessisset intestatus, reſtatus verò quoad reliqua sua bona.*

§ 4 Ex hæcenus dictis in refutatione primi nostri EPŒPTÆ Argumenti apparet, Titium non solum potuisse reuocare testamentum factum in sæculo post ingressum, & toto tempore Nouitiatus; sed etiam post Votorum Simplicium emissionem; cū tetinuerit Dominium, & Testamenti factio sit vsus Causalis Dōminij.

Sed faciamus, verum esse, Titium post ingressum non potuisse reuocare testamentum antè factum; Aduersarius hoc suo argumento, vel non probat id, quod est in quæstione, vel nimium probat, & consequenter nihil probat. Antecedens quoad primam partem patet, quia *status controversia est* (etiam per Aduersarium) *An Titius fuerit honorum suorum destitutus dominio?* Argumentum verò probat, solum *non potuisse reuocari testamentum;* quæ impotentia reuocandi, & iterum testandi non arguit priuationem Dominij, & multò minus transmissionem eiusdem in alium, vt patet in *passu capitis diminutionem.* Quoad secundam partem probatur, quia si textus ille *Examinis cap. 4. §. 1.* vult, vt Aduersarius contendit, non posse reuocari testamentum statim post ingressum, & consequenter (vt idem existimat) amitti Dominium; **nimium**

nimum probat; quia Dominium deperdi existimat solum per emissionem Votorum adiuncta ficta traditione, ille autem probat, amitti etiam per primum ingressum in Societatem & Nouitiatum.

II. ARGUMENTVM

num. 9. 10. 11.

Testamenti, inquit, factio est vsus causalis rerum, vt proprietarum, iure Dominij competens. l. 32. ff. de hered. instit. vbi Glos. & Doctores, Scholares Societatis per emissionem Substantialium Votorum amittunt vsum rerum, vt proprietarum iure Dominij competentem, & habent Dominium tanquam non habentes. ergo post vota non habent factionem Testamenti.

Maiorem non aliter probat, quam textu allegato. Minorem probat primò ex Bullis GREGORII XIII. Quanto fructuosius & Ascendente Domino, vbi habentur hæc verba. In illorum (bonorum) vsu religiosam seruant paupertatem, nec vllâ re tanquam propriâ, & sine Superioris facultate vti possunt. Secundò probat testimonio Molina de Iust. tom. 1. disp. 193. pag. 112. Tertio Authoritate Ioannis Honorij ab Axell. lib. 3. sum. Decret. tit. 39. n. 42. Quarto ratione. Quia Canones de religiosis loquentes habent locum etiam in Scholaribus, post Vota simplicia, quibus constituuntur veri Religiosi. Canones autem auferunt testandi facultatem Religiosis. ergo etiam his Scholaribus.

Quinto. Quia per eosdem Canones, paupertas est necessaria ad statum perfectionis: & non sufficit illa, per quâ

actus

actū relinquimus omnia bona temporalia : sed oportet, ut moueatur, & cadat sub obligationem nunquam illa sibi quaerendi. S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 3. Nauar. de reddit. Eccles. q. 1. monit. 1. monit. 7. num. 1.

Responſio ad ARGUMENTVM II.

56 **S**ecundum hoc argumentum laborat eodem vitio, quo primum; non probat, quod est in quaestione. Esto. non possint Scholares post Vota habere factionem Testamenti. nego, hinc sequi, eos destitutos esse Dominio, & multò minus illud in quemquam transmisisse. Quæro enim ab EPOPTA tanto Iuriconsulto, quando passi capitæ diminutionem maximam, mediam, & aliqui etiam minimam, Iure prohibentur testari, dicere, eorundem bona transisse in alterius Dominium? multò conformius Iuri diceret, ipsorum Testamenta esse rupta, & infirmata, sicut rumpitur testamentum illius, qui se vendidit in seruum, vel se alij arrogandum præbuit, Vt non ignorat Aduersarius; his per similes est, qui se Votis religiosi obstringit, & Religioni mancipat, per quã actionem seruis & arrogatis comparatur.

57 Volui semel admonere Lectorem de hac forma argumentandi Aduersarij. ne sæpius repetere cogar. quoniam pleraque argumenta, quæ restât, huc collineant, ut ostendatur, Titium post Vota non potuisse condere testamentum. quod licet concedatur; non tamen inde inferitur, Titium (ut dixi) amisisse Dominium, nec in Caium transmisisse, quod est nostræ Controuersie caput.

Responſio

Responsio ad Maiorem.

MAior erat. Testamenti factio est vsus causalis re- 58
rum vt proprietarum Iure Dominij competens.

Respondeo primò , hanc propositionem nullo modo probari ex l. 32. de hered. instit. Cuius initium est. *illa institutio.* in quâ ne verbum quidem est, quod huc trahi possit. Solùm enim ibi statuitur, *testamenta non posse ab alienâ voluntate dependere,* nec hæredis nominationem conferri in alienum arbitrium.

Secundò respondeo , falsum esse testamenti factio-
nem semper esse vsum causalem competentem ratione 59
Dominij. Nam Monachus & si regulariter nec validè, nec licitè testari possit. *Auth. Ingressi. C. de Sacros. Eccl.* Canonizata in c. quia ingredientibus 19. q. 5. tamen in duobus casibus testari potest. Primus est, si Pater emittat professionem antequam diuidat inter filios hæreditatem. nam ea distributio illi permittitur, & ex Bartolo est vltima Voluntas, & vim habet testamenti. *Auth. Si qua mulier C. de sacros. Eccles.* Vide Couar. de testam. c. 2. n. 9. Suarez tom. 3. de Religion. lib. 8. c. 16. n. 2. in hoc autem casu ille Pater, cum sit professus, non habet vsum causalem competentem Iure Dominij, ergò falsum est factio-
nem testamenti necessariò postulare talem vsum. quod si Aduersarius dicat, in eo casu eiusmodi professio concedi à Iure vsum causalem ad effectum illius distributionis; multò rationabilius dicere possumus Nos, à Sede Apostolicâ potuisse

N

concedi

re om.

concedi ibi

concedi Scholaribus Societatis post Vota tantū simplicia Dominium & vsu*m* *tausalem* ob causas expressas in Constitutionibus & ab eādē SANCTA SEDE approbatas.

60 Secundus casus est, si PAPA det licentiam Religioso professio testandi, quod posse facere est communis sententia, & praxis confirmat. Vide *Couar. l. c. num. 10. Nauar. tom. 2. n. 57. de regul. Molin. de iust. d. 14. 1. tom. 2. Suar. l. c. n. 9. Sanchez. in decal. lib. 7. c. 8.* & ratio est, quia quod professi non habeant factionem testamenti, non est de Iure naturali, nec diuino: sed humano. Ergo PAPA potest dispensare cum Professis, vt testentur. Neque obijciat Aduersarius, Professos carere omni Dominio, & Iure naturæ, Neminem testari posse de re non suâ: aut esse contra Ius diuinum, vt manente Voto paupertatis, concedatur actus testandi, qui est quidam Actus proprietarius.

61 Respondeo enim primum, negando Totum id, quod assumitur; deinde dico cum *Nauar. & Suarez locis citatis*. Satis esse testamentum fieri de licentiâ alterius, in quâ actione non exercetur Dominium, sed est sola quædam administratio, vt etiam probat *Socin. consil. 13. incip. presens consultatio col. 4. 5. &c.* Et sicut Abbas concedit professio facultatem donandi aliquid inter Viuos, nec tamen dispensat in Voto paupertatis; ita Pontifex concedens licentiam testandi, non dispensat in solemn*i* Voto paupertatis. Vnde infertur, esse etiam falsum, quod Aduersarius assumit in *Minori* argumenti principalis, *ad factionem testamenti requisi*
*ti vsu*m**

si usum causalem rerum ut proprietarum sub illa reduplicacione: cum ne requiratur quidem usus causalis rerum proprietarum specificatiue, ut probatum est.

Responsio ad Minorem.

Minor erat. Scholares Societatis per emissionem *Substantialium Votorum amittunt usum rerum ut proprietarum iure Domini competentem; & habent Dominium tanquam non habentes.*

Pro solutione Notandum est primò, Usum latè, hoc loco accipi pro actu, quo disponitur de aliqua re, quomocunque id fiat, siue illam alienando, siue consumendo quoad substantiam, aut solùm quoad usum; siue ineundo quouis contractu, aut quasicontractu, vel pacto circa eandem rem per *not. Bart. in l. donationes 2. §. species. n. 1. ff. de donat.* & hic usus siue Actualis dispositio dupliciter contingit. Nam aliquando fit ab eo, qui in illa re habet ius, hoc est, vel Dominium, & proprietatem, vel *usum fructum*, vel *usum* strictè sumptum, quatenus hæc nomina significant non aliquid facti, vel actum secundum: sed quiddam Iuris, & actum primum. & tunc qui eâ de re disponit, dicitur disponere ex iure suo, & illa dispositio actualis, quatenus proficiscitur ab habente plenum dominium, vocatur *usus causalis* à Iuristis, à Theologis *usus Iuru* latè illum sumendo. quatenus verò ab habente vtile tantùm dominium, id est *usum fructum* vel *usum*, appellatur cum à Theologis, tū à Iuristis apud *Cap. de seruis. Urban. Præd. c. 5. n. 1. & 2.*

Vsus Iurid. quia scilicet sic disponens, disponit ratione Iuris, quod in ea re habet: Aliquando autē aliqua res alienatur, consumitur, venit in contractus, vno verbo, de ea disponitur, non ex aliquo Iure, quod quis in ea habeat: sed ex concessione alterius, cui in eandem rem Ius competat. Sic Religiosi professi, quando consumunt res sibi attributas, quando donant aliquid de licentia Superioris, & exercent vsum circa aliquam rem, nō dicuntur exercere *Vsum Causalem*, neque *Vsum Iuris*, sed *vsum causatum*, vel *facti*, vt Iurisperiti loquuntur, & Theologi. Et talis vsum non competit illis ratione vllius Iuris, quod habeant in ijs rebus, sed ex concessione alterius, qui habeat.

36 Secundo Notandum est, accidere posse, vt qui habet ius in aliqua re, & consequenter possit habere eiusdem rei *Vsum Causalem* vel *Iuris*, lege aliqua prohibeatur exercere tale Ius, & talem vsum circa illam habere. ita contingit Pupillis & Minoribus, qui licet habeant Dominium & Ius rerum suarum, non tamen habent liberum & expeditum vsum & dispositionem illarum: sed solū dependenter à Tutore & Curatore. quando tamen disponerent de ipsorum licentia, exercerent proprium Ius & haberēt *vsum Causalem* vel *Iuris*. Contrā verò, qui carentes omni Iure, de alicuius licentia disponerent de re aliena; dicerentur habere *vsum* tantum *Causatum* & *facti*.

Ita accidit in scholaribus Societatis. non amittunt *Vsum Causalem* vel *Iuris*. Sed solū per Vota redduntur quasi ligati, nec illum possunt habere,

habere, nisi dependenter à Superiore, cuius accedente consensu habent *Vsum Causalem sibi competentem ratione Domini*, quod retinent; & patet inde, quia, si quis bona horum Scholarium furaretur; faceret iniuriam ipsis Scholaribus Dominis, & non Superioribus. At verò, si quis furaretur libros, v.g. quibus vitur aliquis professus; faceret iniuriam Religioni, penes quam est illorū Dominium. Porrò habere hoc modo *Vsum Iuris* vel *Causalem* ligatum vel dependentem, non est illi mamisisse, sed solùm habere impeditum.

Ad Minorem ergò negatur, Scholares Societatis non habere *Vsum rerum propriarum Iure Domini* ⁶⁴ *competentem & habere Dominium tanquam non habentes*. Concedo, illum ipsos solùm habere impeditum & ligatum, sicuti habent Pupilli & Minores; & sicut isti disponentes cum debita licentia, dicuntur habere *Vsum Causalem* vel *Iuris*; ita Scholares Societatis; quando accedit consensus Superiorum, exercent *Vsum Iuris* vel *Causalem ratione Domini competentem*. & consequenter, si talis usus est necessarius ad testandum, illo non carent.

Ad textus allatos ex Constitutionibus GRE ⁶⁵ GORII XIII. respondeo in illis expressè Scholaribus Societatis concedi Dominium post Votandum autem dicunt, *Scholares in suorum bonorum usu religiosam servare paupertatem*; non licet inferre, carere ipsos usu eorundem: imò potiùs illum habere: in eo tamen servare paupertatem religiosam, quia more omnium Religiosorum non

vtuntur suis bonis sine Superiorum licentia.

66 Ad testimonium *Molina* respondeo, in eo nihil esse, quod Aduersario faueat. obseruant autem Vota Scholares non secus ac professi, quia sine consensu superiorum non possunt sine reatu Sacriligij quicquam disponere de suis bonis. Et de *Molina* sententia, quoad retentionem Dominij, nō potest esse dubium, cū passim affirmet, retineri.

67 Ad locum *Honorij ab Axel* contra citatum, respondeo, in eo nihil esse nisi quod *singula membra Societatis sunt verè ac propriè Religiosi*, de Dominio verò Scholarium ibidem hæc habet. *Interim bonorum Ius atque Dominium retinent. vt maiorem Societas habeat libertatem illos, si opus fuerit, dimittendi cum minori offensione. Vsum verò eorum arbitrio Superiorū.*

GREGORIVS XIII. in Constit. *Ascendente S. licet.* possunt itaque de ijs liberè prahabita licentia in pios vsus restari. l. in re. C. Mandati. l. qua ratione ff. de Acquiren. Domin. hæctenus *Honorius*. qui si stat ab Aduersario; do manus. Victorem agnosco. Ad id, quod dicit *Canones de Religiosis & votis loquentes habere locū in Scholaribus Societatis.* respondeo esse verum, nisi per statuta particularia aliquid peculiare Scholaribus concedatur. Conceditur autem retentio Dominij post Vota, vt agnoscit ipsemet *Honorius* allegando l. in re mandat à C. Mandati. vbi hæc aurea regula Iuristis traditur. *Sua quisque rei moderator atque arbiter est.* Supponit ergò *Honorius*, Scholares esse adhuc dominos, atque ipsis manere suas res, id est proprias. Vellem sequentia d. *legis in re mādāta*

causa, non omnia sed pleraq; negotia ex proprio animo facit, EP OPTA legisset, haud dubiè à pluribus sibi cauisset. Sed his omisiss, potuisset quoque Aduersarius legere in eodem Honorio num. 42. ibidem Institutum Societatis non posse nos metiri communibus aliorum ordinum rationibus, & sanctionibus.

Ad rationem, concedo, *paupertatem esse necessariam ad statum perfectionis, eamq; postulare, vt relinquatur omnia bona temporalia, & inducat obligationem nunquam illa querendi, vt benè docet Nauarrus. Sed dico, Scholares Societatis idem facere, nam iuxta Votum, quod emiserunt, relinquunt iussu Superiorum sua bona, nec sine eorum consensu absque peccato quicquam acquirere possunt. Et S. Thomas verè asserit, ad statum perfectionis requiri paupertatem ad hoc, vt auferat curam & sollicitudinem rerum temporalium, quæ magnoperè impediunt acquisitionem perfectionis. addo tamen, hanc ipsam curam, & sollicitudinem non solum auferri per carentiam dominij; sed etiam per id, quod non possit quis vlllo modo disponere de rebus suis sine licentia Superiorum. & patet, quia diuites seculares inde patiuntur magnas sollicitudines ob res temporales, quia sunt occupati in ijs conseruandis, augendis, administrandis &c. teste Bernardo, quorum omnium nihil potest facere Scholaris Societatis. cum ex voto nihil retinere possit, nisi ad nutum Superioris, nec sua bona vllatenus administrare; sed omnis administratio illorum, vt primum Nouitiatum ingressi sunt, nedum post Vota, Præuincialis arbitrio committenda sit ei, qui maiori cum*

*fide tractaturus videatur, vt decreuit Congregatio
VII. Generalis in Can. 17, §.1.*

III. ARGUMENTVM

num. 12. 13. 14.

69 **T**ertio, inquit, *Scholares tenentur se à temporalium rerum dominio & cogitatione, quantocyus expedire. ergo. antecedens probat ex Ordinatione Præpositi Generalis his verbis: Constitutionum mentis magis congruum est, & omnimoda paupertatis perfectioni magis conuenit, vt Scholares à rerum temporalium Dominio, & cogitatione quantocyus expediantur. patet sequela, quia si res temporales per viam testamenti distribuuntur, non expedimur ab earum Dominio & cogitatione quantocyus, sed post mortem, quo tempore testamentum confirmatur, nec ante testamentum Dominio priuat.*

R E S P O N S I O.

70 **O**pus hic esset aliquo *Tyresia*, qui vaticinaretur, quid *EPOPTA* ex illo antecedente inferre velit. Suspicio tamen, velle eum inde efficere, non posse *Scholares testamentum condere*. quia si solum testamentum conderent; non se expedirent quantocyus à Dominio; sed solum post mortem. Verum meo iudicio rectius inferretur, non debere *Scholares* facere testamentum, vt ordinationem illam obseruarent. quia, si solum testentur; non se expediunt. Nullo autem modo sequitur ex illo antecedente, *Scholares amisisse testandi fa-*

di facultatem. Cæterùm legitimus sensus illius Ordinationis est, vt etiam dixi, licet in Constitutionibus nullum præfigatur tempus, sed relinquatur arbitrio Generalis, quando Scholares debeant se exuere Dominio bonorum suorum, quod retinent post vota; non est tamen existimandum Domini renunciationem esse diutissimè differendam, ideoque Præpositus Generalis qui in hoc suas vices committit Superioribus immediatis, determinauit certum tempus, hoc est, quadriennium ab ingressu, vltra quod sine ipsius consensu illa renunctio prorogari non possit. Quocirca Argumentum ex hac ordinatione ductum ad rem nullo modo pertinet.

Miratur ibidem Aduersarius, me in Consultatione ad hoc ipsius argumentum ne verbo quidè respondisse, suspicaturque à me fuisse declinatū, *quia forte nihil, quod scopo meo deseruiret in mensum incidebat.* fallitur vehementer. Subsedit hoc argumentum in illius Scripti (quod, vt dixi, integrum ad manus meas non peruenerat) pagellâ extremâ; sicut solet in fundo vasis non solum quod vltimum, sed etiam quod pessimum subsidere: Iâ, nisi fallor, ΕΡΟΡΤΑ intelligit, *aliquid mihi tunc etiâ in mentem incidere potuisse, quod meo scopo deseruiret;* illiq; gratias ago pro eâ responsione, quam mihi suggerit *num. 14.* habeat sibi res suas.

IV. ARGVMENTVM.

num. 15. & 16.

72 **T**estamentum, inquit, quod propter factum heredibus instituti reuocare non est integrum, nullius est momenti, nec vllum iuris operatur effectum Authore Baldo, &c. Atqui testamentum Titij post Vota substantialia est huiusmodi, quia illius reuocatio non potest fieri sine voluntate Superioris Societatis heredu instituta. ergo testamentum factum à Titio ad fauorem Collegij Colonienfis, nullius est momenti.

R E S P O N S I O.

73 **S**I vsquam, hinc eniuero, enormiter exerrat EPOPTA, ostendendum illi erat, Titium per commissionem Votorum amisisse Dominium, confirmasse Testamentum ad Caij fauorem factum, nec illud potuisse reuocare; ille autem probat, testamentum factum ad fauorem Collegij Colonienfis esse nullum. Sit ita. quâ ratione hinc colligis, Dominium esse amissum, & prius testamentum confirmatum, quod erat probandum?

74 Adde, quòd falsum est, nullarum esse virium testamentum ad fauorem Collegij Colonienfis. quia, licet quælibet dispositio debeat à Titio post Vota fieri de consensu Superiorum; tamen Superiores tenentur illi dare hunc consensum ad disponendum irreuocabiliter post quadriennium ab ingressu, quo tempore exacto, Scholaris quicunque

cunque tenetur reuocare quodcunque testamē-
tum, & de suis bonis absolutè & irreuocabiliter
disponere, vt sæpè iam dictum est; itaque tantum
abest, vt hæc reuocatio testamenti sit impossibi-
lis (quia dependet à voluntate vnus, hoc est Su-
perioris & Societatis hæredis institutæ) vt potius
sit debita, & necessaria Et posito casu, quo Scho-
laris post quadriennium sit dispositurus irrecu-
perabiliter de suis bonis, non tenetur disponere
ad fauorem Societatis, sed pro suâ deuotione, vt
habetur expressè 3. part. l. 1. §. 7. & in exam. c. 4. §. 5.

V. A R G V M E N T V M.

num. 17. & 18.

HOc quinto Argumento Aduersarius par-
75
tim ad ingenium, partim in viam redit. Ad
ingenium, quatenus propositum illi est, o-
stendere. Titium post Vota non potuisse testa-
ri. quod licet concederetur, non sequeretur, vt
sæpè dixi, Titium fuisse destitutum Dominio
suorum bonorum, aut illud in Caium transtulisse.
In viam autem redit, quatenus assumit pro ratio-
ne, Scholares Societatis non retinere Dominiū
particulare ad testamenti erectionem prorsus ne-
cessarium. Sed formemus argumentum, vt appa-
reat, quam nullum sit. *Ad Testamenti erectionem est
prorsus necessarium Dominium particulare. Scholares
hoc Dominium post vota non retinent, ergo non possunt
testari.* Maiorem supponit ex suo argumento se-
cundo. Minorem probat primò ex Horatio Mando-
sio,

ſio, *Emmanuele Rodriquez, Romano Hayo*, qui dicunt, Scholares Societatis non habere *Dominium*, nec in particulari, nec in communi, ex *Hieronymo Gabrielio*, qui affirmat eos habere solum *Dominium in communi*, ex *Alphonſo Roderico*, qui ait paupertatem in eo conſiſtere, vt non ſolum corpore, & exterius cunctas mūdi res miſſas faciamus: ſed voluntatem & affectū penitus ab ijs auellamus. quod ſanè, inquit *EPOPTA*, non facit, qui *Dominium in particulari retinet ſine iuſtiſſimis cauſis*, & teſtamenta reuocatoria conficit, quibus nō ſine iniuria ſpem heredibus probabiliter competentem euerſit, & maximè *Titius*, qui ſua bona in *Caium* irreuocabiliter transmittit. Denique ex *Nauarro*, qui docet peccare mortaliter, qui contra votum paupertatis etiam ſimplex, quarit vel retinet vllum *Dominium*, ſicut contra *Caſtitatem*, qui quemuis vſum *Venericum* cupit, vel habet.

R E S P O N S I O.

76 **M**aiorem eſſe falſam patet ex refutatione ſecundi argumenti principalis. num. 80. & ſeqq.

Minor etiam falſiſſima eſt, vt demonſtraui in *Auctario*, num. 4. & 7. quia *Mandofius, Rodriquez, & Hayus* expreſſè loquuntur de *Dominio bonorum Collegij*, cuius *Scholasticus* membrum eſt. Noſtra verò quaerſtio eſt de *Dominio* propriorum, & paternorum. Idem dico de *Hieronymo Gabrielio*: quod ſi de *Dominio particulari actiuo* ſermo ſit, vt eſſe debet, *Emm. Rodriq. qq. reg. t. l. q. 1. a. 4.* expreſſè docet, Scholares retinere *Dominium*, neque

que hoc esse contra substantiam Religiosæ paupertatis. Sicut dicunt quidam, Monachum Episcopum de licentia PAPÆ Dominium posse retinere, & in omnium sententiâ coniugati post matrimonium consummatum possunt esse veri Religiosi retinendo mutuo dominium suorum corporum.

De sententiâ *Alphonſi Rodericij* circa paupertatē Scholarium, nemini dubium esse potest. Si vllus est, qui in Societatis Instituto apprimè versatus sit, *Rodericius* est. Is ergò, cū nō loquatur de Scholarium paupertate, sed communi omnibus Religiosis; nihil inde deduci potest contra hanc paupertatem specialem, & cū ipse fuerit per plures annos Nouitiorum Magister, sine dubio exegit à singulis promissionem de abdicando dominio, quando Superiores iniungerent. Non ignorabat autem, iniungi solere minimum post quatuor annos, & exacto biennio probationis admittere ad vota simplicia, nemini iniunctâ abdicacione dominij. Quis autem suspicari audeat, hominem tantâ scientiâ rerum Societatis, & morum integritate præditum, fuisse passurum, plerosq; Nouitios emittere Vota, non factâ prius abdicacione Dominij. Sed his omiffis.

Dico, verissimè affirmare *Rodericium* esse Religiosos fictos, & mendaciter pauperes, qui dimissis rebus temporalibus retinent affectum erga illas. Sed hoc tam conuenire potest Scholaribus Societatis retinentibus Dominium, quàm quibuslibet Professis illius incapacibus. Quod autem

autem Scholares retineant *Dominium* bonorum suorum *particulare*; non potest illos impedire, quò minus possint retrahere omnem affectum à rebus temporalibus, & quin illas habeant *tanquam non habentes*, & possideant *tanquam non possidentes*.

79 Nec ista Domini retentio in Scholaribus Societatis minuit quidquam de perfectione paupertatis, vt doctissime ostendit *Suarez de Inst. Societ. l. 4. c. 6. à num. 12.* quia est sufficientissima ad omnem illam perfectionem, quæ in Statu religioso, quatenus est Schola perfectionis acquirendæ, desiderari potest: ratio autem est, quam indicauimus *num. 66.* quia aufert omnem curam & sollicitudinem rerum temporalium, ob quam solam auferendam Votum paupertatis emittitur. & verè pronunciauit *Theodoricus* ille Cancellarius Colonienfis: *Magis nocet Religioso vsus peculij sine proprietate, quàm proprietatis sine vsu.*

80 Quod verò dicebat Aduersarius, *non sine iniuriâ fieri testamenta reuocatoria*, quibus spes hæredibus probabiliter competens euertitur, non sapit nec Theologum, nec Iuriconsultum. cum hæredes instituti in testamento ante ipsius cõfirmationẽ nullũ ius habeat in bona Testatoris: nec verum est, Titium irreuocabiliter transtulisse Dominiũ suorum bonorum in Caium per prius Testamentum, aut per ingressum Societatis, aut per Votorum emissionem, vt toties probatum est, & porro probabitur. *Naurrei* testimonium verissimum est. quia etiam Votum simplex paupertatis obligat vouentem ad non retinendam perpetuò *Dominium*;

hco

nec aliquid quærendum: non obligat tamen ad dimittendum, nisi iuxta intentionem vouentis, de quâ si non constet, dimittendum est quamprimum fieri potest. Si autem constet, dimittendum est tempore, quod intentione designatum est. De intentione autem Scholarium Societatis, quoad hoc, nullum est dubium. Obligant enim se ad Dominium abdicandum *quandocunque Superior iusserit, post primum probationis annum.* Quid habet ergo *Nauarrus*, quod nostræ sententiæ incommodet?

VI. ARGUMENTVM.

Dato, inquit, *sed non concesso*, quod Titius post emissâ Vota retineat Dominium in particulari bonorum suorum: cum eorundem vsu sit perpetuo priuatus, hoc Dominium erit inutile, & instar Domini *Quiritarij*, imaginarij, cum vsus iam abdicatus nunquam possit cum dominio consolidari, quod in iure absurdum est. Hæc *Aduersarius*, & quia ego in mea Consultatione respondi, Titium non fuisse priuatum simpliciter vsu bonorum suorum, sed solum vsu independente à voluntate Superiorum, ac proinde illis annuentibus posse vti rebus suis, & de iis disponere tanquam verum Dominum; *Miratur*, tã absurdam responsonem mihi in mentem venire potuisse; quia propter vsu à voluntate alterius dependentem non potest rectè dici quisquam habere vsu cum Dominio, talis enim vsus sic dependens non est effectus Domini priuati & particularis, de quo *Controuersia* nostra est, sed Domini in communi, vti in alijs Religiosis videre est, qui
habet

licet Dominium in particulari non habeant; nihilominus retinent vsum à voluntate Abbatis dependentem. Concludit itaque, si Scholares Societatis non habent vsum nisi dependentem à Superioribus; non habere verum Dominium particulare, sicut non habent reliqui Religiosi.

Deinde, quia ego ad aliud ipsius argumentum respondens, dixeram, posse dari casum, in quo consolidari possit dominium, quod retinent Scholares, cum vsum, quem habent dependentem, hoc est, si dimittantur à Societate; dicit hoc esse insubtile, qui recedere à Societate non est in potestate Scholarium, qui se perpetuo ex parte sua Religioni devinxerunt. & licet possint dimitti à Superioribus; hoc tamen non obest; quia quod ob voluntatem tertij contingere potest, non aspicitur. Et quando presens rei Status non indicat contingentiam de futura, non inspicitur tunc, quod evenire potest l. inter stipulantem §. Sacram. & ibi Bart. ff. de verb. oblig. Et ut Poetam agnoscamus, affert illud Claudiani:

Omne futurum.
Despicitur, suadentq; magis presens fructum.

R E S P O N S I O.

62 **I**Am supra in Confutatione secundi Argumenti notavi, vocabulum *vsum*, sæpè significare ipsam actionem disponendi, siue actualem dispositionem de rebus temporalibus. & quia actualis hæc dispositio aliquando competit disponenti ratione iuris, quod in illis rebus habet, aliquando ve-

rò solùm ex concessione alterius; Dixi, primum illum appellari *Vsum Causalem* vel *Iuris*, Secundũ *Causatum & Facti*. Addo nunc idem Vocabulum *Vsus* læpè accipi pro *Iure & Facultate vtendi* aliquã re, deque eã disponendi. & hic duplex est, *Causalis, & Formalis*. *Causalis* est ius vtendi aliquã re propria, & dicitur à sua causa hoc est Dominio, à quo, vt à proprietate nõ est separatus: sed cũ sua causa, id est cũ pròprietate, coniunctus & vnitus est; & potest dici pars Dominij iuxta *legem 4. ff. de vsu fructu.* & tunc nõ est species Seruitutis. quia res sua nemini seruit. *l. vti frui. ff. si Vsus fructus petatur.* *Formalis* verò *Vsus* dicitur, quando vsus, hoc est ius vtendi aliquã re, est separatum à suã causa, id est, à proprietate, & ab eã distinctam habet formã, ita vt apud vnum sit proprietas, apud alium verò *Vsus* eiusdem rei, ex *l. rectè dicimus. ff. de verb. signif.* & hoc modo *Vsus* non est pars Dominij, sed species Seruitutis, vt habetur in *d. l. rectè dicimus.* sicut etiã *Vsus fructus* diuiditur in *Causalem, & Formalem.*

Aduersarius ergò, vt mox ostendetur, videtur ⁸¹ confundere has acceptiones vocabuli *Vsus*. Ego autem sic dico, Scholares Societatis respectu rerũ suarum non amittere *vllum vsum*, quatenus *vsus* significat *Ius & facultatem disponendi* de illis, quia retinent Dominium, & proprietatem. quatenus verò *vsus* significat *actionem disponendi*; dico eosdẽ Scholares non amittere *Vsum Causalem* vel *Iuris* competentem ratione Dominij simpliciter, sed cum addito: id est *vsum independentem*, quod est dicere, non posse illos disponere de suis bonis sine cõsensu Superiorum, illustratur hac similitudine;

est di-
habens bonis sine
similitudine
habens

habens potentiam ambulandi liberam & expeditam, si ligetur; non dicitur simpliciter amittere motum sed cum addito, hoc est, *dum est ligatus, vel nisi soluatur*, Solutus autem ambulat ex vi suæ potentiaë motiuæ, quam simpliciter non amiserat. Alia verò ratio esset, si motiuam potentiam perdidisset. quia tunc si moueretur localiter; moueretur ex vi aliquâ extrinseca, non ex vi sibi intrinsecâ. Sic prorsus accidit Scholaribus Societatis. Ipsorum *Vsus Causalis* non amittitur, sed *ligatur* vinculo obedientiaë & paupertatis. Si Superior illos soluat, hoc est, det illis licentiam, disponunt ex vi Iuris & Dominiij, quod habent in suis rebus: & actualis illa dispositio, est *Vsus Iuris & Causalis*, & non tantum *vsus causatus & facti*. alij autem Religiosi, cum nullum *vsus* habeant, prout *vsus* significat Ius, & facultatem disponendi, neque possint habere *vsus Iuris & Causalem*, quia sunt priuati omni Domino & Iure; quando Superior illis dat licentiam disponendi de aliquâ re, & illâ vtendi: perinde est, ac si mouerentur ab extrinseco, sicut ille, qui perdidit potentiam motiuam, & illa dispositio & *Vsus* non competeret ipsis ex vi alicuius Iuris, cum sint incapaces, sed ex vi concessionis sibi ab altero factæ.

- 4 Ad argumentum ergò Aduersarij, quando dicit, *Schol. res sunt priuati perpetuo suorum bonorum vsu, ergò Dominium quod retinent est inutile, & imaginarium*. Respondi in Consultatione, & nunc etiâ respondeo. Sunt priuati simpliciter, hoc est, omni vsu tam dependenti quàm independenti,

nego,

nego, sunt priuati cum addito, id est, *vsu independenti à Voluntate Superiorum*, sicut Minorenes, concedo. & intelligo de *Vsu Causali*, latè accepto, hoc est, de *Actuali dispositione ratione Dominiij*. Nam hunc *Vsum Vota Scholaribus* nõ abstulerunt, sed solùm ligarunt. Et quando Superioris licentia accedit, exercent, vt dixi, *Vsum Causalem & Iuris*.

Ex quibus patet, hunc *Vsum*, quem Scholares habent dependenter à licentiâ superiorum, non esse similem *Vsui causato & facti*, quem omnes Religiosi habent; Et nullum esse argumentum, quo dicebatur, *Vsum, quem habent Scholares, non esse effectum Dominiij priuati & particularis*, de quo est controuersia, sed *Dominiij in communi, vt in alijs Religiosis videre est*, & consequenter *responsionem*, quæ mihi in mentem venit, non esse absurdam, vt *EPOPTA* conuitiatur.

Sed yrgerere pergit, ipsum *Vsum Iurii & Causalem*, cum eum Scholares Societatis non possint habere nisi dependenter à Superiore, reddere *Dominium*, quod retinetur, inutile, & imaginarium, quia nunquam potest cum *Dominio consolidari, quod in iure absurdum est*.

Respondeo, primò abuti *Aduersarium Iuribus, Vsum formalis* (qualis hic non est) morte *Vsuarij* dicitur consolidari cum proprietate *S. Instit. de vsuf. & not. DD. in titul. quibus. mod. Vsusfr. vel vsus amittit*, non verò *vsus facti* dependens, vt patet in pupillis & minoribus. His enim quando maiores facti obtinent *Vsum facti* independentē, non dicitur *Vsus consolidari*, sed tantum libera rei

suæ administratio Scholaribus committitur, quòdo consensu Superiorum permittitur illis bonorum suorum dispositio in causam piam; nec minus hoc absurdum, quàm cū minoribus 25. annis, qui, vt modò ostendi, rerum suarum administrationem liberam & independentem non habent, si tamen vicesimi anni metas excefferint, venia ætatis fit, vt res suas administrare possint. *l. 2. C. de his, qui Ven. et at. impetr.* licet hi hanc administrationem liberam in perpetuum, Scholares verò, quoad illum actum, impetrent; & falsum est, non debere in hac Societate attendi quod casu dimissionis, qui dimittitur, recipiat usum liberum Dominiij. quia licet Scholares non possint ipsi discedere; tamen potest contingere, & contingit aliquando, vt dimittantur; in quo casu retentio Dominiij non est inutilis. quod vt magis explicetur,

- 38 Respondeo secundò. Vtilitatem huius Dominiij, quod retinetur in Societate, non esse spectandam in nostro proposito ex eo capite, quod Aduersarius tanquam purus Iurisconsultus sibi imaginatur; Sed ex fine, quem SANCTVS FVN-DATOR in Constitutionibus sibi proposuit, & SEDES APOSTOLICA approbavit. Aduersarius putat, nullum alium finem esse Dominiij rerum temporalium, nisi commoditatem, quæ ex illis percipitur. quæ commoditas, si penitus & in perpetuum ablata fuerit; Dominiium sine dubio respectu huius finis est inutile, & imaginarium. (vt aliquid demus Aduersario.) Societas neglexit hunc finem, ideoque in *Septimâ Congregatione*

Gm.

Generali can. 17. §. 5. decretum fuit, vt tempore proro-
gationis, quæ Scholaribus conceditur, ad abdicand-
um Dominium, nihil ex annuis prouentibus rerum
temporalium, quarum proprietatem retinent, possessori-
bus accrescat. Sed in pias causas annui hi fructus Proxim-
ialis iudicio impendantur. Quis, ergò, inquires, est fi-
nis propositus Societati in hac Domini retentione?
 Respondet GREGORIUS XIII. varias esse causas in suâ Constitutione. *Ascendente Domi-*
no. & illam nominatim, vt maiorem Societas habeat
libertatem illos (qui retinent Dominium post vo-
ta) si opus fuerit cum minori offensione dimittendi. Si
Aduersarius voluisset, aut potuisset, vt certè po-
terat ac debebat, distinguere inter prædictos vs-
us & fines; abstinuisset profectò à conuictijs.

VII. ARGUMENTUM
 num. 21. & 22.

Titius, inquit, *per Vota confirmavit Testamentum* 29
in seculo factum, quoad vsum bonorum suorum, illo
enim priuatus est perpetuo. Ergò quoad vsum mortuus est
ciuilitè, & decessit quoad illum testatus. Ex alterâ parte
retinet dominium, & quoad dominium non est mortuus ciui-
liter. ergò ratione domini decessit intestatus. decedere autè
ex parte testatum & intestatum abhorret à Iuris regulis.

In Consultatione num. 21. respondi, Titium
 per vota non esse mortuum ciuilitè, quoad vsum⁹⁰
 bonorum suorum simpliciter; sed solùm quoad vsum
 independentem à voluntate Superiorum: adeoque
 retinere Dominium, & vsum, & quidquid est

Iuris bonorum suorum; sed impeditum, ne exeat in actum secundum. ΕΡΟΡΤΑ, pro sua singulari modestiâ, in his meis pauculis verbis clamat, esse ingentem verborum abusum, nihil omnino sani in his esse, ut supra, inquit, ostensum est: nec esse verum, Titium, quoad usum dependentem ciuilitate viuere, & probat, quia pari ratione reliqui quoque Monastica vita sectatores aliarum Religionum ob eundem usum non morerentur, & consequenter post conditum ante solemnem professionem testamentum, adhuc discederent quoad dictum usum dependentem, donec naturaliter à viuis discedant, intestati, quo quid, inquit, potest esse ieiunium magis?

R E S P O N S I O.

91 **E** Nimuerò magnus hinc non verborum tantum, sed contumeliarum numerus, vocat me *verbosum: nil habentem sani: mea dicta falsa: & maxime ieiuna* appellat. non imitabor illum. conuincam tantum, magno in errore versari. Et licet nihil sit in hoc argumento, quod non apparere possit solutum in proxima confutatione mediocriter consideranti; placet tamen breuiter ad singula aliquid dicere.

Ac primum. Si quis est meis in verbis *abusus*, ille me docuit. Etenim cum certum sit bona, quorum ratione potest quis dici discedere testatus, vel intestatus, esse immobilia, mobilia, se mouentia, iura, & actiones, prout actio significat ius agendi ciuilitate, & petendi, quod sibi ex contractu, vel quasi, item ex delicto, vel quasi, debetur

ex in-

de instit. §. actio. tit. de action. non autem prout significat actum humanum, vel exercitium alicuius humanæ dispositionis; cum, inquam, hæc ita sint; Aduersarius in suo argumento assumpsit, Titium per vota confirmasse Testamentum in seculo factum, quoad usum bonorum suorum, quo priuatus est perperno. & consequenter quoad usum mortuum esse ciuilitè, & decessisse quoad illum testatum. An non ergò ipse abutitur vocabulis. cum enim *usus* secundum subiectam materiam vniuocè loquendo sit accipiendus vel de *causali* vel *formali*, vel etiam impropriè pro *utilitate ipsa*: ipse de *actuali dispositione* bonorum accipit. At hæc non est bonum immobile, non mobile, non se mouens, non Ius, non actio in significatione paulò antè explicata, quæ omnia & sola sunt materia vltimarum voluntatum. Quis autè vnquam audiuit aut legit, aliquem quoad actiones humanas ciuiles in casu simili mori ciuilitè, ac propterea decedere intestatum, vel testatum? Ego tamen, vt etiam hîc indulgerem libertati loquendi mei EPOPTÆ, respondi, Titium esse mortuum ciuilitè *quoad usum* bonorum suorum, non simpliciter, sed solùm *quoad usum independentem*, quod verissimum est, quia independentè à Voluntate Superiorum non potest de illis disponere. Sed si hic meus est *ingens abusus Verborum*, & propterea damnor; profectò non est absoluentus EPOPTA, cuius exemplo necessariò peccare debui.

Secundo dico, supposita doctrinâ traditâ su- 92

pra de duplici *Vsu Causali*, seu *Iuris*, & *Causato* seu *facti* (quos vsus Aduersarius non videtur distinguere) si pergamus abuti vocabulis, illos tantum dicendos esse mortuos ciuilitate, quoad *vsu causalem*, qui illum penitus amiserunt: nec vlllo modo habere possunt, neque sine licentia, neque cum licentia alterius. tales sunt alij Religiosi, qui cum sint incapaces dominij priuati, & particularis; implicat, vt possint habere *vsu causalem*, qui non competit nisi ratione dicti Dominij. At Scholares Societatis, cum retineant *dominium particulare*, cum licentiâ saltem Superiorum, possunt habere eundem *Causalem vsu*, ideoque absolutè & simpliciter, quoad ipsum, non sunt mortui ciuilitate, nec dici potest, eos quoad dominium, decessisse intestatos, & quoad hunc *Vsu*, testatos.

93 Quoad *Vsu* autem *Causatum*, & *facti*, nullus potest dici mori ciuilitate. quia impossibile est hunc *Vsu* à quoquam amitti, quoniam nullus religiosus est, qui ex Iure, & concessione alterius, non possit disponere de rebus temporalibus. Sicut ergo nullus Religiosus respectu *vsu causati* potest dici ciuilitate mori; ita non potest dici ciuilitate viuere: cum contrariorum eadem sit disciplina.

94 Dico tertio, si velimus (vt debemus) propriè loqui, *mori ciuilitate & decedere testatum vel intestatū*, dici solùm respectu bonorum, vt dicebam, immobilium, semouentium, Iurium, & actionum: quæ sola bona sunt materia vltimarum voluntatum. Et hoc contingere potest dupliciter. Primò. Si quis decederet testatus. v.g. respectu quorundam

dati bonorum immobilium, & non omnium: vel respectu immobiliū, & nō mobiliū. &c. Secundò si respectu bonorū. v.g. immobiliū decederet intestatus quoad nudam proprietatem, & testatus quoad dominiū directū, vel vsumfructū. hoc posito: dico, Scholares Societatis per vota simplicia nō mori ex parte testatos, ex parte intestatos. quia etiam post vota retinent omnia sua bona immobilia, mobilia, &c. Et omne ius respectu bonorū temporalium competens. Sicut contra, Religiosi professi, & in Societate Coadiutores formati, per emissionem Votorum decedunt ex omni parte testati. quia amittunt omnia bona, quæ habebāt, & omne ius, quod eorundem ratione ipsis competeat. Atque ex his infertur, illud absurdum, quod abhorret à Regulis Iuris, hoc est, *decedere ex parte testatum, & ex parte intestatum*, non habere locum in Scholaribus Societatis, qui, vt diximus, retinent omnia sua bona, & quidquid est Iuris respectu illorum, adeoque posse iam EPOPTAM intelligere, an *in meū verbu sit aliquid sani, & succis*.
An verò sint penitus *insana, & ieiuna.*

VIII. ARGUMENTVM.

NUM. 23.

TRipliciter probare intendit, Titium post 95 vota substantialia non potuisse componere testamentum *argumento à contrario sensu.*

Primò, *quia testamentum condendi facultas conceditur ante Ingressum in Societatem, ergò post ingressum subtrahitur.*

O 5

Se-

Secundò. Quia Nouitijs tantàm testandi facultas conceditur ex Mandosio. tract. de priu. ad instar. Glor. 2. num. 13. ergò, per subauditum intellectum, Scholaribus non conceditur.

Tertiò. Quia ex Tannero; nisi Candidati Societatis reuocent testamentum factum ante ingressum, aut non velint reuocare, non sunt admittendi. ergò postquam sunt admissi, non possunt testari. & probat hanc consequentiã, quia nulla alia potest esse ratio, cur non admittantur, nisi reuocauerint testamentum, quàm quia ingressi reuocare non possunt.

R E S P O N S I O

96 **P**rimum de his testimonijs ab Aduersario productis potest dici illud. Marc. 14. Et testimonia conuenientia non erant. primum enim, quod ille ducit ex exam. c. 4. §. 5. præterquam quod est falsum; quia ibi nullo modo agitur de facultate testandi ante ingressum; non conuenit cum secundo testimonio, quia secundo asseritur Nouitios, adeoque iam ingressos posse testari, primo autem & tertio illud negatur.

97 Deinde, etiamsi concederem torum argumentum, & Titium post ingressum non posse testari; adhuc nihil probaret, quod perineat ad scopum Controuersie nostræ, nam, dato & non concessio, Titium post ingressum non posse componere testamentum; adhuc negatur amisisse dominia bonorum suorum, illudque in Caium transfuisse: quod est in questione.

98 Præterea dico, primum & tertium argumentum

tum nimium probare. probant enim per Aduersarium, non solùm subtrahi facultatem testandi post Vota, sed etiam ante Vota, statim post ingressum; qui verò nimium probat, nihil probat. per not. ad princip. Auth. vt determ. sit num. Cler.

Postremò Noto, *Argumentum à contrario sensu* sine dubio receptum esse in Statutis & Constitutionibus: & (ne omnia denegem Aduersario) cōcedo aliquo modo esse cōtraria, *non esse ingressum, & esse ingressum. non emisisse Vota, & emisisse Vota:* & admitto illud axioma. *Contrariorū Contraria est dispositio.* Sed postulo ab Aduersario, vt mihi vicissim concedat, esse verum aliud axioma, de quo *Euerhardus in locis. loco à contrario num. 9. Contrariorū eadem est dispositio;* & tunc demum esse firmum *argumentum à contrario sensu;* si non resultet prauus intellectus, aut correctio tertium, vt passim Doctores. Deinde & hoc, *quod dispositum ad vnum finem, non debet eius contrarium operari.* Auth. principales. *C. de Iureiur. & ibi Gloss.*

His positis ad omnia allata argumenta respon-deri potest, non procedere *argumentum à contrario sensu.* primum, quia si Scholares Societatis non possent testari, sequeretur, eos, qui habent dominium particulare bonorum suorum, non posse testari: quod est absurdum: & pugnat vt *EPOPTA* concedit, num. 34. cum lege naturali, diuina, positiuâ, ciuili, & canonica: & est contra rationem & textus Iuris communis, exorbitans, &, si Aduersarius contendat, ingressos iam in Societatem esse specialiter prohibitos testari; debet afferre

afferre textus expressos, & rationes conuincentes: quod nunquam faciet. erubescat igitur sine lege loquens contra §. *consideremus, Auth. de Trient. & semiss.*

101 Ad Authoritatem *Mandofij* in particulari iam dixi in *Auctario*, nec eum in loco citato *plurima verba profundere*, vt ait *EPOPTA*; nec habere illam particulam *Tantum*, & hoc testimonium produxisse contra seipsum, qui, contra quod probant alia duo testimonia, ostendit post ingressum in Societatem, habere facultatem testandi.

102 Ad Authoritatem *Tanneri*, quæ desumpta est ex 3. *tom. disp. 6. q. 3. dub. 6. num. 205.* respondeo negando sequelam, hoc est, *nullam fore rationem, cur Candidati non admitterentur in Societatem, non reuocato testamento antea facto, si post ingressum non carerēt facultate testandi* Ratio enim, cur talia testamta reuocari debeant, & si quis nollet reuocare; non admittatur, non est, quia post ingressum subtracta sit facultas testandi & reuocandi testamentum: sed quia statim post ingressum Candidati vel debent abdicare se omninò Dominio suorum bonorum, erogando illa in pauperes; vel promittere, se idem facturos post primum ab ingressu annum, quandocunque Superior iniunxerit. Si quis ergò nollet reuocare testamentum iam factum; consequenter non veller obedire huic Constitutioni: adeo que esset indignus, qui reciperetur, & vt suprà notauimus ex *Molina*, si fortè iam esset receptus, dignus esset, vt expelleretur.

IX. AR-

IX. ARGUMENTVM.

num. 24. ad 30.

EX ijs, quæ Aduersarius pluribus verbis hoc loco inuoluit, hoc breuiter argumentum ex ipsius sententiâ formo : *Nemo potest testamentum tanquam actum pendentem à voluntate vnius, condere dependenter à voluntate alterius l. illa Instit. ff. de hered. Instit. l. ait Prator 5. & l. metum. 9. §. Sed quod Prator ff. quod met. caus. & l. captatorias. C. de mil. testa. Omnis Religiosus habet actum pendentem à voluntate Superioris, cum non habeat nec velle, nec nolle ex. c. Si Religiosus de elect. in 6. & Doctoribus passim ibi, & in c. in presentia. de probat. ergò nullus Religiosus potest condere Testamentum. ergò neque Titius, nec vllus Scholaris Societatis, cum sint verè ac propriè religiosi, & profiteantur veram abnegationem propria voluntatis, & iudicij. seq̄ in omnibus conformare debeant cum voluntate ac iudicio Superioris cui etiam liberam sui ipsorum, rerumq̄, suarum dispositionem relinquere teneantur, studeantq̄ obedientiam plurimum obseruare, & in ea excellere. vt habetur varijs Constitutionum locis, quos citat. Confutat deinde quasdam meas responsiones, quas commodius infra proponemus, & soluemus.*

R E S P O N S I O.

IN hoc argumento proponendo admiratus sum Aduersarij solertiam. cum enim ratio potissima legis prohibentis Religiosorum testamenta

menta sit, quia non habent vllius rei dominium, vt dicitur in *Auth. Ingressi. C. de sacros. Eccles. canonizata in c. quia ingredientibus*; ille prudentissimè abstinuit ab hac ratione. quia si assumpisset, Scholares Societatis non habere Dominium; sciebat à me meritò negatum iri. hac ergò ratione diffimulatâ, aliam attulit, quæ cõmunis est non solù dispositionibus testamentarijs Religiosorù; sed quibuscunq; alijs dispositionibus, cõuentionibus & pactis eorundem. Ista enim omnia æqualiter prohibita sunt Religiosis: quippe qui nõ habeant *nec velle, nec nolle*, & quoad hoc æquiparantur seruis. Sed malè nihilominus sibi consuluit. quia, quæ admodum Religiosi, licet nõ habeant *velle & nolle*; possunt cū legitima licentiâ alias dispositiones facere licitè & validè; ita etiã cum eadè legitimâ licentiâ facere testamentarias. discrimen solù est in hoc, quod alias dispositiones possunt facere cum licentiâ suorum Superiorum: testamentù autem solùm cum licentiâ P A P A E, vt est clarum in Iure. & ratio discriminis est optima, quam affert *Sanchez l. 7. in deca. c. 8. n. 5.* quia consuetudo, & conuictus humanus postulat, vt Religiosus aliquid consumat, donet, mutuet, expendat, &c. que omnia, cum sit contra *Votum Paupertatis*, facere absque licentiâ; debuit hæc facultas impertienti licentiâ esse penes Superiores ordinarios: & omninò fuisset irrationabile, hoc reseruari P A P A E. At verò, cum per testamentum Testator declaret, quid fieri velit de bonis, de quibus testatur, post suam mortem naturalem, quod non po-
 stula-

stulanti à quotidiano conuictu, & religiosa
 consuetudine, & sapit aliquo modo dominium
 & sollicitudinem etiam in tempus post mortem;
 iure ac merito nõ debuit hoc relinquere in potesta-
 te Superiorum ordinariorum: sed tanquam casus
 rarissimus referuari P A P A E Canonum Cõditori.

Ex his habemus primò, cum per Canones, & 109
 Ius commune prohibeantur testari Religiosi
 professi carentes omni dominio; Scholares So-
 cietatis hac lege non affici: cum *dominio particulari*
 non careant.

Secundò habetur, sicut omnis Religiosus ab- 106
 solutè potest cum legitima licentia omnes dispo-
 sitiones facere, etiam testamentum, nec illi ob-
 stat, quod careat *velle & nolle*, & quòd legitima li-
 centia testandi ob rationem dictam referuetur
 P A P A E; sic sequitur, Scholares Societatis, qui re-
 tinent dominium bonorum, nec afficiuntur,
 quoad hoc, prohibitione Iuris communis; æquè
 posse facere de licentia suorum Superiorum te-
 stamentum & alias dispositiones. quocirca *non est*
frigidissimum, vt ait Aduersarius num. 26. meum ar-
 gumentum, dum dixi, vocabulo *dispositionis*, lo-
 quendo de Scholaribus, cõprehendi etiã *testamēti*
factionē, quia Scholaribus ad dispositionem quã-
 libet faciendam sufficit licentia propriorum Su-
 periorum: nec illos comprehendit ratio legis po-
 tissima, hoc est, vt dixi, carentia *dominiy particula-*
ris. Sed respondeamus ad singulas propositiones.

Ad maiorem iam respondi in *Auctario num. 41. 017*
 illam legem, *illa Institutio*. adduci extra rem, & per
 illam

illam non probari, testamenta non posse pendere ab alieno arbitrio, hoc est, non fieri de alterius licentia: sed non posse nominationē hæredis committi arbitrio alterius; in *l. autem Ait Prator. & in l. metum.* nihil aliud statuitur, nisi quod, quæ fiunt ex metu, rescindi oportet. Testamentum autē quod fit à Religioso de licentia Superioris, non fit ex metu, sed fit liberè & spontè, & nullo modo coactè, vt malè affirmat Aduersarius *num. 28.*

In *l. denique captatorias.* decernitur, Institutiones sub conditione de futuro esse nullas: *Vt si quis, inquit Gloss. dicat Instituo te si Titius voluerit, vel sit meus hæres, quem Titius voluerit: vel eris meus hæres, si me institueris* quorum omnium, nihil est in casu Titij: Nam ipsemet designauit hæredem absolutè & liberè, & sub nulla conditione de futuro. Itaque falsa est maior, *testamentum non posse condi dependenter à voluntate,* hoc est, à licentiâ alterius, vt patet etiam de Testamentis factis à Professis de licentia P A P A E.

108 Ad minorem quando dicuntur Religiosi non habere velle, & nolle, non est sensus, quod nullam possint facere dispositionem, nullam obligationem contrahere: sed quod si aliquid tentent absque Superioris Auctoritate, id ab eodem retractari possit. Vide *Nauarrum. com. 2. de regul. n. 42. Azor. tom. 1. lib. 12. c. 11. q. 5. Lessium lib. 2. de Inst. c. 2. dub. 1. n. 6.* quare accedente legitimo Superiorum consensu possunt Religiosi contrahere, & disponere quocunque modo, iuxta tamen præscriptum *Extrau. Ambitiosa, de reb. Eccl. non alienan.* & nisi lege
ali-

aliqua peculiari prohibeantur, quoad dispositiones verò testamentarias iure communi, vt dixi, prohibentur Professi, & licentia reseruat PA-PÆ, quo iure communi non tenentur Scholares Societatis, qui emittunt solùm Vota simplicia, & habent Dominium bonorum ex Constitutionibus Apostolicis, & in illis cessat ratio legis, vt supra significauimus.

Neque habet vllam vim, quod contra assertur, de abnegatione perfecta propriæ voluntatis & iudicij &c. quia Scholares disponentes de rebus suis, non faciunt nisi conformiter ad voluntatem Superiorum.

Et quod adducitur ex *Mandosio num. 27.* dicente *Scholares Societatis non habere vocem & consensum, & omnem suorum bonorum curam, & administrationem in Præpositum transtulisse, qui ipse inuitis & minimè vocatis tanquam nulli facto contradicere valentibus de istis bonis disponere potest.* perperam ab Aduersario intellectum est. *Mandosius* enim, vt patet ex textu, & in *Auctario probauimus num. 4.* non agit de proprijs bonis, & paternis singulorum; sed de bonis Collegiorum, quorum cura & administratio est penes Præpositum Generalem, & ab ipso designatos. Ex quibus omnibus patet, etiam Minorem esse falsam. Licet enim Scholares non habeant *nolle & velle* nisi dependenter à voluntate Superiorum; tamen habitâ licentiâ, possunt quolibet iudiciorum modo contrahere & licitè & validè, vt omnes docent. Restant quædam impugnationes Aduersarij sparsæ hinc inde in argumento.

112 Prima est num. 26. vbi dicit, *sub Generali dispositionis vocabulo non comprehendendi factionem testamenti. Ideoque frigidissimum esse quod ego dixi, Scholares per Constitutiones posse disponere de rebus suis, & consequenter etiam testari.*

113 Respondeo, falsum esse sub Generali dispositionis vocabulo non comprehendendi factionem testamenti, cum verbum *disponere* in propria sua significatione importet vltimam voluntatem. *Alex. in rubr. ff. solut. matrim. col. 3. Socin. in Consil. 13. incip. Prasens disputatio ad 5. per l. dispensatorem. ff. de sol. Niconit. in repet. rub. solut. matrim. à n. 127. vsque ad 130. Verba autem debent intelligi proprie. Menoch. 4. Presumpt. 178. n. 3. per l. qui liberis. §. hac verba. ff. de vulg. l. non aliter. ff. de legat. 3. Deinde Respondeo, verbum *disponere* secundum subiectam Materiam esse accipiendum per l. Si vno anno ff. locat. & conduct. Vide Euerhardum in loc. à subiecta materia n. 1. Subiecta autem materia est de Scholaribus Societatis, qui retinent dominium, nec tenentur iure illo communi prohibente testari sine licentiâ PAPÆ. ergo verissimum est sub nomine *dispositionis* contineri etiam testamentum. In alijs verò Religiosis est diuersa ratio, vt supra ostendimus, quia ipsi de licentiâ Superiorum non possunt testari, licet possint aliter disponere.*

114 Secunda est num. 28. *ex eo, quod Superioris arbitratu determinetur tempus dispositionis bonorum priorum facienda à Scholaribus, non autem dispositio ipsa, extrema inscitia est, dicere, ipsos Scholares disponere, cum propriam voluntatem & Iudicium abnegauerint.*

& liberam sui, rerumque suarum dispositionem Rectori reliquerint.

Respondeo negando Assumptum. quia abnegatio voluntatis & iudicij, & libera sui & suarum rerum dispositio commissa Superiori, est propria omnium Religiosorum, qui tamen habitâ licentia eorundem licitè & validè disponunt, & liberè & spontè. Socin. d. Consil. 13.

Tertia est numero eodem. Non valet, inquit, argumentum ductum à Religiosis Commendatarijs in Hispaniâ & Lusitaniâ, qui habent testandi facultatem, quamvis sint sub obedientiâ, vt probetur Scholares Societatis testari posse. quia isti Commendatarij nec verè & propriè Religiosi sunt, nec obedientiam verè & integrè, sed solo nomine profitentur.

Respondeo hoc non esse meum argumētum, sicut nec est præcedens. dico tamen, non esse nullius momenti, vt Aduersarius ait. quia qui illud adduxerunt, voluerunt solùm ostendere, alicuius paupertatis voto (addo ego & obedientiæ) non repugnare posse testari. quare Paupertati, quæ est propria Scholatum Societatis, potuit etiam non repugnare factio testamenti. Sicut non repugnat Dominium, quod retinetur ad tempus, & quod nullo modo derogat Essentiæ, & substantiæ paupertatis religiôsæ.

Quarta est num. 29. Non licet, inquit, inferre ex eò, quod Scholares non obstante Voto obedientia possunt alias dispositiones facere de suis bonis, retinere dominium in particulari: quia quod dispositiones alias ab arbitrio Superioris

*terioris facere possint dependenter, arguit solum Domini-
nium in communi.*

- 119 Respondeo, hoc esse verum in Professis, & alijs Religiosis, qui nullum dominium habent rerum propriarum. At Scholares Societatis cum retineant *dominium in particulari* suorum bonorum; si possunt alias dispositiones facere, quid prohibet, quo minus faciant etiam testamentariam? ergo quando hæc dixi in Consultatione, non poteram iure timere opponi mihi ab Aduersario quod allegabam. Ideoque neque timeo nunc reprehensionem *Ludouici Romani, & Alexandri, quæ olim Antonium Magnum exceperunt.*

X. ARGVMENTVM.

à num. 61. vsque ad 69.

Decimum hoc Argumentum est *Achilles mei Achillis*, cui sub initium *EPPOPS EOS impar infeliciter congressus dicor*: quapropter diligenter proponendum est, & confutandum.

- 120 Primò supponit, Titium in emissione Votorum nullam fecisse protestationem reseruandi sibi dominium bonorum suorum; sed illa emisisse purè & simpliciter.
- 121 Secundò supponit, eundem Titium in Votis emittendis habuisse intentionem abdicandi se Dominio bonorum suorum, illudque transferendi in Caium hæredem institutum, quam intentionem colligit ex duobus locis Epistolæ à Titio scriptæ post Vota, in quorum altero ait, *se non curare vel obulum, neque cupere sua vel semel acci-*

re. Ex quibus verbis apparet, Titium agnouisse incapacitatem contractam reuocandi testamentum in sæculo factum; in altero *Vtinam*, inquit Titius, *id temporis intellexissem: non fuisset factum. quoniam aduerto, non potuisse bonâ conscientia fieri.* Ex quibus verbis apparet, idèd Titium pænitere facti testamenti: quia iam iudicabat, illud retractare non licere. Et confirmatur, quia in iisdem literis vel alijs, Caium precariè rogat, vt aliquid amplius præter legatum relictum Societati largiatur. cur autem rogasset, si existimasset se capacem reuocandi testamentum? cur suo iure vsus non fuisset?

Tertiò supponit, Dominium non nudis patetis & conuentionibus transferri, sed traditione¹²² vel vera, vt cum res de manu in manum traditur, vel fictâ, vt cum res possidetur titulo inualido ad illud transferendum, superueniente titulo ad transferendum valido: & addit in casu proposito, Titium non transmisisse Dominiû bonorum suorum in Caium ex vi testamenti, quod semper est retractabile ante obitum; sed ex vi votorum emissorum ab eodem Titio, non solum sine protestatione referuandi, quinimò cum intentione abdicandi, adiunctâ ficta traditione eorundem bonorum: quæ in eo cernitur, quòd cum Caius hæres institutus, quando Titius emisit Vota, illa possideret nomine Titij causa familiaritatis; emissis iam Votis potuit optimo iure mutare sibi titulum possessionis, vt qui hæctenus nomine Titij familiaritatis causa possidebat; postea suo nomine, & animo domini possidere inceptit,

rit, non secus ac si Titius post Vota pro eorundem implemēto in dictum Caiū vera traditione dominiū irreuocabiliter transtulisset, illique dominiū iam acquisitum cōcludit sine mortali peccato & summa iniuria auferri non posse. Sed formemus breuiter argumentum ex Aduersarij sententia.

123 *Quotiescunque aliquis facto Testamento, & herede instituto existente, in detentione bonorum testatoris, e-mittit in Societate post biennium Vota Simplicia sine protestatione reseruandi sibi, imò cum intentione positiua transferendi dominium in heredem, efficit, vt institutus iure sibi mutet titulum possessionis, & incipiat possidere titulo domini, nec bona iam translata illi auferri possint sine peccato mortali. Hec omnia contingunt in casu Titij respectu Caij, ergò dominium, quod erat Titij ante Vota, translacum est irreuocabiliter in Caium, &c.*

R E S P O N S I O .

DIcam primum aliquid de suppositionibus, & postea ad argumentum in forma respondebo.

124 *Ad primam suppositionem quæro ab Aduersario. Vtrum, si Titius fecisset protestationem de reseruando sibi dominio; impedita fuisset dominiij translatio in Caium institutum? An verò non fuisset impedita, & nihilominus dominium transiisset? Si respondeat non fuisse impediendam dominiij translationem, etiam facta protestatione, & dominium fuisse transferendum: impertinens est dicere, Titium hanc protestationem non fecisse, quia, etiam si fecisset, ex suppositione dominium nihilofecius transiisset, quod protestatio*

statio actui & facto contraria nihil valeat. *Gail.*
 1. *obs.* 73. *num.* 7. & 2. *obs.* 101. *n.* 2. Si respondeat, facta protestatione retinendi dominium, fuisse impediendam eiusdem translationem, primum hæc protestatio fuisset contraria facto, id est, actuali abdicationi dominij, quæ in sententia Aduersarij est effectus votorum substantialium religiosorum ex illorum emissione necessariò consequens: & idè talis protestatio nihil operata fuisset. Sicut, si quis volens suscipere Subdiaconatum, protestaretur se non velle obligari voto solemnii castitatis, nihil efficeret. quoniã ex institutione Ecclesiæ susceptioni illius ordinis, est annexum votum solemnne castitatis. Et confirmatur. quia protestatio hominis priuati nõ potest auferre ab emissionem votorum, si illa includunt vel ex Iure positiuo, vel diuino effectum priuationis dominij, vt putat Aduersarius, huc ipsum effectum. quia licet protestatio admittatur contra præsumptionem Iuris & de Iure; non tamen, quando ex ea fraus legi facillè fieri potest. *Mench.* 5. *Presump.* 29. *n.* 14.

Ad secundã suppositionem de intentione abdicandi dominium. quæro pariter ab Aduersario. vtrũ, si Titius illã non habuisset, fuisset nihilominus dominium transitorium in Caiũ, an non? si respõdeat, fuisse nihilominus transitorium: impertinens est, illã habere, vel non habere. Si respondeat transitorium non fuisse; recurrit idem argumentum, quod de protestatione. Nam posito quòd Titius velit emittere vota, quibus ex sententia Aduersarij est annexa necessariò abdicatio dominij; non potest

priuata intentio vouentis impedire effectum necessariò consequentem ex Essentia Votorum. & hoc dictum velim in sententia illorum, qui putant; si quis intendat vouere, & interius habeat intentionem non se obligandi, adhuc tamen obligari, ita *Sotus. lib. 7. de Iust. q. 1. a. 2.* ob rationem dictam. quia obligatio oritur ex Voto, sicut effectus necessarius à sua causa. Sed, si sequamur sententiam longè probabiliorem, *Glossa in cap. literaturam. de Vot. & Vot. redempt. Angeli. v. votum l. q. 7. Syluest. v. metus q. 8. & v. pactum. n. 4. Nauarri in Man. c. 12. n. 27.* dicentium, Intentionem non se obligandi, esse contra Substantiam Voti, & illud reddere nullum (sicut nulla esset donatio facta cū Intentione non alienandi à se rem donatam) tunc dico, Votum paupertatis emissum à Titio cum intentione nō abdicandi dominium, & non se obligandi ad hanc abdicacionem, fore nullum.

Hæc autem absurda, quæ sequerentur in sententia Aduersarij ex vi dictarum *Protestationis & Intentionis*; in Scholaribus Societatis emittentibus Vota cum protestatione reseruandi dominij & intentione non se illo abdicandi, non sequerentur in nostra. quia illi solùm protestantur, velle reseruare dominium, & idem retinere intendunt donec Superior iniungat, quod est conforme Constitutionibus & naturæ Votorum, quæ ipsi emittunt: nec villo modo pugnat cum paupertatis religiosæ Essentia.

126 Ad tertiam Suppositionem primùm verissime dicitur, dominia non nudis pactis, & conuentionibus,

nibus, sed traditione vera vel ficta transferri. Sed reliqua, quæ ibidem dicuntur, falsa sunt. nam vt per fictam traditionem dominium transeat ab vno in alium, qui est in possessione, quique ea detinet titulo inualido ad transferendum dominiũ: opus est, vt superueniat alius titulus validus ad dominium transferendum. nam si superueniat titulus inualidus ad hunc effectum, dominiũ non transfertur. v.g. locaui tibi domum meam. titulo locationis non fit tua, licet illam detineas, si postea illam tibi vendam, fit tua quoad proprietatem. quia venditio est titulus validus ad dominium transferendum. at si eandem domum tibi concedam in Emphyteusin, non fit tua quoad proprietatem. quia hic titulus Emphyteusis non est validus ad proprietatem transferendam. *Eouard. in loc. ab Emphyteusi ad censum. n. 2.*

Aduersarius supponit, emissionem Votorum simplicium in Societate esse titulum sufficientem & validum ad transferendum dominium, quod est maximè in quæstione, & ego probaui esse falsum: quare manifestissimè petit principium.

Deinde clarè sibi ipsi repugnat, quando dicit, ¹²⁷ Titium ex vi Testamenti, quod est reuocabile vsque ad mortem, non transmisisse Dominium in Caium. quia in ipsius sententia per Votorum emissionem Titius mortuus est ciuiler, & confirmauit testamentum antea conditum: confirmato autem testamento per mortem naturalem aut ciuilem, statim transit dominium hereditatis in hæredem, nec est opus vlla aliâ traditione,

verâ vel fictâ. Sed sola aditione, siue acceptatione ipsius hæreditatis acquirat hæres dominium bonorum defuncti ante eorum apprehensionem ac possessionem *l. cum hæredes ff. de acquir. possess.* Imò, hæres suus sit dominus, antequam hæreditatem adeat, eo quòd vna profus cum defuncto, persona censeatur. Quæ propterea dixerim, vt EPOPTA intelligat, extra rem tam multa se attulisse de ficta traditione, quasi illa necessaria sit hæredi ad comparandum dominium hæreditatis.

128 Ex his patet responsio ad Maiorem argumenti initio propositi. neganda enim est absolutè. quia, dato etiam & non concesso, quod Scholaris aliquis emittreret Vota sine protestatione reseruandandi dominium, & cum positua intentione illo, se abdicandi: licet alius esset in detentione bonorum ipsius, non posset hic iure mutare sibi titulum, & incipere possidere animo, & nomine domini. quia emissio Votorum simplicium in Societate facta à Scholaribus non est titulus validus, vt dixi, ad dominium transferendum: & Adversarius hætenus contrarium non probauit.

129 Ad Minorem respondeo. primò, in casu Titij deesse validitatem tituli ad transferendum dominium. quia emissio Votorum ab ipso facta nõ est efficacior, quàm facta ab alijs Scholaribus.

130 Secundò respondeo quoad protestationem, vt etiam dixi in Consultatione *num. 64. & 65.* non fuisse eâ opus Titio. cum certi iuris sit per Vota Scholarium non amitti dominium: & si opus fuisset; Titio non defuisse, quia expressè voluit

pit omnia, intelligendo iuxta Societatis Constitutiones, quæ Scholaribus concedunt retentionem dominij etiam post Vota.

Tertio respondeo, quoad intentionem abdicandi se dominio, primò falsum esse quod illam Titius habuerit: nec rectè probatur contrarium ex duobus illis locis Epistolæ, vt ostendi in eadè Consultatione num. 66. & 69. imò ex eadem Epistola clarè colligitur, Titium positivè non habuisse talem intentionem, scribit enim *se toto tempore Novitiatu, cum ex vna parte consideraret singularem Charitatem Superiorum erga se in victu, vestitu, &c. & ex alterâ summam annonæ caritatem ob illorum temporum difficultates, scribit, inquam, se in perpetuâ animi agritudine & molestiâ fuisse, & cordis anxietate, & vt ipse loquitur, sæpe coram Deo calidas sparsisse lachrymas propter dispositionem à se factam, quam vellet retractare, & rem totam alio modo instituire; & in eadem animi dispositione fuit etiâ statim post Vota, vt ex eadè epistolâ constat. quis ergò sibi persuadeat illum in actu emissionis Votorum habuisse intentionē abdicandi se absolutè dominio bonorum suorū, illudque in Caium transmittendi?*

Adde, quòd Titius in ipso primo ingressu in Novitiatum de more promisit, *se post primum annum promptè renunciaturum omnibus suis bonis, & ea erogaturum in opera pia & sancta de consensu Superiorū, & sciebat se teneri ad non danda sua bona consanguineis, nisi de iudicio duorum vel trium virorum prudentium cum approbatione Superioris elæctorum.*
 Quis credat, iuvenem probum, & timoratae conscientie

scientiæ sine sui Superioris consensu, omnibus incōsultis sua bona voluisse dare, & re ipsa dedisse Gaio suo germano, nisi qui summâ cum iniuriâ velit illum præsumere malum & infidelem?

133 Huc accedit, quòd, licet Titius in emissione Votorum habuisset intentionem abdicandi se dominio suarum rerum; *attamen cum ista intentio (sunt verba EPOPTÆ num. 62. in fine) insufficiens sit, & tanquam in mente retenta nihil operetur; nemo secundum eam, & ex illius vi affirmare iure potest, secutam fuisse dominij abdicacionem & illius transmissionem in Caium.*

134 Dicere potest. *Titium detexisse postea per literas istam suam intentionem, & voluntatem.* Sed hoc nihil est, quia ad hoc, vt intentio & voluntas operetur; opus est, vt sit simul cum signis externis: quæ tamen fuerût (si tamen fuerunt) longo tempore posteriora. Sic accidit in Sacramentis. Si enim intentio baptizandi infantem præcedat aut subsequatur lōgo tempore ablutionem, & prolationem formæ, non fit Sacramentum, quia non coniunguntur moraliter intentio interna, & ista signa externa.

135 Imò, dato etiam per impossibile, quod Titius, quando scripsit illam Epistolam, habuisset actualem intentionem abdicandi dominium; ex sententiâ *Molina & Layman* supra relatâ in *argumento primo*; fuisset nulla talis dispositio, vtpote facta non iuxta Constitutiones sine consensu Superiorum, & in Consanguineum non adhibito prudentium iudicio, cum voluntas non solemnis nō sit

fit voluntas. *Menoch. l. Presumpt. q. 80. n. 30. & paria*
 sint aliquid non facere, vel non debito modo *l. 1.*
§. penult. ff. quorum legat.

Postremò dico. si talis intentio referuandi sibi ³⁶
 dominium fuisset necessaria ad non transferen-
 dum dominium in hæredem institutum, non de-
 fuisse Titio. quia, vt dixi, vovit *omnia intelligendo*
iuxta Constitutiones, quæ excludunt intentionem
 abdicandi se per emissionem Votorum statim
 dominio, & postulant solùm intentionem abdi-
 candi se illo, *quando Superior iniunxerit.*

Quæ verò adduntur de Titij æstimatione pu- ¹³⁷
 tantis se perdidisse dominium suorum bonorum,
 nec posse vti suo iure ad ea repetenda: & *propterea*
vti verbis precarijs, vt aliquantò plus haberet pro Collegio
Coloniensi, & se panitere facti. iam exposui hæc om-
 nia in Consultatione. *num. 68. & 69.* Et dato
 & non concessio, ista omnia esse vera, vt dixi eo *n.*
68. priuatus iste error Titij nihil operaretur, vt
 patet: cum in damnis amittendæ rei suæ, Iuris er-
 tor non noceat. *l. error. ff. de Iur. & fact. Ignor.* Titius
 autem certabat de damno rei suæ amittendæ:
 Caius verò de lucrando. Atque hæc sufficiant cir-
 ca Confutationem huius vltimi argumenti, ex
 quibus facillè soluuntur, quæ Aduersarius repli-
 cat. *num. 64. 65. 66. 67. & 68.* partim enim falsa
 sunt, partim nullo fundamento nixa, vt constare
 poterit cupienti aliquid boni otij perdere
 in his nugis.

SECTIO SECVNDA.

Qua omnes Aduersarij Confutationes refelluntur.

HActenus prospero Marte Hostis aggredi-
entis impetum fortiter fregimus: & appa-
ruit, quàm imbellis fuerit manipulus ille decem
Argumentorum, quem EPOPTA contra reten-
tionem dominij post vota Scholarium Societatis
emisit in aciem. Videndum nunc est, an pari ille
successu sustinuerit impressionem à nobis fa-
ctam per duplo pauciores rationes (tanquam per
generosos & inuictos milites) quas è statutis So-
cietatis, Constitutionibus Apostolicis, Obser-
uantia subsecuta, Ratione & Refutatione omnia-
um Obiectionum in campum eduximus.

*I. Confutatio Argumenti ducti à Iure Societatis à
num. 30. vsque ad 44. reijcitur.*

138 **A**Rgumentum, quo ego in Consultatione à
num. 10. vsque ad 24. ostendi, post Vota sim-
plicia emitti solita post biennium probationis,
ex Constitutionibus retineri *dominium particulare
actiuum* bonorum propriorum ac paternorum,
petebatur ex part. 6. c. 2. §. 11. lib. H. ex 4. part. c. 4. lit.
E. ex 3. part. c. 1. §. 7. adiuncta lit. F. ex exam. gener. c. 4.
§. 2. & 5. ac denique ex varijs Decretis & Cano-
nibus septem Congregationum generalium ad
hanc vsque diem celebratarum. Aduersarius, vt
hoc Argumentum confutet, primum stabilire in-
tendit

tendit aliquot Assertionēs: deinde ex illis, tanquam fundamentis, euertere conatur omnes meas rationes: Postremò deducit quædam Corollaria. hæc omnia sigillatim proponam & refutabo.

Aduersarij Assertiones.

Prima Assertio. *Textus Constitutionum, quibus in Consultatione probatur, retentio dominij post vota, sunt obscuri & ambigui, teste Mandosio de priuil. ad instar. Gloss. 11. §. 24. ergò ex illis malè probatur dominij retentio.*

Resp. Antecedens huius Assertionis falsissimum est. æquus iudicet Lector, an hi textus sint obscuri & ambigui. *part. 6. l. c.* ita dixerat S. FUNDATOR. *vt nihil proprium domi teneri; ita nec foris apud alios potest: Ad hæc ergò verba lit. H. subiungit. intelligendum est hoc absolutè de Professis. caterùm in Scholasticis hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in presentia subsint eorum dispositioni. nihil enim horum habere debent; nisi conscientia & approbante Superiore; neque sermo est de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus scilicet vel rebus alijs: Sed, quod ad hæc attinet, parati etiã debebunt, vt illis se abdicent, quandocunque Superiori videretur. & part. 4. hac consuetudo facit, vt quamuis paupertatis Votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur. & 3. part. quamquam necesse non sit bonorum suorum tempore probationis possessione se abdicare, nisi Superior post elapsum primitiũ annum iuberet. & in eam gener. quod si statim propter*

statim propter aliquas honestas causas bona non relin-
quat: promittat se promptè relictorum omnia post vnum
ab ingressu absolutum annum, quancuncque per Supe-
riorem ei fuerit iniunctum in reliquo tempore probatio-
nis, quibus textibus quid potest esse clarius & di-
lucidius?

Mandosij verba hæc sunt. Si prasupponamus ipsos
(Scholares) ex priuilegijs Apostolicis in communi habere
bona immobilia & redditus annuos, & in particulari ni-
hil possidere (quod qui eorum Constitutiones & confir-
mationes Apostolicas viderit attentare posset) licet id
mihi tutum non videatur; in his verbis non video,
quomodo Aduersarius agnoscat Mandosij sen-
tentiam esse, textus Constitutionum esse obscuros &
ambiguos, loquentes de retentione dominiij bo-
norum priorum, quæ Scholares habent in
sæculo; cum Mandosius ibi loquatur de bonis Col-
legiorum, & illorum dominio, vt clarè ostendi in
Auctario num. 4. & de his bonis asserit, inspectis Cõ-
stitutionibus & Confirmationibus Apostolicis, fortè dici
posse, dominium non esse penes ipsos Scholares & Colle-
giales: sed penes Præpositum Generalem quomodo hinc
infertur, textus Constitutionum loquentes de do-
minio bonorum priorum ac paternorum esse
obscuros?

- 141 II. Assertio est, Candidatos Societatis ante, vel sta-
tim post emissionem Votorum simplicium, dominium,
quod in sæculo habebant, abijcere, & in alios distributione
vel renuntiatione rerum temporalium transferre, decreto
Constitutionum iuberi. & hac distributione factâ inci-
pere deinceps habere dominium illud, quod habent perso-
sona

sona particularis, quae sunt membra alicuius Religionis, quae incapax non est bonorum in communi.

De obligatione distribuendi & renuntiandi, res temporales, qualis & quanta sit, mox dicam. Quod verò Aduersarius ait, factâ renuntiatione incipere eos, qui renuntiarunt habere dominium in communi, apertissimè repugnat alijs locis EPO PSEOS, in quibus contendit non retineri dominium in communi ex sententiâ Mandosij, Rodriquez & Haij. ita num. 17. 38. 45. 75. & rationi, quam isti Authores afferunt, existimantes, omne ius bonorum Collegiorum & Domorum probationis, respectu quorum est dominium in communi, esse penes Præpositum Generalem. Prætereà, vt sæpius demonstrauimus, falsum est, decreto Constitutionum, iuberi Scholares statim abijcere dominium rerum temporalium; cum ferè post quadriennium hæc abdicatio illis iniungatur iuxta ordinat. Præpos. Generalis. Et licet verum sit, eosdem Scholares factâ suorum bonorum renuntiatione, retinere solùm dominium in communi; tamen priusquam renuntiationem faciant, præter dominium in communi respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt, retinent dominium particulare priorum bonorum actiuum; & factâ Renuntiatione non retinēt dominium passiuum vlllo modo, cum orania sua bona irrecuperabiliter abdicarint.

III. Assertio. Quicumque Societatem ingredi volunt, antequam sub obedientiâ viuere incipiant, debent necessariò statim omnia bona temporalia distribuere & renuntiare, hoc est in continenti, & intra vnum diem post

Q

vota

VIATV

vota substantialia emissa, antequam ad extraneos diuertantur actus; probat, hoc fieri debere ab omnibus: quia hoc importat particula Quicumque. Probat, debere fieri necessario, per particulam debent, quæ particule sunt in textu exam. cap. 4. §. 1. Probat, debere fieri statim, id est in continenti, & intra vnum diem, ex Ordinatione Præpositi Generalis, in qua dicitur Nostros debere expediri à dominio & cogitatione rerum temporalium Quantocyus. Quæ dictio, inquit, indicat quid incontinenti fieri, id est, intra vnum diem.

144 Respondeo, hunc textum Examinis non loqui de hominibus Societatis, qui mox emissuri sunt, vel iam vota emisserunt: sed de illis, qui sunt admissi ad Domum Probationis, antequam viuere incipiant sub Obedientia Societatis, & ad Societatem ipsam admittantur tanquam Nouitij, vt patet ex ipso textu.

145 Secundò respondeo, dato, quod agatur etiam de alijs, tam Nouitijs ante vota, quàm de Scholaribus post vota; in his verbis non contineri præceptum, quo omnes teneantur statim se abdicare dominio bonorum suorum: tum quia, vt dixi in Auctario num. 22. Verbum debet, non semper importat necessitatem, sed interdum pro subiecta materia tantum decentiam & honestatem: vide Rebuff v oportere 37. ff de verbor. signific. quin & ipse Aduersarius hunc §. non necessitatis, sed consilij esse docet, tum quia parte 3. c. 1. §. 7. vbi expressè sermo est de hac abdicatione, dicitur, *neesse non esse probationis tempore* (quæ probatio durat vsque ad emissionem Votorum solemnium vel publicorum)

corum) possessione bonorum suorum se abdicare, nisi id Superior post elapsum primum annum iuberet. ergo multò minus statim, in continenti, quantocytus, intra vnum diem.

Tertiò respondeo, falsum esse illam dictionē ¹⁴⁶ *quantocytus* semper significare *aliquid fieri in continenti, vel intra vnum diem.* tum quia, quando certum tempus non definitur; in potestate Superioris est illud determinare. l. 1. §. vlt. ff. de iur. deliber. vbi DD. notant. tum quia sæpè in Iure, iuxta subiectam materiam, denotat fieri etiam *intra decem annos.* vt notat Barb. in Apostill. ad Barth. in l. 3. §. Cum igitur ff. de vi & vi arm. in v. contrarium: tum quia in illa ipsa Ordinatione, quæ citatur, per particulam *quantocytus* intelligitur etiam *intra quatuor annos ab ingressu in Societatem,* vt retuli in Auctario num. 24.

Quartò respondeo, verum & germanum ¹⁴⁷ sensum illius textus *Examinis* esse proponere Candidatis Societatis solum Consilium CHRISTI, quod est, *debere eos in Societatem admitti, qui Dei seruitio se omninò mancipare, siue in hac, siue in aliâ Religione statuerint: & idèd debere vel statim, antequam recipiantur, vel si propter honestas causas statim fieri non expediat, suo tempore omnia sua bona temporalia dare pauperibus.* Sicut ergò admittendi in alias Religiones non tenentur *statim* sua bona dare pauperibus: imò primis decem mensibus Nouitiatus non possunt; ita non est credendum, SANCTVM FVNDATOREM Candidatis Societatis hoc imponere voluisse sub præcepto, in cuius instituto adèd substantiale est, vt dominium bonorum

propriorum retineatur ad plures annos, ob magis diuturnas probationes, quæ sunt in vsu Societatis & ob maiorem libertatem dimittendi etiam post vota, cum minore offensione, minimè idoneos.

148 IV. Assertio. In Societate retentio dominij post vota conceditur iuxta Constitutiones & Confirmationes Apostolicas solùm ex dispensatione in voto paupertatis: & idèd cum dispensandum sit in iure diuino, causa debent esse iusta, imò iustissima, vt dicitur in Ordinatione citata Præpositi Generalis; imò vrgentissima necessitas ex doctrinâ Nauarri, & vrgens, grauis, & maxima causa, quæ vix potest accidere; ac proinde retentio dominij post vota non conceditur per Constitutiones omnibus, & quibuscunque: sed pro rerum & causarum diuersitate, licet in Societate fortè ad hanc dispensationem non requirantur aque vrgentes ac magna causa, ac in alijs religiosis Ordinibus.

149 Hæc Assertio falsissima est, quatenus habet ad retinendum dominium in Societate post vota esse opus dispensatione in voto. quia GREGORIUS XIII. definiuit, Scholares Societatis post vota simplicia esse verè ac propriè Religiosos, sicut sunt quilibet professi; & loquitur GREGORIUS de omnibus ita vouentibus & retinentibus dominium. Si autem cum illis dispensaretur in voto paupertatis, (quod ex sententia Aduersarij essentialiter includit priuationem dominij) isti Scholares nõ tenerentur Voto essentialis Paupertatis. Ergò ijdem ex sententia Aduersarij non essent verè ac propriè religiosi, quæ Propositio de finitioni Sũ-

mg

mi Pontificis directò aduersatur: deinde ex istâ dispensatione, (si illam obtinerent post vota nûcupata) duo absurda sequerentur in sententiâ Aduersarij. Primum, quòd post Vota emissa ante dispensationem obtentam, essent verè ac propriè religiosi, & votum paupertatis non excluderet dominium, cum tamen ipse hoc ab illo puret essentialiter excludi. Alterum absurdum esset, quòd Scholares per eam dispensationem obtentam, post vota de verè ac propriè Religiosis fierent nō Religiosi, vtpote qui carerent voto paupertatis, quod est de intrinseca ratione proprij status religiosi: eo modo quo Doctores asserunt, accidere, quando P A P A dispensat cum Professis in voto solemni Paupertatis, qui dicunt tunc dispensatum de Monacho fieri non Monachum.

Secundò respondeo, ad retinendum dominiũ, post vota in Societate, non esse opus dispensatione in voto; quia hoc votum emittitur à vouente iuxta Constitutiones, quæ omnibus concedunt retentionem dominij, abdicandi, quandoque Superior iusserit, quod suprâ docuimus, posse stare cum essentia voti substantialis voti Paupertatis religiosæ. Ex quibus infertur, frustrà requiri ab Aduersario illas causas *graves, maximas, & vrgentiſſimas, & iustiſſimas*, ex Ordinatione Præpositi Generalis, quam idem corrumpit. In ea enim non habetur vocabulum *iustiſſimas*, sed *iustas*. Ratio illationis est, quia non dispensatur in voto, nec in iure diuino, de quo loquuntur Authores ab Aduersario citati.

Q 3

Tertiã

• ert 175 I

131 Tertiò respondeo, vt retineatur dominium post vota, non dispensari in Constitutionibus Societatis, nec, si dispensaretur, deesse in vlllo casu *iustas causas*; & , si sine iustis causis dispensaretur, non propterea dispensatio foret nulla, quæ omnia probaui in *Auctario num. 22.*

132 Ex quibus omnibus colligitur, ruinosum proorsus esse fundamentum Aduersarij; & *retentionem dominij* in Societate post vota concedi omnibus, & quibuscunque & propter causas, qua nunquam desunt; Nam apertè Constitutionibus emittentes vota, solùm obligantur ad abdicationem dominij, quando Superior iniunxerit; Superior autem debet prudenter iudicare, quando expediat, attendit ætate vouentis, legibus patriæ, constantiâ in uocatione, & alijs circumstantijs, quarum omnium consideratio relinquitur arbitrio prudenti Superiorum; & iuxta Ordinationem Præpositi Generalis approbatam à totâ Societate & in praxin deductam; non solet iniungi hæc abdicatio nisi post quatuor annos ab ingressu, & consequenter post duos ab emissionem votorum.

R E S P O N S I O N E S A D V E R S A R I I

Ad Textus Constitutionum Societatis, examinantur.

133 **E**X Fundamento posito, quòd solùm illi Scholares post vota retinent dominium, qui habuerunt iustas causas, ob quas cum illis dispensaretur; putat se Aduersarius vno spiritu distillasse omnes rationes, quas ego duxi ex citatis textibus

Con,

Constitutionum. ait enim, illos esse veros in ijs tantū, in quibus predicta vrgentes causa ad dispensandum concurrunt, vt inde etiam inferat, eiusmodi causas nō habuisse Titium: & consequenter non retinere dominium particulare bonorum suorum.

Verum enim verò, cum iam demonstraerim, hoc fundamentum Aduersarij ruinosum esse; quis non videt, quicquid eidem superestructū est, non posse consistere & esse in præcipiti per l. 1. ff. de except. rei iudicat. & ibi D d. c. cum Paulus 1. q. 1. Vieamus tamen quid dicat ad singulos textus.

Ad primum ex part. 6. respondet Aduersarius, ¹⁵⁴ ex prænotatis, esse intelligendum non absolute, sed in altero casu, quo iustissima causa intercedunt dilationis in abdicando dominio, quæ debuisset fieri statim, vt in Examine dictum est. Sed hæc responsio nihil habet peculiare, quod confutatione egeat. nec est verum, illas particulas desumptas ex Declaratione lit. H. esse relatiuas ad locum Examinis, nisi in hoc sensu, quod scilicet Scholares debeant esse parati, vt suis bonis se abdicent quandocunque Superiori videretur.

Ad secundum textum part. 3. respondet Ad-¹⁵⁵ uersarius noster eodem modo; hoc est, Scholares retinere dominium suppletiuè, scilicet intercedentibus iustissimis causis; alioquin, inquit, non euadimus contradictionem aliorum textuum, quibus iubentur homines Societatis statim quantocyus ante ingressum, omnia, quæ habent, dispensare.

Verum ex dictis iam ipsemet intelligere potest, quid sit statim, quantocyus &c. cum excurrere pos-

Q 4

sit

m

fit dilatio abdicationis dominij, regulariter loquendo, vsque ad quadriennium.

Et quia ego ponderando illum textum, quaesivi ab Aduersario, quodnam dominium abdicaturi essent Scholares, quando Superior abdicationem illis iniungeret post emissionem Votorum? & dixeram, in Sententiâ Aduersarij non posse esse *dominium particulare actiuum*: cum illud putet amitti per vota, neque *dominium particulare passiuum*; quia hoc etiam in sententia eiusdem, retinetur semper vsque dum emittantur vota solemnia, vel publica, neque *dominium in communi bonorum Collegij*; nam hoc solum priuantur Scholares per vota solemnia, si fiant professi; vel per publica, si fiant Coadiutores formati; quia, inquam; ista quaesiuiz, ad meam quaestionem nihil respondet. solum dicit *Scholares non habere dominium & possessionem in communi ex sententiâ Rodriquez, & Haij & Hieronymi Gabrielij, qui existimant, dominium in communi amitti ante professionem, aut vota publica.*

In qua responsione non video quid ad rem sit. Nam si in sententiâ Aduersarij Scholares post vota non habent *dominium particulare actiuum*, nec *dominium in communi*; & *particulare passiuum* non amittunt, nisi per professionem aut vota publica, vrgeo. quando Scholares iubentur à Superiore post vota multis annis ante professionem & vota publica, abdicare se dominio; quo dominio se abdicant? non *particulari actiuo*, nec *dominio in communi*. quia, vt ipse sentit, ista per emissionem votorum post Nouitiatum amittuntur: non *dominio*

minio particulari passivo, quia istud semper retinent. ergò aliquâ quarta specie dominij. quæ qualis futura sit; diuinare non ausim.

Ad tertium textum ex *part. 3.* respondet eodẽ modo, *promptus iurare esse intelligendum, si iustissima dispensationis causa adsint; additque se nequicquam morari prolixissima mea verba, quibus illum textum pãdero: quasi putem casum Titij in illo contineri.*

Defino hîc vrgere Aduerſarium, quia cum *promptus sit iurare; si vel tantillum adigeretur; peieraret: etsi mea verba prolixissima sunt; ostendat, si potest, quid ex illis demi possit. Profectò si vacaret; non esset difficile breuissimis eius clausulis in medium adductis obijcere illud:*

Sed tu dysticha longa facis

Porro casus Titij ex eodem textu bellissimè decidi potest.

Ad quartum textum ex *exam.* ait, *illo, suam sententiam confirmari, & meam damnari. quia ibi dicitur, esse abdicãda bona temporalia statim, nisi iusta dilationis causa intercedant arbitrio Superiori: & miratur, me non fecisse mentionem honestarum causarum, de quibus in illo textu.*

Sed quid erat opus meminisse istarum causarum? præsertim disputanti de casu Titij, qui in ingressu Societatis nec per ætatem, nec per patrias leges poterat se abdicare dominio rerum suarum? cum esset Minorennis. Textus autem expressè pro me est. Nam in eo §. 2. habetur promissio, quam Candidatus facit, *se relicturum omnia post vnum annum ab ingressu, quandocunque per Superiores*

riorem iniunctum ei fuerit in reliquo tempore probationis, quod excurrit vsque ad professionem & vota publica.

Etenim ex hoc infero: si Superior non iniungat, nisi post vota, (vt ferè non iniungit) ergò post Vota dominium retinetur.

358 Ad quintum textum *exam. §. 5.* respondet suū illud solemne, *retentionem dominiq; saecularium & spiritualium bonorum cum dispensatione ob iustissimas causas concedi.*

Et ego meum solemne respondeo, fundamentum hoc de dispensatione & iustissimis causis esse ruinosum. vt verò intelligat, quàm holpes sit in Instituto Societatis; sciat abdicationem aliquorum bonorum *spiritualium*, vt ipse loquitur, hoc est, Ecclesiasticorum, non solùm non præcipi in Societate, sed prohiberi. ita Congregatio Generalis septima *Can. 17. §. 4. Pensionibus tamen, inquit, Ecclesiasticis abdicare se in solidum nostris non expedit.*

359 In Consultatione *num. 23.* attuleram ex singulis Congregationibus generalibus varia Decreta, in quibus expressè supponitur retentio dominiq; particularis post vota: & statuuntur multa circa priorum bonorum distributionem. Ad hoc Argumentum EPOPTA ne verbo quidem respondere dignatus est. An quia Codicem non habuit ad manus? *An quia nihil in mentem inciderebat, vt eius vtar verbis, quod suo scopo deseruiret? An quia putat, totam Societatem errare in hac re, vt significat in Confutatione Argumenta ex Observantiâ subse-*

subsecutus ipse viderit, hoc mihi constat, ne si quidē Nestoris annos viuat; quicquam excogitaturū esse, quo Soli meridiano tenebras possit offundere.

Corollaria quadam Aduersarij improbantur.

P Rimum est, posse vnumquemque ante ingressum in 60
 Nouitiatum Societatis, res temporales in alios erogare, & per viam testamenti, & dispensatione alia quavis inter viuos part. 3. c. 1. lit. G. vtroque tamen modo irreuerabiliter. Exam. c. 4. §. 1. & 2. supra Arg. 1.

Quoad dispositiones inter viuos, non repugno; quoad testamentum, nego: & patet ex responsione ad primum Aduersarij Argumentum. falsum enim est, testamentum factum ante ingressum esse irreuocabile.

Secundum est, posse Nouitium intra biennium probationis, eodem modo res suas dimittere. arg. const. part. 3. cap. 1. lit. T. & parte 5. c. 4. §. vlt. iunct. c. 4. §. 1. exam.

Si intelligat, Nouitium posse intra biennium probationis testari irreuocabiliter, falsum est; quia nullum testamentum est sua naturā irreuocabile; nec Aduersarius haecenus probauit, testamenta Nouitiorum iure Societatis irreuocabilia esse. quod verò pertinet ad alias dispositiones inter viuos; verum est, posse fieri à Nouitijs: sed cū duabus limitationibus.

Prima est, si Superior consenserit; secunda si fiat in pauperes, & in Consanguineos in casu, quo iudicio duorum, vel trium electorum in arbitrio Superioris iudicatur esse maioris perfectionis, & Deo gratius, vt supra declaratum est.

Textus

Textus autem illi citati ex 2. & 5. part. solum decernunt, ne durante biennio probationis; cuiquam precipiatur, aut vllus cōpellatur, vota emittere, sed solum permittatur, si pro suā deuotione velit. & declaratur iisdem locis, ea vota non esse, (qualia sunt vota, quæ emittuntur post biennium) religiosa: licet emittenda sint iuxta eandem formulam. Si ergò Aduersarius existimat, vi horum votorum amitti dominium, vel confirmari testamentum antea factum, sicut putat fieri per vota emissa post biennium; vehementer errat. non solum enim sunt vota simplicia, sed neque habent vim efficiendi vouentem Religiosum. quia à Societate & ab Ecclesia non acceptantur ad illos effectus, ad quos acceptantur vota post biennium.

162. Tertium est, *debere dimitti dominium ante, vel statim quantocyus in continenti post Votorum simplicium substantialium emissionem absoluto Novitiatus biennio ex exam. c. 4. §. 1. & 2. & Ord. Præposit. Gener. distribuendo bona in pauperes. nam non est necessitatis, sed consilij clausula illa, de distribuendo in pauperes.*

Locus ille examinis non loquitur de Renunciaturis suis bonis ante; vel statim immediate post vota; sed de Candidatis antequàm recipiatur in Societatem, vt patet ex textu. quomodo verò intelligenda sit particula *quantocyus* in Ordinatione Præpositi Generalis; iam diximus, eam seruari, si dominium abdicetur *etiam post quadriennium*, & distributionem in pauperes esse præceptam in Constitutionibus, satis supra pluribus locis probatum est.

Quæ

Quartum est. *Posse Scholares ad tempus, etiam post* ¹⁶³ *missa vota, retinere dominium bonorum temporalium non omnes & singulos, nec semper, sed aliquos, & tunc demum si honesta, ut vult Exam. c. 4. §. 2. vel iusta ut vult, utraq; Constitutio GREGORII XIII. vel iustissima, ut habetur in Ordin. Præpos. Gener. dilationis & retentionis causa intercesserint: & cum hac limitatione, nisi ante ingressum aut vi voti tanquam causa, vel tituli, possidente alio ex titulo inualido dominium abdicassent. quam limitationem, fortè putat habere locum in Titio.*

Falsitas totius huius Corollarij patet ex paulo ante dictis; solùm hîc addo, *causas honestas*, de quibus loquitur *Examen*, non requiri, ut dominium retineri possit post vota, sed post ingressum in Societatem: *iusta* verò *causa*, quarum est mentio in Constitutionibus GREGORII XIII. non postulatur tanquam Conditiones ad retinendum dominium, ita ut sensus GREGORII sit, *Scholares post vota retinent dominium, si adsint iusta causa.* GREGORIUS enim enuntiatiuè asserit, Scholares Societatis post vota retinere dominium bonorum suorum, *tum alias iustas ob causas, tum ut Societas maiorem habeat libertatem dimittendi ineptos cum minore offensione.* In Ordinatione autem Præpositi Generalis ut supra monui, non habetur vox *iustissima*. sed *iusta*: & licet haberetur, nihil inde probari posset. quia Generalis concedit omnibus dilationem abdicacionis, & retentionem dominij usque ad quadriennium. Porro illa limitatio non est ad rem nostram, quia Titius per testamentum factum ante ingressum non abdicauit à se
vlllo

vlo modo sua bona; & emissio votorum simplicium, vt supra ostendi n. 125. & seqq. non est titulus sufficiens, vt Caius existens in possessione ex alio titulo inualido, possit sibi mutare titulum, & incipere possidere anima & nomine domini.

164 *Quantum est. dimisso post vota dominio actiuo in particulari, retinere Scholares dominium in communi, & passiuum in particulari. illud in communi, donec ad vota Coadiutorum vel Professorum admittantur, hoc passiuum donec à Societate dimittantur.*

Non possum mirari satis, quòd dicat, Scholares post vota retinere dominium in communi, & hoc ex dictis haberi. cum tum alibi sæpè in EPOPSI, tum, vt supra notauì, argumento quinto principali, ex professo probet ex *Mand. sio, Rodriquez & Haio & Gabriëlio*, Scholares non retinere dominium in communi.

Miror etiam, quòd dicit de *dominio passiuo in particulari*. quia nihil frequentius habetur tota EPOPSI, quàm Titium transmisisse dominium bonorum suorum in Caium irrecuperabiliter. & si respondeat, hoc intelligi esse verum, dum manet in Societate: quæro ab illo, quomodo probet, Scholares Societatis post vota substantialia Religionis retinere dominium passiuum? cum in ipsius sententiâ per vota moriantur ciuilitè & confirmant testamentum, & sint, vno verbo, tanquam Professaliorum Ordinum? dicit fortasse, hoc esse peculiare in Societate, vt Scholares post vota retineant hoc dominium passiuum suorum bonorum, sed contra primo, quia in Aduersarij opi-

opinionem de essentia voti paupertatis religiosæ, est reddere incapacem perpetuò omnis dominij, sicut reddit votum solemne. Deinde interrogo, ex quibus textibus Constitutionum Societatis aut ROMANORVM PONTIFICVM probet, Scholares post vota retinere *dominium passiuum* bonorum suorum? Respondebit, ex illis ipsis textibus, quibus ego probo retinere *dominium actiuum*. Sed primùm iam ostendi, in Consultatione à num. 10. vsque ad 27. illos textus nullo modo posse explicari de *dominio passiuo*.

Deinde per Aduersarium, Statuta Societatis & Constitutiones Pontificæ, vbicunque loquuntur de retentione dominij, requirunt ad illud retinendum *causas honestas, iustas, iustissimas, maximas, imò & urgentem necessitatem*, ac proinde non quibuscunque & semper: sed paucissimis, & rard dominij retentionem concedunt post vota: quomodo ergò probauit, has causas intercessisse in casu Titij, si saltem vult illum retinere *dominium passiuum*? Diceret fortaſſe, ad huius dominij retentionem vel non requiri vllas causas, vel non adedò graues. Sed cum hæc responsio sit penitus imaginaria; refutatione non indiget.

II. *Confutatio Argumenti ex Iure Pontificio à num. 44. vsque ad 51. refellitur.*

Explicauit hæcenus EPORTA Cõstitutiones Societatis, ni fallor, non parũ infœliciter: & quod ego in genere de quibuscunque Scholaribus probaui.

ui, eos semper habere iustas causas retinendi do-
minium post vota, *temere, textu & ratione destitu-*
tus frustra nisus est ostēdere, id intelligendum esse
solum *de nonnullis, ex causis iustissimis*, quales requi-
runtur ad dispensandum in obligatione Voti,
quæ est de Iure diuino. Felicius fortasse confuta-
bit Argumentum meum secundum petitum ex
Iure Pontificio, hoc est, ex Confirmatione Con-
stitutionum tot PONTIFICVM ROMANORVM,
& ex declaratione ita perspicuâ GREGORII
XIII. Sic ergo confutationem aggreditur.

165 *Confirmationis ea est natura, vt confirmato tantum*
robur addat, & firmitatem, non verò extendat ad non ex-
pressa in confirmato. Bald. in l. aduersus. n. 3. Cod. si aduers.
rem iudic. Alex. Conf. 122. n. 21. vol. 6. neque enim in
causato plus esse debet, quàm in ipsâ causâ c. cum dilecta.
de confir. vtil. vel inutil. Sed vbi causa non est efficax,
neque causatum efficax erit. Bart. in l. cum quis. decedens.
ff. de legat. 3. Atqui Constitutiones non concedunt domi-
nium particulare adiuum, nisi ex iustissimis causis, paucis
& raro; ergo Confirmationes Pontificia solum illas con-
firmant in eodem sensu.

166 Respondeo: & accipio quod assumitur ab Ad-
uersario in Maiore & datur in Conclusionē: sed
nego minore. vt enim demonstratum est, Consti-
tutiones loquuntur vniuersaliter & de quibuscunque
Scholaribus, & propter iustas causas generales, & maxi-
mè propter maiorem libertatem dimittendi ine-
ptos cum minori offensione, concedunt omnibus
& semper dominij particularis actiui post vota reten-
tionem; ergo in eodem sensu ab APOSTOLICA
SEDE

SEDE confirmata sunt. Atque hæc est prima velutatio Aduersarij in hac secunda suâ Confutatione. Examinemus iam, quàm solidè refellat Argumenta mea ex *Bullis Gregorianis* petita.

Primò sic argumentabar: GREGORIUS dicit,¹⁶⁷ retineri dominium illorum bonorum, quæ Scholares debent pauperibus erogare iuxta promissionem factam initio Tyrocinijs: promissio autem illa est de erogandis bonis proprijs relictis in sæculo: ergò agit de *dominio actiuo particulari* per l. *in re mandata C. Mandati*. Ergò non de *dominio in communi*. per. d. l. *in re mandata*.

Refellit hoc Argumentum hac instantiâ. *Religiosi dominio particulari priuati sæpenuerò erogant bona in pios vsus. ergò falsa est assumptio*. Deinde addit, *Scholares exui dominio in communi, quod habent antequam fiant Professi per Vota solemnia, vel Coadiutores per vota publica ex Rodriquez, Haio & Gabrielio. ergò. consequentiam non infert*.

Pudet me ad talia argumenta respondere. aio,¹⁶⁸ Scholares retinere dominium illorum bonorù, ad quæ distribuenda in pauperes, se obligauerunt per promissionem factam initio Nouitiatus: non se obligarunt, nec poterant obligare ad distribuenda bona Collegiorum, quorum respectu est *dominium in communi*, nec ad alia bona, nullo modo sua: quid ergò mihi obijcis Religiosos dominio particulari priuatos sæpè erogare bona in pios vsus? deinde dato & non concesso, Scholares *dominio in communi* exui ante vota solemnia vel publica (licet hoc tu negaueris paulò ante) quid

R

hinc

hinc inferes per illud *ergò* resto sint priuati *dominio in communi* bonorum Collegiorum, adhuc tenentur ex suâ promissione distribuere in pios vsus bona relicta in sæculo. *ergò* illorum respectu retinent *dominium particulare actiuum*.

169 Secundum meum argumentum erat. quia GREGORIUS agit de illo dominio, quod retinetur ad tempus Generalis arbitrio describendum, & abdicari solet ferè post quatuor annos ab ingressu; non abdicatur autem *dominium in communi* nec *particulare passiuum*. *ergò* est *dominium particulare actiuum*.

170 Respondet ex praallegatis Authoribus, hanc esse *falsissimam confirmationem & falsissimam suppositionem*. hoc est, non abdicari *dominium in communi* post vota quando Superior dominij abdicacionem iniungit. Atqui verissima: quia Scholares statim post vota simplicia, vt volunt citati Doctores ab Aduersario, licet fiant membra Collegij, nullum habent ius & *dominium in communi*: vel, iuxta veritatem, semper illud habent, vsque dum fiant Professores vel Coadiutores formati. *ergò* quando Generalis iussu se abdicant dominio, in sententia illorum Doctorum non se abdicant *dominio in communi*: quia illud nunquam habuerunt: neque eodem se abdicant in sententiâ verâ, quia illud retinent vsque ad professionem vel vota publica: & abdicatio fit multis annis ante hæc. *ergò* se abdicant *dominio actiuo particulari*.

171 Tertium meum Argumentum erat, in Bullâ Gregorianâ esse sermonem de dominio bonorû, que

quæ Scholares in casu dimissionis recuperant. Vnde inferebam, non posse esse *dominium particulare passivum*. quia Aduersarius putat, in illis bonis esse iam ius acquisitum tertio.

Ad Argumentum nihil respondet; sed solum quærit, *quid si aliquis dimitteretur à Societate, postquàm sua bona renunciauit in pauperes, recuperabitne illa: an non dimittetur cum magnâ offensione? Si dominium actiuum particulare bonorum retinendum est à Scholaribus, vt Societas habeat maiorem libertatem illos dimittendi cum minori offensione; sequitur vt hoc dominium nunquam sit abijciendum ante professionem vel vota publica: quod & natura votorum, & Constitutionibus Societatis oppidò aduersatur.*

Respondeo falsò inferri, dominium illud nunquam esse abijciendum. & rationem reddidi in *Auctario num. 30.* quia ad iniungendam dominij abdicationem, Societati sufficit moralis certitudo de constantiâ suorum in Vocatione, &, quòd aliquando contingat, quempiam dimitti post renuntiationem omnium suorum bonorum; hoc non attendi. ad ea enim, quæ frequenter accidunt, iura se adaptant, & non ad ea quæ raro. *l. nam ad ea. ff. de legibus.* Per se autem Societas spectauit hunc finem in retentione Dominij, vt suos probare posset non vno vel altero anno, sed pluribus arbitrio Generalis, qui non faceret contra Constitutiones, etiàm si in aliquo casu non iniungeret abdicationem dominij alicui vsque ad professionem. Quod verò Aduersarius ait, *Dominium aduersari natura Votorum; de solemnibus est verum,*

quatenus sunt solemnia; de simplicibus Scholarium, quæ sunt essentialiter vota religiosa, est erroneum & contrarium definitioni GREGORII XIII.

- 173 Quartò vrgebam Aduersarium asserentem, Scholares retinere *dominium passiuum*. quia contra eiusdem aliam Assertionem, vota religiosa non forent æqualia in omnibus Religionibus, & posset vñum esse laxius alio.

Respondet, *ex parte vouentis, ex cuius intentione estimari debent vota esse equalia. quia nec Scholares Societatis, quantum est ex se, nec alij Religiosi possunt recuperare bona relicta in saculo. essent ergo solum inæqualia attentâ Superioris facultate, quia in Societate Generali potest Scholares dimittere liberè & reponere in statu, in quo iterum sint capaces dominij: quod in alijs Religiosis non potest fieri.*

- 174 Sed vnde ille probat, hanc æqualitatem votorum esse spectandam solùm ex parte & intentione vouentis? ego contendo, spectandam esse absolute & ex naturâ ipsius Voti paupertatis admissi ab Ecclesiâ cum retentione capacitaris dominij, cum qua non admittit vota aliorum Religiosorum.

- 175 Postremò argumentabar ponderando illa verba *Constitutionis Gregoriana*, quibus loquendo de emittentibus vota simplicia post biennium, dicit *dominium valeant retinere*; retinere enim est tenere id quod habebatur. §. *retinenda Inst. de interd.* sicut etiam ponderabam alia verba *bonorum suorum.*

Respon-

Respondet, *frigido colore me vti, perpendendo hac verba, quia frequentissimum est Legumlatoribus, verbis abuti: & dominium etiam in communi rectè dicitur dominium bonorum suorum.*

Non nego, Legumlatores aliquando abuti vo-¹⁷⁶cabulis, qui tamen non est abusus attentâ subiectâ materiâ, ex cuius natura facilè intelligi potest, in quo sensu illud vocabulum accipiendum sit: quod declaro duobus exemplis ab Aduersario adductis. quando enim dicitur contractus ipso iure nullus rescindi. ex eo quod contractus ipso iure est nullus; necessariò sequitur non annullari, & rescindi à Iudice: sed declarari esse nullum. Item quando CHRISTVS alloquens DEIPARAM vocat illam *mulierem*, ex necessitate intelligimus non esse corruptam, sed Virginem; atqui in nostro casu, quæ necessitas cogit dicere GREGORIVM abutum fuisse vocabulo *retinendi*? nisi obstinatio Aduersarij, qui non potest dediscere haustum semel errorem, post vota biennij non retineri bona propria & paterna? maximè cum GREGORIVS in illa ipsa Constitutione sub grauissimis pœnis prohibuerit, ne quis ibi definita, audeat nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari. nam quod addit de *dominio etiam in communi* rectè dici dominium bonorum suorum; sapit ipsius ingenium desultorium, quo modò ait, modò negat, Scholares retinere *dominium in communi*. vide quæ dixi in Consultatione num. 26.

III. *Confutatio Argumenti ex Observantiâ subsecutâ à num. 51. vsque ad 56. multiplicis erroris arguitur.*

ARgumentum validissimum, quod ego in Consultatione num. 27. adduxi ab *Observantiâ subsecutâ*, ferè centenaria, & praxi recepta in tota Societate vbique terrarum dispersa, vt Scholares post vota retineant *dominium particulare actiuum*; Aduersarius profitetur, *se enodaturum vnâ responsione breuiter*. Audiamus quid præstiturus sit tanto his *Promissor* hiatu.

177 Primò distinguit de Consuetudine. Si dicta, inquit, *Consuetudo, & obseruantia, est, vt iustis solùm de causis dominium particulare reteneatur; est secundum Constitutiones, nec rectè dicitur earum Interpres, quæ hac in parte clara & perspicua sunt: si verò est Obseruantia, vt referuetur dominium particulare, & ad testamenti factionem expeditum indistinctè, hoc est, quibuscumque & semper; est contra dictas Constitutiones: id est, contra Essentialia & Substantialia vota Religionis: ideoq; dubia, & fortè non sine anima periculo, utpotè quæ laxat vota Deo facta, & reddit inutiles & frustratorios plurimos Constitutionum textus, qui requirunt iustas causas; quare praxi huiusmodi non est per Superiorem toleranda: & addit, esse abusum fortè tantùm excusandum ex eo capite, quia introductus sit ob errorem, & idèd esse cassandũ & nihili faciendum.*

Deinde vehementer miratur, quod cum ego in meâ Consultatione num. 29. testatus sim mortis esse hodierni,

vt

ut post tres, vel quatuor annos dominium abdicetur; ipse hanc abdicationem distulerim vsque ad sextum, & rursus ob emissas solemnitates ratificauerim, post alios annos quinque: & obiter monet, in Exam. c. 4. §. 2. statui, ut huiusmodi abdicatio ultra anni spatium non prorogetur.

Quod Aduersarius hoc loco vsurpans quoddam testimonium Iacobi Kellersi in *Cauea turturiv. c. 41.* ait, quot penè scetet verbis, tot habere Argumenta contra praxin & Observantiam retinendi dominium in Societate, hoc ego multo veriùs dicam de his Assertionibus EPOPTÆ paucis mutatis. *Pluribus scitent erroribus, quàm verbis. vna excepta sententiâ, qua dicit Consuetudinem retinendi dominium particulare esse secundum Constitutiones. quanquam ego erravi. Nã hoc ille affirmat solùm sub conditione, si iustis de causis dominium retineatur. imò non ego erravi, sed ille qui asserit, esse secundum Constitutiones retinere dominium si adsint iusta causa: quasi verò non semper adsint. nam verum est absolutè retineri dominium & quidem iustis de causis, ut affirmat GREGORIUS in suis Constitutionibus; quæ causæ nunquam desunt. Cum, ut dixi, sint vniuersales, & in hoc sensu verissimum est, Constitutiones esse claras & perspicuas; sed numeremus paucis errores indignos venia.*

Primus est, dum dicit, *si reseruetur dominium in. 179* *distinãte, id est semper & quibuscunque aut expeditum ad testamenti factionem, esse contra Constitutiones. at nos demonstraui esse Constitutionibus conforme.*

- 180 Secundus est. dum ait *dominij retentionem esse contra essentialia & substantialia vota Religionis*. At hic error expressè damnatus est à GREGORIO XIII. in suis Bullis,
- 181 Tertius error est. Quòd putet, *iustis de causis retineri posse dominium post vota: & nihilominus in ipsius sententiâ dominium esse contra Essentiam & Substantiam voti Paupertatis*.
- 182 Quartus error est. Quòd censeat, *Scholares retinere dominium bonorum ex dispensatione in voto Paupertatis*. quod primum est falsissimum. quia hoc votum in Societate ex intentione Vouentium, & Ecclesiæ, non excludit dominium; Deinde repugnat opinioni ipsius Aduersarij, qui non negat, Scholares retinentes dominium, esse veros Religiosos, quod implicat, si Essentia paupertatis Religiosæ excludit dominium: & omnia tria vota requiruntur ad substantiam status Religiosi.
- 183 Quintus error est. quòd *affirmet, si Scholares non abdicent quamprimum & in continenti dominium, vel sine iustis causis retineant; inutiles esse & frustratorios plurimos Constitutionum textus*. hoc patet ex supra dictis esse falsissimum,
- 184 Sextus error est. quòd *Scholares retinentes dominium, si cum illis non sit dispensatum ex causis iustis, peccent mortaliter*. Nam falsum est, illos egere dispensatione: & licet egerent dispensatione; non esset dispensandum in iure diuino, sed ad summum in Constitutionibus, (licet hoc sit falsum) quæ non obligant ad peccatum.
- 185 Septimus error est. quod putet, si non statim se abdicent

abdicerent dominio, non impleri vota quantocytus, & Deo minus dari, quàm debetur. Nam vota Scholarium, vt supra probatum est, non obligant illos ad abdicandum dominium statim, sed quando Superior iubeat.

Octauus error est. dum *affirmat praxin & obser-* 186
uantiam in vniuersâ Societate receptam, non esse tole-
randam, & esse abusum.

Nam licet esset contra Constitutiones, quod est falsum, iam post integrum sæculum esset consuetudo legitimè præscripta *c. cum dilectus 8. de consuet. & ibi DD.*

Nonus error est, dum ad confirmandam sen- 187
tentiam suam de retentione dominij concedenda solùm
rard & nonnullis, & de abusu, & damnabili nec toleran-
da consuetudine contrariâ, adducit verba Kellersi hoc.
cit. quæ hic describam; vt illis ipsis tam multiplex
error EPOPTÆ coarguatur. Societas, inquit Kel-
lerus, viget & floret, statq; in primâ regulâ fundatoris
IGNATIÏ: nihil de pristino rigore leniuit, nihil noue la-
xitatis admisit, Constitutionesq; accuratè seruantur;
omnes in vsu sunt; contra nullam impunè delinquitur,
Faupertas etiam reddita est astrictior. Si EPOPTA tam
multis nominibus, & de me, & de Societate vni-
uersa non esset ita meritis malè; cogeret illi dili-
gentissimè gratias agere pro hoc tam luculento
Kellersi testimonio, quo omnis abusus in materia
paupertatis abesse à Societate comprobatur.

Decimus, qui sequitur error, seorsim enume- 188
randus est; quia sanè decumanus est, & singulari
cum animositate (ne quid grauius dicam) con-

R § iunctus.

iunctus. Homo priuatus, rerum nostrarum notitia leuissimè aspersus, obseruantiam vniuersæ Societatis, integro sæculo vbique terrarum receptâ, praxin à septem Generalibus Congregationibus approbatam, quam sex Præpositi Generales, omnes Superiores, omnes Theologi totius Ordinis, denique vniuersa hæc Religio (in qua tot viri sunt literis præstantes, prudentia singulari & moribus laudabiles, imò nonnulli aris & publico cultu ab APOSTOLICA SEDE donati) confirmauit. & SACRA ROMANA ROTA toto orbe venerabilis, vocauit *inconcussum vsum Societatis, de cuius viribus dubitari non possit, & qua non solum non repugnet Constitutionibus Apostolicis: verum etiam illis maximè conformis.* quin & Iuridica ALMÆ VNI-
 VERSITATIS INGOLSTADIENSIS FACULTAS suo in Responso tanquam quotidianam & notissimam est contestata, audet dicere, *esse nihili faciendam, cassandam, non tolerandam, & (ne omninò immitis videatur) solum excusandam ob errorem, & (si Deo placet, ob ignorantiam Iuris Societatis, & Constitutionum Apostolicarum: quibus magnus ipse Papinianus nuper de cælo delapsus, sua E P O P S I admirabili nouam attulit lucem, quam vniuersa Societas si non venerabunda, admirabunda saltem, suspicere, eiusque beneficio tam inueteratū errorem, & abusum agnoscere, & agnitum corrigere debeat, & sæculo iam fere à sui fundatione verrente, incipiat inducere in mores, vt omnes No- uitiij ante, vel post vota, absoluto tyrocinio, statim, quantocytus, in continenti, intra vnum diem, antequam*

ad ex-

m, quam

ad externos diuertantur actus, omnia bona sua distribuunt in pauperes: vel, si ipsis placeat, donent cōsanguineis (quando in eius erroneâ sententiâ, hæc erogatio in pios vsus, non est necessitatis sed consilij) nec patriatur, quemquam post vota retinere dominiũ; nisi fortè in aliquo casu raro, cum nonnullis, ob causas honestas, iustas, iustissimas, graues, magnas, maximas, urgentes, necessarias, quæ vix possunt accidere, contra ius diuinũ dispensetur, per potestatem, quæ nõ deest Societati, vt retinere possint suorum bonorũ dominium actiuum particulare. Mirum sit; si Aduersarius sibi non persuaserit, fore, vt Societas vniuersa in primo Conuentu generali sit Deo gratias actura, quod meus EPOPTA ipsam tam turpi errore liberauerit, de quæ tam intolerando abusu admonuerit; ac fortè tam insigni Benefactori egregium aliquod monumentum, grati animi ergò, decretura: tum verò abolitura, vel saltem interpretatura ad EPOPTÆ mentem omnes Constitutionum textus, & Decreta hæctenus facta de bonorum priorum retentione: & porrò seuerissimè iussura, vt in posterum, non aliter obseruentur, quàm quo modo EPOPTA diuinitus oblatâ sibi luce illustratus, pro sua charitate & zelo erga Societatem, præscripsit.

Quod autem admirabatur, me contra morem, hodiernum distulisse abdicationem bonorum ultra quadriennium; postulat, vt reddam illi mei facti rationem. quid si non placeat? quid si nolim? quo iure hoc à me postulat? &, si tamen velim respondere, dicam me nondum eo tempo-

re

re annum vigesimum expleſſe: dicam, id non permiſiſſe patrias leges: dicam habuiſſe me illas *iuſtas & iuſtiſſimas cauſas*, ob quas debuerit mecum diſpensari. & ſi virgeat, quæ fuerint; comminiſcar non vnas, ſed volo illi ſincerè aperire id, quod res eſt. Mea abdicatio non fuit facta heri vel nudiuſtertius: ſed ante annos vnum ſuprà quadraginta: quo tempore Ordinatio Præpoſiti Generalis de non differendâ abdicatione vltra quadriennium, in mores Societatis nondum erat inducta. Pauci enim primis temporibus abdicabant ſe ſuis bonis, ante tempora proxima emissioni votorum ſolemniū vel publicorum. vt, vel hinc intelligat Aduerſarius, primorum illorum temporum Superiores Societatis, quorum plerique SANCTO FVNDATORI conuixerant, eiſque ſenſa probè norant, non exiſtimaiſſe, renunciations bonorū eſſe faciendas ante vel poſt vota *ſtatim, quantocyns, in continenti*, vt EPOPTA contendit.

190 Quod denique obiter monebat, *in Exam. c.*
 §. 2. ſtatui, vt dominij abdicatio vltra anni ſpatium non prorogetur; inter alios errores numerari debet. nam promiſſio, de quâ ibi eſt mentio, hoc eſt, de abdicando dominio, non fit de abdicando illo intra primum annum: imò intra primū annum non obligat: ſed de abdicando poſt vnum ab ingreſſu annum, non ſtatim vt malè Aduerſarius interpretatur, *ſed quancumque per Superiorem inunctum fuerit in reliquo tempore probationis, quo completo* (inquit textus) *anſe profeſſionem profeſſi & antea tria vota publica Coadiutores re ipſa relinquere ac pauperibus*

ribus dispensare debent. hic ergo, id est, incertum illud tempus, quo Superior iusserit, est terminus, ultra quem abdicatio dominij prorogari non potest: & non, ut EPOPTA somniat, vltimus dies anni ab ingressu in Nouitiatum.

IV. Confutatio Argumenti ex Iure Communi num. 56. vsque ad 61. & à num. 69 vsque ad 77. improbat.

Argumentum, quod ego in Consultatione, ¹⁹¹ dico ex Ratione petitum, ille dicit ex Iure communi. perinde est. hoc ergò argumentum, antequam confutare aggrediatur, dupliciter me tarpit.

Primum est. *quod remotissima sint ab hac nostra disceptatione: qua ego non semel in Consultatione inculcaui: posse Ecclesiam & summum Pontificem ex potestate sibi à Christo collatâ admittere vota simplicia Paupertatis, Castitatis & Obedientia, tanquam vota substantialia Religionis cum retentione Dominij actiui particularis. & addit, sibi de potestate summi Pontificis disputare mentem non esse: neque hoc pati religionem. Itaque videtur hoc Pontificiæ Authoritati non denegare.*

Secundum, *quod nimis confidenter dixerim, esse probatum, testamentum in saculo factum à Titio confirmatum non fuisse, nec dominium in Caium transmissum, & subdit, hætenus nullam rationem huius rei, nisi fortè à Dominio, sed insufficienter petitum à se in totâ meâ Consultatione inuentam esse.*

Ain-

192. Ain verò esse remotissima à nostra disceptatione, quæ afferuntur de potestate Ecclesiæ & SUMMI PONTIFICIS? Ego sic argumentabar: SUMMVS PONTIFEX potest admittere vota simplicia, tanquam vota substantialia Religionis, ita vt votum Paupertatis non excludat ad tempus dominium rerum temporalium; atqui hoc fecit summus Pontifex GREGORIUS XIII. in votis, quæ emittuntur in Societate post bienniũ probationis. ergò in Societate post vota simplicia retineri potest dominium ad tempus: & consequenter votum paupertatis Scholatum non confirmat testamentum antea factum; nec est titulus validus ad transmittendum dominium. hæc Conclusio, in quâ, etiã per Te, consistit status nostræ Controuersiæ, deducitur immediatè ex illis duabus præmissis. Quo modo ergò audes affirmare, *quæ afferuntur de potestate SUMMI PONTIFICIS esse remotissima à disceptatione nostra?*

Quod ad secundum pertinet, magnoperè vereor, vt seridè affirmes, te in mea Consultatione nullam inuenisse rationem, quâ proberetur, Titium per vota non confirmasse Testamentum, nec transmisisse dominium in Caium. nam mihi videor aliquot adduxisse: ipse quæ non parum laborasti (sed frustra,) in illis soluendis. Non hoc, inquis, dico. Inueni aliquam rationem, *sed insufficienter petitam à dominio*. A deone tibi videtur insufficientis ratio à Dominio petita? si enim ostendi ex Iure Societatis, ex Pontificijs Constitutionibus, ex Obseruantia subsecuta, ex Ratione, & Refutatione

tatione omnium tuorum Argumentorum, Scholares postvota retinere *dominiū*, & omne *Ius* suorum bonorum *actiuum*, & *particulare*; qua fronte, nisi fortè, quam perfricuiſti, pronuncias, *eſſe inſufficientem* hanc rationem à *dominij retentione petitam*, vt probetur, Titium non confirmasse testamentum, nec transmisſiſſe dominium in Caium ꝛ si concedis, à me probatum fuiſſe, Titium post vota retinere dominium; quomodo affirmare audes *inſufficienter* probatum eſſe, Titium non confirmasse testamentum, nec bonorum suorum dominium in Caium transmisſiſſe? num existimas Titium retinere dominium, etiam post confirmationem testamenti, & postquam illud in Caium tranſtulit? Tu videlicet collimaſti: & *ſufficienter* probas contrarium, qui totus es in eo, vt probes, Titium non poſſe teſtari, & non poſſe reuocare teſtamentum factum in ſæculo, quæ, vt iam diſcere potuiſti, licet à me concederentur; tamen inde non ſequeretur, eum amiſiſſe dominium, aut in quemquam illud transmisſiſſe, vt ſupra toties probatum eſt.

Hæc præfatus Aduerſarius aggreditur, meas ¹⁹³ argumentationes, quibus *probare ſatago de eſſentiâ & ſubſtantiâ voti non eſſe priuare illiſco vouenſem dominio bonorum temporalium, quæ habebat*. Prima erat huiusmodi. votum eſt quædam lex priuata, quam vouens ſibi ipſe indicit. atqui nemo poteſt ita legem ſibi indicere, quin eam reuocare poſſit ex *l. ſi quis ff. de legat. 3.* ergò nemo poteſt ſua priuata voluntate per votum à ſe auferre capacitatē Iuris & dominij.

Secun-

- 194 Secunda argumentatio erat. status Religionis perfectus, à Christo institutus, & qui semper perseverauit in Ecclesia, non excludit capacitatem dominij, vt patet in antiquis Religiosis, qui dominium aliquarum rerum retinebant, condebant testamenta, in quorum testamentorum fauorem etiam leges Imperiales *l. generali C. de SS. Eccles. & l. si quis Presbyter. C. de Ep. & Cler.* aliqua statuerunt, ergò possunt esse verè & propriè Religiosi, retinentes capacitatem dominij.
- 195 Tertia ratio erat. quia nò est coëuum voto paupertatis Religiosæ, vt auferat capacitatem dominij: tum quia, vt dictum est, antiqui Religiosi illa nò caruerunt: tum quia potest esse aliqua Religio cù solis votis simplicibus, ac proinde carètib; illa solènitare, & effectu inducendi incapacitatem dominij.
- 196 Quarta ratio erat. quia, vt votum Paupertatis faciat vouentem dominij incapacem, non habet, nisi ex Institutione Ecclesiæ à tempore GREGORII MAGNI, qui in *cap. quia ingredientibus.* approbavit. *Authen. Iustiniani. Ingressi. C. de Sacros. Eccles.* Ergò, sicut Ecclesia potuit voto Paupertatis adiungere hanc vim efficiendi vouentes incapaces dominij; ita potuit non adiungere: & de facto nò adiunxit votis simplicibus Scholarum in Societate. Aduersarius *num. 57. 58.* conatur respondere ad primam ex his, rationem: ad reliquas tres non respondet ex professo sed *num. 69. & seqq. & num. 74.* proponit duo Principia, siue duas Assertiones, ex quibus, nisi fallor, opinatur, illa argumenta refelli. Examinabimus prius Confutationem meam

Primæ Rationis, postea illius Assertionēs, vt appareat, num ex illis confutentur reliqua tria argumenta, & in fine expendemus alia quzdam ipsius argumenta hinc inde sparsa.

De Confutatione prima Rationis.

NEgat illud assumptum, quo dicebam, nē-197
minem posse ita sibi legem indicere, quin eam reuocare possit. primò *quia contractus ex conuentione legem habent. Ergò si mea assumptio est vera; sequitur impunè contemni, & non obseruari posse.*

Secundò. *Sequeretur arctiori nexu constringere obligationem comparatam hominibus, quam Deo per votum. quoniam obligatio comparata hominibus non aufertur, nisi parte consentiente: per me autem vouens potest reuocare hanc legem, quam sibi indixit pro sua voluntate. ergò, &c.*

Tertiò dato etiam, quod vouens possit voluntatem, per quam voto Paupertatis se obligauit, reuocare, hoc est verum solum in casu, quo alius non sit in detentione & possessione rerum temporalium vouentis per ipsum votum abdicatarum, sed earundem possessio sit apud vouentem; at si earum rerum possessio sit apud alium, vt re ipsa est in casu Titij apud Caium; illud est falsum. Vt planè intelligatur, quam vim habeat mea ratio de capacitate & incapacitate dominij, & quod robur sit in Confutatione Aduersarij.

Primò notandum est, tria requiri, vt aliquis
per actum suum acquirat rei alicuius temporalis

S

domi-

dominium. Primum est, *capacitas remota*: quæ in hoc consistit, vt quis sit creatura rationalis, & habeat expeditum vsum rationis, nec vlla lege positiua redditus sit inhabilis ad dominium acquirendum; Alterum est, vt velit dominium acquirere. parum enim prodesset, vt quis posset, si non vellet. & hæc potest appellari *potentia seu capacitas proxima*. Tertium est, vt quis per aliquem actum voluntarium re ipsa dominium comparet, v.g. acceptando donationem, emendo aliquam mercem, & similes contractus celebrando. vid. *Menoch. l. Præsumpt. q. 80. n. 11. & 4. Præsump. 198. n. 1.*

Ad amittendum autem dominium alicuius rei per propriam voluntatem, requiruntur etiam tria. Primum est, vt quis possit dominium amittere, ad quod pariter requiruntur vt habeat vsum rationis, & nulla lege positiua reddatur inhabilis ad alienandum. Secundo requiritur, vt velit alienare. Tertio, vt re ipsa alienet, per *l. alienationis 28. & ibi Rebuff. ff. de verb. signif.*

199 Secundo notandum est, incapacitatem ad retinendum vel acquirendum dominium esse duplicem: Vnam *remotam*, & aliam *proximam*. *Remotam* nemo potest contrahere sua propria voluntate: sed vel prouenit à natura, vel à lege positiua, v.g. stultus & rationis expertus à natura habet, vt non possit per actum suum acquirere dominium, & solemniter professus habet à lege, vt non possit illud retinere neque acquirere. *incapacitas* verò *proxima* tam retinendi, quam acquirendi dominium, pendet à propria voluntate. Et retinendum

dum aliquis manet in tali dispositione voluntatis, ut velit omninò abdicare se dominio rerum suarum, vel non velit amplius illas retinere; habet *proximam incapacitatem* ad illas retinendas, & nil aliud dèest ad hoc, ut re ipsa illas non retineat, quàm actus aliquis sufficiens ad illarum dominium abdicandum, qualis esset v.g. donatio, vel etiam actus volendi illas habere pro derelictis. Similiter *incapacitas proxima* ad rei alicuius dominium acquirendum eo ipso esse intelligitur, dum quis manet in actuali dispositione voluntatis non volendi quicquam acquirere.

Ex dictis infertur, non posse esse materiam ²⁰⁰ voti *capacitatem* vel *incapacitatem remotam* retinendi & acquirendi dominium. quia, ut dixi, hæc pèdet vel à naturâ & lege positivâ. potentia autem & *capacitas proxima*, licet & *incapacitas* acquirendi & retinendi dominium, potest esse materia voti. quia, ut dictum est, hæc consistit in libero actu nostræ voluntatis: & ideo votum Paupertatis potest obligare vouentem ad non volendum retinere, nec acquirere dominium: & si vouens absolute hoc intendit; peccat contra votum, volendo retinere, vel acquirere: & consequenter etiam retinendo & acquirendo; non tamen propterea absolute factus est incapax ad retinendum vel acquirendum, quia non habet *incapacitatem remotam*, quæ proueniat à natura vel lege: sed solum habet *incapacitatem proximam*, quæ consistit in ipsius volentis actu libero non volendi retinere, vel acquirere dominium: qui actus, dum

perseuerat, reddit vouentem non remotè, sed solum proximè incapacem. quocirca si mutet voluntatem, & velit retinere vel acquirere dominium; iam erit absolutè capax, vel non incapax retinendi & acquirendi.

201 Tertio notandum est, votum paupertatis, quod emittitur in Societate post biennium probationis, ex intentione vouentium & Religionis acceptantis, non habere pro materiâ actum non volendi retinere dominium rerum suarum absolutè: sed cum hoc addito, non volendi retinere & de facto relinquere, *quandocunque Superior iusserit*: sicut nec est materia huius voti actus non volendi acquirere dominium absolutè, sed cum addito, id est, *sine consensu Superiorum*. ex quibus fit, Scholares Societatis post vota, si Superior non iubeat abdicare dominium, non peccare, volendo illud retinere, & retinendo. Atque ex his omnibus facilè est respondere ad argumenta contraria.

202 Ad primum enim, dico, non esse pàtem rationem voti & contractus humani. quia ad contractum humanum concurrit vtriusque contrahentis volùtas. *l. Labeo. 19. ff. de verb. sig.* obligatio autem consurgens ex voluntate duorum non potest auferri per voluntatem vnus tantùm, in ordine ad id, ad quod se obligauit. *per l. nihil tam naturale est. 35. ff. de Reg. iur.* Huc accedit, quod contractus, & conuentiones humanæ mutuae habent robur & firmitatem à lege naturali vel positua, quibus stantibus, etiam si quis velit, non potest contem-

neri

nere & non obseruare contractum, & conuentionem initam *per l. nemo potest. 75. ff. de Reg. Iur.* At in voto, quo quis se obligat ad actum non volendi retinere dominium vel acquirere, non concurrit vlla lex naturalis vel positiuæ, quæ faciat vouentem incapacem ad volendum retinere & acquirere dominium: & Ius naturale de obseruando voto, solum facit, vt quis volendo retinere ac acquirere dominium peccet: & idcirco, sicut vouens vouendo indixit sibi illam legem, vt non vellet retinere vel acquirere dominium; ita liberè potest retractare & velle retinere aut acquirere, & sic habere *capacitatem proximam siue non incapacitatem* ad retinendum vel acquirendum, quod erat antecedens mei argumenti.

Dicit. Ergo Scholaris Societatis saltem peccabit contra votum, volendo dominium bonorum suorum retinere.

Respondeo. Negando assumptum. quia, vt modò dixi, votum Scholaris non est absolutè de non retinendo & non volendo retinere, sed quãdo Superior iusserit abdicari. Peccaret, si vellet retinere etiã postquã Superior abdicari iussisset.

Ad secundum negatur sequela. hoc est, minus²⁰¹ fortiter obligaturum votum, per quod Deo acquiritur obligatio, quã humanas cõuentiones, per quas acquiritur homini. nã in ordine ad peccatũ fortius obligat votum, quã conuentio vlla humana, sed, quod pertinet ad nullitatem actus, vatum ex natura suã, licet frangatur, non irritat actum contrarium, vt patet in contrahente matrimonio.

monium, post votum simplex Castitatis, & in accipiente aliquid temporale post votum simplex Paupertatis. At in multis conventionibus humanis, si vna pars tantum tentet contra facere; nihil efficit. v. g. qui donauit sua, non potest retrocedere. & ratio diuersitatis est, quia si altera pars non contentiat; lex naturalis & positua sæpissimè irritat actus contrarios. Si autem per votum aliquid promittatur Deo, spectatà solà naturà voti, nulla lex est, quæ annullat contrarium actum.

304 Ad tertium patet ex alibi dictis. Vide *num.* 123. & seqq. quia in casu Titij licet Caius esset in detentione aut possessione rerum ipsius Titij vouentis; tamen votum Titij, vt ostendi, non est titulus habilis ad transferendum dominium, ita vt *Casus potuerit mutato titulo, incipere possidere nomine & animo domini.*

Ex his postremò inferitur, rectè fuisse à me dictum; vouentem & se obligantem ad volendum retinere vel acquirere dominium mutata voluntate, posse recuperare illam capacitatem, quam per votum abstulerat. quia hæc est *capacitas proxima*, de qua loquor, non *remota*. & ideo sicut reuera per votum fuit amissa; ita mutata voluntate propriè dicitur recuperari.

De Principijs seu Assertionibus Aduersarij, quas ponit ad refellenda alia tria mea argumenta.

305 **P**rima Assertio habetur *num.* 69. Est autem, inquit, hac de re nostra hac sententia: per prastationem

refo-

Votorum substantialium statim vouentem in potestatem Ecclesie vna cum proprietate & dominio rerum temporalium perpetuò transire sine vllâ hoc specialiter sanciente Ecclesia constitutione, ex naturâ quasi & votorum qualitate. habemus huius sententiâ Assertorem Bartol. in Authent. ingressi. n. 2. C. de SS. Eccles.

Secunda Assertio est num. 74. est ergò, inquit, ea²⁰⁶ nostra sententia. non iure Ecclesiastico priuari dominia religiosum: non etiam priuari demum per emissionem votorum: nec, nisi ineptè, votorum solemnitate: Sed priuari iure Ciuili canonizato in cap. quia ingredientibus.

Examinemus tantisper hæc Aduersarij principia, vt videamus, num illi deseruiant ad soluendas meas rationes.

Primò. Noto vtròbique dici ab Aduersario: 107 suam esse sententiam. Itaque si ostendero, hæc principia inter se pugnare; non poterit negare, se in hac re pugnantia sentire.

Secundò. Quæro ab illo. quid sibi velit cum²⁰⁸ dicit. num. 69. vouentem transire statim in potestatem Abbatia ex naturâ quasi & votorum qualitate? cur apponitur illud *Quasi*? an vt significet, istum transitum non esse de essentia votorum, sed *quasi* essentia? An vt significet, non esse essentiam, sed solùm proprietatem quarto modo votorum, quæ conueniat omni soli, & semper? si hoc vult; perinde est in nostro proposito, ac si esset de essentia. An, vt indicet, esse solùm qualitatem accidentalem votorum, & aliquid extrinsecum superadditum, quod possit adesse, & abesse absque corruptione votorum substantialium Religiosorum? si hoc

vult ; non dissentio. Ego quoque idem assero. Sed tunc illi difficile erit explicare, quid sit istud extrinsecè superadditum, per quod vota religiosa *faciant transire vouentem in potestatem Abbatis* cum amissione omnis dominij, nisi fortè dicat esse Constitutionem humanam, vt videtur velle, ab Ecclesia canonizatam. quod si fateatur ; non facile respondebit ad mea argumenta.

209 Tertio interrogo, quo modo non pugnent inter se hæc duo? *per præstationem votorum statim veniens transit in potestatem Ecclesia cum proprietate & dominio. & vouens non priuatur dominio per emissionem votorum.* An fortè sunt quid diuersum votorum præstatio & emissio? Item illa: *vouens transit in potestatem Ecclesia cum proprietate & dominio ex natura votorum sine vllâ hoc specialiter sanciente Ecclesiæ Constitutione. & vouens priuatur dominio, iure Ciuili canonizato in cap. quia ingredientibus.* Qui textus Auctoritatem habet à S. GREGORIO MAGNO, & consequenter ex Constitutione Ecclesiæ.

210 Quarto scire aueo, An putet, Imperatores & Laicas potestates potuisse legem condere habentem vim obligandi religiosos, & efficiendi illos incapaces dominij sine Auctoritate Ecclesiæ? si affirmet; toto cælo errat. si neget: qua ratione asserit, *vouentem transire in potestatem Ecclesia cum proprietate & dominio ex iure Ciuili canonizato in cap. quia Ingredientibus*, quod est eiusdem Ecclesiæ? si enim hanc canonizationem auferas ; nullam vim ad hoc habebit lex Imperialis.

211 Quinto, Cupio mihi explicari ; cur non nisi ineptè dicatur

dicatur num. 74. religiosos priuari dominio, votorum solemnitate? Equidem nullum hactenus Doctorem inueni præter te, qui non dicat, Religiosos priuari dominio, per vota solemnia. certè, si votum solemne hanc vim habet, non habet quàm votum, sed quàm solemne est, ergo forma vel ratio formalis, per quam hanc vim habet, est solemnitas.

Sextò. In supradictis Assertionibus Aduersarij²¹² habeo aliquas difficultates. Prima est. quàm fieri possit, *vt vouens transeat in potestatem Ecclesie cum proprietate & dominio per prestationem votorum substantialium, ex naturâ ipsorum votorum, cum antiqui Religiosi essent substantialiter Religiosi: & tamè retinerent dominium?* & in Societate ex definitione Sedis Apostolicæ aliqua vota religiosa substantialia non habeant vim priuandi dominio? ad hoc argumentum erat respondendum: & non vagandum per auia & deuia. Secunda difficultas est, *Quàm fieri possit, vt sine sanciente Ecclesia Constitutione habeant vim vota priuandi dominio:* cum communis Doctorem sententia sit, hanc vim priuandi habere solùm vota solemnia? Et solemnitas hæc sit ex solâ Ecclesiæ Constitutione inuenta, vt fusè probaui in II. Parte? Tertia difficultas est, quomodo *non priuetur dominio Religiosus iure Ecclesiastico:* cum omnes Doctores dicant, priuari ex *vi textus in cap. quia Ingredientibus.* quod est Ius Canonicum & Ecclesiasticum? Sed hæc satis sint de duabus hisce Assertionibus, & Principijs Aduersarij, ex quibus apparè, non posse solui tria illa mea argumenta posita *num. 193. 194. 195.* quoniã

seuera essentia status Religiosi à CHRISTO instituti non includit dominij incapacitatē: neque hæc est coæua Religiosæ Paupertati: sed habetur solùm ex Ecclesiæ Constitutione. Persequamur reliqua, quæ subnectit. & videamus, vtrum expiscari possimus aliquid quod eruditorum gustui, ac palato sapiat.

Expenduntur quedam Aduersarij Argumenta & Responsiones à num. 69. vsque ad 77.

214 Primò num. 69. ex doctrinâ Bartoli asserit, per ingressum in Monasterium, sine nouâ apprehensione Monasterium omnium bonarum possessionem & dominium acquirere.

Respondeo hoc esse verum per ingressum cum effectu, hoc est, per emissionem professionis & votorum solemnium. verba. n. cum effectu sunt accipienda. l. si per alium §. docere. ff. ne quis cum quibus Ius vocat. est, vi exim. l. 1. §. hac verba ff. ne vis fiat. &c. Scholares Societatis non emittunt professionem, sed vota simplicia.

215 Secundò, multis Doctorum testimoniis relatis probat, ingressos monasteria, sapite minui, & mori ciuilitate.

Respondeo hæc esse vera de ingressis cum effectu, & professis solemniter, & stando in iure communi. quo in hac parte Societas respectu Scholarium non regitur.

216 Tertiò impugnat meam sententiam, vbi dico, Ecclesiam adiunxisse voto illam vim priuandi omni

omni Iure & dominio. quia Baldus. *Rimin. Iun. Me-
uoc. & D. Mart. docent ingredientes Monasteria privari
dominio per primum ingressum. non tantum per eum,
qui fit per Professionem. Respondeo, hanc do-
ctrinam non admitti à multis alijs, præferim
post Concil. Trid. Sess. 25. de Regul. c. 16. & licet hoc
esset verum; primus Ingressus non posset habere
illam vim, nisi ab Ecclesiæ Auctoritate.*

Ad confirmationem, qua dicit, *hanc ipsam sen-
tentiam Baldi &c. necessariò amplecti debere illos, qui au-
rumant. Si Pater Filio sub cōditione si sine liberis deceffe-
rit, fratrem substituerit, institutus verò post ingressum in
Monasterium intra annum probationis adhuc Nouitius
decesserit, bona acquiri monasterio excluso substituto. Vel
venientibus ab intestato.* Respondeo. hanc doctrinam
de exclusione substituti, &c. in isto casu non ad-
mitti communiter à Doctoribus. Vide Sanchez in
Decal. lib. 7. c. 3. num. 92. Vbi pluribus etiam docet,
dominium rerum Nouitij non transire in Mona-
sterium vllò modo, nec irreuocabiliter, nec reuo-
cabiliter, nisi cum certis limitationibus, quæ in
casu nostro non militant.

Quartò. Ad impugnationem cuiusdam mei²¹⁷
argumenti desumpti ex voto Castitatis, cum quo
stat Ius in corpus coniugis post consummatum
Matrimonium, Aduersarius dicit esse *ineptam obie-
ctionem.* Sed cur quæso *inepta* dicitur? contendebat,
non esse de essentia Religiosæ Paupertatis aufer-
re Ius & dominium radicale respectu bonorum
temporalium: sed solum vsum. demonstraui hoc
à pari in religiosa Castitate; quæ stat cum Iure in
corpus

corpus coniugis, quam paritatem approbat *Emm. Rodriguez, Vasquez, Suarez, Sanchez*, alijque plures. quid solidi opponi potest? Responder, non esse mirum, quod ius in corpus coniugis maneat cum voto castitatis, quia matrimoniū consummatum est indissolubile. Sed hoc est nugari; si essentia religionæ Castitatis non excludit ius in corpus coniugis, cur votum Paupertatis excludit ius & dominium bonorum.

218 Quintò, num. 75. infert. *quantum ad priuationem dominij attinet, frustra me distinguere inter vota solènia & simplicia substantialia Religionis, propriè dictæ, frustra etiam me sæpissimè monere, Religiosos primorum seculorum fuisse verè & propriè Religiosos, & nihilominus capaces dominij: & falsò præterea à me asseri, vota Scholarium se habere instar merè simplicium. quoniam in Consultatione num. 57. habere effectum votorum solènnium dixi. Sed sanè hæc omnia sua spontè cadunt, vt patet ex dictis. Quod dicit num. 57. me concessisse, vota simplicia habere effectum votorum solènnium; respectu abdicationis dominij; falsò dicit. quia illud affirmo non de votis simplicibus Scholarium, sed Coadiutorum formatorum.*

219 Sextò num. 75. extremo ait, *me petere principium, quando assero, Scholares per vota non priuari dominio: & reddo rationem: quia hunc effectum priuandi dominio habent vota solùm ex constitutione Ecclesiæ, cui non placuit eandem vim annectere votis Scholasticorum. Pro me cupio responderi à Dialecticis, qui probè norunt, tunc esse petitionem principij, quando redditur pro*
Ra-

Ratione id, quod dicitur in Conclusionē. Conclusio mea est: *Scholastici Societatis per votorum emissionem non priuantur dominio.* Peterem opinor principium, si responderem. *Non priuantur dominio, quia per votorum emissionem non priuantur dominio.* Sed cum respondeam, *Non priuantur dominio, quia vota non habent hanc vim ex naturâ suâ: sed solum ex Constitutione Ecclesia; cui non placuit hanc vim annexere votu Scholasticorum;* ecquis alius dicere queat, me petere principium, nisi tu, cuius *EPOPSIS* non solum est acephala, sed etiam apus?

Postremo obijcit, *votum simplex Castitatis Scholasticum inualidare contractum matrimonij, & habere vim voti solemnis. ergo etiam votum Paupertatis red- dit Scholasticum incapacem dominij.* Et quia ego respondi, afferendo disparitatem ex eo, quod Ecclesia non adiunxit illi voto simplici Paupertatis istam vim priuandi dominio (quæ certè est vnica ratio & à priori in hac materia.) Rursus dicit, *me petere principium.* Itaque non est opus aliâ solutione, quàm allatâ de petitione principij. Et licebit mihi per *EPOPTAM* illam hîc non repetere, vt saltem hæc confutatio, quæ ex *EPOPTÆ* sententiâ tam crebro *petit principium,* tandem aliquando inueniat etiam finem.

V. *Confutationem Argumenti ex Refutatione omnium Obiectionum nullam esse demonstratur.*

221 **Q**uintum argumentum, quo in Consultatione ostendebam, Tirium per vota simplicia non confirmasse testamentum factum ante ingressum, nec suorum bonorum dominium transmisisse in Caium, ducebatur ex Refutatione omnium Obiectionum, quæ allatæ fuerant in illo Scripto, quod rejiciebam. Cum autem per occasionem respondendi ad Argumenta Aduersarij in EPOPSI repetita & ad Confutationes Rationum mearum, ostenderim, quàm inanes fuerint Aduersarij conatus in meis refellendis; in præsentia non est mihi consilium eadem repetere. hoc tantum ago, vt demonstrarem, multa esse à me adducta argumenta in Consultatione, ad quæ Author EPOPS EOS ne verbo quidem respondere voluit. ex quo non vana coniectura est, minimè potuisse. Illa igitur hîc enumerabo sub hoc titulo *Quinta Confutationis*. qui titulus propterea rectius dicendus fuerat, *Quinta Non Confutatio*. Sed quâdo rem tenemus; de titulo solliciti ne simus.

222 Primò. Ostendi, textus varios Confutationum Societatis & duarum Bullarum GREGORII XIII. de retentione dominij post vota nullo modo explicari posse de *dominio in communi*. Aduersarius tantum abest, vt hoc argumentum refellat; vt potius accuratissimè in EPOPSI principali suo argumento quinto ex sententiâ *Mandofij, Eman.*

Rodri-

Rodriquez & Romani Haij contendat, Scholares non retinere dominium in communi, sed omne Ius bonorū Collegiorum Societatis esse penes Præpositum Generalem.

Secundò. Eisdem textus probati, non posse²²³ intelligi de *dominio particulari passivo*. Aduersarius omnes meas rationes dissimulat.

Tertiò. Dixi, acceptionem illam vocis *dominij*,²²⁴ vt significet *capacitatem & potentiam passiuam* ad recipienda bona relicta in sæculo, esse omnino nouam, & omnibus Doctoribus incognitam, qui nomine *dominij* semper intellexerunt *ius & facultatem actiuam* disponendi de re aliqua per *l. in rem actio. ff. de rei vindic. l. si quis vi. §. differentia vbi. Bart. & DD. ff. de acquir. poss. ff. ille* pro suâ potestate, existimauit fortasse, sibi licere abuti vocabulis, mee- que obiectioni silentio satisfecit.

Quartò: Adduxi complura Decreta septem²²⁵ Congregationum generalium, in quibus grauissimi Patres à totâ Societate electi, supposuerunt, post vota simplicia retineri dominium actiuum particulare. Hoc ille argumentum tacitus omninò præterijt, ratus ni fallor abundè se respondisse, quòd alicubi dixerit, in Societate esse *abusum intolerandum retentionem dominij indistinctè omnibus concessam*.

Quintò. Respondi, omnes Doctores, quos ci-²²⁶ tat, affirmantes, per ingressum Religionis, per vota substantialia, mori ciuilitè, transire uolentem cum proprietate & dominio in potestatem Ecclesiæ, confirmari testamenta, bona hereditaria trans-

transmitti in hæredes &c. esse intelligendos *de ingressu Religionis cum effectu*, id est per professionem, & de Votis solemnibus, & stando in Iure communi; Scholares autem nondum esse ingressos cū effectu: eorundem vota esse simplicia: eos denique non regulari, hac in re, Iure communi: sed statutis peculiaribus ab APOSTOLICA SEDE approbatis & declaratis, etiam cum derogatione Iuris communis. Ille ad hæc omnia obfirmatè tacet.

227 Sextò. Docui, Monachos primorum sæculorū fuisse verè ac propriè Religiosos; & tamen non caruisse dominio *actiuo particulari* illiusq; capaces fuisse, sicut & testandi, & vt hæredes instituerentur: ac proinde statum Religiosum à CHRISTO institutum non includere essentialiter incapacitatem dominij. Ille hæc omnia soluisse se putat dicendo, *frustra hoc à me moueri.*

228 Septimò. Adduxi verba *Cõcilij Lugdunensis primi* celebrati anno 570. quibus decernuntur aliqua in fauorem vltimarum voluntatum Religiosorum: sicut etiam duos textus Legum Imperialium in eandem sententiam. Ille *Concilij Lugdunensis* ne meminisset quidem: Leges autem Imperiales vt supra diximus, in longè alienum à meâ mente sensum detorquet.

229 Octauò. Probauit, hanc solemnitatem, & effectum, vel potius vim, voti Paupertatis religiosæ, vt inducat incapacitatem dominij, esse ex solâ Ecclesiæ constitutione inuentam: & consequenter posse Ecclesiam hanc vim alicui voto Paupertatis

tatis non adiunxisse. Ille positus duobus illis admirabilibus principijs seu Assertionibus supra explicatis, meam hanc rationem pedibus trahit.

Nonò Docui ex sententia *Caetani* 2. 2. q. 38. art. 2. 30
7. posse Ecclesiam admittere statum aliquem m̄cipantem hominem ad diuinum cultum & religiosa opera cum voto simplici: vt si Ecclesia institueret, quod in sacro Ordine & Religione aliquā simplex vorum fieret, & hoc ipsum confirmaui authoritate *SIXTI QVINTI*, qui declarauit substantiam Religionis regulariter consistere in votis solemnibus. At posse summum Pontificem aliter statuere. Ille, ac si hæc testimonia sumpta essent de triuio, ne verbo quidem dignatur.

Decimò. Respondi, falsum esse, *statum Religio: 2. 31*
sum consistere in identitate & inuariabili substantiâ
votorum solemnium, nec vllum esse posse Religiosum, qui
per vota non destituatur dominio & illius capacitare. &
probaui. quia *PIVS QVINTVS* in quadam sua Constitutione declarauit Societatem, etiam quo ad Scholasticos, esse Religionem mendicantem: & *GREGORIUS XIII.* definiuit posse stare cum substantiali voto Paupertatis, rerum dominium. Ille solita dissimulatione, & taciturnitate hæc omnia soluit.

Vndecimò. Docui pariter, priuationem vsus 2. 32
bonorum propriorum cum radicali dominio eorundem, non inferre statum diuitiarum directè contrarium Paupertati, si talis priuatio vsus sit perpetua, & maximè, si illo vsu priuati, teneantur se exuere etiam dominio, omni momento ad tu-

T

tum

tum Superioris, quales sunt omnes Scholares Societatis: & non illi, qui existunt sub curâ Tutorū. & ratio erat, quia diuitiæ non tam expetendæ sunt propter dominium, quàm propter vsū. Ille hanc distinctionem & rationem penitus dissimulat.

233 Duodecimò. Ostendi, nullarum virium esse argumentum, quo assererat Aduersarius, *non opponi paupertati Religiosa vsū bonorum temporalium, sed dominium. ideoq; licet Scholares careant vsu, non posse dici pauperes, quia retineant dominium.* Retorquebam enim argumentum & dicebam, posse vitium proprietatis in Religioso stare cum carentiâ dominij. Vnde inferebam, dominij carentiam vel positionem non facere ad vitium proprietatis. Ille de hoc argumento nimis subtili non laborauit.

234 Decimotertiò. Dixeram, non licere argumentari à voto solemnî Paupertatis in alijs Religiosis, ad votum Scholariū, quod Aduersarius vocabat *solemne ex parte ipsorum, licet non ex parte Religionis, quæ illos potest dimittere & à voto liberare;* esse enim hoc aiebam argumentari à simpliciter ad secundum quid. Ille hos terminos tanquam ignotos, censuit esse non violandos; idèoque abstinuit omni responsione.

235 Decimoquartò. Adiunxi luculentissimum testimonium SACRÆ ROTÆ ROMANÆ in DECISIONE factâ in sacro illo tribunali 18. Aprilis. 1616. quo testimonio vix vllum grauius produci potest. Ille digito ad os oppresso sic totus *Hæro-*

crates.

rates, egoque mihi etiam silentium indictum
puto.

SECTIO TERTIA.

*De Excommunicatione à GREGORIO XIII. lata
contra Impugnatores.*

COgit me tamen *ΕΡΟΡΤΑ* mei importuni-²³⁶
tas adhuc pauca proloqui. In Consultatione
num. 71. ac ferè extremo, hortatus breuissimè fue-
ram Patronos Caij, & maximè Auctorem illius
scripti, quod confutaueram (quod existimarem
illo violatum esse *GREGORII XIII.* præceptum
in Bullâ. *Ascendente Domino.*) vt conscientia suæ
consulerent, se que expediri curarent quamprimū
vinculis illis, in quæ se nullâ officij necessitate co-
acti sua sponte induerant. nec verbum aliud ad-
dideram. solum particulam illius Constitutionis
transcripsisse ibidem contentus. *ΕΡΟΡΤΑ*, qui tã
obstinatum silentium seruauit in confutandis
quatuordecim meis rationibus, ad hæc paucula
verba ex *Harpocrate* sit *Lynceus*, & introspicit meæ
mentis penetralia, & quasi reperisset in iisdem
verbis validissimum argumentum, totis viribus,
summo conatu hanc meam (vt ille appellat ani-
maduerſionem, ego Christianam admonitio-
nem) *sub incidem vocat*, & confutare aggreditur his
argumentis.

Primò. *De mente & genuino sensu Constitutionis etiã*²³⁷
acerrimè disputare licet: modo sit disputatio, quã nec im-
pugnatur, nec contradicitur ipsa Sacra Religio. ergò de

mente, & sensu genuino Constitutionis Gregoriana accer-
rimè disputare Doctoribus quibuscunque licuit, & licet.

238 Confirmatur: quia licet Conciliū Trid. interpretatio
ad Pontificem Maximum spectet, & ad Illustrissimos
Cardinales illius vicem gerentes; tamen circumferuntur
plusquam centum & viginti dubia decisa à diuersis Scri-
ptoribus in cap. 1. sess. 24. per Cauall. pract. q. 604. n. 18.

239 Secundò probat, quia licet de potestate Summi
Pontificis disputandum non sit; attamen de voluntate
quari, & dubitari potest; quod est valdè diuersum per l.
scire oportet. §. sufficit. ff. de excus. tut. ergò si qui Doctores
contenderunt, GREGORIUM XIII. non habuisse vo-
luntatem, & intentionem definiendi, Scholares Societatis
retinere dominium bonorum suorum particulare actiui,
non violarunt illam Constitutionem: & consequenter non
subiacent censuris & pœnis.

240 Tertiò probat. quia vbi intercedit disputandi causa
iustissima & necessaria, non fit contra preceptum Consti-
tutionis. Sed Curator Caij in hac Controuersia, habuit
causam iustissimam, & necessariam disputandi. ergò sal-
tem Curator non incurrit censuras & pœnas in illà Con-
stitutione propositas. Probat minorem. & primo, ha-
buisse Curatorem causam iustissimam. quia illi ad-
stipulantur viri grauissimi Horatius Mandosius, Hieronî-
mus Gabriellus, Romanus Hayus, Eman. Rodriquez, eam-
que tuentur diuersa responsa Doctorum: non duorum tan-
tùm, quos sufficere, vt quis iustam litigandi causam ha-
bere dicatur, existimat Baldus in l. iuris ignorantia. C. qui
admitti, ad bo. pos. Probat deinde, Curatorem eun-
dem habuisse causam necessariam. quia Curatoris
est vtilia agere, & inutilia prætermittere, & pendente
appel-

*appellatione causam prosequi; nisi perierit esse, aut rei familiaris diminutionem actionem tutela experiri maue-
lit. l. II. C. de Admif. Tut.*

Postremò quærit à me, *cur in illâ causâ decisâ in* 241

SACRA ROTA ROMANA D. ille Abbas privilegio-
rum Societatis acerrimè disputator, ut ex eâdem Deci-
sione videre est, ad tribunal excommunicationis non fue-
rit vocatus?

Pro solutione sunt hoc loco breuiter propo- 242
nenda duo Capita Constitutionis GREGORII
XIII. quæ incipit *Ascendente Domino*. Is ergò, cum
non solùm confirmasset Societatis Institutum, &
ipsius Constitutiones & Decreta qualiacumque
(quod & plures alij Summi Pontifices fecerunt)
declarauit etiam peculiare quosdam articulos,
qui in eâdem Constitutione recensentur, illis que
Apostolicæ Auctoritatis robur adiunxit. Inter
quos articulos, vnus est, eos, qui post biennium proba-
tionis emittunt vota simplicia, fuisse, esse, & fore verè ac
proprie Religiosos. Alter est, eosdem honorum suorum ius
atque dominium ad tempus Generalis Præpositi iudicio,
prescribendum, posse retinere: ut in pauperes tandem, seu
alios pios vsus pro ipsorum deuotione, distribuant, iuxta
Euangelicum consilium, ac promissionem, quam initio
Nouitiatu faciunt: Tertius est, hos Religiosos licet reti-
neant, ut dictum est, votorum suorum dominium, tamen
quantum ad illorum vsum, religiosam paupertatem ser-
uare. His stabilitis idem GREGORIUS duo facit
ad contradicentium audaciam coercendam. Primum,
omnes Assertiones in illâ Constitutione expressas, & quasi
quæ alias illis similes contra Societatis Institutum, vel quæ-

modolibet in illius præiudicium pronunciatas aut scriptas, decernit falsas omnino & temerarias esse & censeri debere. Deinde in virtute sanctæ obedientiæ ac sub excommunicationis latæ sententiæ alijsque grauissimis pœnis prohibet nonnullas actiones, de quibus antequam dicamus; operæ pretium est texere breuem catalogum quarundam Assertionum, quæ sparsæ sunt in EPOPSI. vt quiuis intelligere possit, quid de ijs iuxta Apostolicam censuram iudicandum sit.

ASSERTIONES

Directè vel indirectè contraria Societatis Instituto.

- 243 **P**rima est num. 3. Scholares Societatis, postquam per viam testamenti de suis bonis disposuerunt, dispositionis istiusmodi reuocatione cassationemque post Ingressum, Constitutiones seuerè prohibent.
2. n. 9. Scholares per emissionem substantialiũ Votorum, habent Dominium tanquam non habentes, nec habent testamenti factionem.
3. n. 11. *in fine.* Ad statum Perfectionis non sufficit illa Paupertas, per quam actu relinquimus omnia bona temporalia. sed oportet, vt cadat sub obligationem numquam illa quærendi. Per hoc autem intelligit debere induci incapacitatem Dominij.
4. num. 17. Scholares non retinent dominium particulare ad testamenti factionem prorsus necessarium.

5. *Ibidem*

5. *Ibidem in fine.* Si Scholares sine iustissimâ causa dominium in particulari retinent & testamenta condunt maximè reuocatoria antecedentium, nemo existimare potest eos esse verè Religiosos.

6. n.23. Titius (eadem est ratio de omnibus Scholaribus) non potest post vota substantialia religionis Societatis, et si simplicia, testamentum componere.

7. n.26. Non est in Iure Societatis vllum verbū, quo Scholares excipi. possint à communi Iure prohibente Religiosos testamenta condere.

8. n.30. Votum Substantiale & Essentiale status verè religiosi, etiam simplex, si emittatur absque protestatione retinendi dominium, si bonorum, emittentis vota, possessio sit apud alium, & illorū traditio vera vel ficta antecesserit. vel sublecuta fuerit, votum instar causæ aut tituli mediante dicta traditione transfert dominium.

9. n.24. Quando Scholares Societatis post vota simplicia retinent dominium, cum illis dispensatur in Iure diuino.

10. n.42. Per testamentum factum, siue ante, siue post ingressum in Nouitiatum Societatis, res temporales irrecuperabiliter in alios erogantur, hoc est in hæredes.

11. n.43. Non omnes & singuli, nec semper: sed aliqui tantum, & solùm si adsint iustæ causæ post vota simplicia, retinent dominium.

12. *ibidem.* Scholares post Vota dominium *actiuum in particulari* dimittunt, & retinent *dominium in communi, & passiuum in particulari.*

13. n. 44. Constitutiones Pontificiæ non confir-
mant Constitutiones Societatis, quatenus con-
cedunt dominij retentionem omnibus & singulis,
& semper: sed solùm pro nonnullis, qui habent
iustas peculiare causas.

14. n. 45. Quando Præpositus Generalis Schola-
res liberè dimittit iuxta Constitutiones, reper-
nit eos in statu, in quo iterum dominij capaces
fiant.

15. n. 46. Falssissima assertio est, dicere dominium,
quo se Scholares exuunt quando Generalis in-
iungit, esse dominium in particulari & non in cõ-
muni.

16. n. 52. & 53. Si in Societate est consuetudo, ut
dominium particulare actiuum, & ad testamenti fa-
ctionem expeditum indistinctè omnibus refer-
uetur; est contra Constitutiones & contra Essen-
tialia & substantialia vota religionis, & dubia, &
& non sine animi periculo, nec per Superiorem
toleranda, sed cassanda.

17. n. 67. Scholares emittentes Vota simplicia
possunt renuntiare Constitutionibus conceden-
tibus retentionem dominij etiam indistinctè o-
mnibus, cum principaliter ipsorum fauorem re-
spiciant, non etiam Superiorum.

18. n. 69. Per præstationem Votorum substan-
tialium statim vouens in potestatem Ecclesiæ cū
proprietate & dominio rerum temporalium per-
petuè transit, sine vlla, hoc specialiter sanciente,
Ecclesiæ Constitutione, ex natura quasi & voto-
rum qualitate.

19. n. 75. Quantum attinet ad priuationem dominij, frustra distinguitur inter vota solemnia & simplicia, substantialia tamen, & Essentialia Religionis propriè dicta. Hæ Assertiones iisdem verbis leguntur in EPOPS IEO translatae ferè omnes ex illo Scripto manu exarato, quod in Consultatione refutauī. in quo sunt nonnullæ alia similes, quæ ad iustum conficiendum numerum, non sunt prætermittendæ, cum haud dubiè eiusdem Authoris sint.

20. ergò in Ordine est hæc: Vota substantialia, quibus aliquis fit verè ac propriè Religiosus, priuant vouentem *dominio in particulari* bonorum suorum.

21. Vnitas status Religiosi consistit in identitate & inuariabili substantia Votorum solemnium eiusdem, per quæ Religiosi destituuntur dominio, & illius capacitate & Iure testandi.

22. Priuatio vsus bonorum propriorum cum radicali dominio eorundem stat cum statu diuitiarum: & ideò verus Religiosus, si retineat dominium, licet sit priuatus vsu; non est pauper.

23. Licet Scholares Societatis careant vsu & administratione bonorum suorum; tamen si retinent dominium, non sunt verè pauperes. cum priuatio vsus, vel positio non faciat ad paupertatem religiosam.

24. Qui in Religione approbata substantialia vota emisit, est mortuus ciuilitè, & amittit dominium; & hæres institutus, post hanc mortem, adit hæreditatem Ingressi.

25. Si Scholaris Societatis retinet suorum bonorum dominium; necessariò vitur rebus suis tanquam proprijs, etiam de licentiâ Superiorum; vnde infertur ipsum esse proprietarium, & non seruare religiosam paupertatem.

26. Scholares Societatis ex parte sua emittunt votum solemne: & consequenter, sicut omnes professi, sunt incapaces dominij.

Vltima. Iidem Scholares per votum Obedientiæ amittunt liberam, & independentem voluntatem, ergò neque de Superiorum licentiâ possunt testari.

244 Non est dubium, has omnes Assertiones quasdam directè, quasdam indirectè aduersari tribus illis Articulis à GREGORIO XIII. definitis, & cedere in euidentis præiudicium Instituti Societatis. Et Aduersarius tum in illo Scripto; tum in EPOPSI omnes ingenij nervos contendit in illis stabilendis: vt probaret Scholares Societatis post Vota simplicia non retinere *dominium actiuum particulare* priorum bonorum. Iudicet iam equus, & eruditus Lector, an non iuxta censuram Gregorianam, hoc est, Apostolicæ Sedis, meritò appellari possint huiusmodi Assertiones *falsæ omnino, & temerariæ*. Certè quatuor illi Theologi, qui vt habetur in vltimâ EPOPSEOS pagellâ, Scriptum illud suo calculo comprobarunt, probè iam intelligere possunt, quale prudens quisque de ipsorum Iudicij iudicium ferre debeat. Resolutiones in eo Scripto contentas, & à nobis paulò ante recensitas, primus inter illos Theologos approbat

tan;

tanquam consentaneas tam externorum, quàm domesticorum Societatis Iesu doctrina: Secundus se illas Doctorum communi sententia conformes reperisse affirmat: Tertius appellat easdem vti Doctras, ita & veras: Quartus denique iudicat esse veras, ideoque sine humano respectu, vti veritati ac iustitia conformes sequendas. GREGORIVS autem XIII. Motu proprio, ex certâ scientiâ, deque Apostolicæ potestatis plenitudine definit, easdem Resolutiones siue pronunciatas siue scriptas, falsas omnino, & temerarias esse, & censi debere. Nos ergò cum bona tantorum Theologorum veniâ sine vllò humano respectu ipsorum suffragijs, vtpote Pontificiæ declarationi penitus contrarijs, nihil omnino deferendum esse contendimus: quando præsertim tantum abest, vt illius Scripti & EPOPSEOS Resolutiones sint aut Scriptorum Societatis, aut externorum doctrina, aut communi Doctorum sententia, aut Veritati, aut Iustitia conformes & consentanea: vt nihil esse possit difforme aut dissentaneum magis.

Sed veniamus ad alterum, quod GREGORIVS XIII. in memorata Constitutione facit.

De Præcepto Gregoriana Constitutionis.

Pagina 241. præcipit in Virtute sanctæ obedientie sub pœnis excommunicationis &c. ne quis cuiuscum-²⁴⁵ que status &c. Societatis Institutum, Constitutiones, vel etiam illam ipsam suam, aut quemvis earum articulum, vel aliud quid supra dicta concernens, quouis disputandi, vel etiam Veritatis indaganda quæsito colore directè vel indi-

indirectè impugnare, vel eis contradicere audeat: & prohibet districtius, ne quis siue extra, siue intra Societatem nisi de Præpositorum licentiâ notationes &c. facere, vel eas nisi quantum verba ipsa sonant interpretari, vel de eis disceptare &c. præsumat. Quod præceptum Pontificium, & prohibitio, vt refert Eman. Rodriquez qq. regul. tom. 1. q. 1. art. 5. (vbi ex professo hanc questionem examinat) aliquibus nimis dura visa sunt. Nam Viris doctis, Theologis, aut in Iure Canonico peritis, præsertim laureâ Licentiatus aut Doctoratus insignitis, explicare dubium sensum Bullæ, aut priuilegij Apostolici, semper licitum fuit: quod est vnum ex Argumentis nostri EPOPTÆ.

246 Verum, vt idem Emanuel Rodriquez eodem loco, subdit: isti mentem Pontificis minimè penetrant: *qua fuit, inquit ille, vt multis iurgijs parum ad adificationem pertinentibus, imò scandalosis obuiaret, sicut etiâ in primordijs Ordinum Prædicatorum & Minorum ordinavit ALEXANDER IV. Pontifex Maximus contra quendam V Vilhelmum de Sancto Amore & alios Vniuersitatis Parisiensis. & infra simile etiam, inquit, legimus fecisse his temporibus Pium V. in Bullâ qua incipit. Super specula. in qua statuit, & ordinavit, ne quisquam de immaculatâ Virginis Conceptione disputare præsumeret: vt postea etiam fecerunt PAVLVS V. & GREGORIYS XV. & sic, inquit Rodriquez, non est mirum quod GREGORIYS XIII. viam præcludat disputationi de his, qua pertinent ad statum religiosum Societatis Iesu: vt verborum pugnas, ac questiones reprimat, ex quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, ceteraq; vitiorum*

mon.

monstra. Nec obstat, quod aliqui dicant, sicut non vetatur disputatio de Sanctissimâ Trinitate, sincerâ intentione ventilatâ; ita non debere vetari disputationem de statutis Societatis. Nam disputatio, inquit ille, de Sanctissimâ Trinitate & mysterijs fidei, est necessaria Ecclesia, & vtilissima ad conuincendos & redarguendos hæreticos & infideles. At disputatio de concernentibus Societatem, supposito, quod sint à Sede Apostolicâ approbata, etiamsi fiat sincerâ mente; non est necessaria nec vtilis, imò parit discordias, inuidias incitat, inimicitias gignit in animis eorum, qui vt homines, possunt presumere talem disputationem non sincerâ, sed sinistrâ intentione ab aliquibus proponi.

Haëtenus *Rodriquez*. quid dixisset, si sciisset, aliquem velis remisque, vt aiunt, contendere, Scholares Societatis non retinere dominium bonorum suorum ad tempus arbitrio Generalis præscribendum, nec quantum ad vsum eorum religiosam seruare paupertatē: quæ est contradictoria Articuli seu Assertionis à GREGORIO XIII. definitæ?

Cæterum numeremus distinctius Stationes, 247 quæ sunt materia huius Præcepti, prohibetæ sub grauissimis illis pœnis, ex sententiâ Martini Bonacina 3. tom. de excommun. in part. disp. 2. q. 3. punct. 35. vbi ex professo agit de excommunicatione huius Constitutionis *Ascendente domino*.

Prima, inquit, Actio est directè vel indirectè impugnare Institutum Societatis IESV, vel eius Constitutiones, vel istam GREGORII dispositionem vel aliquem istius dispositionis aut predictarum Constitutionum Articulum, etsi hoc fiat prætextu disputandi aut inquirendi veritate.

Sand

Sanè constat vnum ex Articulis in Constitutionibus prædictis contentum, esse, quem Aduersarius acerrimè impugnat de dominij retentione post vota simplicia; neque valet respondere, hunc articulum non esse clarum in dictis Constitutionibus. quia GRËGORIVS prohibet etiam, ne quis in prædictis Constitutionibus contenta interpretetur nisi quantum ipsa verba sonant. verbum dominij, præsertim additis illis vocibus bonorum suorum, & retinere, & quidem ad finem, vt distribuant eadem bona in pauperes iuxta consilium Euangelicum; & promissionem factam initio Nouitiatus, quæ promissio fit de distribuendis bonis proprijs & paternis, quæ sunt in sæculo: hæc, inquam, verba apud omnes homines sanæ mentis nil aliud sonant, nisi Ius & facultatem actiuam perfectè disponendi de rebus suis. qui ergò illa interpretantur de dominio in cõmuni vel passiuo, & negant, dominium retineri sed amitti; viderint an hoc sit interpretari solum quãtum verba sonant: & hæc est Altera Actio prohibita in Bulla & materia excommunicationis latæ sententiæ, & aliarum pœnarum.

Tertia actio est facere notationes, declarationes, Glossas vel Scholia super Constitutionibus vel præfatâ Bullâ.

Quarta. disceptare vel scrupulum cuiquam injicere circa prædictos articulos.

Quinta. In dubium reuocare vel controuersiam.

Sexta. Legere Glossas seu interpretationes ad hoc pertinentes, siue scriptæ sint, siue impressæ.

Septima. Illas docere, alijsque tradere.

Octaua

Septima.

Octava. Easdem vendere.

Vltima. apud se retinere.

Concludit autem *Bonacina*, prædictas omnes actiones sub excommunicationem cadere. quia recensentur in eodem §. & Clausula in principio posita refertur ad omnia subsequentiâ posita in eadem propositione. Et soluit obiectionem, quæ posset fieri; istas actiones præter primam, non prohiberi in virtute Sanctæ Obedientiæ. Respondet enim, omnes prohiberi per illud verbum *Inhibentes*, quod est participium, & pender à verbo *precipimus in Virtute Sancta Obedientiæ*. Hactenus *Bonacina & Rodriquez*, qui cum non fuerint homines Societatis; non poterunt ab *Aduersario*, vt *Tolet*, allegari suspecti.

Sed posset nonnemo obijcere, solemne esse in²⁴⁸ Constitutionibus Pontificijs addere illam clausulam, per quam cuiuslibet aufertur facultas aliter iudicandi & interpretandi: & tamen hac non obstante, permultæ quotidie prodeunt impunè Interpretationes, & declarationes Pontificiarum Constitutionum.

Respondeo, in hac *Constitutione Gregorianâ* du²⁴⁹ plicem esse clausulam, quâ prohibetur declaratio & interpretatio. Altera est modo relata, quæ solemnis est, & solum prohibet interpretationes, vt ita dicam, authoritatiuas, & factas publica potestate: non autem priuatas, aut quæ nullam habent vim, nisi tanquam responsa Prudentium: & hoc clarè colligitur ex ipso modo loquendi. nam præcipit, sic (prout est in Bulla) *in præmissis omnibus & singu-*

*singulis per quoscunque Iudices & Commissarios eciãtis
causarum Palatij Apostolici Auditores ac S.R.E. Cardi-
nales in quauis causã, & instantiã, sublatã eis, & eorum
cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi fa-
cultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere.*

250 Altera clausula est valdè specialis, & rara, quæ,
vt vidimus, interdicat omnibus cuiuscunque sta-
tus & conditionis, tam Ecclesiasticis & Religio-
sis, quàm sæcularibus (qui certè omnes non ha-
bent publicam auctoritatem interpretandi) ne
aliter interpretentur, quàm quantum ipsa verba so-
nant: & huiusmodi interpretatio est sub excom-
municatione prohibita: etiamsi non sit publica,
& auctoritativa propter rationes supra ex Eman.
Rodriquez allatas.

Respondetur ad Argumenta initio proposita.

251 **A**D primum respondeo primò, si Aucto-
ritatis Constitutionis non prohibeat; non esse il-
licitum Doctoribus, quærere de ipsius genuino
sensu: Sin autem expressè interdicit, ne quis in
Constitutione contenta, interpretetur, nisi quantũ
ipsa verba sonant (quod fecit GREGORIUS XIII. in
hac Bullã *Ascendente Domino*, cuius vnus Articulus
est, emittentes vota simplicia in Societate post
biennium, retinere dominium bonorum suorum
ad tempus Præpositi Generalis arbitrio præscri-
bendum) nullo modo esse licitum adhibere inter-
pretationes alias, quã quas ipsa verba sonant: & si se-
cus fiat, transgressores subiaccere pœnis à Legisla-
tore

tore propositis. Videamus iam ΕΡΟΡΤÆ interpretationes. *Constitutio Gregoriana* statuit vniuersaliter *de omnibus*, & quibuscunque emittentibus vota, post biennium retineri dominium. Ipse cōtendit, esse intelligendum *solum de nonnullis*, & nō de omnibus. Vox *Dominium* significat ius disponendi & consequenter facultatem actiuam. Ipse vult significare *capacitatem & potentiam passiuam*. Illæ dictiones *bonorum suorum*, quæ referuntur ad dominium, denotant ipsum dominium esse *ius particulare ad distribuenda bona propria*. & patet ex ipso textu Bullæ, qui expressè loquitur de bonis, quæ emittentes vota initio Nouitiatus promiserunt distribuere in pios vsus. Aduersarius vult, esse intelligendas de *Dominio in communi respectu bonorum Collegij*, cuius emittentes vota, membra fiunt. Verbum *Retinere* significat illud, quod quis habebat, tenere: emittentes verò vota non habebant bona Collegiorum: Sed illorum fiunt domini per votorum emissionem. Ille hoc verbum *Retinere* ingenuè fatetur *num. 49.* non esse accipiendum in propriâ significatione, sed abusuâ. In eadem Constitutione dicitur, *retineri ab emittentibus vota, dominium, cum ob alias iustas causas, tum vt Societas maiorem habeat libertatem illos si opus fuerit minore cum offensione dimittendi*: quæ propositio est absoluta & non conditionata, & assignat causas, quæ generaliter conueniunt omnibus & singulis emittentibus vota. ΕΡΟΡΤΑ pugnat, hanc *propositionem esse conditionatam*, & per eam concedi retentionē dominij, *si iusta cause intercesserint*, & ipsas causas

V

vult,

vult, nō esse generales, sed peculiare & proprias vnicuiusque emittentis vota, in quo aberrat. nam alioquin *Senatus consulta Velleianū. fæminis fideiuffionem, ac Macedon. filijs mutui dationem prohibentia, cum subijciant causam, sequeretur esse conditionata & non absoluta, quod haud dubiè, etiam secundum EPOPTAM, est absurdum in iure. Denique textus agens de tempore, pro quo bonorum dominium retineri potest, habet, esse illud, quod arbitrio Præpositi Generalis præscribetur. Aduersarius dicit esse spatium breuissimum ad summum vnus diei. si hoc est interpretari Constitutiones, prout ipsa verba sonant iuxta genuinum sensum; bonos interpretes nūquam desiderabimus.*

251 Respondeo secundò. expressè in Constitutione Gregorianâ præcipi, ne quis etiam disputandi gratia aut veritatis indaganda causâ articulum vllum in eâ comprehensum, impugnare audeat, vel de eo disceptare, aut in dubium vel controuersiam vocare. Collegium Colonienſe fundabat suam intentionem, in hac parte Constitutionis Gregorianæ, quâ confirmantur plures alij textus statutorum Societatis: in quibus conceditur Scholaribus retentio domini priorum bonorum post vota simplicia, contra Curatorem Caij reluctātem reddere rationem administratæ curæ de bonis Titij eidem collegio cessis. Ego verò in mea Consultatione ijsdem nitebar fundamentis ad confutandū illius Scripti Auctore. Curator semper impugnauit hunc articulum de retentione bonorum, adhibitâ valde coacta interpretatione, &

contra

Contra verborū sonum, hoc est, *de dominio passivo,*
 & *in communi,* eundēque articulū oppugnauit va-
 rijs rationibus, quę existāt in Processu huius causę,
 & Auctor illius Scripti, qui non se gerit in eo pro
 Curatore, ex professo pluribus argumentis impu-
 gnat hęc dominij retētionē, nō veritatis indagandę
 gratia, sed opprimendę, & cōtrarij erroris statuē-
 di causa, quod inde etiam manifestē constat, quia
 tantū abest, vt perlecta mea Consultatione respi-
 scere voluerit, vt etiā maiori conatu & pertinacia
 omnia mea argumenta reuincere, & respōsiones
 oppugnare aggressus sit. Si hoc est confirmare, vt
 ille videtur sentire, Institutū Societatis, quid erit
 impugnare ac destruere? Neque mihi dicat, vsur-
 pans, vt facit, verba *Emm. Rodriquez,* *disputare licere*
de sensu Constitutionis, modò sit disputatio, quā nec impu-
gnatur, nec contradicitur ipsa sacra religio, sed confirma-
tur & roboratur, quasi ipse nō impugnauerit Socie-
 tatē, neque ei contradixerit, sed solū contra pe-
 culiarem articulum scripserit, & paucos quosdam
 Cōstitutionis textus. quia GREGORIUS XIII. fert
 sentētiā excommunicationis, & aliarū grauissimarum
 pænarū, nō solū contra impugnātes in gene-
 re Societatem, vel Institutum, vel Cōstitutiones,
 vel illas ipsas suas literas: sed etiā impugnātes quę-
 uis earum Constitutionum, vel supradictorum o-
 mniū in illa Bulla *articulum,* vel *aliud quid supradicta*
concernēs. Itaq; consequētia illius primi argumēti
 negāda omninò est, dicēdūq; eo modo, quo Au-
 ctor illius Scripti, & EPOPSEOS fecit, *non fuisse, nec*
esse, nec fore licitum, cuiquam quicumq; tandē ille sit,

disputare de retentione dominij post vota biennij in Societate; nisi velint contrahere grauissimas illas pœnas excommunicationis latæ sententiæ, & inhabilitatis ad quæuis officia & beneficia sæcularia, & regularia, eo ipso absque alia declaratione incurrendas.

253 Ad Confirmationem respondeo, non esse in rem rationem Decretorum Concil. Tridentini, & eius Gregorianæ Constitutionis. illotum enim non prohibetur, sicut huius, interpretatio potestatem potest atque ipsa verba sonant; solum potestatem interpretatio in eo, quod si quis eiusdem Constitutionis impugnanda sibi susciperet, sicut interpretatio PTA, & Auctor illius Scripti, Constitutiones Societatis, & hanc Pontificiam; non ferret impune.

254 Ad secundum, EPOPTA verbo quidem videtur fateri, non esse licitum, disputare de potestate SUMMI PONTIFICIS: verum cum arguitur, re ipsa, denegare ipsi potestatem approbandi pro verâ Religione aliquam Congregationem, in qua nonnulli emittant vota Essentialia & Substantialia Religionis, & retineant ad tempus bonorum suorum dominium, cum non semel dicat, esse contra essentiam & naturâ Paupertatis religiosæ retinere dominium. Sed quicquid sit de hoc; quod asserit, esse licitum de voluntate Summi Pontificis quæri & dubitari; primum respondeo, hunc etiam fuisse prætextum quorundam Theologorum, quorum *Audaciam* GREGORIUS XII. coercere voluit illa Constitutione: *Ascendente Domino*: cum enim alia quædam

Bulle,

Bulla, quæ incipit: *Quantò fructuosius*. declarasset multa spectantia ad Institutum Societatis; illi Theologi concedentes, ea non excedere Pontificiæ Potestatis limites, negabant eundem Pontificem talem habuisse intentionem & voluntatē. deinde respōdeo GREGORIVM XIII. hoc ipsum prohibuisse, dum præcepit, *ne quis quemlibet articulum* in illa Bulla contentum interpretaretur, nisi *quantum ipsa verba sonant*. cum ergò intentio & voluntas Legislatoris debeat colligi, ex verbis ipsius legis. *l. non aliter ff. de legat. 3. l. 1. §. is qui nauem. vers. si re dubia ff. de exercit. action.* & prout ea scripta, sint seruanda *l. prospexit ff. qui & à quibus*. In hoc casu est etiam illicitum quærere & dubitare de voluntate GREGORII XIII. relicto sensu propriorum verborum, quem ipse eorundem verborum sonus postulat, conquirendo coactas & adulterinas, & abusiuas interpretationes inuitis ac repugnantibus ipsis verbis, totaque humana Societate reclamante, quæ ad placitum nomina rebus imposuit. Quocirca ad vitandas censuras & pœnas in Gregoriana Constitutione propositas malè tutū perfugium excogitauit EPOPTA.

Ad tertium (quod totum comparatum est ad excusationem Curatoris,) antequam respondeā,²⁵⁵ duo distinguere habeo in Curatore hoc, Personam & Munus. Personæ integritas, pietas, religio & grauitas ad eò vulgò perspecta est; vt ne suspicari quidem potuerim vnquam, eum in hac causa voluisse vel leuissimo se peccato obstringere, itaque hic de Curatoris Persona non agitur. illud a-

go, EPOPTAM à munere Curatoris parū præsidij quæsiuissè suæ argumentationi, quâ conatus est ostendere, eum immunè reddere à censuris, quia Curator erat. hoc vt appareat. Respōdeo primò. Si imperator ex *Authen. habita C. ne fil. pro patre. studiosos* eximeret sub pæna bñi imperialis à iurisdictione, possetne magistratus ciuilis ob suas causas, illud priuilegium impunè impugnare? Quid? potestne magistratus ciuilis ob suas causas, quas prætedit, impunè impugnare Clericorum immunitatem, & eis imponere Gabellas, vel imperare capitationem, quin incurrat excommunicationē Bullæ cænæ domini? possuntne Episcopi ob suū interesse exemptorum Religiosorum priuilegia conuellere?

256 Respondeo secundò. non esse satis, quempiam habere necessarias, & iustas causas contēdendi in Iudicio: nisi etiam in ipsâ Actione vel defensione iustè agat. nam, si tu mihi deneges pecuniâ, boni viri fide tibi mutuò datam; nemini dubium est, quin ego habeã necessariã, & iustã causam te vocandi in ius, & hanc litem persequendi. licebitne propterea testes corrumpere? falsa documenta producere? minimè gentiū. contumeliosè mecū egesti. ad meum honorè conseruandū, habeo iustã, & necessariã causam, alapam tibi impingendi. Possumne etiam gladio pectus transuerberare? verū, quid vtor exemplis externis, cum abundē domesticis? In Consultatione aduersus ignotū mihi Auctorem nullo acerbiorè verbo vsus sum: solū respondens ad ipsius rationes, dixi alicubi, *falsas esse,*
& in

& in extremo illo Opusculo, postquam eas refutasse, addidi, iam constare posse, *quã curiosis argumentorum fulcris quidã sustentare conati fuerint causam Caij.* Habuerit ΕΡΟΡΤΑ (quãdo videtur illud Scriptum agnoscere pro suo) aliquo modo necessariam, & iustam causam reponendi mihi aliquid. (tametsi, vt vidimus, nullã habuerit causam, nec fas illi fuerit Constitutionẽ GREGORII XIII. oppugnare) poterat esse contentus appellasse, vt fecit, *mea Argumenta, & Responsiones falsissimas & imbelles.* Appellauit *absurdas, absurdissimas, frigidissimas, ineptas, plenas rursus, & inficeriarũ: ac nihil sani habentes.* Et quasi parũ excessisset fines *licita & inculpata tutela,* cuius in frõte ΕΡΟΡΣΕΟΣ meminit: vocat me quodam loco *Impostorem,* & in Epistola Nuncupatoriã *tubicinem, qui inflato classico cum dispendio vita, hoc est, fama, & bonorum, id est, sanguinis, aduersus Caiũ pugnas & certamina meditatus fuerim:* & ibidẽ tantũ non me appellat *Magum & Veneficũ,* aduersus cuius *maleficia debeant huius Ciuitatis Patres Conscripti sua Authoritatis & gratiæ amuletum eiusdem Caij minorænis collo gratiosẽ appendere.* Sed redeo in viã. Aio, nõ esse satis, Curatorem Caij habuisse causas necessarias, & iustas defensionis, nisi etiam iustẽ defenderit. Igitur

Respondeo tertio. Poruisse Aduersariũ superse-²⁵⁷ dere tot textibus & rationibus afferendis, quibus ostẽdit, Curatori Caij fuisse iustas defensionis causas. Quis enim hoc negauerit? in eo laborasset, oportuit, diligentius, vt probaret, fuisse iustissimas, nam quod ait, habuisse Adstipulatores viros gra-

uiffimos *Horatium Mandosum, Hieron. Gabrielium, Emm. Rodericum, & Romanū Hayum*; profectò si errare non affectasset, videre potuiffet, illos Doctores, ne verbum quidè habere de retetione dominij priorum honorù: sed agere tantùm de dominio bonorum Collegij, cuius Scholares Societatis membra sunt. quinam verò sint plures illi Doctores, *non duo tantùm*, quorum responsa, vt **EPOPTA** testatur, Curatoris & Caij causam tuentur: atque adeò suppeditant iustam litigandi causam; non est difficile diuinare. cæterùm, cùm illi Doctores, quicūque sint, asseruerint propositionem directò contrariam articulo definito à **GREGORIO XIII.** & proinde iuxta eiusdem expressam censuram, *falsam omninò ac temerariam*; Curator istorum errorem sequi maluit; dicendus est voluisse laborare ignorantia affectata, quæ nullo modo excusat à dolo, neque ab excommunicatione, vt passim Doctores notant.

Sed faciamus, Curatorem aliquam habuisse causam iustam litigandi; quì dici potest iustè litigasse: cum neruos omnis defensionis suæ in eo collocauerit, vt expressè impugnaret articulum definitum ab Apostolica Sede? non solùm interpretando verba Constitutionum relatarum, *nisi quantum ipsa verba sonant*: sed penitus contra verborum vim? *Defensoris*, inquit, *partes sustinebat Curator*. Quid tū? potuitne propterea iniustā & interdictam Anathematis pœnā defensionē adornare? at enim ignarus erat Curator Iuriū Soctetatis: nihil minus. *Recusabat ille rationes reddere admi-*

nistra-

nistratæ curæ, dicens, Testamentū Titij fuisse per vota cōfirmatū. Vrgere Procurator Collegij Coloniensis, afferendo Constitutionem Gregorianā, quā Scolariſus etiam post vota dominiū permittitur; proferre SACRÆ ROTÆ ROMANÆ Decisionem luculentissimā; producere innumeros Aucthores id ipsum docentes: neminem vnū esse, qui contrarium scripserit: monere per communes Amicos, & fortè etiam per Magistratus, cauere ab Excōmunicatione latæ sententiæ. Ille obfirmatus in hausto semel errore & affectatā ignorantia, semper contrā tendere, ratus omnia sibi salua esse. quia *Mandofius, Gabriellus, Rodericus, & Hayus*, & quidam alij Auctores, quos non nominat, asserūt, Scholares retinere *dominium* tantū in cōmuni, vel passiuum contra vim vocis *Dominij* & apertū verborum sensum. Prudentissimi Iudices videant, an Curator præter necessarias, habuerit iustas causas ita peruertendi sensum Apostolicarum Constitutionum.

Respondeo quartò, Dato Curatorē Caij posse²⁵⁸ ab excommunicatione excusari (non quidē ex eo capite, quod Curator est, vt malè ratiocinatur *EPOPTA*; sed ex eo, quia vt ante dixi, spectata conditione personæ, & antiquā ipsius probitate bonâ fide egisse videri potest) certè Authorē *EPOPS EOS* & illius Scripti Consultatione refutati, excusari nullo modo posse, quā enim necessitate adductus Societatis Institutū tam acriter impugnavit? quas iustas causas prætexere potest? *falsò ac temerè* (vt ait *GREGORIUS XIII.*) asseruisset, Scholares Socie-

tatis non retinere dominium honorū suorū post
vota simplicia: quam pœnā merebitur, cum hanc
ipsam Assertionem Scripto consignauerit, typis
mandatam publicauerit, sparserit in vulgus, at-
que omni conatu distortis & coactis interpreta-
tionibus articulum in Societatis Instituto & Cō-
stitutionibus Gregorianistam clarè expressum
impugnare non desinat?

259 Ad id, quod extremo loco querebat: cur in Cau-
sa contra Neriū, illū Abbatem ad tribunal excō-
municationis non vocauerim; facilis est respōsio.
D. ille Abbas, vt apparet ex ipsa Decisione SA-
CRÆ ROTÆ ROMANÆ, modestior fuit, quā E-
POPTA, à quo miror, eundem dici *privilegiorū So-*
cietatis acerrimum disputatorem. ille enim solūm cō-
tēdebat, nomine bonorum, quorū dominū post
vota retineri decernūt Societatis Cōstitutiones,
& Pontificiæ, nō intelligi beneficia Ecclesiastica,
aut saltē non intelligi Pensionē, de quā erat quæ-
stio; atque hoc erat vnicū fundamentū Abbatis,
nec sanè infirmū, vt per se patet. Cæterū Abbatis
Procuratores & Aduocati ne verbum quidē scri-
pserūt vnquā, quod quoquo modo Societatis In-
stitutū, aut Pontificiā Constitutionē vllā ex parte
impugnaret. Reor his paucis EPOPTÆ quæstioni
factum esse satis. Quocirca ego quoque hic, vt ille
facit, *Abrumpo:* Plagarū si quidē admēsum est satis,
superq̄; nec poterit Iure cōqueri deinceps aduer-
sarius vnicā Theologorū quorundā Assertionē à
me fuisse prælatā tam prolixæ Iuris vtriusq̄; periti
EPOPSI, in qua quia præter ingenium nihil lau-
dare possum; hoc ipsum non vitupero.

QVINTA PARS

A P P E N D I X,

*Complectens Sententias & Iudicia
variorum Tribunalium
& Academiarum,*

Pro Dominij particularis Re-
tentione.

INDEX

INDEX
QVINTÆ PARTIS.

S. ROM. ROTÆ DECISIO.

ARRESTA SVPREM. PARLEMENT. FRANCIÆ.

LOVANIENSIS

DVACENSIS

INGOLSTADIENSIS

PRAGENSIS

HELMSTADIENSIS

ROSTOCHIENSIS

ACADEMIÆ IYDI-
CIA.

APPEN-

APPENDIX.

Ccupabit primum locum in his Adjunctis, DECISIO ILLA S. ROM. ROTÆ, cuius crebra fuit mentio in hoc Opusculo: quæ sola debuisset sua Authoritate quemlibet à suscipiendâ Caij defensione deterrere: alterum dabo duobus Arrestis, vt vocant, *Supremorum Parliamentorum Francia*, in quæ casu post absolutam lucubrationem incidi; & sunt sanè luculentissima testimonia. In Tertio reponam *Judicia celeberrimarum Vniuersitatum*, atque *Academiarum Louaniensis, Duacens, Ingolstadiensis, Pragensis, Helmstadiana, Rostokiensis*, nec non *SS. Theologia, & I.V. Doctotum ac Professorum*, quâ librorum monumentis, qua celebritate, famæ, nobilissimorum, quæ in hac causa expectata, & libentissimè ad fulciendam veritatem concessa nobis fuerunt. Censui autem edenda: & nò alio ordine, quàm quoad meas manus peruenere; vt Caius hæc quoque *Judicia*, & tam illustrium Virorum, & Vniuersitatum Auctoritatem, ac sententiam cum vnus illius Causidici: quid dicam? errore ac leuitate? committat; & sibi ipse gratuletur, quòd tanquam ingenuus Veritati tandem cesserit, & Titium fratrem ad paternam cerendam hæreditatem admiserit, dignus omnino, qui, si pergat de Societate, in cuius sinu educatus fuit,

fuit, benè mereri; admittatur & ipse ad confor-
tium meritorum, atque bonorum operum, quæ
per Dei gratiam in vniuersa Societate toto orbe
dispersa comparantur ac fiunt; quo genere patri-
monij nulla melior, aut opulentior hæreditas, ex-
cepta diuina ac cœlesti, homini contingere po-
test. Porro, quantum ponderis insit in huiusmodi
virorum pro Societatis Instituto, suffragijs:
nihil attinet dicere. Ipsi se suo, & Tribunalium,
atque Academiarum, quas tantopere illustrant,
nomine, abundè commendant. Meum ac Socio-
rum omnium erit, immortalem ipsæ gratiam
habere, & optima quæque ab omnium bonorum
largitore Deo assiduè precari: quando & ipso-
rum fortuna, & tenuitas nostra vnâ hanc nobis
tribuit facultatem.

DECISIO

S. ROTÆ ROMANÆ.

R P. D. *Martino Andrea*. Nullius, seu Caputa-
quensis Pensionis Lunæ 18. Aprilis 1616.

Res non noua, sed à Doctoribus non tacta, &
in hoc sacro Auditorio nunquam proposita, de-
dit causam disputationi coram me in specie hu-
iusmodi. Ex facto enim inciderat quod aliàs au-
thoritate Apostolica fuerat reseruata annua Pen-
sio ducatorum centum, monetæ Neapolitanæ,
super fructibus Abbatæ S. Angeli ad Fossanellam
nullius diæc. Prouinciæ Salernitan. ad fauorem

D. Fran;

D. Francisci Neri presbyteri, qui cùm post plurimum annorum exactiorem Vener. Religionem Societ. IESU ingressus fuisset, ac elapso biennio probationis, in eâ tria vota simplicia emisisset, hinc Abbas prætendebat fuisse extinctam Pensionem. Quod negabat *D. Franciscus*. ideoque causa commissa in Rota, dubitavi: An per emissionem triû votorum simplicium post biennium probationis, esset extincta Pensio? Et Domini vnanimiter respondendum putarunt.

Quamuis enim adscripti huic Societati, postquam emisissent tria vota simplicia, verè & propriè sint Religiosi, vt definiuit Sanctæ memoriæ GREGORIVS XIII. in sua Constitutione incipiente, *Quanto fructuosius*, sub dato Romæ Kalend. Februarij Anno 1582. & in alia, incipiente *Ascendente Domino*, sub dato octauo Calendas Iunij 1584. & tradunt, *Nauar. de Regular. Comment. l. num. 19. Mandos. Conf. l. 3. num. 3. & seq. Eman. Roderic. quest. Regul. tom. 1. quest. 1. Art. 4. Carol. Tapi. in Auth. ingressi. vers. Monasteria, cap. 10. num. 8. C. de sacros Ecclesijs. Sanchez de matrim. l. 7. disp. 25. n. 15. Garz de benef. qu. 7. cap. 10. n. 35. vers. Et clarius patet; Nihilominus, secundùm statuta dictæ Religionis, auctoritate Apostolica confirmata ante solemnem Professionem, possunt retinere beneficia, quæ ante ingressum habebant. Appellatione autem beneficij in hac materia larga, & fauorabili, vt mox dicetur, venit Pensio. *Abb. in c. Ad aud. il. 2. in 1. Notab. & ibi Felin. in princ. de rescript. Gig. de pens. quest. 28. num. 1. & 18. l. idem qu. 57. num. 15. in fin. & seq. Vbi propterea concludit,**

cludit, quod sicut per Professionem, vacat beneficium: ita etiam extinguitur Pensio. Et idem tradit *Gabr. conf. 187. num. 11. lib. 2. Nauar. conf. 11. num. 2. de temp. ordin. Garz. vbi supra part. 1. cap. 5. n. 11 4.* Ergò si à pari procedunt, *Vacare beneficium & extinguere pensionem*, vbi sumus in casu vacationis beneficij, quando econtra non vacat beneficium, vt in casu nostro, per emissionem trium simplicium votorum, non dici poterit, extingui pensio. Quia, quod operatur propositum in proposito, idem operatur oppositum in opposito. *l. etsi contra ff. de vulg. l. vlt. §. fin. ff. de legat. 3. & vtrobiq; Bart. & DD.*

Præterea, in vtraque Constitutione GREGORII XIII. scilicet in prima, in vers. *Quod verò ad paupertatem.* & in secunda in vers. *Et licet.* expressè conceditur, vt qui emiserunt tria vota simplicia, possint retinere ius & Dominium bonorum suorum ad effectum eà distribuendi in pios vsus. Appellatio autem bonorum latissimè patet, vt etiam comprehendat pensiones, saltem vbi viget eadem ratio: Vt fuit dictum in *Conchensis pensionis 6. Martij 1598. coram Peregrino.* Vbi, quod Rota aliàs hoc habuit pro absoluto, vt vbi, prout hic, concurrit fauor materiæ, ex infra dicend. in vers. *Minus etiam.* Vtcrius, Hæc emissio trium votorum simplicium, quidquid sit, quoad ipsos emittentes, qui quantum in eis est, remanent perpetuò obligati, non fit irreuocabiliter quoad ipsam Societatem, Cuius Superior Generalis potest eos semper dimittere cum causa, etiam absque illorum culpa: iuxta Statuta dictæ Religionis, præfatas Constitutiones,

&

& Confirmationes Apostolicas: Vnde, vt maiorem Societas haberet libertatem illos, si opus esset, cum minori offensione dimittendi, sapienter fuit prouisum, vt eis liceret retinere bona sua, & beneficia; ne postea dimissi, eis priuati remanerent. Vt in Constitutione dictæ Societatis *part. 4. tit. 4. litera E. in fine. & part. 6. c. 2. lit. H.* & in *Examine generali c. 4. vers. Interrogetur. Et num. 5.* & in prima Congregatione Generali *tit. 6. decret. 61.* Quæ ratio expressè legitur in d. Constitut. Gregoriana, incipiente *Ascendente Domino*, ante med. vers. *Et licet, qui ad gradus Professorum.* Et est eadem, qua motus Bonifacius VIII. in *c. beneficium de reg. in 6.* decreuit, Beneficiũ ingressi Religionem, intra annum probationis non vacate. Vt in specie animaduertit Ribadeneyra in *tract. Instit. Societatis cap. 18. ante med. vers. y por esta misma causa.* Et ideo *Ar. ibid. ibidem num. fin. vers. Ad hoc dicas,* post *Tancred. & Barthol. Brisken.* tenet, quod beneficiatus interim facit fructus suos. Quia potest ad sæculum reuerti: sequitur: *Tiraq. de retr. lign. §. 1. gloss. 8. num. 34. in fin. Syluest. in ver. Religio 2. num. 8. ad med. vers. reliquum verò. Eman. Roderic. vbi supra, tomo 1. quest. 37. art. 1. vers. 3. nota.* Quæ ratio militat etiam in pensione.

Et licet ille *text. in d. c. beneficium*, loquatur de ingresso, qui nondum emisit Professionem; tamen eius ratio attendenda est; quia scilicet ille potest ad sæculum redire. Quæ ratio æquè militat in eo, qui emisit dicta tria vota simplicia, atque ita idem Ius debet procedere. *ad text. in Lillud*

ff. ad l. Aquil. & in c. In causis, de re iud. Ratio enim dicitur communis lex ad omnes casus. *Calder. conf. 1. ad med. vers. Nec obstat. de Regular. Aym. conf. 190. n. 2. Rimin. in conf. 67. n. 17. & conf. 510. n. 30.* Ideo non est curandum de casuum diuersitate, vbi adest eadem ratio: quia tunc non dicitur fieri extensio, sed comprehensio. *Gloss. in cap. verb. Italiae, de temp. ordin. in 6. Calderin. conf. 1. in princ. vt lit. pend. Crauett. Conf. 183. n. 3. & d. Conf. 190. n. 2. Rim. Iun. d. conf. 67. n. 17. & seqq. Put. decis. 55. n. 3. vers. Et hoc sine difficultate, lib. 3. & ita in proposito rationem illius textus explicat Ribadeney. vbi supra.*

Vni etiam ex DD. placebat, quod text. in *d. c. beneficium*, quem extendunt Doct. ad vacationem pensionis, post emissam professionem, minimè applicetur casui nostro: quia loquitur de professione expressa, vel per susceptionem habitus professorum scienter, vt habetur in *d. text.* quem intelligunt Doct. quando ex ipsa susceptione habitus inducitur professio tacita: aliàs secus. *Io. Andr. in d. c. Beneficium. in verbo. Professorum. Franc. num. 10. vers. 3. nota. Emman. Roderic. quest. Reg. tom. 1. quest. 37. art. 1. ante med. vers. circa quam Constitutionem.* Quæ professio, siue expressa, siue tacita non conuenit huic emissioni trium simplicium votorum. Et idè benè arguere licet, ab eo, quod nullibi cautum reperitur, quod per eam vacet beneficium; & per consequens, nec dici possit extincta pensio; prout in simili arguit *Archid. in d. c. Beneficium. ad fin. super ver. Portione, vers. tu qui te nes contra.* & post eum, *Io. Andr. num. 3. post med. vers. dicit*

B.
contra

dicti auctem. Archid. num. 1. ad fin. verſ. idem Archid. & ibi etiam Dominic. num. 7. circa med. in gloſſ. fin. & Franc. numer. 6. in princ. Et hanc differentiam inter profeſſionem expreſſam, & hanc ſimpli- cem emiſſionem votorum ad iſtum effectum agnoſcit Ludou. Mirand. in Manual. Pralat. Regul. quaſt. 10. artic. 3. ad fin. verſ. Quod ſi. Innocentius. & Ribad. d. cap. 18. ad fin. verſ. y repugna. Quibus optime conuenit, quòd illi qui emiſerunt d. ſimplicia vota in hac Societate, donec expreſſè in ea profeſſi fuerint, ſemper dicuntur eſſe in probatione. vt in Exam. generali. c. 4. num. 17. & in Conſtit. part. 4. c. 4. in declaratione ſub lit. B. in fin. & part. 5. cap. 2. & part. 10. num. 17. verſ. Non enim alijs. & in dicta Confirmatione Iulij III. ad fin. verſ. Hac ſunt.

Vltimò pro hac parte facit obſeruantia ſubſecuta, & vniuerſalis, atque inconcuſſus vſus dictæ Societatis, in qua tam Nouitij, quàm illi qui emiſerunt dicta ſimplicia vota retinent Ius & Dominium bonorum ſuorum, non ſolùm temporalium; ſed etiam in ſpecie retinent beneficia & penſiones. Quæ obſeruantia eſt optima Legum & Conſtitutionum Interpres. l. ſi de interpretatione, cum ſeqq. ff. de leg. Surd. Conſ. 362. num. 10. Pat. deciſ. 12. lib. 30. de cuius viribus non poteſt dubitari, cum nedum non repugnet dd. Conſtit. Apoſtolicis, verùm etiam illis ſit maximè conformis.

Hinc facilè patet Reſponſio ad omnia ex aduerſo deducta pro Abbate. Nam quod ex emiſſione trium votorum dicti Patres Societatis

IESV constituentur veri Regulares non secus, ac alij quorumuis Ordinum regularium professi, iuxta dictam Constitutionem Greg. XIII. non impedit, quin ipsi interim possint retinere Ius & Dominium bonorum suorum, donec Superior aliter mandauerit, vè cauetur expressè in dicta Constitutione, & alijs supra relatis. In quo isti Regulares non sortiuntur naturam aliorum Regularium, sed penitus diuersam. Ita quòd non liceat ab alijs Regularibus ad istos arguere, cum ex diuersis non fiat illatio. *l. Papinianus exuli ff. de minor. c. dilectus de offic. ordin. cum alijs per Euerhardum in loco à separatis num. 1. & 2.* Et quod his temporibus, & in hac Religione hoc speciale sit, ac diuersum ab alijs Religionibus, in puncto tradunt *Vasquez in 1. 2. tomo 2. disp. 165. num. 104. in fin. Eman. Roder. vbi supra d. art. 4. post principia vers. differt tamen. Less. de Iustit. & Iur. lib. 2. c. 4. dub. 5. n. 27. Molina de Iust. tract. 2. disput. 139. col. 3. vers. illi qui finito. Ludou. Mirand. in Manual. Pral. Reg. qu. 10. in conclusione & responsione ad primum. Ribaden. d. c. 18. Garz. de benef. part. 7. c. 10. n. 62.*

Nec obstat, quòd cum d. facultas retinendi bona sua, limitetur ad tempus iudicio Generalis: nec illis possint vti sine Superioris licentia: id non destruit præcedens votum paupertatis, quin operetur suos effectus: pro vt idem est de iure communi, quo inspecto, similis concessio à Prælate facta non repugnat voto paupertatis, *Abb. in c. 2. num. 4. in 3. notab. de stat. Monach. Syluest. in verbo. Relig. 6. num. 7. vers. si autem Prælatus. Rota decis. 772. n. 2. & seqq. part. 1. & decis. 216. num. 12. & 13. part. 2. diuers.*

vers. Et in hac Societate *Gaby. conf. 28 num. 3. vers.* Neque *verd. lib. 1.* Vnde, aut istud indultum concessum Societati, retinendi bona propria, est iuri communi conforme: Et sicuti illo attento, nihilominus pensio extinguitur, ita etiam in hoc casu, non obstante indulto, propter passivam interpretationem à iure communi; aut continet privilegium contra ius, & tanquam exorbitans; cum loquatur de bonis, quæ propriè sunt temporalia, & patrimonialia, non debet extendi ad beneficia, & pensiones, quæ sunt Ecclesiastica & Spiritua-
lia.

Quia Respondetur, quod licet alij Regulares possint de licentia Prælati habere administrationem temporalem, & usum quorundam bonorum, non tamen possunt habere dominium, & proprietatem. *ca. Cum ad Monasterium, in fin. ibi. Nec estimet Abbas, quod super habendâ proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare. de Statu Monach. c. non dicatis. vbi Præpos. num. 12. in 1. co. 12. quest. 1. Calderin. conf. 2. in princ. vers. Et ratio. de Regul. Carol. Tap. vbi supra in verbo, Ipso ingressu. cap. 3. num. 35. Iacob. de Graff. decis. aur. part. 2. lib. 3. cap. 18. num. 23. & ideò in cap. 2. de Statu Monach. Butr. num. 10. Abb. num. 4. & communiter Doct. notant, quòd Abbas non potest dispensare cum Monacho, ut teneat pecuniam ut propriam, sed quo ad administrationem. Et idem in pensione tradunt *Panorm. in c. nisi essent. numer. 12. de præbend. Carol. Tap. vbi supra numer. 43. Iacob. de Graff. d. c. 18. supra numer. 47. & in specie in hoc differre istos Regulares So-**

cietatis ab alijs Regularibus, quod isti, qui emiserunt tria vota, possunt ad tempus, arbitrio Superioris retinere dominium bonorum, sed sine usu & administratione, cæteri verò possunt tenere administrationem, & usum, non tamen dominium, tradit Emmanuel Roderic. vbi supra d. quaest. 1. art. 4. post princ. vers. differt tamen. Negari igitur non potest, quin illa facultas retinendi ius & dominium bonorum suorum in persona Regulari, attento iure communi, quodammodo afficiat, & limitet Votum paupertatis, etiamsi de illis non possit ad libitum disponere, & sit etiam parata, arbitrio Superioris, illud dominium à se abdicare, Lessius vbi supra cap. 41. dub. 8. num. 70. ad med. vers. Nihilominus. & num. 71. vers. secunda est.

Vnde necessaria fuit Autoritas Romani Pontificis, qui ex causa potest super huiusmodi voto paupertatis cum Monacho, etiam remanente Monacho, dispensare, vt post Innoc. in d. 6. Cum ad monasterium, num. 2. est communis opinio Canonistarum ibi, & in d. cap. Non dicatis. vbi Praeposit. num. 12. in 1. conclus. & num. 13. dicit communem, pro vt Nauar. ibidem in Comment. 2., de Reg. numer. 17. fatetur communem, licet ab ea discedat. Couarr. in 2. num. 10. & seqq. de testament. Gregor. Lop. in l. 2. verbo Non pue de. tit. 6. part. 1. Garz. de benef. part. 7. cap. 10. nam. 6. & 91. Emmanuel Roderic. vbi supra in vers. cui obiectioni. Vasquez contro. Illus. cap. 102. Qui omnes ita respondent, text. in d. cap. Cum ad monasterium in fin. vbi dicitur, Quod abdicatio proprietatis, sicuti & custodia castitatis,

tatis, adeo est annexa Regula Monachali, vt contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere, vt scilicet intelligatur sine causa, non autem cum causa, pro vt in casu nostro. Et ratio est, quia voto Paupertatis & illius substantiæ, non tam repugnat dominium, quam vsus; & sola Ecclesiæ Constitutione Monachus est incapax dominij. Quo fit, vt Papa, qui est supra Ius, & Ecclesiæ Constitutionem, rectè possit illum facere habilem & capace[m] dominij, etiam manentem Monachum, modò quo ad vsum, religiosam paupertatem seruet; & sit paratus, arbitrio Superioris quodocunque dimittere. Vt in puncto declarat *Vasquez. in l. 2. tom. 2. disp. 165. cap. 6. per tot. Lessius de Iust. & Iure lib. 2. cap. 4. dub. 5. n. 27. vers. vbi notandum. Ludou. Mirand. in Manual. Pralat. Regular. quest. 10. art. 3. in concl. & respons. ad 1. Ribadeneyr. latissimè d. c. 18. Couarr. d. c. 2. num. 12. Garz. qui alios refert, vbi supra num. 64. & 87.*

Minus etiam obstat, quod Societatis Constitutiones non loquantur de pensionibus, sed de bonis temporalibus, & de beneficijs: vnde non sunt extendendæ ad pensiones. Quia in dispensationibus non valet argumentum ab identitate, vel maioritate rationis: hoc enim procedit in dispensationibus particularibus, & odiosis, secus verò in generalibus & fauorabilibus: Vt in casu nostro; in quo agitur de fauore Religionis, & per viam legis proceditur. *Barbos. in lib. 1. part. 1. numer. 19. & 20. ff. Jolut. matrim. Sanchez de Matrim. lib. 8. disputat. 1. num. 8. 33. & 36. Eman. Rodaric.*

quæst. Regularium tomo 1. quæst. 11. art. 9. ad fin. vers. Nec his obstat. Vnde cum simus in materia larga, & favorabili, appellatione beneficij venit pensio, ex supra deductis in princ. Et etiam comprehenditur appellatione bonorum vti quid temporale & profanum ab ipso beneficio Ecclesiastico diuersum. *Gig. de pens. quæst. 1. num. 1. Cas. de Garz. decis. 3. numer. 8. de præbend. Rota decis. 425. num. 2. part. 1. diuers. Et obiectum similiter non procedit, quando dispensatio habet expressam causam, vel rationem: quæ militat etiam in casu expresso: tunc enim benè admittitur extensio* *Abb. in cap. At si clericum §. de adulterijs num. 8. vers. Posset tamen. de Iudic. Rip. in cap. Ad aures. num. 41. limit. 1. de rescript. Sanchez d. disp. 1. num. 34. cum adductis supra in vers. Et licet.* Ratio autem expressa in dicta Constitutione Greg. XIII. est: vt maiorem Societas habeat libertatem eos, qui emiserunt huiusmodi tria vota, cum minori offensione, dimittendi. Quæ ratio tam militat in pensionibus, quàm in beneficijs, & bonis temporalibus. Et ita conclusum, pensionem non esse extinctam.

EX IOANNIS PAPONII IC. GALLI,
*Arrestorum in Francia Parliamentis Supremis. lib. XXI.
titul. VIII. in Append. n. 2.*

QUÆRITUR, vtrum *Iesuita* Cognatis suis succedant: an verò Societatem *Iesuitarum* ingressi, omnibus successioneibus priuentur: vtpotè qui tria vota præstiterunt, Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ.

Ad

Ad Decisionem huius Quæstionis, notandum ac considerandum est, tria Professionum genera eos facere: priorum duorum generum Professiones simplices sunt, quæ eos successionis incapaces non reddunt, quantumuis quadraginta annis in prædicta Societate permanserint, & Presbyteri, Confessores, & Prædicatores facti fuerint; sed tertij generis Professio, quæ expressè, publicè, ac solemniter, in præsentia omnium Patrum Collegij, & in Capitulo generali fieri debet. Ita iudicatum fuit pro Francisco Robillardo Iesuitâ, aduersus Fratres ipsius, & Sorores, pro successionem Nicolai Robillardi Patruï ipsius 17. Octob. 1585. in 1. Camera Inquisitionum.

Et pro P. Bernardino Castorio Rectore Collegij Lugdunensis appellati, aduersus Wilhelmum Imperatorem appellansem à Seneschallo Lugdunensi, pro successionem Antonij Gangei, cuius P. Ioannes Gangeus Frater ipsius Iesuita ante 40. annos successionem obtinuit Arresto. 23. Decemb. 1592. in 3. Camera Inquisitionum Dn. Coignæfio relatore I. C.

Iudicium Admodum Reuerendorum, Eximiorum SS. Theol. Doctorum ac Professorum DVACENSIVM, De Assertionem à R. P. Valentino in sua Consultatione demonstrata.

NOs infra scripti in Almâ Vniuersitate Duacensi SS. Theologiæ Professores Facti Specie, seu Controuersia, & Assertionem cum subiunctis probationibus maturè consideratis & discussis,

in eandem Assertionem consentimus , scilicet, *Titium vi Voti Paupertatis emissi in Societate post biennium , non fuisse priuatum bonorum suorum Dominio, neque illud transmississe in Caium , nec confirmasse testamentum conditum ante ingressum: nec illud fecisse irrevocabile, ac proinde de Superiorum licentia & validè, & licitè, de suis bonis iterum disponere, etiam per viam testamenti potuisse.* Quoniam Vota simplicia neque ex sua natura , neque ex Iure aliquo positivo talia sunt; vt post biennium Probationis facta in Societate, Vouentem priuent bonorum suorum dominio : quemadmodum ex Iure communi, & ex Statutis Societatis clarum est, & deducit rectè *R. P. Valentinus Mangionius in suâ Consultatione nobis exhibita; ita deliberauimus, & resoluimus Duaci anno 1637. die 14. Augusti.*

GEORGIUS COLVENERIVS SS. Theologiæ Doctor, & eiusdem Regius, Ordinariusque Professor.

FRANCISCVS SYLVIVS SS. Theologiæ Doctor, & eiusdem Regius Ordinariusque Professor.

THEODORVS VAN COVERDEN SS. Theologiæ Doctor, & eiusdem Regius Ordinarius Professor.

VALENTINVS RANDOVR SS. Theologiæ Doctor, eiusdemque Regius, ac Ordinarius Professor.

NICOLAVS LE LONG SS. Theologiæ Doctor, & eiusdem Regius Professor.

GA2

C A S U S.

*Fuse in Consultatione tractatum paucis comprehensum,
& ad aliquot Vniuersitates vna cum ipsâ Consulta-
tione transmissum.*

Titius condidit testamentum in fauorem fratris sui; ingressus est deinde Societate Iesv, & in ea post bienniū Probationis fecit Vota simplicia Scholasticorum. Quæritur, an per Vota illa prædictum testamentum confirmatum sit, & factum immutabile. An verò Titius post Vota illa de bonis suis possit disponere, siue donatione inter viuos, siue testamento, reuocato, & cassato testamento ante factò.

Rationes dubitandi.

Videri possit, testamentum vi Voti simplicis Paupertatis confirmatum, & Titium non posse illud mutare.

I. Quia exciderit dominio & potestate de suis bonis disponendi. nam per Vota illa factus est verè Religiosus, non aliter, quàm Professio eiusdem vel alterius Ordinis; atqui illi per Professionem ciuilitè moriuntur & fiunt incapaces proprietatis & potestatis ad disponendum de bonis temporalibus; ergò & Titius per Vota simplicia, quæ faciunt eum pariter Religiosum sicut Professio.

II. Si

II. Si quod Dominium retinuisse videatur, tantum intelligi debere videatur, de passivâ eadem capacitate recipiendi bona sua casu dissolutionis.

Decisio casus facta à Proponente.

Sed contra. Retinet Titius dominium bonorum suorum, & proprietatem, potestque eâ approbatione Superioris sui, de ijs pro devotivâ sua, & voluntate disponere. Quia Votum Paupertatis post biennium probationis emissum, intelligi debet iuxta Societatis IESU Constitutione: clarè dicitur in Formulâ Vouendi. Atqui illud excludit verum dominium, & ius, ac potestatem de bonis disponendi: sed tantum usum illius Iminij, ac Potestatis sine scitu & Superioris consensu. ergo, &c.

Id constat **1.** Ex Constitutionibus Societatis IESU, quæ p. 4. c. 4. alijsque locis, dicunt, *ut quibus Paupertatis Votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum usque tempus, quoad Superi videbitur intra Probationis spatium, siue ante Professionem, aut Vota publica Coadiutorum.*

Constat **2.** Ex Constitutionibus GREGORII XIII. qui extrauag. *Quantò Fructuosius.* Sic habet *Quod verò ad pauperiâtem attinet, quamvis bonorum suorum ius, & dominium iustas ob causas pro Superiori arbitratu ad tempus retinere valeant; ut in pios usus iuxta Euangelicum Consilium distribuant; in illo tempore usu Religiosam Pauperiâtem seruant, nec vlla re*
qu

quam propria & sine Superioris facultate uti possunt. & Extrauag. Ascendente Domino. Licet, inquit, qui ad gradus Professorum, & Coadiutorum Formatorum nondum peruenierunt, bonorum suorum Ius atque Dominium, iam alias iustas ob causas; tum etiam ut maiorem Societas habeat libertatem illos, si opus fuerit, cum minore offensione dimittendi, ad tempus Generalis Præpositi iudicio præscribendum valeant retinere: ut in Pauperes tandem, vel alios pios usus pro ipsorum deuotione distribuant; Interim tamen, quoad eorum usum, Religiosam Paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine Superioris facultate uti possunt.

Constat 3. Ex quotidiano vniuersali, & inconcussio usu, qui est optimus legum Interpretes: Vix enim in Societate vlli, nisi post Vota illa simplicia, de bonis suis, siue inter viuos, siue Testamento disponunt.

Constat 4. Quia ita in omnibus Tribunalibus decidi solet, & nominatim in ROTA ROMANA decisum, ut habetur apud Farinacium in Opere Posthumo decisionum ROTÆ ROM. part. 2. decis. 146.

Ad Argumenta in contrarium Responded.

AD primum. Nego Assumptum, & ad probationem, nego Consequentiam. quia Status Religiosus non importat vi sua eiusmodi incapacitatem, & Priuationem Iuris: sed Vota solemnia sola Constitutione Ecclesiastica vim illant habent, ut multis deducit Basilius Pontius de maxrim.
lib. 1.

lib.7.c.7. & Suar. tom. 3. de Relig. lib. 2. c. 14. Alij plurimi, qui ab ijs citantur: de quo aiunt, i post GREGORII XIII. Constitutione *Ascendente Domino*. non posse sine errore dubitari. Sed Vota Titij sunt simplicia, & de ijs, Religiosum faciunt; Ecclesia aliter statuit, ut patet supra: & non priuant Iure, & Dominio bonorum, sed vsu tantum libero, & potestate disponendi sine scitu & consensu Superioris. ergo, &

Ad secundum Nego assumptum. quia pugnat cum Constitutionibus Societatis, Ecclesie, & recepto, ac vi vocis *Dominij*.

Quare liquidò sequitur, Titium post Vota simplicia in Societate edita post biennium Probationis, antequam admittatur ad Professionem aut Vota publica Coadiutorum formatorum posse de consensu, & approbatione suorum Superiorum disponere de bonis suis, siue transactione vel donatione inter viuos, siue Testamento: prius testamentum, vi Voti simplicis Paupertatis iuxta Societatis Constitutiones, non fuisse confirmatum, aut factum immutabile. quia manet apud Testatorem capacitas retinendi illa bona & ius ac potestas de illis cum consensu Superioris disponendi. Scholares enim Societatis non sortiuntur naturam aliorum Regularium, sed continent nitus diuersam, quoad scilicet bonorum suorum Dominium particulare retinendum.

*Iudicium admodum Reuerendorum, Eximiorum, &
Clarissimorum SS. Theol. & V.I. Doctorum, ac
Professorum Louanien-
sium.*

Vera & rectè fundata est præcedens definitio, quæ Titio mutandi Testamèti, ac aliter de rebus suis, cum Superiorum consensu disponendi, potestatem, facit: etiam tum, quando post emissionem Votorum simplicium Scholasticorum in corpus venerandæ istius Societatis cooperatus fuit. Cùm enim præcitatis Pontificum Constitutionibus, quibus eiusdem Societatis Institutum hac in parte potissimum comprobatur, disertè cautum habeatur, ob iustas causas circa eos, qui exacto Nouitiatus biennio per eiusmodi simplicium Votorum emissionem in eam recipiuntur, admissum fuisse, vt quamuis verè & propriè Religiosi fiant; bonorum nihilominus suorum Ius & Dominium, quantumuis ad arbitrium Superiorum restrictum, sibi retineant (quam porro institutionem, nec à communibus Iuris regulis profusus esse alienam, & cum Paupertatis Voto stare posse eleganter ostendit dicta **DECISIO Rotal. ex Farinacio adducta**) nulla sanè ratio est, cur idem Titius Testamentum prius mutare; ac de bonis, quorum iuxta dictas Constitutiones Ius, & dominium retinet, quamdiu in Scholarium gradu subsistit, nec ad professionem per Vota solemnia, nec ad gradum Coadiutorum

APPENDIX

tōrum formatorum per Vota simplicia pul-
 tē emissa fuerit admissus, de Superiorum cō-
 sensu aliter disponere minimè possit, *Arg. l.*
ff. de adimend. legat. maximè quando usu iam re-
 ptissimo id quoque confirmari videamus. Q
 propter huic definitioni lubentes subscribim

GVILHELMVS MERCÉ-
 RVS SS. Th. Doct. &
 Profess. Regius Ecclesi-
 B. Petri Louanij Deca-
 nus.

IOANNES WIGGERS SS.
 Theol. Doct. & Profes-
 sor Louanij.

HENRICVS KAMPEN SS.
 Theol. Doct. & Profes-
 sor.

CHRIſTIANVS BEVSE-
 CVM SS. Theol. Doct.
 & Profess. Regius Lo-
 uanij.

LIB. FROMONDVS SS.
 Th. Doct. & Profes-
 sor Regius.

IACOBVS SANTVOE
 V. I. Doct. & Pon-
 tij in Academia: Lo-
 nienſi Professor Priu-
 rius.

MICHAEL VAN D
 PERRE I. V. Doct.
 Profess. Ordinarius
 tis Pontificij.

A. PEREZ I. V. Doct.
 Professor Ordinarij

PET. STÖCKMANS I.
 Doct. & Professor
 gius.

HENRICVS VAN I
 TRET I. V. Doct.
 Professor.

DE EODEM CASV

*Iudicium Admodum Reuerendorum, Eximiorum & C
 rissimorum Doctōrum, ac Professorum SS. Theol.
 & I. V. in Almâ vniuersitate Dua-
 tēsi.*

Isto casu & Quæſitō inde formato diligen-
 Tac maturè examinatis infraſcripti responde-
 Testamentum à Titio priuſquam Societat

IESV ingrederetur, conditum, non fuisse confirmatum, neque immutabile factum per Vota simplicia Scholasticorum, quæ post biennium probationis in ea Societate emisit, sed potuisse post illa Vota de bonis suis disponere, siue donatione inter viuos, siue testamento reuocando, & cassando testamentum antea factum; quemadmodum benè probant rationes, quæ in scripto hic præmisso deducuntur. & cõfirmatur: Vota Simplicia in Societate post biennium probationis emissa antequam aliquis admittatur ad Professionem, aut ad Vota publica Coadiutorum formatorum, etsi sic Vouentem faciant verè Religiosum; neque tamen ex natura sua, neque ex vlla lege positiuâ priuant eum Iure ac dominio suorum bonorum: ergò nihil obstat, quo minus de Superiorum suorum consensu possit de illis disponere, siue donatione inter viuos, siue aliter. nam quod de testamento prius condito posset opponi, facile diluitur ex eo, quod qui bonorum suorum Ius ac Dominium retinet, testamentum antea factum reuocare possit, quamdiu retinet eiusmodi dominium. Antecedens clarum est, tum quod nulli Doctores Orthodoxi eam vim tribuant naturæ Votorum simplicium; tum, quòd Pontifex GREGORIUS XIII. in Bullis. *Quantò fructuosius. & Ascendente Domino.* disertè pronunciet, eos qui in Societate ad gradus Professorum, & Coadiutorum formatorum nondum peruenerunt, tamen si biennio Probationis expleto tria simplicia Vota emisserint, bonorum suorum Ius atque dominium, ad

Y

tempus

tempus

tempus Generalis Præpositi iudicio præscribendum, posse retinere. quod perspicuè falsum fore si prædicta Vota simplicia, ea Vouentem priuarent ex natura sua Iure, & dominio suorum bonorum. Quod verò neque ex vlla lege positiuè priuent, partim ex prædictis Bullis liquet, quæ (v dictum est) Ius & dominium, ad tempus concedunt; partim ex eo, quòd nulla potest lex, vel Cõsuetudo vim legis habens produci, quæ hoc significet; cùm potius & Societatis Constitutiones, & continua praxis, & ROTÆ ROMANÆ Decisæ apertè sint in contrarium. Quapropter resolutioni iam dictæ, & in scripto superius mentionato, probatæ, omninò inhærendum dicimus; ad eò, vt *non absque magna temeritate grauiumq; censurarum periculo*, aliter resolui posse videamus. Præcipi enim dictus GREGORIUS in Bulla *Ascendent Domino*, in virtute Sanctæ Obedientiæ, ac sub pœnis Excommunicationis latæ sententiæ, nec non inhabilitatis ad quæuis officia, & beneficia sæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia, eo ipso absque alia declaratione incurrendis, ne quis cuiuscunque stâtus, gradus, & præminentia existat, dictæ Societatis Institutum, Constitutiones aut quemuis earum, vel supradictorum omnium articulum, vel aliud quid supradicta concernens (quale profectò est, omnes eos qui biennio Probationis elapso simplicia scholasticorum Vota emittunt, sed ad gradus Professorum, vel Coadiutorum formatorum nondum peruenerunt, bonorum suorum Ius, & dominium retinere) quò-

tuis disputandi, vel etiam Veritatis indagandæ
 quæsito colore, directè, vel indirectè impugnare,
 vel eis contradicere audeat. Ita deliberatum, &
 resolutum die xvi. Septembris. Anni 1637.
 Duaci.

GEORGIVS COLVENE-
 RIVS SS. Th. Doctor &
 eiusdem Regius, Ordini-
 nariusque Professor.

IOANNES FERRARIUS I.
 V. D. & in Vniuersitate
 Duacensi Regius Ca-
 num Professor prima-
 rius.

FRANCISCVS SYLVIVS SS.
 Th. Doct. & eiusdè Re-
 gius Ordinariusq; Pro-
 fessor in vniuersitate
 Duacensi.

EPO BOETIVS I. V. D. &
 Ciuilis seu Legum Re-
 gius, Ordinarius, Pri-
 mariusque Professor.

THEODORVS VAN COV-
 VERDEN SS. Th. Doct.
 eiusdemque in alma V-
 niuersitate Duacena,
 Regius & Ordinarius
 Professor.

SIMON NEPVEV I. V. D.
 ac Professor Ordina-
 rius.

NICOLAVS LE LONGE SS.
 Th. Doctor, Regiusque
 Professor.

G. DE SPIRA I. V. D. ac
 que Professor Ordina-
 rius.

VALENTINVS RANDOVR
 SS. Theol. Doctor, eius-
 demque Regius, & Or-
 dinarius Professor in
 Vniuersitate Duacena.

M. PINCHON I. V. D. ac
 Professor Ordinarius.

*Iudicium Facultatis Theologicae in Alma Vniuersitate
 Ingolstadenſi de eodem casu breuius
 proposito.*

C A S V S.

Tertius antequam ingrederetur Societatem
 Y 2 1637

IESV fecit testamentum, & instituit hæredem Caium fratrem suum; elapso Nouitiatus biennio fecit sua Vota simplicia iuxta Consuetudinem & Statuta Societatis. Quæstio est: An post hæc Vota emissa prius testamentum potuerit cassare, & de nouo disponere?

NOS Decanus Facultatis Theologicæ & reliqui Professores eiusdem Facultatis respondemus, non obstantibus testamento prius facto, & Votis elapso biennio post ingressum in Nouitium emissis, quodque per ea verè ac propriè factus sit Religiosus; Titium nihilominus potuisse retinere dominium rerum, quas habuit ante ingressum: neque illud de facto per testamenti factionem amisisse, & consequenter, ac conuenienter Constitutioni Gregorianæ, quæ incipit *Ascendente Domino. §. & licet. & l. quod si iterum 4. ff. de adimend. vel transferend. legat.* ac Constitutionibus ipsius Societatis, illum cum Superiorum suorum iudicio, pro sua deuotione, iuxta Evangelicum consilium, & propriam promissionem, quam in initio Nouitiatus fecit, ad pios vsus eadem bona sua aliter quàm ante ingressum fecerat, distribuere, aut quomodolibet de ijs disponere potuisse, & quoniam aliqui huiusmodi factum argumentis quibusdam dictam Constitutionem Gregorianam manifestè & directè, alijs verò indirectè impugnantibus improbare, & euertere conati sunt; *existimamus eos (nisi ignorantia excusentur) excommunicationem lata sententia & pœnam*

inhabilitatis ad quouis officia, & beneficia secularia, & quorumuis ordinum Regularia in citata Constitutione Gregoriana §. precipimus igitur, contentas: & quarum absolutio ad solum Papam spectat, eo ipso absque alia declaratione, incurrisse.

Et ita Nos supradicti Decanus & Doctores Facultatis Theologicæ Academiæ Ingolstadiensis in Conscientia ad propositam Quæstionem respondendum censemus, saluo tamen melius sentientium iudicio.

In fidem sigillum Facultatis nostræ appendi, & manu Notarij Vniuersitatis subscribi fecimus. Actum Ingolstadij in Senatu nostro. i. die Octobris. Anno Domini 1637.

Et ego Tobias Claner Publ. & supradictæ Vniuersitatis Iuratus Notarius, ex iussu Dominorum Decani, & Dominorum prælibati Collegij Theologici in omnium & singulorum præmissorum maiorem fidem eiusdem sigillum subimpressi, & manu propria subscripsi. manu propria.

Locus Sigilli.

Y 3

Iudicij

*Iudicium Iuris vtriusq³ Facultatis in Alma vni-
uersitate Pragenfi.*

C A S U S.

TItius post conditum testamentum, in quo Caium hæredem instituit, Societatem IESU ingressus est, & post Vota, quæ prima & simplicia vocant, in eadem Societate emissa, ante Professionem tamen, priores tabulas reuocauit, & disposuit de sua substantia in fauorem causæ piæ. Caius dispositionem hanc posteriorem impugnat, negatque Religioso fas esse, vltimam voluntatem ante ingressum factam reuocare. Quæritur quid Iuris?

R E S P O N S I O.

Respondemus, potuisse reuocare, si Superior ad id faciendum consensum dederit. probatur. quia Societatis Institutum in hac parte diuersum est ab aliorum Ordinum Institutis. In alijs enim absoluto Probationis anno Professionem emittunt, per quam redduntur Dominij incapaces. In Societate verò Vota simplicia, quæ verum & propriè dictum Religiosum constituunt; Religioso tamè relinquunt Ius & dominium honorum suorum, administratione tantum & vsu impedito, sine consensu Superiorum, vt definit GREGORIUS XIII. in Bulla *Ascendente Domino*. quam re-

fert *Petrus Matthæus* in Pontificum Romanorum Constitut. Cùm ergò retineant ius & verum dominium bonorum suorum; si administratio libera à Superioribus permittatur; possunt tanquam veri domini de bonis disponere. siue inter viuos, siue per vltimam voluntatem. Cùm verò vltima voluntas sit vsque ad mortem ambulatoria; possunt omni iure eam reuocare; & videmus quotidianam illam esse praxin Religiosorum istius Ordinis, vt omni tempore ante solemnem Professionem de suis bonis disponant in vsus pios præsertim, & ex causa in profanos. nemine contradicente. Quam rem pluribus confirmaremus, nisi esset notissima. Nec scimus, quo fundamento reuocatio testamenti ijs negetur, quibus confessio iure conceditur. Ita quidem Iuris vtriusque facultas in hac Vniuersitate Pragensi sensit. In cuius rei testimonium eiusdem Facultatis Decanus nomen subscripsit, & Sigillum appressit. Pragæ 7. Nouembris.

RVDOLPH. DODONEVS
I. V. D. Profess. Facult.
Iurid. Decanus.

Locus Sigilli.

Y 4

Iudi-

*Iudicium Facultatis Iuridicae in Alma Vniuersitate
Ingolstadiensi.*

CVM non ita pridem Nobis Decano, cæ
 Crisq̃ue Doct̃oribus, & Professoribus Iuri
 cæ Facultatis in Alma & Catholica Vniuersit̃
 Ingolstadiensi quædam Consultatio, quam
 Voto simplici Paupertatis in Religione Socie
 tatis vs̃ peracto Nouitiatu emitti solito ad
 dum *Reuerendus Pater Valentinus Mangionius* eiu
 Societatis Theologus magno iudicio, & accu
 diligencia conscripsit, propterea exhibita sit;
 eam, si ita videretur, nostro quoque calculo
 probaremus: ideoq̃; prædictam Consultatione
 iterum, iterumq̃; non modo perlegimus dilig
 ter; verumetiam totam causam seriò examina
 mus: tandem verò concordibus votis & suffra
 in eam cum Amplissimo Domino Consult
 descendimus Opinionem: quòd voto Paupe
 ris simplici in Religione Societatis emitti sol
 nequidquam obstante; Religiosi nihil dominus
 tineant dominium bonorum suorum: quam
 uti & frui nequeant, nisi dependenter à suis
 prioribus; vnde consequens est, Titium post
 testamentũ prius conditum reuocare, suaq̃; b
 in alios transferre, etiam per viam testamenti.
 enim expressè cautum est varijs Societatis C
 tutionibus & Decretis, quæ GREGORIUS 2
 Summus Põtifex nõ modò approbavit, & Au
 ritate Apostol. confirmavit; verùm etiã sub p
 EXCO

Excommunicationis prohibuit, ne quis deinceps prædictæ Societatis Institutum eiusdemque Cōstitutiones; & Decreta quouis quæsito colore impugnare, vel etiam in dubium vocare præsumat, ut proinde *nimis temerarium sit asserere* per votum Paupertatis simplex, quod in Religione Societatis emitti consuevit, verum dominium amitti, neque id saluâ Paupertate Euangelicâ citra vsum independentem à Religioso posse retineri. Quâuis enim in cæteris ferè omnibus Religionibus vota peracto Nouitiatu emitti solita sint solènia, adeoque Religiosi vi eiusmodi votorum, non modò vsum, verùm etiam dominium rerum suarum à se penitus debeant abdicare: in Religione tamen Societatis, iuxta eiusdem Institutum, & S. Pontificis indultum, res longè aliter se habet: *in qua S. IGNATIVS diuino instinctu* (verba sunt GREGORII S. Pontificis) *ita dixit esse disponendum, ut biennio Nouitiatus absoluto omnes, qui in Societate perseuerare voluerint, tria Vota Substantialia quidem Paupertatis, Castitatis, & Obedientia simplicia tamen, emittere debeant, ac Nouitiij esse desinant: & paucis intermissis S. Pontifex ita loquitur. Quod verò ad paupertatem attinet, quamuis bonorum suorum Ius, atque dominium iustas ob causas pro Superiorum arbitratu ad tempus retinere valeant; ut in pios vsus iuxta Euangelicū consilium. distribuant; in illorum tamen vsu religiosam Paupertatem seruant, nec vllâ re tanquam propriâ sine Superioris facultate vti possunt.*

Et hæc omnia in alia eiusdem GREGORII XIII. Bulla. quæ incipit: *Ascendente Domino. data.*

8. *Calend. Iun. anno 1584. expressissimis verbis requiruntur.*

Voluit itaque S. IGNATIUS annuente S. Pontifice, ut qui simplicia vota fecerunt, & necdum peruenerunt ad gradus Professorum, vel Coadjutorum formatorum, retineant dominium bonorum suorum, de iisque, quando Superiori debetur, pro suo arbitrio valeant in pios usus disponere. Et sanè si iuxta aliquorum Interpretum opinionem, etiam Religiosi Professi possunt testamenta prius condita, post Professionem, maxime in fauorem suorum Monasteriorum, reuocare, prout videre est apud *Hieron. Caual. pract. q. tom. 3. qu. 806.* Præterea cum in eo ferè omnes consentiant, quod Summus Pontifex etiam Monacho professo, accedente Prælati seu Superioris consensu, concedere queat ius testandi de ijs bonis, quæ prius per Professionem Monasterii quaesita sunt, quemadmodum fusè docet *Did. C. nar. de testam. c. 2. n. 10. & sequent.* non videmus, cum Summus Pontifex Institutum Societatis, quod diuino instinctu ortum suum habuisse confitetur, non potuerit confirmare & Auctoritate Apostolica statuere, ut Religiosi supradictæ Societatis, posteaquam simplex Paupertatis votum emisissent, nihilominus retineant ius & dominium bonorum suorum: ac proinde de ijs valeant disponere, vel in fauorem ipsius Societatis, vel in alios pios usus, prout ijs videbitur, impetratum prius facultate à Superioribus, penes quos est tempus certum designare, quo simplici Pat

pertatis voto obstricti necessè habent non modò vltu, verùm etiam rerum suarum dominio se abdicare. Quod enim abdicatio dominij voto Paupertatis annexa sit, tantummodò ex Institutione Ecclesiæ, & consequenter Summus Pontifex dispensare possit; nulla est apud prudentes controuersia, ita vt nobis *Sacrilegus esse videatur*, qui hac in re de Sum. Pontificis potestate audeat disputare. *Arg. text. in l. 2. C. de crim. Sacrileg.*

Equidem Aduersarij distinguunt inter *dominium actiuum, & passiuum*. præterè inter *dominium in communi & particulare*. Verùm *hanc distinctionem fictitiam & Doctoribus incognitam esse: præterè Constitutiones Societatis, & Pontificis, confirmationes de Dominio Actiuo & particulari intelligendas esse, Admodum Reuerendus & Amplissimus P. Mangionius ita clarè ostendit; vt ipsius elaboratissimæ Consultationi nihil existimauerimus esse superaddendum.*

Tandem ex facti specie Constitutioni insertâ deprehendimus, sententiam latam esse pro Collegio Coloniensi, à qua si hætenus intra tempora legitima non fuerit appellatum; transibit illa procul dubio in rem iudicatam. Est autem rei iudicatæ in foro externo tanta Auctoritas; vt nullo modo, ne quidem Principis rescripto, valeat irritari. Proinde si Aduersarij prælibato inclyto Coloniensi Collegio denuò super hac re litem intèderent, communi omnium nostrum voto & suffragio non modò spem obtinendi nullam haberent; verùm etiam tanquam temerarij litigatores,

in

in omnes litis expensas forent condemnandi. S
uo tamen melius sentientium iudicio. In fide
Facultatis nostræ maius sigillum subimprimi c
rauimus Ingolstadij prid. Calend. Decembris a
no M. DC. XXXVII.

Locus Sigilli.

*Iudicia duarum Academicarum Acatholicarum, qui
idem Casus propositus fuit, mutatis nominibus
Societatis Iesu in Ordinis Religiosi, &
Ignatij in Fundatoris.*

I. Facultatis Iuridicae in Alma Academia Iulia.

Præsentem hunc casum cum rationibus in
tramque partem adductis collegialiter per
gimus, & post diligentem considerationem, &
tuimus, Titium Scholarem per præstationem v
ti simplicis, testandi facultatem non amisisse: &
ipsi licere prius factum testamentum reuocari
& de bonis suis, quorum dominium retinuit, p
libero, quod iterum non redit, arbitrio aliter
sponere. Saluo tamen aliorum iudicio. In fide
sigillum Facultatis nostræ apponi curauimus
Helmstadij 7. Nou. 1637.

Decanus, Senior, & reliqui Doctores Iu
dicæ Facultatis in Academia Iulia.

Locus Sigilli.

II. *Facultatis Iuridicae in Alma & antiqua Academia
Rostochiensis.*

Quoniam ad præmissam & deductam Facti speciem super quæstione ei insertâ, nostrum suffragium fuit requisitum &c. prævia eius diligenti inspectione & lectione, Nos Decanus, Senior & reliqui Iuridicæ Facultatis in Academia Rostochiensis Assessores, Iuri consonum esse pronunciamus, si Superior eum, de cuius testamento quæstio est, iuxta allegatam Bullam, nondum iussit abdicare bona sua, testamentum ante Ingressum conditum, ab eodem reuocari, & de bonis suis aliter disponi posse arbitramur. In cuius rei fidem sigillum Facultatis apponi iussimus. Actum in Collegio nostro 16. Feb. anno 1638.

Decanus, Senior & cæteri Doctores Iuridicæ Facultatis in Academia Rostochiensis.

Locum Sigilli,

INDEX

INDEX RERVM PRAECIPV
RVM HOC OPV SCVLO QVINQ
partito contentarum, Ordine Alphabetico dig
stus: in quo prior numerus partem; se-
cundus verò numerum mar-
ginalem designat.

A.

Abdicatio bonorum irrè-
tractabiliter non fit per
testamentum. p. 4. n. 8.

Abdicare se bonis ex supposi-
tione, quòd quis velit esse perfe-
ctus, est praecepti. p. 4. n. 18. &
20. illud praeceptum, per testamè-
tum non impletur. ibid. n. 22.

Abdicare se bonis nemo tene-
tur ante ingressum religionis. p.
3. n. 27

Abdicatio aliquorù Ecclesia-
sticorum bonorum prohibetur
Scholarib⁹ Societatis. p. 4. n. 158

Abdicatio bonorum in Socie-
tate olim diutius differri solita.
p. 4. n. 189

Abdicare se bonis suis, qua
ratione quantorq^{ue} debeant
Scholares Societatis. p. 4. n. 144
& seq.

Actus quidam habent vim
privandi dominio ex intrinseca
natura, quidam ex ordinatione
adiuncta p. 4. n. 21.

Actiones circa institutum
Societatis à Gregorio XIII. in
Bulla Ascendente Domino.
sub excommunicationis prohi-

bita. p. 4. n. 247

Ad acquirendum vel as-
tendum dominium quanam
quirantur. p. 4. n. 198

Ad acquirendum & as-
tendum dominium capa-
& incapacitas, proxima &
nota. ibidem & n. 199

Alphonsus Rodericus i
àb Auctore Epopsos intellet
p. 3. n. 8

Annui proveniens rerum,
tinentium ad Scholares So-
cietatis, in causas pias impena
p. 4. n. 88

Articuli à Gregorio X
circa Societatis institutum
creti. p. 4. n. 242

Affertiones Epopsia Societ
instituto contrariantes. p. 4
243: & seq.

Auctor Epopsos non effi
excommunicationem. p. 4
251. & seq.

Academiarum de casu pri-
sio iudicia. p. 5

Duacena, Helmsladiensis,
golsladiensis, Louanensis, P
gensis, Rostochiensis. p. 5.

INDEX RERVM.

B.

Balsamum Indicum esse verum balsamum est certum. p. 2. n. 60.

Baldi locus enucleatur. p. 4. n. 11. & seq.

Beneficia non tenentur renunciare Scholares Societatis ante emissionem votorum simplicium. p. 1. n. 23. & seq.

Beneficium Ecclesiasticum possunt retinere Scholares Societatis. p. 1. n. 16

Bonorum distributio in Societate facienda intra prouinciam, in qua sunt. p. 1. n. 23

in Bonorum renunciatione à Scholaribus Societatis nulla pactiones ineunda, nisi informetur Generalis. p. 1. n. 23.

Bonorum distributio à Scholaribus Societatis qualis esse debeat secundum constitutiones Societatis. p. 1. n. 62. ipsa non est bonorum Collegij in communi p. 1. n. 4. 25. p. 4. n. 168

Bonifacius VIII. pontifex de qua solemnitate egeris. p. 2. n. 33

Bonorum ut distributio differatur nulla causa postulantur. p. 3. n. 22.

Bonorum distributio 4. anno ab ingressu Societatis ordinariè facienda. p. 3. n. 23

Bonorum abdicatio in Societate cur differatur causa cõ-

munes sunt. p. 3. n. 26. nulla peculiare, quales requiruntur ad dispensationem. p. 3. n. 22. & seq.

Beneficia nonitij non vacant durante nonitiatu. p. 3. n. 27 & 28.

Bona sua erogare in pauperes tenetur ingressus Societatem, p. 4. n. 19

C.

Candidati Societatis non tenentur se abdicare, ebonis antequam vivere incipiant sub obedientia Societatis. p. 3. n. 20.

Canonici Regulares sunt Religiosi. p. 1. n. 33

Cappucini nullius rei dominiū habent. p. 1. n. 46

Censura contra impugnantes Societatem institutum. p. 1. n. 71

Coadiutor Societatis quis sit. p. 1. n. 8

Coadiutorū vota priuant dominio. p. 1. n. 56. priuant itē capacitate matrimonij & civilis obligationis p. 2. n. 22

Constitutiones Societatis non inuolidant dispositiones Candidatorum etiam suā naturā retractabiles. p. 1. n. 61

Constitutiones Societatis agentes de dominio Scholarium, non sunt obscura. p. 3. n. 12. & p. 4. n. 140

Concilium Tridentinum quid decreuerit de renunciationibus Nonitorum. p. 4. n. 16

Collegi-

INDEX RERVM.

Consecrationis duplex genus.
p. 1. n. 49.

Controuersia status explicatur. p. 1. n. 2.

A Contratio sensu argumētum quando procedat. p. 4. n. 99.

In Curatore duo distingui possunt, persona & munus. p. 4. n. 255

D.

Dispensatione non opus Scholari Societatis pro retinendo dominio. p. 4. n. 149. 150. 158.

Dispositiones irrevocabiles facta à nouitio Societatis in causas non pias sine consensu Superioris an valeant. p. 4. n. 25

Verbum disponere quid significet. p. 4. n. 113

Disponere irrecuperabiliter & non renouare testamentum, non sunt aequipollentia. p. 4. n. 30. 31. 32. & 37

Distributio bonorum in pia opera ingressis Societatē est necessitatu quo ad substantiam, non quo ad tempus. p. 4. n. 39

Dispositiones factas ante ingressum Societatu renouari nusquam prohibent constitutiones Societatis. p. 4. n. 47.

Disponere pro suo arbitratu de bonis suis, quem uin posse ante ingressum Societatis. p. 4. n. 8

Debet uerbum non semper

importat necessitatem. p. n. 21

Dispensatione non est opus Scholares Societatis dominii habeant. p. 3. n. 21. & p. 4. n.

Dispensare in aliquo iurino potest Pontifex. p. 3. n. 6

Disponere de bonis suis recuperabiliter nemo potest in Ordinibus ante undecim mensem nouitiatu. p. 3 n. 2.

Dominium non recte dicitur in actiuum & passiuum. 1. n. 7

Dominium aliud in communi, aliud particulare. p. 1 6. 14. p. 4. n. 166. & seq.

Dominium particulare sunt habere Scholares Societatis. p. 1. n. 11. idē ut maiori cunctate dimitti possint. ib. n. non est inutile & imaginaria. p. 1. n. 49. & p. 4. n. 84

Dominio priuare uoueri non est de essentia uoti pauitatis. p. 1. n. 32

Dominio particulari bonis & non in communi abdicant Scholares. p. 3. n. 13. 14. & se

Dominium abdicare per totum nemo potest sine adminiculo legu. p. 1. n. 65. & n. 32. & 2. n. 37

Dominium per quos actus quiritatur, amittatur. p. 4. n.

Differentia inter uotum cōtractum humanū. p. 4. n.

Da

INDEX RERVM.

Dominium non nudis pactis & conventionibus, sed traditione vera vel facta transfertur. p. 4. n. 122. 126

Donationes facta in causas non pias ante ingressum Societatis non sunt irrita nec irritabiles ex hoc capite. p. 4. n. 40

Dominij privationem non arguit impotentia renocandi testamentum & iterum testandi. p. 4. n. 54

Doctores antiqui agentes de votis, loquuntur secundum ius commune. p. 1. n. 63

Dnacensis Academia responsum. p. 5

E.

Episcopus religiosus qua ratione sit pauper. p. 1. n. 48

Epopis à nullo Doctore sub scripta p. 3. n. 11

Epopa responsiones ad rationes consultationis resolluntur. p. 4. n. 1. 2. & seqq.

Epopa nihil respondet ad plurima argumenta, p. 4. n. 221

Affingit Authoribus, qua ipsi non tradit, p. 3. n. 7. ita & Cõstitutionibus Societatis, p. 3. n. 20

Erronea propositio qua dicitur, p. 2. n. 51

Error Iuris non nocet in dãmno amittenda rei sua, p. 4. n. 137

Errores Epopa enumeran-

tur, p. 4. n. 179. & seqq.

Excommunicatio Gregorij XIII, contra impugnatores instituti Societatis lata, p. 4. n. 236. & seqq.

F

Facti species recensetur, p. 1 n. 1

Francia Parlamenti Arrossa p. 5

G

Gregorius XIII. impugnantes Societatis institutum excommunicat, p. 4. n. 242. & p. 1. n. 71. idem de qua solemnitate agit. p. 2. n. 33

H

Hæretica propositio qua fit, p. 2. n. 51.

Haius, Rodriquez & Mandosius malè citati in Epopis, p. 3. n. 3. & seq.

Hæreditatis & legatorum testamento non inofficioso datorum par est ratio, p. 4. n. 52

Hæredes ante confirmatum testamentum nullum habent ius in bona, p. 4. n. 80

Hæres sola aditione seu acceptatione hæreditatis adit dominium bonorum defuncti, p. 4. n. 127

Hulmstadiensis Academia responsum, p. 5

Z

INDEX RERVM.

I

Institutum Societatis differt ab aliorum Ordinum institutis, p. 4. n. 67

Interpretari Societatis Constitutiones non licet, nisi superioribus Societatis, p. 4. n. 245. aut nisi quantum verba sonant p. 4. n. 251

In continenti quid fieri dicatur, p. 4. n. 146 155 162

Ingolstadiensis Academia responsum, p. 5

Iuris error, V. sup. Error Iuris

L

L. Artemidoram C. ut in possessio. Legat. qui explicatur, p. 4. n. 10. &

L. Captatorias C. de mil. testum, p. 4. n. 107

L. illa institutio ff. de hered. inst. p. 3. n. 39

Liberum arbitrium non amittitur physice per votum obedientie, p. 1. n. 59

Locus Matth. 19 Si vis perfectus esse, vende, vende qua habes. & da pauperibus &c. quomodo intelligatur, p. 4. n. 18. & seqq.

Louaniansis Academia responsum p. 5

M

Molina male interpretatus ab

Epopia, p. 4. n. 49 & seq.

Mori ciuilitate nemo Rectorum dicitur quo ad usum satum, p. 4. n. 93. secus quousum independentem, p. 4. n.

Monasteria ingressi consecuti, seu professi minus in parte & moriuntur ciuilitate. n. 215

Monasterium qua ra acquirat dominium & possessionem honorum eius, qui illi ingressus est, p. 4. n. 214. & si Minores de Observantia hinc rei dominium habent: n. 40

N

Nonitium beneficium non cap duranto nonitatu, p. 3.

Nonitium Societatis possessionem annuum potest cogi in promissionis initio ingressa est, ut de sua bonis disponere etiam si velit, & disponere irrecuperabiliter sui bonis, p. 4. n. 24

Testari valide etiam Superioris, p. 4. n. 25

Non tamen licite extraculum mortis, ibid. n. 26

Verum verò alias dispositiones irremocabiles sine Superioris consensu valide facere vid. ibid. n. 25. an licite? n.

Aliorum Ordinum Non possunt cogi ante professi ut disponant de bonis sui

INDEX RERUM.

modo, *ibid.* n. 23

Nec ipse validè renunciare bonis infra primos decem menses, *ib.* n. 23

Licet in via illud tempus validè testari possint, *ibid.* etiam licite, *ibid.* n. 26

P

Pauperum Scholarium, Coadjutorum ac Professorum in Societate differt, p. 1. n. 20

Paupertas quomodo servatur à Scholaribus Societatis, p. 4. n. 66. & 79

Paupertatis votum servante Scholares Societatis quoad usus bonorum, p. 1. n. 26. & 42

Paupertatis voto non repugnat dominium Scholarium, p. 1. n. 31. nec ipsum privat vocationem omni iure & dominio. ex iure dimisso, p. 1. n. 32. & seqq. p. 2. n. 37.

Papa non potest dispensare, ut Monachus manens monachus sit liber à votis solemnibus p. 2. n. 46

Papam solam dispensare posse in votis Religiosis, constat ex iure Ecclesiastico, p. 2. n. 47.

Papa in confirmanda Religione non potest errare, p. 2. n. 54

Papa definiens vota simplicia Societatis esse substantialia religionis, non est faciens sententiam tantum probabilem, p. 2. n. 58. & seq.

Papa Decreto prescribenti quid sentiendam, citra errorem nemo dissentire potest, p. 2. n. 72

Papa definit multa, quae solam habentur ex ratione naturali & discursu Theologico, p. 2. n. 73

Prælia decretis sunt privilegiata, p. 4. n. 16

Prætorum & testamentorum diversa ratio, p. 4. n. 13

Parlamenti Francia Arresta, p. 5

Pensionis Ecclesiasticae & beneficia à Scholaribus Societatis post vota simplicia possunt ad tempus retineri, p. 1. n. 21. 22

Potere principium quid sit, p. 4. n. 219

Perfectionis status quatenus paupertatem exigat, p. 4. n. 66. non pugnat cum retentione domini, p. 4. n. 79

Probationis nomine quid intelligatur in Constitutionibus Societatis, p. 1. n. 9

Probatio in Societate, quam diu duret, p. 3. n. 27

Professi Societatis habent dominium in communi bonorum earum domorum, quarum membra sunt, p. 1. n. 11

Professa Societas est capax hereditatum ad effectum bonae stabili vendendi, p. 1. n. 46

Professa Societas non est capax legati annui etiam ad cultum divinum, p. 1. n. 46

Z 2

Pro-

INDEX RERVM.

*Professus de licentia Papa te-
stari potest, p. 4. n. 59 & 60. &
p. 3. n. 34. & seq.*

*Parochi assistentia & duo-
rum testium in matrimonio est
tantum Iuris Ecclesiastici, p. 2.
n. 53*

*Pragensis Academia respon-
sum, p. 5*

*Proprietatis nomine quid in-
telligatur in c. cum ad monaste-
rium de stat. monach. p. 1. n. 42*

*Protestatio an sit necessaria
Religioso Societatis, ut dominium
post vota retineat, p. 4. n. 125*

Q

*Qualitas peculiaris adiecta
verbo, qui intelligenda, p. 4. n. 52*

*Quantocyus quomodo intel-
ligatur, v. sup. in lit. I. in conti-
nenti.*

R

*Ratio dicitur communis lex
ad omnes casus, p. 1. n. 28*

*Religio potest esse, & religiosi
particulares, qui tantum emit-
tant vota simplicia, p. 1. n. 41. &
p. 2. n. 9*

*Religioso magis nocet usus
peculij sine proprietate, quam
proprietas sine usu, p. 4. n. 7*

*Religiosi non habent velle ac
velle, p. 4. n. 108*

*Rota Romana deciso, p. 1. n.
28. & p. 5*

*Religiosi antiqui capu-
rant dominij, p. 1. n. 32. &*

*Religiosi status unita
consistit in innvariabili sub-
stia & identitate vetera
lemnium, p. 1. n. 44. & p
231*

*Religiosorum Ordines
uersitas quo ad bona in coi-
si, p. 1. n. 46*

*Religiosi priuantur do-
per vota solemnia, aut sim-
publica in Societate, p. 4. n*

*Religiosi professi, Papa-
tia possunt testari, p. 4. n. 6*

*Retinere quid significa-
t. 251*

*Rostochiensis Academi-
sponsum, p. 5*

S

*Scholaris vel Schol-
quis intelligatur in Co-
nitionibus Societatis, p. 1. n
tinet ad tempus dominij
porum suorum. Synopsis S.
n. 10. & seqq.*

*Scholares Societatis n
per professionem vel vot-
plicita publica priuantur
vio in communi, p. 1. n. 14*

*Scholares Societatis f
contra votum paupertati.
stribuant bona sine fa-
Superioris, p. 1. n. 22*

*Scholasticus Societatis q
do mortuus sit similiter,
43. & 51. p. 4. n. 20. item*

INDEX RERVM.

Scholares Societatis esse vere religioſos, eſt de fide, p. 2. n. 54

Scholares Societatis retinere dominium, nullum auctor negat, p. 3. n. 3

Scholares Societatis ſi fuerint ante vota ſua ſimplicia teſtati, & nihilominus retineant dominium bonorum ſuorum, per vota non dicentur ex parte teſtati & ex parte inteſtati decedere, p. 4. n. 94

Solemnitas Profſionis non conſiſtit in ceremonijs externis, p. 2. n. 20

Solemnitas profſionis in quibus conſiſtat, p. 2. n. 23

Solemnitas votorum an & quomodo ſit ex ſola Eccleſia Conſtitutione, p. 2. ſect. 1. n. 1. & ſeqq. ſect. 2. n. 8. & ſect. 3. n. 8

Solemnitas votorum poteſt eſſe iuris Eccleſiaſtici, etſi vota eſſent indiſpenſabilia, p. 2. n. 45

Societatis inſtitutum non eſt metiendum aliorum ordinum rationibus, p. 4. n. 67

Solemnitas votorum à Syluio allata reiſcitur, p. 2. n. 30. & v. 44

Sacri Ordinis valor nullam poſtulat ſolemnitatem iuris Eccleſiaſtici, p. 2. n. 32

Societas eſt religio mendicantis p. 3. n. 7. nec huic obſtat, quod Scholares Societatis poſſideant bona in comuni, p. 3. n. 37

Statim quid fieri dicatur, vide ſup. incontinenti.

Statuto vel Conſuetudine utrum libera reuocandi teſtamentum poteſtas tolli poſſit, p. 4. n. 10. & ſeqq.

T

Teſtamentaria diſpoſitiones facta ante ingreſſum Societatis valida ſunt, p. 4. n. 9. non tamē irrenocabiles, p. 4. n. 49. & ſeqq. etiam poſt ingreſſum Societatis, p. 4. n. 22. n. 100. 102.

Teſtari poſſunt valis Nouitij in alijs Ordinibus etiam ante elapſo decem primos meſes, p. 4. n. 25

Teſtamenta Nouitiorum Societatis facta ſine conſenſu Superioris valent, ibid.

Teſtamenti factio eſt quidē vñ plurimū uſus cauſalis dominij, p. 4. n. 54. 59. & 61. tamē nox ſemper, p. 4. n. 58. 59. quomodo non poſſit dependere ab alterius arbitrio, p. 3. n. 39. & p. 4. n. 106 & ſeq.

Teſtamentum ante factum nolens reuocare non eſt admit-tendus in Societatem, p. 4. n. 102

Teſtamenti factio ſub diſpoſitionis vocabulo comprehenditur, p. 4. n. 113

Teſtamenti factionem habet Scholaris Societatis etiam poſt vota ſimplicia, p. 4. n. 75

Teſt.

INDEX RERVM.

Testamentum Religioſi Soc.
per ipſius vota non confirmatur,
p. 4. n. 89

Traditio vera vel ficta qua,
p. 4. n. 122.

Tituli alij validi, alij inua-
lidi ad transferendum domi-
nium, p. 4. n. 1-6

V

Votum eſt lex prima, quam
vovens ſibi ipſi indicit, p. 1. n. 28
32. *Eſſentiale nihil aliud eſt, niſi*
promiſſio aliquid agendi vel o-
mittendi, p. 1. n. 35.

Voluntas ultima Religioſo-
rum ſervanda, p. 1. n. 36

Votum ſolemne caſtitatis non
necceſſario preſent conjugatum
iure exercendi copulam mari-
talem, p. 1. n. 36

Voti paupertatis eſſentia in
quo conſiſtat, p. 1. n. 43

Votum paupertatis non ha-
bet vim privandi omni iure &
dominio, p. 1. n. 31. nec illi repu-
gnat rebus proprijs, non tan-
quam proprijs, p. 1. n. 54

Votum caſtitatis ſimplex in
Societate reddit inhabilis ma-
trimonio ex conſtitutione Ec-
cleſiæ, p. 1. n. 55

Vota in Religione poſſunt eſſe
inaequalia quoad accidentalia,
p. 46

Vota ſolemnia paupertas
caſtitatis & obedientia quo-
ſectus habeant, p. 2. n. 10

Votum ſubſtantiale relig
paupertatis quare conſiſtat
dominio radicali, p. 2. n. 74

Vota emiſſa durante huius
probationis in Societate nor-
cius religioſum, p. 4. n. 161.

Voti paupertatis emiſſi
Scholaribus Societatis, qu
materia, p. 4. n. 201

Votum, licet frangatur
ſua natura non irritat ne-
contrarium, p. 4. n. 203

Votivitas non ſolemnis,
eſt voluntas, p. 4. n. 135

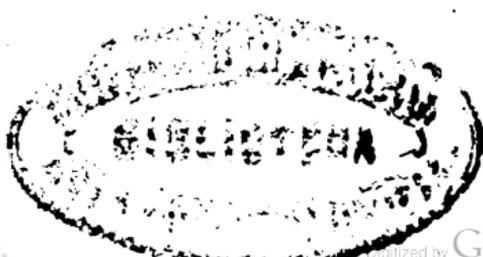
Vſus inconduſſus & ob-
ſtantia uniuerſalis in Socie-
te probat Dominium in Scholaſt
p. 1. n. 28 p. 4. n. 177. & ſeq.

Vſus quid ſit ſe, p. 4. n.
83. *quod ſimplex ibid.*

Vſus honorum temporal
independent à voluntate S.
rioris, repugnat voto Paupe-
ris, p. 1. n. 48. & p. 5. in deciſ.

Vſus cauſalis & cauſa
uſus iuris & facti qui ſunt,
quomodo illos habeant pr
& Scholares Societatis, p.
62. 63. & n. 82. 83

Vſus formalis, p. 4. n. 87.

ERRATA.

Errata grauiora sic corrigenda.

Fol.	Lin.		
		<i>In Synops fin. sufficiens</i>	<i>insufficiens</i>
27	13	<i>ancta</i>	<i>Sancta</i>
<i>ibidem</i>		<i>Conclum</i>	<i>Concilium</i>
33	8	<i>à fin. C.</i>	<i>C.</i>
43	22	<i>effectum</i>	<i>affectum</i>
51	6	<i>Testimonium</i>	<i>Testamentum</i>
91	9.	<i>à fin. hoc esse solum</i>	<i>& certum est</i>
146		<i>penult. habere</i>	<i>haberet</i>
157	19	<i>Dominj</i>	<i>Domini</i>
165		<i>vlt. uà</i>	<i>suà</i>
166	26	<i>ingredienti</i>	<i>ingredientis</i>
180	22	<i>infacietiarum</i>	<i>inficetiarum</i>
301	21	<i>Stationes</i>	<i>Assertiones</i>
311	4	<i>à fin. iullas</i>	<i>necessarias</i>
312	15	<i>Curator istorum</i>	<i>Curator dum istorum.</i>

FINIS.

